

**ZBIRKA ODLUKA
HRVATSKIH TRGOVAČKIH SUDOVA**

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj

10

ZBIRKA ODLUKA HRVATSKIH TRGOVAČKIH SUDOVA

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj 10

Nakladnik:
VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Za nakladnika:
Mr. sc. BORISLAV BLAŽEVIĆ, predsjednik suda

Pripremili i uredili:
ZDRAVKO JUNAČKO, sudac
Mr. sc. JOSIP KOS, sudac

Grafička priprema:
RUŽICA ČOLIĆ

Grafički urednik:
VEDRAN SINOVIĆ

Tisak:
TISKARA ZNANJE

KAZALO

OBVEZNO PRAVO	19
PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA.....	49
PRIJEVOZ STVARI.....	115
PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA.....	125
PARNIČNI POSTUPAK	175
OVRŠNI POSTUPAK	193
STEČAJNI POSTUPAK	227
SUKOB ZAKONA	259

PREDGOVOR

Ova deseta Zbirka odluka hrvatskih trgovačkih sudova izlazi skoro 12 godina nakon izdavanja prve Zbirke u siječnju 1994. godine, a taj kontinuitet potvrđuje interes ne samo sudaca i sudskih savjetnika trgovačkih sudova, nego i šire stručne pravne javnosti za stavove trgovačkih sudova izraženih u objavljenim sentencama.

Za razliku od Zbirke (Zbornik) broj 9, koja je objavljena uz 50 godišnjicu trgovačkih sudova u Republici Hrvatskoj, u rujnu prošle godine, i koja je sadržavala aktualne odluke iz ranijih 8 Zbirki, ova deseta Zbirka nastavak je ranijih 8 i donosi nove stavove u odlukama trgovačkih sudova donijetih nakon izdavanja Zbirke broj 8 u lipnju 2004. godine.

U proteklih nešto više od godinu dana bili smo suočeni s primjenom bitnih izmjena i dopuna u materijalnom i procesnom pravu, što se odrazilo i kroz odluke trgovačkih sudova. Nadamo se da će i ova Zbirka, uz ostalo, pomoći sucima i pravnicima koji se bave trgovačkim pravom u stručnijem radu, lakšem pronalaženju adekvatnih rješenja, a time bitno koristiti i hrvatskom gospodarstvu.

Svakako, i ovoga puta bit ćemo zahvalni na svim dobronamjernim usmenim i pisanim primjedbama i sugestijama.

PREDSJEDNIK SUDA

Mr. sc. Borislav Blažević

U Zagrebu, listopad 2005. godine

STVARNO KAZALO

AUTORSKO PRAVO

- autorska moralna prava - 29
- fotografija kao autorsko djelo - 26
- koautorstvo na kinematografskom autorskom djelu – 24
- nakladnički (izdavaki) ugovor – 30
- nakladnik kao predmnijevani ovlaštenik za ostvarivanje autorskog prava – 20
- naknada za javno izvođenje – 31
- naknada štete zbog raskida ugovora – 32
- nakladnički ugovor , pravovaljanost i prestanak - 34
- pravo jednakog iskorištavanja računalnog programa stvorenog po narudžbi – 19
- pravo proizvođača videogram kao srodnog prava - 25
- poslodavac kao nositelj iskorištavanja autorskog djela – 22
- pretpostavke za određivanje privremene mjere zbog ugrožavanja autorskih ili srodnih prava - 23
- privremena mjera u sporovima o autorskim ili srodnim pravima – 21
- zabrana korištenja tuđeg autorskog djela – 28
- zaštita autorskih prava - 27
- zaštita softvera na kojem autor i naručitelj imaju jednaka prava iskorištavanja - 33

CESTOVNI PRIJEVOZ

- primjena CMR Konvencije – 52

GRAĐENJE

- odgovornost graditelja za nedostatak građevine – 13

INDUSTRIJSKI DIZAJN –

- nositelj industrijskog oblička - 44
- postupanje suda u slučaju ništetnosti modela - 43
- povreda industrijskog oblička – 45
- pretpostavke za određivanje privremene mjere zbog ugrožavanja prava na dizajn 46

KAMATA

- kamata na kamatu - 8

OBRT

- zaštita prava imatelja ranije prijavljene tvrtke - 54
- prestanak obrta – 115

OSIGURANJE

- interes osiguranja, osiguranje imovine – 17

OVRŠNI POSTUPAK

- alternativno ovlaštenje ovršenika – 109
- čuvanje popisanih pokretnina – 120
- dostava – 102
- dostava rješenja o ovrsi – 101
- jamčevina kao uvjet za određivanje privremene mjere – 128
- nadležnost suda Republike Hrvatske u postupku osiguranja – 105
- obustava ovrhe – 114, 115
- obustava i dovršetak ovrhe – 113
- odgoda na prijedlog ovršenika – 112
- ovršni sud kontrolira zakonitost provedbe ovrhe – 111
- pretpostavke za obustavu ovrhe - 116

Stvarno kazalo

- vjerodostojna isprava , račun – 106
- podnesci, ročišta i spisi – 100
- polaganje kupovnine - 119
- potvrda o ovršnosti – 110
- pretpostavke za izricanje sudskih penala – 122
- pretpostavke za određivanje prethodne mjere – 124
- privremena mjera radi osiguranja nenovčane tražbine - 127
- prijenos tražbine ili obveze – 107, 108
- primjena odredaba drugih zakona – 103 , 104
- ročište za dražbu i dosuda kupcu – 118
- ukidanje prethodne mjere - 126
- vrste prethodnih mjera - 125
- zapljena računa na temelju bjanko zadužnice – 121, 123
- zaštita ovršenika fizičke osobe ; izuzimanje od ovrhe - 117

PARNIČNI POSTUPAK

- apsolutna sudska nenadležnost – 83
- bitna povreda odredaba parničnog postupka - 95
- dokazi; izvođenje dokaza 90
- dokazna snaga javnobilježničke isprave - 92
- dostava pravnoj osobi upisanoj u sudski registar – 87
- dostava tuženiku u Republiku Italiju – 88
- isprave – 91
- odluca drugostupanjskog suda o žalbi – 94
- poništaj pravorijeka arbitražnog suda - 96
- prigovor radi prijemoja - 93

- revizija nedopuštena u sporovima iz područja intelektualnog vlasništva - 99
- stranačka sposobnost - 86
- stvarna nadležnost trgovačkog suda – 84, 85, 98
- tužba za poništaj pravorijeka arbitražnog suda - 97
- zahtjev za naknadu troškova - 89

PATENTNO PRAVO

- Licencna naknada, izgubljena dobit - 35

POMORSKI PRIJEVOZ

- naknada štete ; viša sila - 51
- pomorski agent – 49
- pomorsko potraživanje – 50

STEČAJNI POSTUPAK

- izjava o pristupanju dugu – 132
- javnobilježničko osiguranje tražbine prijenosom vlasništva na stvari – 133
- namjerno oštećenje – 143, 144
- obustava zbog nedostatnosti mase – 150
- osporene tražbine – 148, 149
- predujmljivanje troškova prethodnog postupka – 131
- pretpostavke za pobijanje pravnih radnji u slučaju dužnikova stečaja - 142
- prijedlog za otvaranje stečajnog postupka - 130
- primjena odredaba Zakona o parničnom postupku – 129
- privremena mjera u stečajnom postupku – 138
- sklapanje ugovora o prodaji - 145
- tražbine u stečaju, doprinosi za

mirovinsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje – 135

- tražbine stečajnih vjerovnika - 137
- tražbine zaposlenika (radnika) u stečajnom postupku - 136
- troškovi stečajnog postupka – 134
- ugovori o radu – 140, 141
- unovčenje nekretnina, brodova i zrakoplova – 146
- unovčenje nekretnine na kojoj postoji razlučno pravo - 147
- zabrana ovrhe i osiguranja – 139

SUKOB ZAKONA

- osiguranje parničnih troškova - 152
- pretpostavke za odlučivanje o sporu s međunarodnim elementom - 151
- primjena Bečke konvencije - 153

PRAVO TRŽIŠNOG NATJECANJA

- nepošteno tržišno natjecanje povredom distributerskog prava - 48

TRGOVAČKO PRAVO

- dospjeće za isplatu nagrade članovima nadzornog odbora dioničkog društva- 68
- dospjeće dividende na isplatu – 58
- imenovanje posebnih revizora – 70
- nedopuštena žalba u registarskom postupku - 82
- ništavost ugovora o kupnji vlastitih dionica - 62
- odgovornost članova trgovačkog društva; proboj pravne osobnosti – 53
- opoziv odluke glavne skupštine – 59
- opoziv odluke glavne skupštine o isplati dividende – 60

pobijanje odluke nadzornog odbora o opozivu predsjednika uprave dioničkog društva – 63

podaci koji se upisuju u registar – 80, 81

pravila registarskog postupka - 79
pravo dioničara da budu obaviješteni - 69

pravo dioničara da od društva zahtijeva izvješće o podacima u registru dionica – 61

pretpostavke za upis u sudski registar povećanja temeljenog kapitala društva - 76

prijenos dionica s manjinskog na glavnog dioničara – 71

redosljed upisa u sudski registar povodom pripajanja trgovačkih društava - 78

sadržaj prijave upisa društva – 57

sadržaj izjave o osnivanju društva - 73
sazivanje glavne skupštine na zahtjev manjine - 67

spor vjerovnika društva protiv člana uprave društva - 66

sudska nadležnost – 56

tužba na utvrđenje ništavosti – 72

učinak istupanja člana iz društva – 74

upis u sudski registar – 75

upis pripajanja društva - 77

zabrana konkurencije - 65

zaštita korištenja tuđe tvrtke i brisanje u sudskom registru imena tvrtke – 55
zaštita prava imatelja ranije prijavljene tvrtke – 54

zastupanje - 64

UGOVORI

- cesija - 9

- gubitak ili oštećenje pošiljke - 16

Stvarno kazalo

- jamac platac - 18
- jasnoća obveznopravnih odnosa u trgovačkim ugovorima - 11
- obnova ugovora (novacija) – 3
- obveza naručitelja primiti rad - 14
- pregled izvršenog djela i obavještenje izvođača - 12
- promjena dužnika – 10
- raskid ugovora s uzastopnim obvezama – 1
- raskid ugovora voljom naručioca - 15
- zelenaški ugovor – 2

ZASTARA

- opći rok zastare – 5
- prekid zastarijevanja - 7
- zastara potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga - 6
- zastara za povremena potraživanja – 5
- zastara tražbine za zatezne kamate – 4

Zaštita izumitelja

- zaštita oplemenjivača biljnih sorti - 47

ŽIG –

- konkurencija dvaju registriranih žigova - 40
- sudska zaštita od neovlaštenog korištenja žiga – 36
- zaštita zaštićenog žiga – 37
- zaštita žiga – 38, 39 , 41
- zastara za tužbu zbog povrede prava na žig – 42

ZAKONSKO KAZALO

ARBITRAŽA

Zakon o arbitraži („Narodne novine“ broj 88/01)

Članak 36 st. 2 toč. 2b – 96

Članak 43 - 97

AUTORSKO PRAVO

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima („Narodne novine“ broj 167/03)

Članak 5 i 107 – 19

Članak 12 i 185 – 20

Članak 185 – 21, 24, 25

Članak 185, 76 – 22, 23

Zakon o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 53/91, 58/93, 9/99- pročišćeni tekst, 76/99, 127/99, 67/01)

Članak 3 – 26

Članak 5 st. 1 i 3 – 27

Članak 7 – 28

Članak 27 – 29

Članak 61 - 34

Članak 69 st. 3 – 30

Članak 91 – 31

Članak 95 – 32

Članak 95,96 – 33

Cestovni prijevoz

Konvencija o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom (CMR) Sl.list FN-RJ- Međunarodni ugovori br. 11/58, Narodne novine – Međ. ugovori broj 1/92

Članak 1 st. 1 i 13 st. 2 - 52

INDUSTRIJSKO OBLIČJE

Zakon o industrijskom obličju („Narodne novine“ broj 78/99 i 127/99)

Članak 31 – 44

Članak 50 – 45

Zakon o industrijskom dizajnu („Narodne novine broj 173/03)

Članak 55 st. 1 - 46

OBVEZNO PRAVO

Zakon o obveznim odnosima („Narodne novine „ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99, 8/01)

Članak 129 - 1

Članak 141 – 2

Članak 348 – 3

Članak 369 – 4

Članak 371, 372 – 5

Članak 374 – 6

Članak 387 – 7

Članak 400 – 8

Članak 436 st. 1 – 9

Članak 448 – 10

Članak 493 st. 1 – 11

Članak 614 i 615 – 12

Članak 614,621 i 644 – 13

Članak 622- 14

Članak 629 – 15

Članak 671 – 16

Članak 924 – 17

Članak 1004 – 18

OVRŠNI POSTUPAK

Ovršni zakon („Narodne novine“ broj

Zakonsko kazalo

57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04)

Članak 5 st. 4, 67 i 211 - 116

Članak 7 – 100

Članak 8 – 101, 102

Članak 19 – 103, 104, , 105

Članak 28 – 106

Članak 29- 107, 108

Članak 32 – 109

Članak 33 – 110

Članak 45 i 61 st. 2 – 111

Članak 61 – 112

Članak 67 – 113 , 114 , 115

Članak 70 i 128 st. 1 – 117

Članak 98 – 118

Članak 100 – 119

Članak 117 – 146

Članak 133- 120

Članak 183 a – 121

Članak 217 – 122

Članak 283 a – 123

Članak 284 – 124

Članak 287 – 125

Članak 290 – 126

Članak 298 – 127

Članak 301 st. 1 - 128

PARNIČNI POSTUPAK

Zakon o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 16 – 83

Članak 77 – 86

Članak 134a – 87

Članak 136 – 88

Članak 164 – 89

Članak 220 – 90

Članak 230 – 91, 92

Članak 338 st. 3 – 93

Članak 354 st. 2 toč. 11- 94

Članak 354 st. 2 toč. 13 - 95

Članak 382 - 99

PATENTNO PRAVO

Zakon o industrijskom vlasništvu („Narodne novine „ broj 53/91, 19/92, 61/92, 26/93, 78/99, 33/02)

Članak 20 i 21 – 35

Članak 31, 48, 57 st. 1 – 36

POMORSKI PRIJEVOZ

Pomorski zakonik („Narodne novine“ broj 17/94, 74/94, 43/96, 158/03)

Članak 687 – 49

Članak 878 – 50

Zakon o pomorskoj i unutaršnjoj plovidbi („Narodne novine „ broj 53/91, 26/93, 17/94)

Članak 556 - 51

RADNO PRAVO

Zakon o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 30/04 i 137/04- pročišćeni tekst)

Članak 115 st. 1 – 140

STEČAJNI POSTUPAK

Stečajni zakon („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/99, 123/03, 197/03, 187/04)

Članak 6 – 129

Članak 39a st. 1 – 130
Članak 41 - 131
Članak 50 – 132
Članak 81 a – 133
Članak 86 – 134, 135
Članak 96,70, 85 i 120 – 136
Članak 96 – 137
Članak 98- 138, 139
Članak 120 - 140 , 141
Članak 131 i 141 – 142
Članak 131 - 143, 144
Članak 163 b – 145
Članak 164 st. 1 – 146, 147
Članak 178 – 148 , 149
Članak 203 – 150

SUDSKI REGISTAR

Zakon o sudskom registru („Narodne novine“ broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99)

Članak 20 – 79
Članak 24 – 80
Članak 24 i 31 – 81
Članak 61 - 82

SUDOVI

Zakon o sudovima („Narodne novine“ broj 3/94, 75/95, 100/96, 115/97, 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 117/03, 17/04, 141/04)

Članak 19 – 84, 85
Članak 16 – 98

SUKOB ZAKONA

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91)

Članak 19 i 20 – 151
Članak 20 toč. 1 - 153
Članak 84 – 152

TRGOVAČKA DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

Članak 10 st. 3 - 53
Članak 31 st. 1 – 42, 54, 55
Članak 40 – 56
Članak 40 st. 2, 300 f, 360 st. 1 - 71
Članak 186 – 57
Članak 220 st. 5 i 275 – 58
Članak 220 st. 5 i 286 – 59
Članak 220 st. 5 – 60
Članak 226 st. 6 i 240 – 61
Članak 233 i 236 – 62
Članak 241 - 64
Članak 244 st. 2 – 63
Članak 248 – 65
Članak 252 st. 5 – 66
Članak 269 - 68
Članak 278 st. 3 – 67
Članak 287 – 69
Članak 298 – 70
Članak 357 – 72
Članak 388 – 73
Članak 421 st. 2 – 74
Članak 425- 75
Članak 458 st. 2 – 76
Članak 522- 77, 78

TRGOVINA

Zakon o trgovini („Narodne novine“, broj 11/96, 101/98, 30/99, 75/99, 76/99, 62/01, 109/01 – pročišćeni tekst ,96/03)

57 – 48

70, 72 – 36

**ZAŠTITA IZUMITELJA
BILJNIH SORTI**

*Zakon o poljoprivrednom sjemenu i
poljoprivrednom sadnom materijalu
(„Narodne novine „ broj 50/88, 28/92,
26/93, 29/94)*

Članak 64 – 83 - 47

ŽIG

*Zakon o industrijskom vlasništvu
(„Narodne novine „ broj 53/91, 19/92,
61/92, 26/93, 78/99, 33/02)*

Članak 118 – 37

Članak 25 i 26 – 43

*Zakon o žigu („Narodne novine „ broj
78/99 i 129/99)*

članak 27 st. 1 – 38, 39

članak 50 – 40 , 41

Članak 77 - 42

OBVEZNO PRAVO

1.

OBVEZNO PRAVO – RASKID UGOVORA S UZASTOPNIM OBVEZAMA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99),

Članak 129.

Pretpostavke za raskid ugovora

Ugovor s uzastopnim obvezama jedna strana može raskinuti ako je iz danih okolnosti očito da ni one neće biti ispunjene.

Ako je ugovor s uzastopnim obvezama ujedno i fiksni ugovor on se može raskinuti i prije isteka vremena u kojem je dužnik obavezan ispuniti svoju obvezu.

„Prema ocjeni ovog suda upravo time što su stranke ugovorile obvezu tužitelja da postavi ukupno 45 reklamnih plakata, te da ih u razdoblju od 01. travnja do 01. svibnja 1995. godine održava na način da će istrgnute odnosno oštećene plakate zamijeniti novim, stranke su sklopile ugovor o djelu kod kojeg je ispunjenje obaveze u roku bitan sastojak ugovora. Međutim, osim što su stranke sklopile fiksni ugovor, one su ujedno sklopile i o ugovoru s uzastopnim obvezama. Naime, upravo zbog ograničenog vremena trajanja propagandne akcije «Bata», obaveza tužitelja je bila da najkasnije do 01. travnja 1995. godine postavi reklamne plakate na svim ugovorenim lokacijama. Međutim, time obaveza tužitelja nije u cijelosti ispunjena, budući da je on bio u obvezi da oštećene reklamne plakate mijenja novima tako da reklamni plakati budu postavljeni za cjelokupno vrijeme trajanja propagandne akcije.

Prema odredbi članka 125. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima kad ispunjenje obveze u određenom roku predstavlja bitan sastojak ugovora, pa dužnik ne ispuni obvezu u tom roku, ugovor se raskida po samom zakonu. Stavkom 2. istoga članka određeno je da vjerovnik može održati ugovor na snazi ako nakon isteka roka, bez odgađanja, obavijesti dužnika da zahtijeva ispunjenje ugovora, a prema stavku 3. tog članka kad je vjerovnik zahtijevao ispunjenje, pa ga nije dobio u razumnom roku, može izjaviti da raskida ugovor.

Upravo time što tužitelj nije ispunio svoju obvezu do 01. travnja 1995. godine, ugovor se temeljem zakona mogao smatrati raskinutim. Međutim, iz dopisa trgovačkog društva F...Z...d.o.o. od 25. travnja 1995. godine koje je to trgovačko društvo uputilo tuženiku, a on tužitelju, proizlazi da je to trgovačko društvo (a time i tuženik) zahtijevao od tužitelja ispunjenje ugovora na način da se uklone nedostaci koji se odnose na postavljanje reklama na naručenim lokacijama, na održavanje plakata te na dostavu foto dokumentacije (list 21. spisa). Time je tuženik kao tužiteljev vjerovnik sukladno odredbi članka 125. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima održao ugovor na snazi i to do kraja propagandne akcije budući da je zahtijevao od tužitelja ispunjenje preuzete ugovorne obveze postavljanja svih reklamnih plakata na ugovorenim lokacijama, ali i ispunjenje budućih obveza održavanja plakata.

Prema tomu, premda su stranke sklopile ugovor o djelu u kojem je ispunjenje obveze u roku bitan sastojak ugovora, ugovor nije raskinut prije kraja same propagandne akcije kako to pogrešno smatra prvostupajski sud.

Nadalje, upravo time što su stranke ugovorile obvezu tužitelja da održava reklamne plakate do kraja propagandne akcije, stranke su sklopile ugovor s uzastopnim obvezama – obvezama tužitelja da zamjenjuje oštećene plakate. Naime, prema odredbi članka 129. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima kad u ugovoru s uzastopnim obvezama jedna strana ne ispuni jednu obvezu, druga strana može, u razumnom roku, raskinuti ugovor u pogledu svih budućih obveza, ako je iz danih okolnosti očito da ni one neće biti ispunjene. Dakle, ugovor ostaje na snazi u pogledu ispunjenih obveza ako druga ugovorna strana sukladno odredbi članka 129. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima ne raskine ugovor i u pogledu već ispunjenih obveza.

Iz iskaza saslušanog svjedoka E. L. (list 41. spisa) proizlazi da tužitelj nije postavio svih 45 ugovorenih plakata, već samo njih 36 ili 37, a nije ni održavao plakate koje je postavio. Zato ovaj sud smatra da je tuženik, neovisno o tome što su stranke sklopile fiksan ugovor, sukladno odredbi članka 129. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima mogao raskinuti ugovor o djelu prije kraja propagandne akcije i to ne samo u pogledu budućih obveza (obnove postavljenih plakata i postavljanja 8-9 preostalih nepostavljenih plakata), nego i u pogledu već ispunjene obveze tužitelja – postavljenih 36 odnosno 37 reklamnih plakata. To tuženik nije učinio do kraja trajanja propagandne akcije, pa je ugovor o djelu ostao na snazi do kraja trajanja propagandne akcije «Bata», kada je ugovor raskinut po prirodi posla.

VTS RH, PŽ-6737/03 od 10. svibnja 2005.

2.

OBVEZNO PRAVO – ZELENAŠKI UGOVOR

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 141.

Stoga ugovorne kamate od 1% dnevno odnosno 365% godišnje koja je ugovorena između štedno kreditne zadruge i građanina predstavlja lihvarsku kamatu, te je ova ugovorna klauzula ništava.

Prilikom ocjene najviše ugovorne kamatne stope između drugih osoba sudsku zaštitu daje se onoj kamati koju banke uobičajeno plaćaju odnosno ugovaraju za takvu vrstu posla, a utvrđeno je da je kod valutne klauzule građaninu banka ugovarala kamatnu stopu od 11% godišnje u navedeno vrijeme.

“Osnova spor u ovoj parnici je pitanje dopuštenosti ugovorene kamatne stope, po prigovoru tuženika. Pri razmatranju osnovanosti prigovora, odnosno ocjene da li u ovom slučaju (ugovor o kreditu između pravne i fizičke osobe) stopa ugovorne kamate (1% dnevno, odnosno 365% godišnje) predstavlja lihvarsku kamatu treba, prije svega, voditi računa o tome da je u pitanju najviša ugovorna kamatna stopa između *drugih osoba* (ne radi se o ugovornoj kamati između pojedinaca čija je visina propisana u čl. 399. st. 1. ZOO). Tu visinu kamatne stope je prema odredbi čl. 399. st. 2. ZOO trebalo odrediti posebnim zakonom, pa kako takav zakon još nije donesen, bilo je potrebno ispitati da li stopa ugovorne kamate (između navedenih osoba) ima elemente zelenaškog ugovora čl. 141. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91 ... 88/01).

Prema već usvojenoj praksi, u slučajevima kad je ugovorena kamata veća od dopuštene, primijenit će se najveća dopuštena stopa kamate koja se određuje posebnim zakonom za odnose između pravnih osoba. Kako takvog posebnog zakona nema, to se ima uzeti da je najveća dopuštena kamatna stopa ona stopa koju banka plaća odnosno ugovara za takvu ili sličnu vrstu posla.

Dakle, u pogledu najviše dopuštene ugovorne kamatne stope između drugih osoba, trebale bi se primijeniti odredbe posebnog zakona. U vrijeme odluke o tužbenom zahtjevu posebni zakon nije bio donijet. Budući nema posebnog zakona, a stopa konkretne ugovorene kamate (1% dnevno, odnosno 365% godišnje) je, bez ikakve dvojbe o valjanosti zaključka prvostupanjskog suda – previsoka. Kao kriterij utvrđivanja visine stope ugovorene zatezne kamate ima poslužiti odredba članka 399. st. 3. ZOO. Naime, kao polazište u tom slučaju služi postavka da su stranke kamatu ugovorile, ali da nisu odredile njezinu stopu, jer je ona koju su ugovorile previsoka, pa joj sud ne može dati sudsku zaštitu. U takvom slučaju sud pruža zaštitu onoj stopi ugovornih kamata koju banke uobičajeno plaćaju, odnosno ugovaraju za takvu ili sličnu vrstu posla, ali ne više od stope zakonske zatezne kamate.

U vrijeme ugovaranja predmetnog pravnog posla stopa zakonske zatezne kamate iznosila je 24% (od 9. svibnja 1996.), odnosno 18% (od 11. rujna 1996.) godine.

Nadalje, u vrijeme zaključenja predmetnog ugovora o zajmu (1996. godine) kamata koju je obvezan plaćati zajmoprimac za kratkoročne lombardne kredite vezane uz valutnu klauzulu fizičkim osobama, iznosila je kod poslovnih banaka (potvrda Zagrebačke banke d.d. Zagreb) 11% godišnje.”

VTS RH, PŽ-1931/02 od 13. travnja 2005.

3.

OBVEZNO PRAVO – OBNOVA (NOVACIJA)

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 348.

Ugovor o izvansudskoj nagodbi kojim stranke nisu izmijenile pravni naslov, niti glavni predmet obveze iz postojećeg ugovora, već su obad-vije strane ugovorile obročnu otplatu duga ne smatra se obnovom.

“Žalitelj neosnovano ističe da je sklapanjem izvansudske nagodbe između tužitelja i tuženika nastala nova obveza temeljem članka 348. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01). Prema članku 348. stavak 1. ZOO-a, obveza prestaje ako se vjerovnik i dužnik suglase da postojeću obvezu zamijene novom i ako nova obveza ima različit predmet i različitu pravnu osnovu. Stavkom 2. istoga članka je određeno da sporazum vjerovnika i dužnika kojim se mijenja ili dodaje naredba o roku, mjestu ili načinu ispunjenja, zatim naknadni sporazum o kamati, ugovornoj kazni, osiguranju ispunjenja ili o kojoj drugoj sporednoj odredbi, a i sporazum o izdavanju nove isprave o dugu, se ne smatraju obnovom.

U konkretnom predmetu tužitelj i tuženik sklopili su ugovor o nagodbi dana 14. siječnja 2002. godine, kako su ga i naslovili, a on je to i po svom sadržaju, jer njime stranke nisu izmijenile pravnu osnovu, niti glavni predmet obveze iz postojećeg ugovora, već je njime jedna strana (tuženik) priznala svoj dug, a druga strana (tužitelj) pristala na obročnu otplatu duga, pa ne može biti govora o novaciji prije postojećeg ugovora.”

VTS RH, PŽ-6897/02 od 11. svibnja 2004.

4.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA TRAŽBINE ZA ZATEZNE KAMATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 369.

Kamate kao sporedna tražbina koja proizlazi iz glavne tražbine slijedi u cijelosti njegovu pravnu sudbinu. Slijedom toga kad zastari zahtjev za glavnu tražbinu, zastaraju i zahtjevi za sporednu tražbinu, dakle za kamate.

“Tužitelj je podnio žalbu protiv točke II. pobijane presude kojom je odbijen s tužbenim zahtjevom za zateznu kamatu na glavnici od 2,815.510,56 kn tekuću od 3. srpnja 1995. godine do isplate.

Prvostupanjski sud je prihvatio prigovor zastare ove tražbine, koji je istaknuo tuženik, jer je tužitelj prvi puta zatražio isplatu zatezne kamate podneskom od 29. rujna 1999. godine, što je nakon proteka roka od tri godine u iznosu na nastalo glavno potraživanje.

Osnovano ističe tužitelj da kamata kao sporedno potraživanje koje proizlazi iz glavnog potraživanja slijedi u cijelosti njegovu pravnu sudbinu. Slijedom toga kad zastari zahtjev za glavno potraživanje, zastaraju i zahtjevi za sporedna potraživanja, među njima i zahtjev za kamate (članak 369. ZOO-a). U konkretnom slučaju glavno potraživanje nije zastarjelo, niti je tuženik tijekom prvostupanjskog postupka istaknuo takav prigovor zastare, pa taj prigovor ne može isticati niti u žalbi (članak 352. stavak 2. ZPP-a), pa je prvostupanjski sud trebao imati u vidu da kamate teku kontinuirano od dospijeća do prestanka glavnog potraživanja. Kamata dospijeva svakim danom zakašnjenja, te rok zastarjelosti valja računati od dana svakog pojedinačnog dnevnog potraživanja kamata. Dakle, ne zastarijevaju kamate koje su dospjele unutar tri godine računajući unatrag od dana podnošenja tužbe.”

VTS RH, Pž-6755/04 od 28. lipnja 2005.

5.

OBVEZNO PRAVO – OPĆI ROK ZASTARE; POVREMENA POTRAŽIVANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 371. i 372.

Potraživanja zastarijevaju za pet godina ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare.

Potraživanje banke iz ugovora o kreditu zastarijeva u petogodišnjem zastarnom roku, jer ugovor o kreditu nije ugovor o prometu robe i usluga.

Iznimno, ukoliko je ugovorena otplata kredita plaćanjem anuiteta, povremena potraživanja banke iz ugovora o kreditu zastarijevaju u roku od tri godine od dospelosti svakog pojedinog anuiteta.

“Ugovor o kreditu nije ugovor o prometu roba i usluga, te se stoga ne primjenjuje odredba članka 374. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01 dalje ZOO) koja propisuje zastaru za međusobna potraživanja društvenih pravnih osoba iz ugovora o prometu roba i usluga.

Ugovor o kreditu ne svrstava se u kategoriju usluga koje ima u vidu član 374. ZOO-a, a pojam ugovora o prometu robe i usluga iz tog propisa ne može se izjednačiti sa pojmom ugovora u privredi iz članka 25. ZOO-a .

Sintagma promet roba i usluga podrazumijeva uz promet roba (karakterističan ugovor o prodaji) i promet usluga kojima se promet roba olakšava (u pravilu trgovačkih usluga koje prate robni promet, npr. prijevoz, špedicija, komisiona trgovina, zastupanje i slično) te takovih usluga koje se mogu u širem smislu izjednačiti sa prodajom robe (npr. ugovor o djelu, građenju i sl.).

Banke su financijske institucije čiji je predmet poslovanja obavljanje bankovnih poslova. Odobravanje kredita je zakonskim odredbama izrijeком navedeno kao bankovni posao, te je ugovor o kreditu kojeg sklapa banka ugovor o bankovnom poslu (bankovni ugovor).

Za potraživanja iz ugovora o kreditu vrijedi pravilo o općem zastarnom roku, koji prema odredbi članka 371. ZOO-a iznosi 5 godina, osim u slučaju kad je među strankama ugovorena i ispunjavana otplata kredita plaćanjem anuiteta, pri čemu se primjenjuje kraći zastarni rok iz članka 372. ZOO-a u kojem zastarijevaju povremena potraživanja (3 godine).

U konkretnom ugovoru nije ugovorena otplata kredita plaćanjem anuiteta, te se stoga ne primjenjuje zastarni rok iz članka 372. ZOO-a u kojem zastarijevaju povremena potraživanja i koji iznosi 3 godine, nego opći zastarni rok iz članka 371. ZOO-a i koji iznosi 5 godina.”

VTS RH, Pž-5536/04 od 14. prosinca 2004.

6.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA O PROMETU ROBE I USLUGA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 374.

Međusobna potraživanja trgovačkih društava iz trgovačkih ugovora, te potraživanja naknade za izdatke u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine.

Potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga između trgovačkog društva i fizičke osobe – obrtnika – zastarijevaju u općem zastarnom roku od pet godina.

“Prvostupanjskim rješenjem ukinut je u cijelosti platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi istog suda broj Ovr-17382/00 od 20. rujna 2001. godine.

Iz obrazloženja rješenja suda proizlazi da je sud prihvatio tuženikov prigovor zastare potraživanja, nalazeći da utuženo potraživanje zastaruje u roku od tri godine sukladno odredbi članka 374. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima (NN broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 – dalje: ZOO), jer se radi o računima iz ugovora o prodaji robe sklopljenog 28. studenog 1996. godine, čiji računi dospijevaju 3. siječnja 1997. godine i 17. veljače 1997. godine, dok je prijedlog za ovrhu podnesen 20. studenog 2000. godine.

Protiv tog rješenja žali se tužitelj iz svih razloga propisanih u odredbi članka 353. Zakona o parničnom postupku (NN broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03 – dalje: ZPP), predlažući da ovaj sud postupi u skladu sa žalbom.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Žalba je osnovana.

Tuženik je obrtnik, tj. vlasnik građevinske radnje, a zastarni rok iz odredbe članka 374. stavak 1. ZOO ne odnosi se na obrtnike, za koje vrijedi opći zastarni rok od pet godina.

Prvostupanjski sud je dakle zbog pogrešne koncepcije o mjerodavnom pravu kojeg ovdje valja primijeniti donio pobijano rješenje, pa je ovaj sud morao ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na daljnji postupak (članak 380. točka 3. ZPP-a).”

VTS RH, Pž-5277/02 od 17. travnja 2004.

7.

OBVEZNO PRAVO – PREKID ZASTARIJEVANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 387.

Zastarijevanje se prekida kad dužnik prizna dug.

Višekratnim dopisima kojima je dužnik priznao dug i tražio obročnu otplatu duga došlo je do prekida zastarijevanja.

“Prema odredbi članka 387. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 91/96 i 112/99, nastavno: ZOO) zastarijevanje se prekida kad dužnik prizna dug (stavak 1.), a priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom vjerovniku, nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamate, davanje osiguranja (stavak 2.).

Člankom 392. ZOO-a propisano je da nakon prekida zastarijevanje počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastaru (stavak 1.), a zastarijevanje prekinuto priznanjem od strane dužnika počinje teći iznova od priznanja (stavak 2.).

Prema odredbi članka 374. ZOO-a međusobna potraživanja društvenih pravnih osoba iz ugovora u prometu robe i usluga te potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine (stavak 1.), a zastarijevanje teče odvojeno za svaku isporuku robe (...) (stavak 2.).

Iz dopisa tuženika od 21. prosinca 2000. godine (list 22 spisa) proizlazi da tuženik izražava želju potpisati sa tužiteljem ugovor ili određeni dokument kojim «priznaje dug i da se obvezuje dug i platiti i da taj dug ne može zastarjeti», te predlaže dogovoriti «realno vraćanje duga». Dopisom od 6. ožujka 2001. godine (list 23 spisa) tuženik izvještava tužitelja o mogućoj uplati dijela duga, te o nastojanju tuženika o isplati ostatka duga podizanjem kredita, a dopisom od 6. lipnja 2001. godine (list 24 spisa) o nemogućnosti otplate duga do mjeseca rujna, kada će normalno nastaviti s uplatama. Konačno, iz dopisa tuženika od 30. srpnja 2002. godine (list 25 spisa) proizlazi da isti izražava želju vratiti dug tužitelju te predlaže dinamiku plaćanja.

Mišljenje je ovog vijeća da je sud prvog stupnja pogrešno ocijenio navedene dopise tuženika, a odluka suda prvog stupnja utemeljena je isključivo na tim dokazima. Naime, da bi priznanje duga proizvelo materijalnopravne učinke isto mora biti jasno, određeno i bezuvjetno, bilo da je učinjeno na posredan ili neposredan način, te uvijek mora biti takvo da se njime na nedvojbena način očituje volja dužnika da doista priznaje dug. Neposredno priznanje duga predstavlja i prijedlog dužnika učinjen vjerovniku da mu dozvoli obročnu otplatu duga. U konkretnom slučaju iz navedenih dopisa tuženika proizlazi da je tuženik višekratno na neposredan i posredan način priznao dug tužitelju, što ima za posljedicu prekid zastarijevanja i ponovni tijek zastarijevanja.”

VTS RH, PŽ-8540/03 od 8. ožujka 2005.

8.

OBVEZNO PRAVO – KAMATA NA KAMATU

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 400.

Štedno kreditne zadruge nisu banke, već financijske institucije zadrugara u čijem poslovanju sudjeluje svaki zadrugar po načelu uzajamne pomoći. Stoga se zabrana anatocizma – zabrana ugovaranja i dosuđivanja kamata na kamate na iste odnosi.

“Prvostupanjski je sud u pravu jer prema Zakonu o štedno kreditnim zadrugama (Narodne novine broj 47/98 i 67/01) štedno kreditne zadruge nisu banke već financijske institucije zadrugara u čijem poslovanju sudjeluje svaki zadrugar prema načelu uzajamne pomoći. Iz toga proizlazi da kao financijska organizacija žalitelj ne može primjenjivati načelo antocizma kao što to načelo mogu primjenjivati banke, a u skladu s čl. 400. stavak 3. ZOO-a. Prema tome, tražena kamata ne bi bila dopuštena. Ugovorne i zakonske zatezne kamate ne mogu se kumulirati, pa zakonska zatezna kamata ne teče na obračunatu ugovornu kamatu.”

VTS RH, Pž-4443/02 od 8. lipnja 2004.

9.

OBVEZNO PRAVO – CESIJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 436. stavak 1.

Vjerovnik može ugovorom sklopljenim s trećim (cesionarom) prenijeti na njega svoje potraživanje, izuzev onoga čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koje se po svojoj prirodi ne može prenijeti.

Teret dokaza da postoji tražbina iz osnovnog posla je na cesionaru, kojemu dužnik može istaknuti sve prigovore kao i prema ranijem vjerovniku (cedentu).

“U članku 436. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 88/01) propisano je da vjerovnik može ugovorom sklopljenim s trećim prenijeti na novoga svoje potraživanje, izuzev onog čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koje je vezano za ličnost vjerovnika, ili koje se po svojoj prirodi protivi prenošenju na drugoga.

Ugovorom od 4. 1. 2000. (list 9 i 10) i njegovim Aneksom od istog datuma (list 7 i 8) P. L. je s tužiteljem zaključilo Ugovor o ustupanju potraživanja (cesiija u smislu član-

ka 463. ZOO na tužitelja), pa je on stupio u sva prava i obveze koje je prednik imao iz Ugovora od 26. 4. 1999. (list 31) i njegova Aneksa od 1. 6. 1999. (list 22) zaključeni između P. L. (cedent) i tužitelja (cesionara).

Zaključivanjem ugovora o cesiji cesionar je od cedenta bio ovlašten tražiti svu dokumentaciju koja se odnosi na ustupljeno potraživanje, a ovaj mu je bio dužan istu dati kako bi se cesionar u slučaju potrebe i u sudskom postupku mogao ostvariti ustupljenu tražbinu.

Međutim, tužitelj u spis nije dostavio nikakvu dokumentaciju od svog prednika osim Ugovora i Aneksa ugovora i dva dopisa tuženika upućena tužiteljevom predniku od 29. 4. 1999. (list 48) i od 7. 5. 1999. (list 49) u kojima nema nikakvog dokaza da je tužitelj prednik uspješno posredovao u zaključivanju bilo kakvog ugovora o kreditu za tuženika, te je stoga tužbeni zahtjev ostao nedokazan.”

VTS RH, Pž-3513/02 od 22. veljače 2005.

10.

OBVEZNO PRAVO – PROMJENA DUŽNIKA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 448.

Ako je u vrijeme vjerovnikova pristanka na ugovor o preuzimanju duga preuzimatelj bio prezadužen, a vjerovnik to nije znao niti je morao znati, prijašnji dužnik se ne oslobađa obveze, a ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o pristupanju dugu.

Banka prilikom pristanka na promjenu dužnika treba upotrijebiti profesionalnu bankarsku pažnju, te ispitati bonitet novog dužnika.

“Članak 448. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91 ... 88/01) nosi naziv promjena dužnika, a njegov stavak 1. glasi: preuzimanje duga preuzimatelj stupa na mjesto prijašnjeg dužnika, a ovaj se oslobađa obveze.

U stavku 2. je određeno ako je u vrijeme vjerovnikova pristanka na ugovor o preuzimanju duga, preuzimatelj bio prezadužen, a vjerovnik to nije znao, niti je morao znati, prijašnji dužnik se oslobađa obveze, a ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o pristupanju dugu.

U našem slučaju sporno je je li tužitelj morao znati da je preuzimatelj duga bio prezadužen u vrijeme pristanka na ugovor dana 4.4.1996. kad je ugovor potpisao kao i ugovorne strane tuženik i novi dužnik.

Tužitelj tvrdi da to nije morao znati unatoč činjenici da je nesporno da je novi dužnik bio u neprekidnoj blokadi žiro-računa od 8.11.1994. godine do izdavanja obrasca ZAP-a 26.9.1996. (list 14), jer da on nije znao za to do 26. 9. 1996. kada je primio izvod iz ZAP-a i da to nije dokaz za prezaduženost preuzimatelja.

Pravilno se pozvao prvostupanjski sud i na članak 1067. ZOO-a, u kome je propisano da banka u slučaju insolventnosti korisnika kredita može otkazati ugovor o kreditu čak i kad ta insolventnost nije utvrđena sudskom odlukom, što nesumnjivo potvrđuje stav prvostupanjskog suda da blokada žiro-računa koja je trajala neprekidno od 4.11.1994. do dana preuzimanja duga 4.4.1996. tj. više od jedne godine i četiri mjeseca predstavlja prezaduženost preuzimatelja duga.

Tužitelj je banka pa je on prilikom pristanka na promjenu dužnika morao upotrijebiti pažnju koja se u pravnom prometu zahtjeva kod bankarskih poslova (članak 18. ZOO-a), pa je mogao i morao provjeriti kod ZAP-a stanje žiro-računa novog dužnika prije nego je dao pristanak da to društvo s ograničenom odgovornošću preuzme dug od ranijeg dužnika, tim prije što bi tako postupila i svako drugo trgovačko društvo prije nego bi dalo svoj pristanak na zaključenje takvog ugovora.

Da je to tužitelj učinio očito je da ne bi dao pristanak na takav ugovor, tim više što je mogao tražiti da sa novim dužnikom zaključi ugovor o pristupanju dugu po članku 461. ZOO-a, pa u tom slučaju ne bi trebao podnositi ovu tužbu.

Kad to tužitelj nije učinio tužitelj se ne može pozivati na stavak 2. članka 448. ZOO-a, jer je on mogao i morao znati da je preuzimatelj duga preuzeo dug u vrijeme prezaduženosti.”

VTS RH, Pž-5357/01 od 14. prosinca 2004.

11.

OBVEZNO PRAVO – JASNOĆA OBVEZNOPRAVNIH ODNOSA U TRGOVAČKIM ODNOSIMA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96,

112/99),

Članak 493. stavak 1.

Kupac mora izričito izvijestiti prodavaoca da odbija primiti višak isporučene robe, a ne samo izvijestiti ga da mu je isporučio veću količinu stvari od ugovorene. Ako on o tome ne izvijesti prodavaoca, mora mu isplatiti cijenu i za tu veću količinu isporučene stvari po istoj cijeni kao i za ostale kupljene stvari.

„Iz tuženikovog prigovora – odgovora na tužbu proizlazi da su stranke bile u duljem poslovnom odnosu kupoprodaje, te da je tužitelj tuženiku isporučivao robu koju je tuženik uredno plaćao sukladno dogovorima i sporazumima o odgodi plaćanja dijela duga. U odnosu na navod žalitelja da je pravodobno izvijestio tužitelja o tome da mu je greškom isporučena veća količina robe, ovaj sud smatra da to, čak i pod pretpostavkom da je točno (a što tuženik nije dokazao) nema utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude. Naime, odredbom članka 493. stavak 1. Zakona obvezn-

im odnosima propisano je da ugovorom o prodaji u privredi, kad je prodavalac stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak, te je dužan platiti ga po istoj cijeni.

Tuženik tijekom prvostupanjskog postupka nije izjavio da je odbio višak isporučene robe, već samo da je o višku isporučene robe izvjestio tužitelja, a što je veoma bitna razlika. Stoga sud nije ni trebao provoditi dokaz saslušanjem stranaka budući da izvješćivanje tužitelja o višku isporučene količine robe nije odlučna činjenica o kojoj ovisi osnovanost tužbenog zahtjeva. Upravo zato sukladno navedenoj odredbi članka 493. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima tuženik je u obvezi i taj (eventualni) višak isporučene robe platiti tužitelju po istoj cijeni kao i za ugovorenu količinu isporučene robe. Naime, davanje količine stvari preko ugovorene količine valja uzeti kao konkludentnu ponudu tužitelja upućenu tuženiku kao kupcu za kupnju te količine po istoj cijeni po kojoj je ugovorena prodaja stvari za količinu koja je predana po već ispunjenom ugovoru. Ako je točan navod tuženika istaknut tijekom prvostupanjskog postupka da je on o isporuci robe u količini većoj od ugovorene izvjestio tužitelja, to izvješćivanje tužitelja je po ocjeni ovog suda tuženik učinio s ciljem da otkloni dvojbu je li tužitelj isporučio veću količinu robe zabunom ili radi davanja ponude za sklapanjem novog ugovora. Budući da tuženik nije dokazao da se tužitelj o tome izjasnio, davanje veće količine robe treba smatrati tužiteljevom ponudom. Kako tuženik nije izjavio da odbija višak isporučene robe te je taj višak primio, a nesporno je da je u stalnoj poslovnoj vezi s tužiteljem (to uostalom proizlazi i iz tuženikovog prigovora – odgovora na tužbu u kojem navodi da je u dobrim poslovnim odnosima sa tužiteljem te između njih postoje dogovori o odgodi i produženja rokova podmirenja pojedinih potraživanja tužitelja), to ovaj sud šutnju tuženika u pogledu odbijanja viška isporučene robe sukladno odredbi članka 42. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima smatra prihvatom tužiteljeve ponude.“

VTS RH, Pž-8454/03 od 8. veljače 2005.

12.

OBVEZNO PRAVO – PREGLED IZVRŠENOG DJELA I OBAVJEŠTENJE IZVOĐAČA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 614. i 615.

Naručitelj je dužan pregledati izvršeno djelo i o nađenim vidljivim nedostacima obavijestiti izvođača radova bez odgađanja.

O skrivenim nedostacima naručitelj je dužan obavijestiti izvođača radova u subjektivnom roku od mjesec dana, unutar objektivnog roka od dvije godine od primitka obavljenog posla.

“Neosnovano žalitelj-tuženik ističe u svojoj žalbi da je zaposlenica tuženika potpisala i ovjerila pečatom tvrtke tuženika ispravu 4/94 na zahtjev tadašnjeg direktora tuženika g. B. B., a da je time isti grubo zloupotrijebio svoj službeni položaj i ovlaštenje na štetu tuženika. Takvu tvrdnju tuženik ničim nije dokazao tijekom postupka. Isto tako, neosnovano tuženik-žalitelj ističe u svojoj žalbi i poziva se na propise čl. 501. do 507. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01) jer ti propisi se samo odnose na pokretne stvari koje su u prodaji, pa je naravno prodavatelj dužan izdati kupcu garanciju za prodanu stvar. Dakle, ti propisi se odnose na kupnju i prodaju, a ne i na ugovor o djelu za koji ugovor vrijede drugi propisi i to iz čl. 600. do 629. Zakona o obveznim odnosima. U konkretnom slučaju vrijedi propis čl. 614. ZOO-a, a iz stavka 1. istog zakonskog propisa, proizlazi, da je naručitelj dužan pregledati izvršeno djelo čim je to redovnim tokom stvari moguće, i o nađenim nedostacima bez odgađanja obavijestiti izvođača. Iz čl. 615. st. 1. ZOO-a proizlazi, ako se kasnije pokaže neki nedostatak koji se nije mogao otkriti običnim pregledom, naručitelj se ipak može pozvati na njega uz uvjet da o njemu obavijesti izvođača što prije, a najduže u roku od mjesec dana od njegovog otkrivanja (subjektivan rok), a istekom dvije godine od primitka obavljenog posla naručitelj se više ne može pozvati na nedostatke (objektivni rok).”

VTS RH, PŽ-2110/01 od 4. veljače 2003.

13.

OBVEZNO PRAVO – ODGOVORNOST GRADITELJA ZA NEDOSTATKE GRAĐEVINE

Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99,

Članci 614., 621. i 644.

Odgovornost graditelja za nedostatke građevine: za vidljive, skrivene i nedostatke koji utječu na solidnost građevine kao cjeline

Nedostaci u izradi građevine koji se odnose na njezinu solidnost su takvi nedostaci koji ugrožavaju stabilnost i sigurnost objekta kao cjeline, a da li je riječ o takvim nedostacima ili ne, sud može utvrditi samo vještačenjem.

„Trgovački sud u Zagrebu je presudom poslovni broj P-5829/95 od 14. lipnja 2004. godine, pod točkom I., usvojio tužbeni zahtjev tužitelja i naložio tuženiku platiti tužitelju iznos od 2,815.510,56 kn. Pod točkom II. izreke odbijen je tužitelj za dio tužbenog zahtjeva za isplatu zakonske zatezne kamate na iznos glavnog duga od 2.815.510,56 kn koja teče od 3. srpnja 1995. godine do isplate. Pod točkom III. izreke usvojen je dio tužbenog zahtjeva tuženika te je naloženo tužitelju platiti tuženiku iznos od 966.120,54 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 1. ožujka 1996. godine do isplate. Pod točkom IV. izreke odbijen je tuženik za dio tužbenog zahtjeva

u iznosu od 5,787.527,04 kn sa zakonskom zateznom kamatom na taj iznos od dospijea da isplate. Pod točkom V. naloženo je tuženiku platiti tužitelju na ime troškova parničnog postupka iznos od 642.464,40 kn, a pod točkom VI. je obvezan tužitelj platiti tuženiku na ime troškova parničnog postupka iznos o 361.966,000 kn sa zateznom kamatom tekućom od 28. svibnja 2004. godine do isplate.

Prvostupanjski sud donio je i rješenje poslovi broj P-5829/95 od 14. lipnja 2004. godine kojim je odbio prijedlog tužitelja za izdavanje privremene mjere zabranom ZAP-u da tuženiku ili trećoj osobi po nalogu tuženika uskrati isplatu novčanog iznosa od 3,000.000,00 kn sa žiroračuna tuženika, pod točkom II. izreke. Pod točkom III. izreke rješenja odbijen je prijedlog tuženika za izdavanje prethodne mjere radi osiguranja novčane tražbine u iznosu od 6.753.647,58 kn sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka, zabranom ZAP-u da tužitelju ili trećoj osobi po nalogu tužitelja isplati s njegovih računa novčani iznos za koji je određena prethodna mjera, te zabranom tužitelju prodaje i opterećenja poslovnog udjela u H.B.I. d.o.o. u iznosu od 49,95% ukupne vrijednosti temeljnog kapitala društva upisanog u knjigu udjela H.B.I. d.o.o.

Tužitelj je podnio žalbu protiv dijela presude, i to točke II., kojim je odbijen dio tužbenog zahtjeva tužitelja da mu tuženik plati zakonsku zateznu kamatu na iznos glavnog duga od 2,815.510,56 kn tekuću od 3. srpnja 1995. godine do isplate, te točke VI., kojom je tužitelj obvezan platiti tuženiku na ime troškova parničnog postupka iznos od 361.966,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 28. svibnja 2004. godine do isplate. Žalbu podnosi zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešne primjene materijalnog prava i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Navodi da je prvostupanjski sud kod donošenja točke II. pobijane presude počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP) jer presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati jer proturječi sama sebi i razlozima presude. Ističe kako ne spori da je greškom prilikom sastavljanja ovršnog prijedloga na temelju vjerodostojne isprave izostavljeno potraživanje po osnovi kamata, te je zahtjev za isplatom kamate na utuženi iznos prvi put postavljen podneskom od 29. rujna 1999. godine. Međutim, smatra kako je neosnovano odbijen za zakonsku zateznu kamatu na utuženi iznos jer su člankom 369. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, u daljnjem tekstu: ZOO) određena kao sporedna potraživanja, potraživanja po osnovi kamate, plodova, troškova i ugovorne kazne te je određeno kako sporedna potraživanja zastarijevaju kada zastari glavno potraživanje. Sporedna potraživanja koja proizlaze iz glavne tražbine slijede njenu sudbinu. Navodi kako je nesporno da glavno potraživanje tužitelja nije zastarjelo niti je tuženik tijekom postupka isticao prigovor u tom smislu, a obzirom na to tužitelj je osnovano naknadno potraživao kamatu kao sporednu tražbinu, a navodi kako tužitelju nije zastarjelo niti samo pravo iz kojeg proistječe potraživanje pripadajućih zakonskih zateznih kamata. Stoga je mišljenja kako je prvostupanjski sud temeljem pravilne primjene materijalnog prava naknadno, ali pravovremeno postavljeni tužbeni zahtjev trebao usvojiti i tužitelju dosuditi pripadajuću zakonsku zateznu kamatu. Ovo iz razloga što tražbina

zatezних kamata predstavlja povremenu tražbinu koja dospijeva svakim danom zakašnjenja, te rok zastarjelosti te tražbine valja računati od dana svakog pojedinačnog dnevnog potraživanja kamata. Glede prethodno navedenog žalbenog razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a navodi kako je prvostupanjski sud proturječan kada ističe da je u donošenju svoje odluke punu vjeru poklonio nalazima i mišljenjima vještaka, kao stručnih osoba pozvanih da znanjem svoje struke pomognu oko činjeničnog razrješenja spora, a da nije prihvatio nalaz vještaka za računovodstvo i financije koji je u mišljenju naveo da tužitelju pripada zakonska zatezna kamata na iznos od 2,815.510,56 kn tekuća od dana utuženja do isplate. U pogledu točke VI. presude kojom je tuženiku dosuđen trošak parničnog postupka u iznosu od 361.966,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom od 28. svibnja 2004. godine do isplate ističe da prvostupanjski sud prilikom određivanja tog troška nije poštivao odredbu članka 154. stavak 2. ZPP-a prema kojoj je trebao trošak odrediti razmjerno uspjehu tuženika u parnici, a obzirom da je tuženik sa svojim tužbenim zahtjevom uspio u visini od oko 15% evidentno je kako je tuženik u odnosu na protutužbeni zahtjev dužan troškove postupka platiti tužitelju a ne obratno. Predlaže da drugostupanjski sud točku II. i VI. pobijane presude ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak uz naknadu troška sastava žalbe tužitelju.

Tuženik je podnio odgovor na žalbu u kojoj u bitnom navodi da tužitelj propušta odlučnu činjenicu da podnesenim prijedlogom za izvršenje pod poslovnim brojem Iv-13650/95 nije utužio s glavnicom i kamate, a protiv rješenja o izvršenju od 6. srpnja 1995. godine tuženik je uložio pravodobni prigovor slijedom čega je rješenje stavljeno izvan snage i postupak je nastavljen kao povodom prigovora protiv platnog naloga, a što znači da se primjenjuje odredba članka 451. ZPP-a i odlučuje se samo u odnosu na postavljeni zahtjev u prijedlogu za izvršenje, a to je samo u pogledu glavnice u iznosu od 2,248.060,61 kn, bez kamata, jer kamate po tom izvršnom prijedlogu nisu utužene. Navodi da je tužitelj utužio kamate tek podneskom od 29. rujna 1999. godine, a kako je potraživanje glavnice bilo i prije 1991. godine to je i bio osnovan prigovor zastare u pogledu kamata, jer nisu bile predmet ovrhe, a navodi da kamate dijele sudbinu glavnice ako su zajedno predmet spora, ali kamate mogu biti i odvojeni zahtjev od glavnice, pa da je prvostupanjski sud ispravno utvrdio da je osnovan prigovor zastare i odbio s potraživanjem kamate tužitelja. Ističe da sud uopće nije utvrđivao dospjeće pojedinog iznosa potraživanja, pa da je ostalo nerazjašnjeno da li je i u pogledu glavnice nastupila zastara, pa iz tih razloga tuženik u pogledu glavnice od 2,248.060,31 kn, koja je dosuđena tužitelju, stavlja također prigovor zastare potraživanja, pa navodi da stoga i žalbeni razlog da nije stavljen prigovor zastare na glavnice, pa da se ne može staviti na kamate, nije osnovan. Ističe da je neosnovan i žalbeni razlog tužitelja u odnosu na parnični trošak jer tužitelj u zahtjevu za parnični trošak nije tražio posebno zahtjev za parnični trošak na ime protutužbenog zahtjeva tuženika pa mu iz tih razloga ne pripada pravo na trošak u smislu članka 164. stavak 2. i 3. ZPP-a.

Žalbu protiv presude podnio je i tuženik, i to protiv djela u točki I. izreke, kojom je obvezan tuženik platiti tužitelju iznos od 2,815.510,56 kn, djela u točki IV. izreke,

kojom je tuženik odbijen s tužbenim zahtjevom za iznos od 5,787.527,04 kn sa zakonskom zateznom kamatom od dospijea do isplate, te pod točkom V. izreke u pogledu odluke o parničnom trošku. Tuženik je podnio žalbu i protiv djela rješenja pod točkom III. izreke rješenja, kojom je odbijen njegov prijedlog za izdavanje prethodne mjere. Žalbu ulaže zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te pogrešne primjene materijalnog prava. U žalbi u bitnom ističe da se građevinski vještak nije očitovao na prigovore tuženika, da tuženiku nije dana mogućnost da na ročištu postavlja pitanja vještaku povodom prigovora, da postoje razlike između nalaza građevinskog i financijskog vještaka koje sud nije otklonio saslušanjem vještaka, te s tim u vezi da tuženiku nije dana mogućnost da u odnosu na vještake raspravlja na sudu, čime da je počinjena bitna povreda odredaba iz članka 260. u vezi sa člankom 354. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, te da o odlučnim činjenicama u pogledu prigovora presuda nema razloga pa ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, čime je počinjena bitna povreda odredaba iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a. U pogledu dosuđenog iznosa na ime plaćenih popravaka za nedostatke u izvođenju u iznosu od 1,393.039,16 kn tuženik navodi da se očitovao na nalaz i mišljenje vještaka pisanim podnescima u kojima je postavljen prigovor da tužitelj nije u zakonskom roku obavijestio o nedostacima a niti je u roku podnio zahtjev u smislu zakonske odredbe iz članka 645. stavak 1. i 2. ZOO-a, a da sud nije raspravio ovaj pravni prigovor niti utvrdio odlučne činjenice u vezi tog prigovora. Ističe da se u ovom slučaju ne radi o roku od deset godina u kojemu izvođač odgovara za nedostatke građevine u pogledu njezine statike i solidnosti, koje stajalište je zauzeo prvostupanjski sud, već o nedostacima koji nisu vezani za solidnost građevine i njezine statike, pa da je sud ispustio iz vida odlučnu činjenicu da je tužitelj proširio tužbu zbog nedostataka podneskom od 29. rujna 1999. godine, a što znači nakon proteka roka od tri godine nakon što je građevina predana na upotrebu. Pored toga navodi da nije bilo nedostataka u izvođenju, a ako ih je bilo da se radilo o nedostacima projekta za koje odgovara projektant, pa stavlja prigovor promašene pasivne legitimacije u pogledu utvrđenih nedostataka na građevini.

U odnosu na dio presude kojom je obavezan tuženik platiti iznos od 1,422.471,40 kn ističe da prvostupanjski sud nije uopće cijenio činjenice iz XXX Aneksa osnovnom ugovoru broj 127/91 na izgradnji III. faze hotela, prema kojemu je tuženik trebao izvršiti kompenzaciju s tužiteljem u iznosu od 302.521,00 DEM, a što je tuženik i izvršio isplatom iznosa u kunskoj protuvrijednosti od 1,099.391,56 kn dana 26. rujna 1995. godine, a da je navedenim Aneksom riješeno i potraživanje tuženika po izvršenju Iv-10723/95 za iznos od 3,111.363,65 kn, koji je nakon prigovora prenesen u parnicu pod brojem P-4946/95, te je tuženik povukao tužbu, a tužitelj je također u skladu sa tim sporazumom trebao povući tužbu u predmetu broj P-5829/95, s obzirom da je navedenim ugovorom utvrđeno da preostali avans iznosi 2,303.798,00 DEM koji se treba obračunati u konačnom obračunu, što je i učinjeno, no, unatoč dogovoru tužitelj nije povukao svoju tužbu.

U odnosu na odbijeni dio tužbenog zahtjeva tuženika pod točkom IV. izreke presude, u iznosu od 5,787.527,04 kn, tuženik ističe da prvostupanjski sud neosnovano utvrđuje da tužitelj nije odgovoran i za radove I. faze, već da za to odgovara HURO

ZAGREB, a budući je tužitelj preuzeo građevinu s pravima i obvezama HURO ZAGREB, koji je i osnovao tužitelja, a da u svakom slučaju tužitelj odgovara za nenaplaćene radove I. faze jer je preuzeo zgradu u izgradnji i nije se ogradio od troškova izgradnje I. faze, a kako ti radovi nisu plaćeni, a tužitelj je korisnik i vlasnik nekretnine na kojoj su izvršeni ti radovi, onda po osnovi bezrazložnog obogaćenja je dužan platiti tuženiku izvršene i korisne radove. Navodi da je sud neosnovano odbio tuženika s iznosom od 74.785,53 DEM u odnosu na III. fazu, a na ime tečajne razlike na prethodno primljene avanse, jer pogrešno u cijelosti prihvaća nalaz financijskog vještaka koji smatra da je taj zahtjev neosnovan jer su radovi ugovoreni s klauzulom ključ u ruke. U odnosu na zatraženo potraživanje od 200.000,00 DEM koje se odnosi na ime izvedenih radova IV. faze, pogrešno je sud uzeo da je taj iznos već obračunat u situaciji broj 2/96, a da uopće nije cijenio navode tuženika koji izričito navodi da ne prihvaća naknadne dogovore i ugovore tužitelja i G. I. Isto tako navodi kako je neosnovano odbije tuženikov zahtjev u koordinaciji interijera za iznos od 256.601,00 USD, za koje je tuženik dao prigovor na nalaz vještaka, ali ovi prigovori nisu cijenjani pa je počinjena bitna povreda jer nema razloga o odlučnim činjenicama.

U pogledu rješenja kojim je odbijena prethodna mjera pod točkom III. izreke rješenja ističe da stajalište prvostupanjskog suda da prijedlog nije osnovan jer da nije učinjena vjerojatnom opasnost da bi se bez istih onemogućio ili znatno otežalo ostvarenje predmetnih tražbina, nije osnovano jer je tuženik dostavio podatak da je tužitelj oglasio prodaju predmetne zgrade, i to u nekoliko navrata, pa da stoga postoji opasnost i sud je trebao donijeti mjeru zabrane otuđenja i opterećenja predmetne nekretnine.

Odluku pobija i u odnosu na troškove postupka smatrajući da u pogledu tužitelja sud nije primijenio odredbu članka 155. ZPP-a po kojoj odredbi pri odlučivanju koji će se troškovi stranci nadoknaditi sud će uzeti samo troškove koji su bili potrebni za vođenje parnice, a to jer je priznao tužitelju i podneske koji nisu bili potrebni s obzirom da su se ponavljali isti navodi iz prethodnih podnesaka, a isto tako priznat je pristup na jedanaest ročišta, iako na svim ročištima nije zastupao tužitelja odvjetnik.

Predlaže da se u pobijanom dijelu pod točkom I. izreke presude u odnosu na potraživanje tužitelja, kao i pod točkom IV. izreke presude, u odnosu na potraživanje tuženika, i pod točkom V. izreke presude, u odnosu na parnični trošak tužitelja, presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, a da se preinači rješenje pod točkom III. izreke rješenja i usvoji privremena mjera zabrane otuđenja i opterećenja...

Žalba tužitelja je osnovana, a žalba tuženika je djelomično osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari predstavlja zahtjev tužitelja da mu tuženik vrati plaćeni avans u iznosu od 1,422.472,40 kn, te da mu plati iznos od 1,393.038,16 kn po osnovi otklanjanja nedostataka građevine i umanjenja vrijednosti izvedenih radova, te zahtjev tuženika za isplatu cijene po osnovi ugovora o građenju u iznosu od 6,753.647,58 kn.

Utvrđeno je da su stranke sklopile tri ugovora o građenju o izvođenju radova na

objektu hotela S., i više aneksa tim ugovorima, i to tužitelj kao naručitelj, a tuženik kao izvođač. Izvođenje radova podijeljeno je u četiri faze, i za svaku od njih je sklopljen poseban ugovor o građenju i pripadajući aneksi. Tako su za II. fazu izvođenja radova stranke sklopile ugovor broj 2/91 od 14. siječnja 1991. godine, za III. fazu ugovor o građenju broj 127/91 od 31. listopada 1991. godine, te za IV. fazu ugovor broj 1/93 od 26. veljače 1993. godine. Za radove I. faze izgradnje ovog objekta sklopljen je sporazum – I. faza od 8. lipnja 1987. godine između HURO ZAGREB oour Tuškanac, kao naručitelja, i gro. T. Z., kao izvođača.

Tuženik, kao izvođač radova, u ovom postupku potražuje neplaćeni iznos cijene za izvedene radove u sve četiri faze, za koje su ispostavljene okončane situacije te tabele okončanog obračuna po fazama. Za I. fazu radova tuženik potražuje iznos od 2,465.830,51 kn, a koji se sastoji od troškova financiranja veće površine objekta, troškova konzalting usluga KIPAIZP-a, te troškova zbog zastoja u radovima.

Prvostupajski sud je odbio ovaj dio zahtjeva tuženika zbog prihvaćenog prigovora promašene pasivne legitimacije jer ugovor za prvu fazu izgradnje objekta tuženik nije sklopio s tužiteljem H.B.I. d.o.o., već s HURO ZAGREB, koji je različita pravna osoba od tužitelja, a tužitelj niti je njegov pravni slijednik, (a što proizlazi iz podataka sudskog registra), niti je preuzeo obveze nastale temeljem toga ugovora.

Tuženik u žalbi navodi da tužitelj odgovara za nenaplaćene radove I. faze jer je preuzeo radove sa svim pravima i obvezama prethodnika, no ove tvrdnje ne proizlaze iz utvrđenih činjenica u prvostupajskom postupku, niti tuženik predlaže dokaze za ove svoje tvrdnje. Naime, iz ugovora o građenju sklopljenih između tužitelja i tuženika ne proizlazi da je tužitelj preuzeo obveze nastale temeljem ugovora za radove I. faze izgradnje, već je u svakom od tih ugovora ugovoreno izvođenje točno specificiranih radova za svaku pojedinu fazu (II., III. i IV.), cijena, način i rokovi plaćanja, kao i ostale obveze izvođača i naručitelja, a među njima niti u jednom od ugovora i aneksa ne spominju se bilo kakove obveze nastale u I. fazi izgradnje.

Neosnovan je i žalbeni razlog da je tužitelj dužan po osnovi bezrazložnog obojaćenja platiti tuženiku za neplaćene radove I. faze. Ovo stoga što tuženik prvenstveno nije dokazao da za I. fazu radova ima neplaćena potraživanja. Naime, prema zapisniku o izvršenoj primopredaji i konačnom obračunu od 31. prosinca 1990. godine (list 480. do 500. spisa) upravo je tuženik, putem svojih članova komisije za konačni obračun i primopredaju izvedenih radova, utvrdio da je vrijednost izvedenih radova I. faze u cijelosti podmirena izvođaču, te da nema daljnjih međusobnih potraživanja. U spisu prileži i zapisnik komisije za utanačenje poravnanja i obračun radova na izgradnji I. faze hotela DST (Sh.) u Zagrebu (list 320-327), koja je bila sastavljena od ista tri predstavnika tuženika te dva predstavnika investitora HUP Zagreb, a radu komisije bili su nazočni i dva predstavnika službe nadzora, a i prema tom zapisniku nakon sveukupne rekapitulacije potraživanja su svedena na 0,00. Prema tome, proizlazi da su potraživanja po osnovi radova I. faze izgradnje podmirena.

Što se tiče okončane situacije 2/96 (list 165) po osnovi koje je kao vjerodostojne isprave, uz izvod iz zaduženja, tuženik predložio ovrhu, a koja se odnosi na potraživanje za I. fazu, razvidno je da je tuženik, kao izvođač, naznačio da je ukupna

vrijednost izvedenih radova 2,823.406,59 kn, time da ta situacija nije ovjerena po nadzornom inženjeru, a u izvodu iz zaduženja tuženik je naznačio iznos potraživanja po toj osnovi u iznosu od 2,465.830,51 kn, od čega je plaćeno predumjmom 1,422.472,40 kn, pa ostaje za isplatu 1,043.358,11 kn, koliko je i utužio. Međutim, tijekom postupka ponovno ističe potraživanje iz ove faze u iznosu od 2,465.830,51 kn, koje obrazlaže da se odnosi na više financiranje površine objekta, troškove konzalting usluga KIPA i KZP-a, te na troškove zastoja krivnjom investitora u razdoblju od 3. studenog 1988. do 6. veljače 1989. godine.

Dakle, sva ova potraživanja odnose se na I. fazu izgradnje i ako su postojala već su bila poznata i uzeta u obzir u vrijeme izrade konačnog obračuna (31.12.1990. godine), kojim je utvrđeno da su sva potraživanja I. faze u cijelosti podmirena izvođaču i da nema daljnjih međusobnih potraživanja. Ne radi se, dakle, o eventualno kasnije izvedenim radovima, pa tuženik ne može osnovano zahtijevati isplatu po ovoj osnovi. Za to je prvostupanjski sud pravilno odbio zahtjev tuženika za isplatu iznosa od 2,465.830,51 kn.

Pravilno je prvostupanjski sud odbio tužbeni zahtjev tuženika u dijelu koji se odnosi na zahtjev za plaćanje radova II. faze iznad dosuđenog iznosa od 217.287,04 kn. I ovaj sud prihvaća ocjenu prvostupanjskog suda kojom je prihvatio nalaz i mišljenje financijskog i građevinskog vještaka, a prema kojima je po osnovi okončane situacije broj 2/96 za izvedene radove II. faze ostao neplaćeni iznos od 3.933,16 kn. Naime, tuženik je ispostavio okončanu situaciju za isplatu iznosa od 1,515.668,50 kn, koja je priznata po nadzornom organu u iznosu od 3.933,16 kn, a što prihvaća i financijski vještak uzimajući u obzir odredbe ugovora broj 2/91 koji se odnosi na II. fazu radova, a kojim su stranke ugovorile fiksne jedinične cijene koje se neće mijenjati, što nije izmijenjeno u prva četiri aneksa, a petim aneksom stranke su utvrdile razliku u cijeni za realizirane radove koju je tužitelj podmirio s danom 21. kolovoza 1992. godine, a nakon toga nije sklopljen poseban aneks kojim bi se utvrdio drugačiji način obračuna i plaćanja preostalih nedovršenih radova od onoga ugovorenog u osnovnom ugovoru. Stoga je valjalo prihvatiti obračun vještaka u skladu s odredbom ugovora broj 2/91 i utvrditi osnovanim potraživanje po okončanoj situaciji broj 2/96 za II. fazu radova u iznosu od 3.933,16 kn.

Na ime potraživanja za II. fazu radova utvrđeno je osnovanim i potraživanje tuženika za troškove zastoja radova u iznosu od 213.353,89 kn od zatraženih 601.697,03 kn (162.576,88 DEM), koje je prvostupanjski sud pravilno odbio, prihvaćajući nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke koji je, uzimajući u obzir da je u građevinskom dnevniku evidentirano i utvrđeno po obje stranke da je do zastoja došlo u razdoblju od 15. siječnja 1991. do 26. ožujka 1991. godine jer izvođač nije pravovremeno uveden u posao, izvršio obračun troškova režije gradilišta i mehanizacije koji ukupno iznose 213.353,89 kn.

Neosnovano tuženik i nakon što mu je građevinski vještak po ovoj osnovi priznao 213.353,89 kn (56.145,76 DEM) za razdoblje od 15. siječnja 1991. do 26. ožujka 1991. godine, potražuje i nadalje iznos od 162.576,88 DEM za razdoblje od 3. prosinca 1990. do 30. listopada 1991. godine, premda su mu za dio tog razdoblja priznati troškovi.

No, sud prvog stupnja je osnovano odbio zahtjev iznad dosuđenog iznosa od 213.353,89 kn jer iz izvedenih dokaza proizlazi da, osim u razdoblju od 15. siječnja 1991. do 26. ožujka 1991. godine, u ostalom spornom razdoblju nije utvrđeno da bi dolazilo do zastoja radova krivnjom tužitelja, jer to u građevinskom dnevniku nije evidentirano, a evidentirani zastoji zbog zračnih uzbuna (tri puta) ne mogu se pripisati krivnji tužitelja. U odnosu na razdoblje od 3. prosinca 1990. do 14. siječnja 1991. godine napominje se i da je ugovor broj 2/91 za II. fazu radova sklopljen tek 14. siječnja 1991. godine, kojim se izvođač obvezao da će s radovima započeti odmah nakon potpisa ugovora, uslijed čega prije sklapanja ugovora i nije moglo doći do zastoja radova i time izazvanih troškova za tuženika.

U odnosu na tužbeni zahtjev tuženika za plaćanje radova III. faze pravilno je prvostupanjski sud odbio tužbeni zahtjev iznad dosuđenog iznosa od 404.470,40 kn, prihvativši nalaz i mišljenje građevinskog i financijskog vještaka. U cijelosti je prihvaćen tužbeni zahtjev po osnovi radova u izvedbi zelenog krova u iznosu od 88.222,36 kn (23.837,44 DEM) i protupožarne bravarije E. u iznosu od 143.974,30 kn (38.901,46 DEM). Osnovano je prvostupanjski sud odbio zahtjev za iznos od 91.552,84 kn (24.735,72 DEM), a prihvatio za iznos od 128.507,05 kn, koji se odnosi na naknadne radove i troškove režije, budući prema nalazu i mišljenju građevinskog vještaka navedeni naknadni radovi u vrijednosti od 91.552,84 kn u stvari predstavljaju popravke ranije izvedenih i već situiranih radova, a priznati su troškovi režije u zatraženom iznosu od 128.507,05 kn.

Valjalo je prihvatiti i nalaz i mišljenje financijskog vještaka u odnosu na potraživanje po osnovi okončane situacije broj 2/96 za III. fazu radova u iznosu od 43.766,69 kn (11.825,00 DEM) što predstavlja dodatni neplaćeni iznos za priznate izvedene radove III. faze.

Neosnovano tuženik u žalbi ističe da sud prvog stupnja nije cijenio XXX. Aneks osnovnom ugovoru broj 127/91 na izgradnji III. faze, upravo suprotno, odredbe ovog aneksa i na njima temeljenu izjavu o kompenzaciji iznosa od 1.099.391,56 kn (302.521,00 DEM) vještak financijske struke obuhvatio je u svom nalazu i mišljenju, a i u okončanoj situaciji broj 2/96 za III. fazu ovjerenom po nadzornom inženjeru, kao i u prilogu obračuna radova III. faze XXX. Aneks.

Pravilno je prvostupanjski sud odbio dio tužbenog zahtjeva po osnovi tečajne razlike za primljeni avans u iznosu od 276.781,24 kn (74.785,53 DEM) jer prema nalazu i mišljenju financijskog vještaka, koji je uzeo u obzir odredbe osnovnog ugovora i aneksa, tuženik nema osnovano potraživanje manje plaćenog avansa sa naslova tečajne razlike već obvezu povrata avansa u vrijednosti od 87.327,57 DEM.

Po osnovi potraživanja za IV. fazu radova prvostupanjski sud odbio je dio zahtjeva tuženika iznad dosuđenog iznosa od 688.030,27 kn. U cijelosti je prihvaćen zahtjev po osnovi izvedenih radova na kupaonicama u iznosu od 97.025,04 kn, koji predstavljaju dio radova obuhvaćenih okončanom situacijom broj 2/96 za IV. fazu. Pravilno je prvostupanjski sud odbio dio zahtjeva za radove na strojarским instalacijama iskazane s iznosom od 200.000,00 DEM. Ove radove izveo je temeljem ugovora broj 1/93 od 26. veljače 1993. godine kooperant GORTAN INSTALACIJE d.d. koji je dostavio

tužitelju, kao naručitelju, okončani obračun strojarskih radova od 18. lipnja 1996. godine gdje navodi da je obračunao strojarske instalacije u iznosu od 7,943.767,95 DEM, a obzirom na grešku kod ugovaranja izolacije kao i činjenicu da radovi u kasinu i poslovnom dijelu građevine nisu dovršeni, odobrava popust na ukupnu vrijednost fakturiranih radova u iznosu od 200.000,00 DEM, tako da se u okončanoj situaciji radovi obračunavaju s ukupnim iznosom od 7,743.767,95 DEM.

Ugovorom broj 1/93 određeni su kooperanti za izvođenje pojedinih vrsta instalacija (za strojarske instalacije je to G. I. d.d.), a člankom 7. Ugovora je određeno da će se sva plaćanja po ovom ugovoru obavljati za izvedene radove temeljem ovjerenih privremenih i okončanih situacija koje ispostavlja izvođač i to tako da se izvođač isplaćuje vrijednost manipulativnih troškova i radova koje sam izvodi, a kooperantima vrijednost kooperantskih radova. Prema tome, kako je radove na strojarskim instalacijama izveo kooperant, a ne tuženik, upravo je kooperant bio ovlašten odobriti popust na vrijednost kooperantskih radova, jer se ta vrijednost ima isplatiti kooperantu, a ne tuženiku, koji u skladu s ugovorom ima pravo na manipulativne troškove. Stoga je tuženik neosnovano u vrijednost izvedenih radova strojarskih instalacija u okončanoj situaciji obračunao i ovih 200.000,00 DEM, pa je po toj osnovi prvostupanjski sud pravilno odbio zahtjev tuženika.

U odnosu na manipulativne troškove za kooperante tužitelja za radove koje je tužitelj ugovorio direktno, a ne preko tuženika, a za koje tuženik potražuje iznos od 232.529,27 DEM i 5.750,46 USD, ovaj sud prihvaća ocjenu prvostupanjskog suda da su osnovani do iznosa od 80.175,56 DEM i 5.750,46 USD odnosno 333.894,96 kn, a da u ostalom iznosu od 152.353,71 DEM nisu osnovani. Prvenstveno valja istaći da direktno ugovaranje tužitelja, kao investitora, izvođenja određenih radova s drugim izvođačima, bez uključivanja tuženika, nije u suprotnosti s ugovorom broj 1/93, kako to tvrdi tuženik, jer su člankom 3. stavak 6. Ugovora stranke doista utvrdile da će naručitelj s izvođačem ugovoriti i neugovorene radove do konačnog završetka izgradnje hotela, pod uvjetom da cijene tih radova budu konkurentne ostalim ponuditeljima. Dakle, ako je naručitelj određene radove ugovorio sa drugim izvođačima, nije povrijedio odredbe ugovora sklopljenog s tuženikom, jer mu je to pod navedenim uvjetima bilo dopušteno.

Prema tome je prvostupanjski sud pravilno prihvatio nalazi i mišljenje vještaka, koji je uzevši u obzir da tužitelj i tuženik nisu ugovorili postotak manipulativnih troškova za izvođače koji su imali ugovor sklopljen izravno s tužiteljem, a radove su izvodili u isto vrijeme kada je i tuženik izvodio radove kao glavni izvođač, te su djelomično koristili i gradilišne usluge tuženika, te uzevši u obzir ostale manipulativne troškove koje je tuženik imao ugovorene sa svojim kooperantima, a u odnosu na vrijednost izvedenih radova po tim izvođačima, iskazao da bi manipulativni troškovi iznosili ukupno 80.175,56 DEM i 5.750,46 USD odnosno 333.894,96 kn, pa iz tako utvrđenih činjenica proizlazi neosnovanost ostalog dijela zahtjeva po osnovi manipulativnih troškova u iznosu od 152.353,71 DEM u kunskoj protuvrijednosti...

Tuženikova žalba je osnovana u odnosu na dio presude pod točkom I. izreke u dijelu kojim je obavezan tuženik platiti tužitelju iznos od 1,393.039,16 kn po osnovi

otklanjanja nedostataka i umanjenja vrijednosti izvedenih radova.

Prvostupanjski sud je prihvativši nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke, prema kojemu postoje nedostaci u izvedenim radovima tuženika, a zbog kojih su za tužitelja nastali troškovi otklanjanja nedostataka kao i umanjena vrijednost radova u ukupnom iznosu od 1,393.039,16 kn, u cijelosti usvojio ovaj dio tužbenog zahtjeva tužitelja. Prigovor zastare koji je istaknuo tuženik u odnosu na nedostatke izvedenih radova je odbio uz obrazloženje da za izvedbu građevine izvođač odgovara za nedostatke koji se tiču njezine solidnosti, ako bi se ti nedostaci pokazali za vrijeme od 10 godina od predaje i primitka radova.

Dakle, prvostupanjski sud je primijenio odredbu članka 644. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, u daljnjem tekstu: ZOO) koja regulira odgovornost izvođača za solidnost građevine, međutim, prvostupanjski sud nije prethodno utvrdio da li je u konkretnom slučaju doista riječ o nedostacima koji se tiču solidnosti građevine. **Nedostaci u izradi građevine koji se odnose na njezinu solidnost su takvi nedostaci koji ugrožavaju stabilnost i sigurnost objekta kao cjeline, a da li je riječ o takvim nedostacima ili ne, sud može utvrditi samo vještačenjem, a što prvostupanjski sud nije učinio.**

Ako se ne radi o nedostacima u vezi sa solidnosti građevine, tada se za odgovornost za nedostatke građevine primjenjuju ogovarajuće odredbe ugovora o djelu (članak 641. ZOO-a), a to znači odredbe članka 614. do 621. ZOO-a. Dakle, sud treba utvrditi o kakvim je nedostacima riječ, vidljivim ili skrivenim, jer o tome ovisi je li naručitelj na vrijeme obavijestio izvođača o nedostacima i je li ga valjano pozvao na uklanjanje nedostataka. Naime, prema članku 616. naručitelj koji je izvođača na vrijeme obavijestio o nedostacima izvršenog posla ne može svoje pravo ostvarivati sudskim putem nakon isteka godine dana od učinjene obavijesti. Ali i nakon isteka tog roka naručitelj može, ako je o nedostacima pravodobno obavijestio izvođača, prigovorom protiv izvođačevog zahtjeva za isplatu naknade istaći svoje pravo na sniženje naknade i na naknadu štete.

Sve ove činjenice prvostupanjski sud nije utvrđivao. Također iz nalaza i mišljenja vještaka može se zaključiti da je neke od utvrđenih nedostataka na građevini tužitelj otklonio sam, ali da neki nedostaci nisu otklonjeni. Prvostupanjski sud nije imao u vidu odredbu članka 620. ZOO-a prema kojoj ako izvođač ne ukloni nedostatke ni do isteka primjerenog roka za uklanjanje nedostataka koji mu je naručitelj odredio, naručitelj može po svom izboru, izvršiti otklanjanje nedostataka na račun izvođača, ili sniziti naknadu, ili raskinuti ugovor. Dakle, naručitelj ne može postaviti tužbeni zahtjev na plaćanje novčanog iznosa u visini vrijednosti radova koje bi on tek morao obaviti, već može postaviti novčani zahtjev u visini troškova uklanjanja nedostataka ako ih je sam već otklonio, ili može istaknuti svoje pravo na sniženje naknade.

Prema tome, tužitelj nije osnovano mogao tražiti isplatu novčanog iznosa za nedostatke koje nije uklonio sam ili preko treće osobe, već je za takve nedostatke mogao tražiti sniženje naknade, a prvostupanjski sud nije utvrdio koje od pojedinačno navedenih nedostataka je tužitelj otklonio, sam ili preko treće osobe, a koje nije otklonio, pa je nepotpuno utvrdio činjenično stanje.

Kako je prvostupanjski sud u odnosu na ovaj dio tužbenog zahtjeva nepotpuno utvrdio činjenično stanje, a time je i materijalno pravo pogrešno primijenio, u tom dijelu je osnovana tuženikova žalba te je valjalo ukinuti pobijanu presudu u djelu točke I. za iznos od 1,393.039,16 kn i vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje temeljem članka 370. ZPP-a.

Tužitelj je podnio žalbu protiv točke II. pobijane presude kojom je odbijen s tužbenim zahtjevom za zateznu kamatu na glavnici od 2,815.510,56 kn tekuću od 3. srpnja 1995. godine do isplate.

Prvostupanjski sud je prihvatio prigovor zastare ove tražbine, koji je istaknuo tuženik, jer je tužitelj prvi puta zatražio isplatu zatezne kamate podneskom od 29. rujna 1999. godine, što je nakon proteka roka od tri godine u iznosu na nastalo glavno potraživanje.

Osnovano ističe tužitelj da **kamata kao sporedno potraživanje koje proizlazi iz glavnog potraživanja slijedi u cijelosti njegovu pravnu sudbinu. Slijedom toga kad zastari zahtjev za glavno potraživanje, zastaraju i zahtjevi za sporedna potraživanja, među njima i zahtjev za kamate (članak 369. ZOO-a).** U konkretnom slučaju glavno potraživanje nije zastarjelo, niti je tuženik tijekom prvostupanjskog postupka istaknuo takav prigovor zastare, pa taj prigovor ne može isticati niti u žalbi (članak 352. stavak 2. ZPP-a), pa je prvostupanjski sud trebao imati u vidu da kamate teku kontinuirano od dospijea do prestanka glavnog potraživanja. Kamata dospijeva svakim danom zakašnjenja, te rok zastarjelosti valja računati od dana svakog pojedinačnog dnevnog potraživanja kamata. Dakle, ne zastarijevaju kamate koje su dospjele unutar tri godine računajući unatrag od dana podnošenja tužbe.

Stoga je tužiteljeva žalba osnovana, pa je valjalo ukinuti pobijanu presudu pod točkom II. izreke i vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.“

VTS RH, od 28. lipnja 2005.

OBVEZNO PRAVO – OBVEZA NARUČITELJA PRIMITI RAD

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 622

Pozivanjem naručitelja da preuzme stvar dospijeva isplata naknade za izvršeno djelo.

Potpisivanjem kolaudacijskog zapisnika naručitelj popravka broda isti je primio ispunjenje obveze od strane brodogradilišta – izvođača, te preuzeo obvezu izvesti popravljani brod. U protivnom dužan je platiti brodsku ležarinu brodogradilištu.

“Među strankama je bilo sporno pravno pitanje da li je naručitelj dužan izvesti brod nakon potpisivanja kolaudacijskog zapisnika kojim je izvršio primopredaju izvedenih radova. Obzirom da se radi o ugovoru o popravku i održavanju broda u rješenju spora o obvezi naručitelja da preuzme brod ne mogu se primijeniti pravila Pomorskog zakonika. Naime, Ugovor o preinaci i popravku broda je takav ugovor kojim se brodograditelj obvezuje da će preinaciti ili popraviti postojeći brod u određenom roku, a naručitelj se obvezuje platiti naknadu. Pravila o gradnji broda primjenjuju se na ugovor o popravku ili održavanju broda samo u smislu pravila iz članka 449. Pomorskog zakonika (Narodne novine broj 17/94, 74/94, 43/96..., dalje: PZ). Pravila Pomorskog zakonika koji uređuju sadržaj i učinke ugovora o gradnji broda primjenjuju se dakle samo iznimno na učinak ugovora o popravku i održavanju broda. Zato se u rješenju spora iz takvih ugovora imaju primijeniti opća pravila iz ugovora o djelu sadržana u Zakonu o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01 (članak 600. do 627. ZOO-a). Jedna od obveza naručitelja iz ugovora o djelu jeste primiti rad. Naime, naručitelj je dužan primiti rad izvršitelja prema odredbama ugovora i pravilima posla (članak 622. ZOO). Preuzimanje naručenog posla koji je obavljen u skladu s gornjim uvjetima nije samo pravo naručitelja, nego istovremeno i njegova obveza. Posljedica takvog zakonskog uređenja odnosa naručitelja i izvođača jeste da naručitelj koji ne preuzme pripremljeno djelo u ugovorenom roku ili po pozivu izvođača, ili svojim ponašanjem spriječi prijem pada u tzv. vjerovničko zakašnjenje. Smatra se u tom slučaju da je rad primljen, a počev od pretpostavljenog ili stvarnog prijema odnosno potpisivanja zapisnika o prijemu izvođač stvar od tog trenutka drži kao čuvar, pa ima pravo na naknadu koja čuvaru stvari pripada po pravilu iz članka 625. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima. Pozivanjem naručitelja da preuzme stvar dospijeva i isplata naknade za izvršeno djelo, a pozivanjem naručitelja da plati naknadu za čuvanje stvari dospijeva i obveza naručitelja na isplatu takve naknade. U konkretnom slučaju naručitelj je potpisivanjem kolaudacijskog zapisnika primio ispunjenje obveze od strane izvršitelja, što ne priječi njegovo pravo i na naknadno pozivanje na nedostatke u izvršenom djelu, a istovremeno obvezuje naručitelja da preuzme popravljaju, odnosno održavanu stvar. U ovom slučaju to znači obvezu naručitelja preuzeti i izvesti brod iz akvatorija

izvođačevog brodogradilišta, jer je u protivnom dužan plaćati onu naknadu koju brodogradilište naplaćuje za čuvanje i vez broda.”

VTS RH, PŽ-4332/01 od 16. veljače 2004.

15.

OBVEZNO PRAVO – RASKID UGOVORA VOLJOM NARUČIOCA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 629.

Sve dok naručeni posao nije dovršen, naručilac može raskinuti ugovor kad god hoće.

U slučaju raskida ugovora naručilac je dužan naknaditi izvođaču troškove nabavljenog materijala, koji izvođač nije mogao upotrijebiti zbog raskida ugovora o djelu.

“Odredbom čl. 629. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01) propisano je da sve dok naručeni posao nije dovršen, naručilac može raskinuti ugovor kad god hoće, ali je u tom slučaju dužan isplatiti izvođaču ugovorenu naknadu, umanjenu za iznos troškova koje ovaj nije učinio, a koje bi bio dužan učiniti da ugovor nije raskinut, a i za iznos zarade što ju je ostvario na drugoj strani ili što ju je namjerno propustio ostvariti.

Naime, vještak je u svom nalazu i mišljenju (list 93 spisa), kao i iskazu danom na ročištu za glavnu raspravu dana 13. lipnja 2002. godine (list 105 spisa), a kojeg navodi i sud prvog stupnja u obrazloženju pobijane presude, naveo da vrijednost naručenih dijelova za izvršenje popravka iznosi 12.080,44 kn, te da se radi o dijelovima koji se mogu upotrijebiti samo za popravak vozila koja su dosta rijetka i to za vozilo iste marke i tipa, te godine proizvodnje. Tužitelj je te dijelove nabavio s ciljem da ih ugradi u vozilo tuženika, a prema ugovoru o djelu, za kojeg je nesporno da su ga stranke i sklopile; da su stranke sklopile ugovor o djelu kojeg je tuženik (kao naručilac) raskinuo proizlazi iz iskaza zakonskog zastupnika tuženika L. D. (list 63 spisa), u kojem navodi: „... ja sam s predstavnikom tužitelja zaista dogovorio da ću kamion dovesti na popravak kod tužitelja, a dogovor je bio da se kamion doveze negdje oko Nove godine. ... Točno je da kamion nije dovezen niti kako je dogovoreno, a niti kasnije ...”.

Nadalje, u odnosu na navod žalitelja da je pravna osnova tužiteljeva potraživanja naknada štete koju je tužitelj pretrpio, a čiju visinu sud prvog stupnja nije utvrdio, ovaj sud napominje da se pravna osnova tužiteljevog potraživanja temelji na ugovoru o djelu zaključenom između stranaka (čl. 600. Zakona o obveznim odnosima), a kojeg je tuženik jednostrano raskinuo prije dovršetka naručenog posla (prije dovršetka popravka oštećenog vozila), a nakon nabavke dijelova koje je sukladno čl. 602.

Zakona o obveznim odnosima tužitelj namjeravao ugraditi u tuženikovo vozilo. Budući da pravna osnova tužiteljevog potraživanja nije naknada štete, sud prvog stupnja je pravilno postupio što se nije upuštao u utvrđivanje visine štete, te je stoga taj tuženikov žalbeni navod neosnovan.”

VTS RH, PŽ-4517/02 od 4. svibnja 2004.

16.

OBVEZNO PRAVO – GUBITAK ILI OŠTEĆENJE POŠILJKE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 671.

Prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje pošiljke koji se dogodi od časa preuzimanja do predaje pošiljke, osim ako su uzrokovani radnjom ovlaštene osobe, svojstvima pošiljke ili stranim uzrocima koji se nisu mogli predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.

Za krađu vozila i robe u vozilu prijevoznik odgovara, jer je ovaj rizik mogao predvidjeti, te vozilo i robu osigurati od krađe.

“Ispravno u žalbi navodi tužitelj da je prvostupanjski sud trebao primijeniti odredbu članka 671. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01, u daljnjem tekstu: ZOO).

Citiranom odredbom određeno je da prijevoznik odgovara za gubitak i oštećenje pošiljke koji bi se dogodio od časa preuzimanja do njezine predaje, osim ako su uzrokovani radnjom ovlaštene osobe, svojstvima pošiljke ili stranim uzrocima koji se nisu mogli predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti.

Iz navedene odredbe proizlazi da se prijevoznik može osloboditi svoje objektivne odgovornosti u slučaju da dokaže da je šteta nastala zbog više sile, tj. događaja koji se nije mogao predvidjeti, izbjeći ili otkloniti. Ispravno navodi žalitelj da je rizik krađe vozila i robe u njemu tuženik mogao predvidjeti, te imajući u vidu djelatnost kojom se bavi, vozilo kao i prijevoz osigurati kod bilo koje osigurateljske kuće.

Kako krađa robe ne predstavlja višu silu u smislu odredbe članka 671. ZOO-a, a prijevoznik odgovara za gubitak ili oštećenje robe prema kriteriju objektivne odgovornosti, to je prvostupanjski sud neosnovano odbio tužbeni zahtjev, a radi pogrešne primjene materijalnog prava.”

VTS RH, PŽ-3770/02 od 6. travnja 2004.

17.

OBVEZNO PRAVO – OSIGURANJE IMOVINE – INTERES OSIGURANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 924.

Osoba koja tvrdi da ima pravo na isplatu osigurane svote mora dokazati da ima svojstvo osiguranika i z ugovora o osiguranju imovine ili da su prava osiguranika na nju prenijeta na neki od zakonu propisanih načina.

Osoba koja nije osiguranik iz ugovora o osiguranju niti je dokazala da su prava osiguranika na nju prenijeta ne može osnovano zahtijevati pravo na isplatu osigurane svote.

“Osoba koja tvrdi da ima pravo na isplatu osigurane svote mora uz ostalo dokazati da ima svojstvo osiguranika iz ugovora ili da su prava osiguranika na nju prenijeta na neki od zakonom propisanih načina, da se dogodio osigurani slučaj, da je nastala šteta na predmetu osiguranja . U tom slučaju ima pravo na naknadu štete ili isplatu ugovorene svote osim ako osiguratelj ne dokaže okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost za štetu. Predmetom osiguranja u ugovorima o osiguranju na koje se poziva tužitelj nisu zalihe robe u skladištu, niti bilo kakve stvari u zgradama osiguranika koje nisu njegovo vlasništvo. Zato je bespredmetno svako pozivanje tužitelja na ugovor o zakupu. Ni sam osiguranik, koji je ujedno ugovaratelj osiguranja, ne bi imao pravo na naknadu štete na robi, jer robu nije osigurao policama osiguranja. Podredno se napominje da tužitelj nije niti osiguranik iz ugovora o osiguranju na koji se poziva, niti je dokazao da bi na njega prešla prava iz tog ugovora. Jedino što je sasvim izvjesno i značajno a vezano je za ugovor o osiguranju jeste da se dogodio osigurani slučaj - poplava, pa bi osiguranik imao pravo na naknadu štete ako je šteta nastala na onim predmetima koji su obuhvaćeni ugovorom o osiguranju. Naknada tih vidova štete nije međutim predmetom spora u ovom postupku. Zato nije ispunjena pretpostavka za naplatu osigurane svote odnosno naknadu štete po pravilima za osiguranje imovine iz čl. 924. do 931. Zakona o obveznim odnosima (NN br. 53/91,73/91,3/94,7/96,112/99, 88/01).”

VTS RH, PŽ-1866/01 od 25. svibnja 2004.

18.

OBVEZNO PRAVO – JAMAC PLATAC

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1004.

Obveze jamca platca – obrtnika – ne prestaju brisanjem iz obrtnog registra.

Obveze fizičke osobe obrtnika nisu vezane uz činjenicu prestanka obavljanja gospodarske djelatnosti.

“Na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pravilno je primijenjeno materijalno pravo kada je prihvatio tužbeni zahtjev za naplatu obaveza koje je preuzeo tuženik u obavljanju djelatnosti obrta, a povrh toga, se ugovorom obavezao na plaćanje tih obaveza kao jamac platca.

Obrtnik obavlja gospodarsku djelatnost od upisa u obrtni upisnik pa do prestanka obrta, međutim, obaveze koje je preuzeo obrtnik - fizička osoba u obavljanju djelatnosti obrta, ne prestaju prestankom obrta. Ugovorna strana nije obrt, kako to tvrdi žalitelj, već obrtnik.

Zato odgovornost obrtnika, a u ovom slučaju i povrh toga, jamca platca za obaveze nastale u obavljanju obrta, ne prestaju brisanjem iz obrtnog registra.

Glede pozivanja tuženika na ograničenje odgovornosti obrtnika do visine imovine unijete u obrt, a shodno odredbi iz članka 21. Zakona o obrtu, je neosnovano jer je druga strana dokazala da je obavezu ispunila te je u imovinu obrtnika unijela stvari u visini vrijednosti onoga što potražuje.”

VTS RH, PŽ-5903/02 od 16. ožujka 2004.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

19.

**AUTORSKO PRAVO – PRAVO JEDNAKOG ISKORIŠTAVANJA
RAČUNALNOG PROGRAMA STVORENOG PO NARUDŽBI**

**Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine broj
167/03. od 22.10.2003, stupio na snagu 30.10.03.),**

Članak 5. i 107.

Računalni program spada u jezična autorska djela (čl. 5. ZASP-a) i uživa pravnu zaštitu ako je izvoran u tom smislu da predstavlja vlastitu intelektualnu tvorevinu svog autora. Pojam računalni program obuhvaća izražaj računalnog programa u bilo kojem obliku uključujući i pripremni dizajnerski materijal (čl. 107. ZASP-a)...

Autor i naručitelj računalnog programa mogu ugovoriti pravo iskorištavanja toga programa na jednake dijelove. U tom slučaju svoje odnose detaljnije uređuju autorskim ugovorom.

„Pobijanom presudom citiranom u izreci Trgovački sud u Zagrebu naložio je tuženiku platiti tužitelju 650.000,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom počevši od 17. rujna 2004. godine do isplate, a odbijen je tužiteljev tužbeni zahtjev u dijelu kojim zahtijeva isplatu 4.483.942,00 kn te za iznos od 73.000,00 kn za izgubljenu dobit. Tužitelju je naloženo naknaditi tuženiku parnični trošak u iznosu od 805.057,50 kn.

Prema obrazloženju prvostupanjske presude, Ugovorom o razvoju informacijskog sustava A. od 3. listopada 1994. godine i Aneksa tom Ugovoru od 9. srpnja 1996. godine stranke su ugovorile, a temeljem tuženikove narudžbe da tužitelj kod tuženika

izvede poslove razvoja informacijskog sustava, da će stranke biti zajednički vlasnici cjelokupnog softverskog materijala (članak 5. stavak 1. Ugovora), a člankom 7. Ugovora ugovorena je cijena s rokom završetka 1. srpnja 1995. godine, s time da je Aneksom određena nova cijena koja se odnosi na dodatne aktivnosti. Polazeći od sadržaja odredaba ugovora, iskaza svjedoka i nalaza i mišljenja vještaka, kao i Aneksa valja zaključiti da se radi o ugovoru o djelu i autorskom ugovoru s ciljem razvoja informacijskog sustava kod tuženika uz stalnu suradnju stranaka u tijeku realizacije.

Iz nalaza vještaka proizlazi da je predmetni ugovor ispunjen oko 66%, za što obje strane snose jednaku odgovornost, da je tužitelj svoju obvezu ispunio samo za 49,865%, a s obzirom na funkcionalnost tužitelj je izradio i instalirao kod tuženika sve programe ukupno 73,28%.

Sukladno članku 223. Zakona o parničnom postupku tužitelju je dosuđen iznos od 650.000,00 kn, polovica od iznosa od 1.080.000,00 kn koju traži kao naknadu za neovlašteno korištenje tužiteljevog razvojnog alata Kom imajući pri tome u vidu da je tuženik 10. veljače 1997. godine raskinuo ugovor, a tužitelj je odbijen sa zahtjevom za isplatu 3.297.942,00 kn na ime stvarne cijene razvoja i s iznosom od 42.120,00 kn na ime putnih troškova, imajući pri tome u vidu da je tuženik do sada platio 502.588,00 kn. Osnovanost iznosa od 73.000,00 kn mjesečno za izgublenu korist tužitelj nije dokazao.

Tužitelj žalbom pobija presudu u dijelu pod točkom 1. izreke koja se odnosi na početak tijeka zateznih kamata, točku 2. izreke u cijelosti i odluku o troškovima postupka, zbog bitne povrede odredaba postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava te odluke o troškovima postupka s prijedlogom da se preinači u pobijanom dijelu a podredno ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

U žalbi navodi da u pogledu tijeka zateznih kamata, a kako se radi o materijalnoj šteti kamate teku od dana nastanka štete, a to je 11. veljače 1997. godine, time da sud nije obrazložio početak tijeka kamata od 17. rujna 2004. godine kako je to navedeno u presudi. Kako se u konkretnom sporu radi o otuđenju vlasništva na proizvodu koji je predmet ugovora i alata, kojim je posao načinjen i povredi autorskog prava, to da tuženik i dalje koristi software za svoje potrebe, to se ne može u konkretnom slučaju donositi ocjena o visini naknade sukladno članku 223. ZPP-a. Sud navodi da tužitelj nije predlagao vještačenje u pogledu osnovanosti visine štete, što je netočno, jer je tužitelj u tijeku postupka predlagao vještačenje po vještaku za informatiku i telekomunikacije te po vještaku za financije, dakle sud je mogao provesti vještačenje po vještaku financijske struke radi utvrđenja visine štete, a ne primijeniti odredbu članka 223. ZPP-a. Kako su stranke ugovorile da će zajednički ostati vlasnici materijala koje je tužitelj proizveo to u okvirima autorskog prava tuženik je mogao steći autorsko pravo na software-u kao zajedničko vlasništvo tek kada izvedeni radovi i materijal budu izvedeni u cijelosti od strane tužitelja, dakle kad postane autorsko djelo.

Tuženik žalbom pobija točku 1. izreke kojom je tužbeni zahtjev djelomično usvojen i odluku o troškovima postupka zbog svih zakonom predviđenih razloga, s prijedlogom da se u pobijanom dijelu presuda ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

U žalbi navodi da je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a, jer nisu navedeni odlučni razlozi za usvajanje tužbenog zahtjeva, kao i relativno bitna povreda primjenom odredbe članka 223. ZPP-a. U pogledu traženja naknade za razvojni alat Kom treba imati u vidu odredbu članka 4. Ugovora, koji taj alat spominje kao jedan od tužiteljevih elemenata programiranja informacijskog sustava i radi se o sredstvu za ostvarivanje ugovorenih obveza, stoga ne može biti predmet ugovorne obveze. Tuženik je mišljenja da u konkretnom slučaju treba primijeniti odredbu članka 619. i 620. ZOO-a koja reguliraju prava naručioca na raskid ugovora o djelu u slučaju nedostataka u obavljenom poslu, a što je utvrdio i vještak u svome nalazu i mišljenju...

Tužiteljeva žalba je djelomično osnovana, a djelomično nije osnovana, dok je tuženikova žalba osnovana...

U konkretnom slučaju radi se o autorskom djelu - stvaranju računalnog programa, time da je ugovor o autorskom djelu po svojoj prirodi ugovor o djelu, i narudžbom tog autorskog djela tuženik je imao u vidu naročito izvođačev rad, tako da je ocjenom sadržaja ugovora i aneksa prvostupanjski sud pravilno zaključio da su ugovorne stranke nositelji autorskog prava na predmetnom sustavu u jednakim dijelovima. Stranke su ugovorom odredile naknadu, i prema mišljenju vještaka stranke nisu u potpunosti izvršile svoje ugovorne obveze, tako da je vještak točno odredio postotak izvršenih radova, postotak funkcionalnosti samog izvedenog programa, a to je u biti i uporište za određivanje visine naknade putem stručne osobe, a ne primjenom članka 223. ZPP-a. Valjalo je stoga temeljem članka 370. i 369. stavak 1. ZPP-a pobijanu presudu ukinuti kako je to navedeno u ovoj odluci.

Žalba tužitelja nije osnovana u odnosu na dio točke 2. izreke presude, a u kojem dijelu je tužitelj odbijen s osnova za izmaklu korist u iznosu od 73.000,00 kn mjesečno. Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da tužitelj nije naveo činjenice i predložio dokaze da je pretrpio štetu s osnova izmakle dobiti. Tužitelj je trebao dokazati činjenice koje predstavljaju stvarnu osnovu tog dijela tužbenog zahtjeva a sukladno članku 189. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima. Budući to tužitelj nije učinio, primjena pravila o teretu dokazivanja je opravdana ocjena prvostupanjskog suda, da te činjenice nisu dokazane. Ako sud na temelju provedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi postojanje potraživanja iz tužbe odluku će donijeti primjenom pravila o teretu dokazivanja (članak 221a. ZPP-a).

Valjalo je stoga u tom dijelu pobijanu presudu potvrditi temeljem odredbe članka 368. ZPP-a.

VTS RH, od 26. travnja 2005.

20.

AUTORSKO PRAVO – NAKLADNIK KAO PREDMNIJEVANI OVLAŠTENIK ZA OSTVARIVANJE AUTORSKOG PRAVA

Zakona o autorskom pravu i drugim srodnim pravima, dalje: ZASP (Narodne novine broj 167/03. od 22.10.2003),

Članak 12. i 185.

Ako autor nije poznat niti se može utvrditi po odredbama stavka 1. članka 12. ZASP-a, po stavku 2. istoga članka autorsko je pravo za izdano djelo ovlašten ostvarivati nakladnik, koji je autorsko djelo zakonito izdao...

Takav nakladnik ovlašten je zahtijevati određivanje privremene mjere protiv onoga tko ugrožava njegovo pravo pod pretpostavkama propisanim odredbama članka 185. ZASP-a.

„Odlukom označenom u izreci prvostupanjski sud je odredio privremenu mjeru kojom se tuženicama-protivnicima osiguranja privremeno oduzimaju i isključuju iz prometa svi primjerci *Sudskog priručnika za 2004. i 2005.* koji su identični tužiteljevim priručnicima za 2004. i 2005. (toč. 1. izreke), zatim, im se nalaže da u roku od osam dana povuku iz prodaje sve primjerke sudskog priručnika iz toč. 1. i predaju ih sudu te im se zabranjuje svako daljnje tiskanje, dotiskivanje, prodaja, stavljanja u promet i drugačije raspolaganje priručnicima iz toč. 1. pod prijetnjom novčane kazne u iznosu od 100.000,00 kn svakom (toč. 2. izreke).

Toč. 3. i 4. izreke pobijane određeno je da privremena mjera ostaje na snazi do pravomoćnog okončanja parničnog postupka te da žalba ne odgađa provedbu iste.

Između stranaka je sporno da li sudski priručnik, koji izdaje tužitelj, predstavlja autorsko djelo.

Tuženik smatra da se ne radi o djelu iz čl. 5. Zakona o autorskom pravu i drugim srodnim pravima (dalje: „ZAPSP“, Narodne novine broj 167/03), već o djelu iz čl. 8. st. 2. ZAPSP.

Navodi da članak 180. Sudskog poslovnika (Narodne novine broj 80/97, 20/98, 118/01, 49/03 i 32/04) propisuje da će predmete, u kojima su određene rasprave ili ročišta, upisati istražni sudac, predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac u svoj Poslovni dnevnik (Obrazac broj 17), po datumu i satu, za koji je pojedina rasprava ili ročište određeno. Na odgovarajući način postupit će se i u pogledu zabilježbe važnijih rokova, koji su određeni u pojedinim predmetima. Obrazac broj 17, koji je sastavni dio Sudskog poslovnika ima četiri propisane rubrike: dan, sat, oznaku spisa i stranke. Odredbom čl. 341. Sudskog poslovnika propisano je da poslovni dnevnik (ročišnik) vode suci i drugi službenici, koji samostalno rade na rješavanju predmeta, te je propisan način, na koji se poslovni dnevnik (ročišnik vodi). Čl. 259-297. Sudskog poslovnika propisano je da je poslovni dnevnik (ročišnik) po obrascu broj 17 jedna od pomoćnih knjiga, koju vode trgovački, općinski i županijski sudovi.

Na temelju iznijetih odredbi Sudskog poslovnika, u kojima je propisano što sadržava poslovni dnevnik, tko ga koristi i kako se vodi, stvoren je Sudski priručnik, koji izdaje tužitelj, a u kojem je okosnica propisani poslovni dnevnik. U Sudskom priručniku poslovni dnevnik je nazvan „Dnevnik rada“ s naznačenom kalendarskom godinom; kalendarski tjedan je sastavljen tako da je raspoređen na dvije usporedne stranice: tri dana na desnoj i pet dana na lijevoj stranici, dodana je rubrika za evidenciju predmeta te za upis telefonskih brojeva u tzv. telefonski imenik. Izvršen je izbor određenih zakonskih tekstova, koji pomažu u dnevnom korištenju poslovnih dnevnika i u određenim postupovnim radnjama onih, koji rješavaju sudske predmete i onih, koji nastupaju pred sudovima.

Odabir pojedinih dijelova zakona i određenih propisa po određenom redu i rasporedu pretpostavlja vrlo dobro poznavanje pravosudnog znanstvenog područja i predstavlja intelektualnu tvorevinu njegovih autora. Predmetni priručnik tužitelja naziva se Sudskim priručnikom i po svom konceptu prelazi okvire poslovnog dnevnika i propisanog obrasca 17 Sudskog poslovnika.

Radi navedenog se Sudski priručnik, koji izdaje tužitelj, može smatrati autorskim djelom iz čl. 7. ZAPSP.

Budući je tužitelj naveden kao izdavač Sudskog priručnika od 2001, to prvostupajski sud smatra da je tužitelj ovlašten ostvarivati autorsko pravo sukladno čl. 12. st. 2. ZAPSP.

Pregledom ročišnika, koje izdaju tuženici, prvostupajski sud je utvrdio da je koncept njihovog sudskog priručnika odnosno poslovnog dnevnika prvotuženika za 2005. identičan sa konceptom Sudskog priručnika, koji izdaje tužitelj, i to tako što je upotrijebljen naziv „sudski priručnik“, raspored unutar priručnika: na prvoj lijevoj stranici otisnuti kalendar prošle, tekuće i slijedeće kalendarske godine, sadržaj priručnika raspoređen je u šest dijelova, u svakom dijelu su zastupljeni isti propisi i identični dodaci.

Tuženici u svoje ročišnike nisu unijeli ništa što nije unio tužitelj, niti su sadržajno, konceptualno ili tehnički obradili svoj ročišnike na drugačiji način od tužiteljevog, a sve dodatke su obradili na identičan način. Tuženici su tiskali svoje ročišnike po uzoru na izgled i sadržaj Sudskog ročišnika koji izdaje tužitelj. Upravo način, na koji je Sudski poslovnik primijenjen te izvršen izbor mjerodavnih propisa iz svih važećih propisa, predstavlja autorsko djelo, koje tužitelj ima pravo iskorištavati.

Tužitelj je učinio vjerojatnim da je njegovo pravo na reproduciranje iz čl. 19. ZAPSP i distribuciju iz čl. 20. istog Zakona, povrijeđeno, pa je temeljem čl. 185. st. 1. ZAPSP odlučeno kao u izreci pobijane odluke.

Protiv navedene odluke žalbe su podnijela oba tuženika-protivnika osiguranja.

Prvotuženik-protivnik osiguranja (dalje: „prvotuženik“) pobija odluku zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava.

Navodi kako tužitelj nije dostavio dokaz o broju prodanih primjeraka priručnika za 2002. i 2004. godinu (u odnosu na koje navodi kako je prodano 3677 odnosno 2007

komada), a time i dokaz o nastanku štete. Tužiteljevi podaci za 2004. godinu su nebitni jer se prodaja priručnika vrši krajem kalendarske godine, dok je ročište održano 19. studenog 2004.

Tužitelj je prvo tvrdio da se radi o autorskom djelu iz čl. 5. ZAPSP, što je prvotuzženik osporio. Prvostupanjski sud nalazi zaštitu navodnog tužiteljevog autorskog prava u čl. 12. st. 2. istog Zakona.

U čl. 180. Sudskog poslovnika određeno je postojanje Poslovnog dnevnika (obrazac br. 17) po datumu i satu, za koji je pojedina rasprava ili ročište određeno. U čl. 381. navedenog propisa utvrđeno je da Poslovni dnevnik (ročišnik) vode suci i drugi službenici, koji samostalno rade na rješavanju predmeta.

Zbog navedenog proizlazi da je pojam Poslovnog dnevnika – ročišnika – sudskog priručnika, propisan od strane zakonodavca, objavljen u Narodnim novinama, te je omogućen pristup istom bilo kome, uključujući i osobe, koje se bave tiskarskom djelatnošću.

Prirodno je da takav priručnik sadrži kao popratni sadržaj tekstove iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva, zbog čega se radi o nezaštićenim tvorevinama iz čl. 8. ZAPSP. Format, na koji se poziva prvostupanjski sud, je onaj propisan obrascem broj 17, na koji se prvotuzženik pozvao tijekom postupka.

Prvotuzženik je u spis predao primjerak svog priručnika koji se zove „Poslovni dnevnik (ročišnik)“, koji je potpuno drukčije boje, ima znatno manji broj stranica i uvez od tvrdog materijala.

Tužiteljev priručnik ima na prednjoj strani otisnut prepoznatljivu oznaku - okrugli znak sa nazivom zbog čega ne može doći do zablude na tržištu. Prvotuzženik drži da sud u uvjetima slobodne tržišne utakmice ne može pružiti zaštitu tužitelju, koji predstavlja drugostupanjski sud u ovom predmetu.

Sudovi su slobodno naručivali priručnike dostupne na tržištu, pa tako i od prvotuzženika, dok neke tiskare na području Republike Hrvatske nisu obuhvaćene ovom tužbom, iako i one tiskaju priručnik.

Prvotuzženik obavlja djelatnost na području od posebne državne skrbi, zapošljava stradalnike domovinskog rata, razvojačene branitelje, samohrane majke, povratnike i druge socijalno ugrožene osobe.

Predlaže ukinuti pobijanu odluku i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

Drugotuzženik-protivnik osiguranja (dalje: „drugotuzženik“) podnosi žalbu iz svih razloga navedenih u čl. 46. st. 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03 i 194/03) u vezi sa čl. 253. i 294. st. 3. istog Zakona, i navodi da:

Prvostupanjski sud pogrešno drži da se Sudski priručnik tužitelja može podvesti pod čl. 7. (prvostupanjski sud ne navodi stavak) ZAPSP. Pogrešno je stoga što se Sudski priručnik može podvesti isključivo pod čl. 8. st. 2. ZAPSP.

Pretežni dio Sudskog priručnika zauzima kalendar, koji tiskaju razna društva, te sam po sebi nije autorsko djelo.

Čl. 341. Sudskog poslovnika nije određeno da suci i drugi službenici moraju poslovni dnevnik (ročišnik) kupovati samo od tužitelja. Povrh navedenog, mnogi sudovi naručuju kalendare od tuženika jer su upotrebljiviji i cijenom povoljniji. Tužiteljev cilj je zaštititi svoj monopolistički položaj na tržištu temeljem kojeg naplaćuje neopravdano visoke iznose.

Neosnovana je tvrdnja da je koncept sudskih priručnika tuženika identičan konceptu tužiteljevom. A4 format nije tužiteljev zaštićeni format, te je isti određen u Narodnim novinama broj 80/97. Korespondencija se na sudovima vrši upravo u tom formatu. Zbog navedenog je logično i praktično da takvi sudski priručnici budu izrađeni u A4 formatu.

Ročišnici nisu svojstvo samo specijaliziranih sudskih priručnika već su sastavni dio svih postojećih kalendara, uključujući i one u digitalnom obliku kao npr. Microsoft Outlook i Lotus Notes, kao dva konkurentna proizvoda, koji su jednako upotrebljivi, ali se samo estetski razlikuju, te su predmetom zaštite autorskih prava.

Sadržaj predmetnih priručnika je izrađen sukladno potrebama korisnika istih, pa taj sadržaj ne može biti predmetom zaštite autorskih prava.

Drugotuženik je putem treće osobe na ročište od 19. studenog 2004. donio podnesak, u kojem navodi da direktorica drugotuženika nije u stanju pristupiti na ročište zbog bolesti djeteta, o čemu je kasnije, i to dana 24. studenog 2004. putem punomoćnika dostavljen dokaz. Uz žalbu dostavlja presliku potvrde o privremenoj nesposobnosti za rad. Prvostupanjski sud je onemogućio raspravljanje drugotuženiku ne uvaživši navedeno i ne zakazavši novo ročište, zbog čega je počinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl. 19. st. 1. i čl. 46. st. 1. toč. 6. Ovršnog zakona.

Temeljem čl. 185. st. 4. ZAPSP na pitanja za određivanje privremene mjere primjenjuju se odredbe Ovršnog zakona. Zbog navedenog tužitelj mora dokazati da njegova tražbina doista postoji, opasnost da bi protivnici osiguranja bez određivanja privremene mjere otežali ili spriječili ostvarenje tražbine, te da bi se određivanjem te mjere spriječio nastanak nenadoknadive štete, koja predlagatelju prijete.

Pojavom priručnika tuženika na tržištu 2003. godine, kako je primijetio tužitelj, došlo je do zakonite konkurencije, bez ugrožavanja bilo čijih autorskih prava ili nanošenja štete. Drugotuženiku nisu poznati točni razlozi pada tužiteljeve naklade u 2004. godini. Kasnije navodi da je to posljedica isključivo tužiteljeve poslovne politike. Pad naklade inače može biti i posljedica pojave konkurencije.

Tužitelj nije spriječen sudjelovati na tržištu sa svojim priručnikom niti da prilagodi cijenu istog, čime bi postigao ono što zahtijeva u prijedlogu za određivanjem privremene mjere

Tužitelj nije podnio tužbu odmah po pojavi konkurencije 2003. već prilikom pada njegove naklade.

Određivanjem privremene mjere šteta se čini upravo drugotuženiku, jer tužitelj nije dokazao, da se radi o tvorevini, koja bi mogla biti predmet autorskog prava, niti se radi o identičnim tvorevinama, pa proizlazi da tužitelj nije dokazao postojanje svoje tražbine.

Predlaže ukinuti pobijanu odluku i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak...

Žalbe nisu osnovane. Ispitavši pobijanu odluku temeljem čl. 365. i 381. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03) u vezi sa čl. 19. st. 1. Ovršnog zakona, ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud donio pravilnu i zakonitu odluku.

U konkretnom slučaju tužiteljjev Sudski priručnik nije nezaštićena tvorevina iz čl. 8. st. 2. ZAPSP, sukladno kojem predmetom autorskog prava nisu otkrića, službeni tekstovi iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva (zakoni, uredbе, odluke, izvješća, zapisnici, sudske odluke, standardi i sl.) i druga službena djela, kao i njihove zbirke, koja su objavljena radi službenog informiranja javnosti.

Ovo stoga što tužiteljjev Sudski priručnik nije po svojoj naravi zbirka, koja se sastoji isključivo od sadržaja iz navedene odredbe, već se sastoji i od ostale raznovrsne građe (primjerice kalendar, poslovni izrazi i skraćenice na engleskom jeziku, popis stopa zakonskih zatezних kamata unazad dvadesetak godina, kamatni račun), koju su zajedno sa ostalim sadržajem, uključujući i cjelokupni raspored sadržaja tužiteljjevog Sudskog priručnika, tuženici preuzeli uz minimalna odstupanja.

Zbog navedenog se tužiteljjev Sudski priručnik može podvesti pod čl. 7. st. 1. ZAPSP temeljem kojeg su zbirke samostalnih autorskih djela, podataka ili druge građe kao što su enciklopedije, zbornici, antologije, baze podataka i sl., koje prema izboru ili rasporedu sastavnih elemenata čine vlastite intelektualne tvorevine njihovih autora, zaštićene kao takve.

Da se radi o intelektualnoj tvorevini tužitelja, prisutnoj kroz već nekoliko posljednjih desetljeća, proizlazi upravo iz izbora građe budući je isti sastavljen, stvoren s ciljem olakšavanja rada prvenstveno pravosudnih djelatnika i ostalih osoba, koje nastupaju pred sudom, što pretpostavlja vrlo dobro poznavanje pravosudnog znanstvenog i praktičnog područja, kao što to točno tvrdi prvostupanjski sud.

Prvostupanjski sud je iznio razloge zašto „dnevnik rada“ tužiteljjevog Sudskog poslovnika nadilazi poslovni dnevnik (ročišnik) propisan obrascem br. 17. Sudskog poslovnika, koje prihvaća i ovaj sud, dok sudske priručnik odnosno poslovni dnevnik tuženika ne odstupaju od tužiteljjevog koncepta proširenja navedenog obrasca.

Prvostupanjski sud pravilno ukazuje i na čl. 12. st. 2. ZAPSP temeljem kojeg se smatra, da ako autor nije poznat, niti se može odrediti po odredbi stavka 1. istog članka, autorsko je pravo za izdano djelo ovlašten ostvarivati nakladnik, koji je autorsko djelo zakonito izdao (...), što je u konkretnom slučaju tužitelj kao izdavač Sudskog priručnika.

Sukladno čl. 185. st. 1. ZAPSP sud može, na prijedlog ovlaštene osobe, koja učini

vjerojatnim da je pravo iz ovoga Zakona povrijeđeno ili da postoji neposredna opasnost od povrede tih prava, odrediti osobito:

– da se privremeno oduzmu ili isključe iz prometa predmeti odnosno sredstva kojima se povređuje ta prava, ili koji služe za povredu tih prava, ili koji su nastali kao posljedica povrede tih, ili predmeti, odnosno sredstva koji mogu služiti kao dokazi o učinjenoj povredi tih prava,

– da se zabrani nastavljanje započelih radnji kojima bi se mogla nanijeti povreda tih prava ili da se zabrani nastavljanje radnji kojima se povređuju ta prava (...).

Neosnovano se drugotuženik poziva na čl. 185. st. 4. ZAPSP, budući da gore navedene pretpostavke za određivanje privremene mjere iz čl. 185. st. 1. ZAPSP imaju prednost nad onima iz Ovršnog zakona, jer čl. 185. st. 4. ZAPSP propisuje tek podrednu primjenu odgovarajućih odredbi Ovršnog zakona na pitanja u svezi s određivanjem privremenih mjera, koja nisu uređena u ZAPSP.

Za određivanje privremene mjere temeljem ZAPSP nije, dakle, kao u Ovršnom zakonu nužno učiniti vjerojatnim opasnost, da će bez privremene mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati ostvarenje predlagateljeve tražbine ili da je ista nužna radi sprečavanja nasilja ili nenadoknadive štete.

Vjerojatnost povrede tužiteljevog prava na reprodukciju (čl. 19. ZAPSP) i distribuciju (čl. 20. st. 1. ZAPSP) postoji jer su na tržištu nekoliko godina prisutni poslovni dnevnik odnosno sudski ročišnik tuženika (što tuženici ne spore), u kojima su, kako je gore navedeno, preuzeti izbor i raspored sastavnih elemenata tužiteljevog Sudskog priručnika. Postoji i vjerojatnost neposredne opasnosti od povrede tih prava s obzirom na sudske priručnike odnosno poslovne dnevnike tuženika za 2005. godinu. Zbog navedenog je pobijana odluka donijeta u skladu sa čl. 185. st. 1. ZAPSP.

Dakle, ovaj sud je ocijenio da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da su ispunjene pretpostavke iz čl. 185. ZAPSP-a za određivanje predmetne privremene mjere i za tu svoju odluku dao je jasne i prihvatljive razloge. O svima ostalim postupovnim i materijalno-pravnim pitanjima raspraviti će se u parničnom postupku. U pokrenutom parničnom postupku sud će utvrditi odlučne činjenice iz kojih će se moći zaključiti o vrsti autorskog djela, o nositelju autorskog prava, o eventualnom nepoštenom tržišnom natjecanju (nelojalnoj utakmici, odnosno konkurenciji), o povredi tužiteljeva ili tužiteljevih prava, dakle, o osnovanosti ili neosnovanosti tužbenih zahtjeva. Za potrebe predmetnoga postupka bilo je dovoljno da je tužitelj dokazao svoje pravo na navedenome autorskom djelu, koje on već godinama izdaje kao *Sudski priručnik* za odnosne godine kao i da je učinio vjerojatnim da su tuženički priručnici istovjetnog sadržaja tj. vjerne kopije tužiteljeva *Sudskog priručnika* i da njihovi priručnici, osim što su kopije tužiteljeva *Sudskog priručnika*, mogu izazvati zabunu na tržištu u pogledu nakladnika.

Prvostupanjski sud nije počinio apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl. 381. istog Zakona i čl. 19. st. 1. i 46. st. 1. toč. 6. Ovršnog zakona, na koju se poziva drugotuženik.

Naime iz dostavnice za drugotuženika (list 5. spisa) proizlazi da mu je dana 8. studenog 2004. dostavljena tužba (uz koju je podnijet prijedlog za donošenjem pobijane odluke), poziv za ročište od 19. studenog 2004. i rješenje od 5. studenog 2004. Navedenim je rješenjem drugotuženik pozvan da u roku od 15 dana dostavi pisani odgovor na tužbu.

Ročište je u pogledu ostavljanja primjerenog roka, održano u skladu sa čl. 286. st. 1. Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl. 293. istog Zakona i čl. 19. st. 1. Ovršnog zakona, dok samo održavanje ročišta u postupku povodom prijedloga za određivanjem privremene mjere nije obvezno.

U podnesku od 19. studenog 2004. (list 91. spisa) nije dostavljen dokaz o opravdanosti izostanka s ročišta istog dana, već drugotuženik tek uz žalbu dostavlja presliku potvrde o privremenoj nesposobnosti za rad.

Prijetnja novčanom kaznom iz toč. 2. izreke pobijane odluke je u skladu sa čl. 16. st. 1. i 6. Ovršnog zakona...

VTS RH, XXXV Pž-3500/05-4 od 15. srpnja 2005.

21.

AUTORSKO PRAVO – PRIVREMENA MJERA U SPOROVIMA O AUTORSKIM ILI SRODNIM PRAVIMA

Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine br. 167/03)

Čanak 185.

Na prijedlog ovlaštene osobe - koja učini vjerojatnim da je pravo iz ZASP-a povrijeđeno ili da postoji neposredna opasnost da će to pravo biti povrijeđeno - sud može rješenjem odrediti privremenu mjeru kojom će privremeno oduzeti ili isključiti iz prometa predmete odnosno sredstva kojima se povređuje to pravo ili se zabranjuje nastavljanje započelih radnji kojima bi se mogla nanijeti povreda toga prava. Sud će biti dužan donijeti predloženu privremenu mjeru, ako druga strana na poziv suda, a po prijedlogu ovlaštene osobe ne doprinese odgovarajuću ispravu ili drugi dokaz iz kojeg je vidljivo da ne povređuje odnosno pravo.

„Prvostupanjski sud je rješenjem odredio privremenu mjeru, te zabranio prvo i drugotuženiku, kao nakladnicima djela ATLAS ISTOČNE JADRANSKE OBALE, OTOKA I ZALEĐA, daljnju prodaju i distribuiranje tog dijela, te je naredio povlačenje iz prodaje istog djela do pravomoćnog okončanja ovog postupka.

Tako je odlučio prvostupanjski sud, jer je tužitelj učinio vjerojatnim da je nositelj prava iskorištavanja autorskog djela (kartografskog djela) stvorenog u izvršavanju obveza iz radnog odnosa, koje su stvorili njegovi djelatnici u izvršavanju obveza iz radnog odnosa. Iz impressuma Atlasa na listu 6 spisa razvidno je da su kao nakladnici

ci navedeni prvo i drugotuženik, pa je i ta činjenica utvrđena kao vjerojatna, da su tuženici pasivno legitimirani. Nadalje iz impressuma je također razvidno da se u rubrici „Izvori podataka“ navodi upravo tužiteljevo izdanje „Male karte I. i II. dio“ 1:100000, Hrvatski hidrografski institut 2002., čime je učinjena vjerojatnom povreda tužiteljevog prava. Kako su ispunjeni uvjeti iz čl. 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, prvostupajski sud je usvojio predloženu privremenu mjeru.

Protiv rješenja žalbu je uložio drugotuženik. Rješenje pobija u cijelosti tvrdeći da on nije nakladnik predmetnog Atlasa, već samo kupac. U uvodnom dijelu predmetnog Atlasa da greškom piše da je on nakladnik. On nije počinio povredu ničijeg prava, pa se ne smatra odgovornim. Osim toga tužitelju kao pravnoj osobi ne pripada autorsko pravo, pa stoga isti nije aktivno legitimiran. Nije točno da su tuženici kopirali niti preradili karte i mapu. O tome tužitelj ne dostavlja niti jedan dokaz. Stoga predlaže da ovaj drugostupajski sud preinači pobijano rješenje na način da odbije tužiteljev prijedlog za određivanje privremene mjere.

Tužitelj u odgovoru na žalbu navodi da je ista neosnovana, jer je drugotuženik označen u kolofonu knjige kao nakladnik iste, a ne kao kupac i distributer, te ga ta javna obavijest obvezuje. Predlaže da ovaj sud odbije žalbu kao neosnovanu te potvrdi prvostupajsko rješenje.

Žalba nije osnovana...

U smislu čl. 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima („Narodne novine“ br. 167/03, dalje: ZASP), na prijedlog ovlaštene osobe koja učini vjerojatnim da je pravo iz ovog Zakona povrijeđeno ili da postoji neposredna opasnost od povrede tih prava, sud može odrediti, osobito, da se privremeno oduzmu ili isključe iz prometa predmeti odnosno sredstva kojima se povređuju ta prava, da se zabrani nastavljanje započelih radnji kojima bi se mogla nanijeti povreda tih prava. Sud će biti dužan donijeti predloženu privremenu mjeru, ako druga strana na poziv suda, a po prijedlogu ovlaštene osobe ne doprinese odgovarajuću ispravu ili drugi dokaz iz kojeg je vidljivo da ne povređuje odnosno pravo.

Pravilno je prvostupajski sud utvrdio da se predmnijeva da je tužitelj nositelj prava iskorištavanja autorskog djela objavljenog u publikacijama „Male karte I. i II. dio“ mjerilo 1:100000 Hrvatskog hidrografskog instituta 2002, koja su stvorili njegovi djelatnici u izvršavanju obaveza iz radnog odnosa (čl. 76. ZASP-a). Naime, iz impressuma izdanja „Male karte I. dio“ razvidno je da je upravo tužitelj označen kao nakladnik (izdavač). Tužitelj je ovlašten obavljati hidrografsku djelatnost, a karte koje nastaju kao produkt obavljanja te djelatnosti su autorska djela u skladu sa čl. 5. st. 4. ZASP-a.

Stoga je prvostupajski sud pravilno zaključio da je tužitelj aktivno legitimiran u ovom postupku, te je prigovor drugotuženika s tog osnova neosnovan.

Nije osnovan niti prigovor promašene pasivne legitimacije drugotuženika iz razloga što je isti označen u impressumu Atlasa kao nakladnik. Ono što je objavljeno obvezuje drugotuženika dok suprotno ne dokaže. Međusobni odnosi unutar tuženika, tužitelja se ne tiču, a drugotuženik svoje interese može štititi u odnosu na preostale

tuženike u posebnom postupku.

Stoga je u pravu prvostupanjski sud kada navodi da se za sada može zaključiti da je drugotuženik bio nakladnik, te da je stoga pasivno legitimiran.

Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je tužitelj učinio vjerojatnim i da je njegovo pravo povrijeđeno, budući da se iz impressuma može vidjeti da se u rubrici „Izvori podataka“ navodi upravo izdanje tužitelja „Male karte I. i II. dio“, mjerilo 1:100000, Hrvatski hidrografski institut 2002...“

VTS RH, od 19. svibanja 2005.

22.

AUTORSKO PRAVO – POSLODAVAC KAO NOSITELJ PRAVA ISKORIŠTAVANJA AUTORSKOG DJELA IMA PRAVO NA PUNOPRAVNU SUDSKU ZAŠTITU PO ZASP-a

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, br. 167/03)

Članak 185. u vezi s člankom 76.

Poslodavac je nositelj prava iskorištavanja autorskog djela koje su stvorili njegovi zaposlenici u izvršavanju obveza iz radnog odnosa (čl. 76. ZASP-a) pa uživa pravnu zaštitu toga prava. Zato je legitimiran i za podnošenje prijedloga za određivanje privremene mjere protiv svakoga tko povređuje to njegovo pravo ili neposredno prijeti da će mu ga povrijediti (čl. 185. ZASP-a).

„Trgovački sud u Rijeci je gore citiranim rješenjem odredio privremenu mjeru, te zabranio prvo i drugotuženiku, kao nakladnicima djela ATLAS ISTOČNE JADRANSKE OBALE, OTOKA I ZALEĐA, daljnju prodaju i distribuiranje tog dijela, te naredio povlačenje iz prodaje toga djela do pravomoćnog okončanja ovog postupka.

Tako je odlučio prvostupanjski sud, jer je tužitelj učinio vjerojatnim da je nositelj prava iskorištavanja autorskog kartografskog djela koje su stvorili njegovi radnici u izvršavanju obveza iz radnog odnosa. Iz impressuma Atlasa na listu 6 spisa razvidno je da su kao nakladnici navedeni prvo i drugotuženik, pa je i ta činjenica utvrđena kao vjerojatna, da su tuženici pasivno legitimirani. Nadalje iz impressuma je također razvidno da se u rubrici „Izvori podataka“ navodi upravo izdanje tužitelja „Male karte I. i II. dio“ 1:100000, Hrvatski hidrografski institut 2002., čime je učinjena vjerojatnom povreda tužiteljevog prava. Kako su ispunjeni uvjeti iz čl. 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, prvostupanjski sud je usvojio predloženu privremenu mjeru.

Protiv rješenja žalbu je uložio drugotuženik. Rješenje pobija u cijelosti iz razloga što on nije nakladnik predmetnog Atlasa, već samo kupac. U uvodnom dijelu predmetnog Atlasa greškom piše da je on nakladnik. On nije počinio povredu ničijeg

prava, pa se ne smatra odgovornim. Osim toga tužitelju kao pravnoj osobi ne pripada autorsko pravo, pa stoga isti nije aktivno legitimiran. Nije točno da su tuženici kopirali niti preradili karte i mapu. O tome tužitelj ne dostavlja niti jedan dokaz. Stoga predlaže da ovaj drugostupanjski sud preinači pobijano rješenje na način da odbije tužiteljev prijedlog za određivanje privremene mjere.

Tužitelj u odgovoru na žalbu navodi da je ista neosnovana, jer je drugotuženik označen u kolofonu knjige kao nakladnik iste, a ne kao kupac i distributer, te ga ta javna obavijest obvezuje. Predlaže da ovaj sud odbije žalbu kao neosnovanu te potvrdi prvostupanjsko rješenje. Žalba nije osnovana.

Ispitujući temeljem čl. 365. st. 1. i 2. i čl. 381. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje: ZPP), a u svezi sa čl. 19. Ovršnog zakona, zakonitost prvostupanjskog rješenja u granicama žalbenih razloga i pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj drugostupanjski sud nalazi da je prvostupanjski sud pravilno primijenio zakonske propise.

U smislu čl. 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima („Narodne novine“ br. 167/03, dalje: ZASP), na prijedlog ovlaštene osobe koja učini vjerojatnim da je pravo iz ovog Zakona povrijeđeno ili da postoji neposredna opasnost od povrede tih prava, sud može odrediti osobito da se privremeno oduzmu ili isključe iz prometa predmeti odnosno sredstva kojima se povređuju ta prava, da se zabrani nastavljanje započelih radnji kojima bi se mogla nanijeti povreda tih prava. Sud će biti dužan donijeti predloženu privremenu mjeru, ako druga strana na poziv suda, a po prijedlogu ovlaštene osobe ne doprinese odgovarajuću ispravu ili drugi dokaz iz kojeg je vidljivo da ne vrijeđa odnosno pravo.

Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je **tužitelj nositelj prava iskorištavanja autorskog djela** objavljenog u publikacijama „Male karte I. i II. dio“ mjerilo 1:100000 Hrvatskog hidrografskog instituta 2002. godine, **koja su stvorili njegovi djelatnici u izvršavanju obaveza iz radnog odnosa (čl. 76. ZASP-a)**. Iz impressuma izdanja „Male karte I. dio“ razvidno je da je upravo tužitelj označen kao izdavač. Tužitelj je ovlašten obavljati hidrografsku djelatnost, a karte koje nastaju kao produkt obavljanja te djelatnosti su autorska djela u skladu sa čl. 5. st. 4. ZASP-a.

Stoga je prvostupanjski sud pravilno zaključio da je tužitelj aktivno legitimiran u ovom postupku, te je prigovor drugotuženika s tog osnova neosnovan.

Nije osnovan niti prigovor promašene pasivne legitimacije drugotuženika iz razloga što je isti označen u impressumu Atlasa kao nakladnik. Ono što je objavljeno obvezuje drugotuženika dok suprotno ne dokaže. Međusobni odnosi unutar tuženika, tužitelja se ne tiču, a drugotuženik svoje interese može štiti u odnosu na preostale tuženike u posebnom postupku.

Stoga je u pravu prvostupanjski sud kada navodi da se za sada može zaključiti da je drugotuženik bio nakladnik, te da je stoga pasivno legitimiran.

Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je tužitelj učinio vjerojatnim i da je nje-

govo pravo povrijeđeno, budući da se iz impressuma može vidjeti da se u rubrici „Izvori podataka“ navodi upravo izdanje tužitelja „Male karte I. i II. dio“, mjerilo 1:100000, Hrvatski hidrografski institut 2002. godine.

S obzirom na sve navedeno, pravilno je prvostupanjski sud primijenio odredbu čl. 185. ZASP-a kada je usvojio tužiteljev prijedlog i donio privremenu mjeru...“

VTS RH, od 19. svibnja 2005.

23.

AUTORSKO PRAVO – PRETPOSTAVKE ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE ZBOT UGROŽAVANJA AUTORSKIH ILI SRODNIH PRAVA PO ČL. 185. ZASP-a i primjena Ovršnog zakona

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine br. 167/03)

Članak 185. u vezi članka 76.

Člankom 185. ZASP-a propisane su posebne pretpostavke za određivanje privremene mjere zbog povrede, ili neposredne opasnosti od povrede, prava iz toga zakona (autorskih i srodnih) pa se u pogledu pretpostavki za određivanje privremene mjere ne primjenjuju odgovarajuće odredbe Ovršnog zakona, koje se primjenjuju samo na ona pitanja koja nisu uređena ZASP-om.

„Pravo radiodifuzijskog emitiranja utemeljeno je, kao *srodno pravo*, odredbama članka 1. točka 2d. ZASP-a, a odredbama članka 27. stavak 1. toga zakona definirano je, dakle, određeno je da je *pravo radiodifuzijskog emitiranja* isključivo pravo priopćavanja autorskog djela javnosti pomoću radijskih ili televizijskih programskih signala koji su namijenjeni prijemu za javnost, bežično (uključujući satelit) ili putem žica (uključujući kabel i mikrovalni sustav)... dok su odredbama članka 185. stavak 1. toga zakona propisane posebne pretpostavke za određivanje privremene mjere za slučaj ako je neko *pravo iz ovoga Zakona povrijeđeno ili da postoji neposredna opasnost od povrede tih prava*, a određeno je i kakve privremene mjere sud može odrediti.

Pod pretpostavkama iz članka 185. stavak 3. ZASP-a sud može odrediti privremenu mjeru i bez obavještanja druge strane (*ex parte*).

Odlukom označenom u izreci, prvostupanjski sud je odredio privremenu mjeru privremeno zabranivši protivniku osiguranja-tuženiku (dalje: „tuženik“) da nastavi sa započetim radnjama emitiranja kanala *E*. na svojoj kablovskoj televiziji, koja privremena mjera ostaje na snazi sve do pravomoćnog okončanja spora istog suda broj P-452/2005. U slučaju da se postupi suprotno navedenoj zabrani zapriječeno je tuženiku novčanom kaznom u iznosu od 50.000,00 kn, a članu njegove uprave B: P. novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 kn. Tuženik je obvezan tužitelju nadoknaditi trošak...

Prvostupanjski sud je postupio temeljem čl. 185. st. 1. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (dalje: „ZASP“, „Narodne novine“ broj 167/03), jer je u konkret-

nom slučaju predlagatelj osiguranja-tužitelj učinio vjerojatnim da je tuženik povrijedio njegovo pravo na radiodifuziju kao srodno pravo iz čl. 1. st. 1. toč. 2d. ZASP-a. Iz dopisa tuženika tužitelju odnosno njegovim punomoćnicima od 17. svibnja 2005, a koji se može smatrati odgovorom tuženika na zahtjev tužitelja od 15. prosinca 2004. za prestankom daljnjeg emitiranja programa E., proizlazi da tuženik ne osporava, da emitira ovaj program putem svoje kablovske televizije. Ovaj zaključak proizlazi i iz predmeta tog dopisa u kojem je navedeno „distribucija programa E.“. U istom dopisu tuženik tvrdi da sa tužiteljem nije sklopio ugovor o kablovskoj distribuciji programa E. Neovlašteno emitiranje tog programa proizlazi i iz ankete gledanosti programa E na području Grada R..

Tužitelj pravilno navodi da se određivanjem privremene mjere ne bi konzumirao tužbeni zahtjev zbog njenog privremenog karaktera, te da nije potrebno dokazivati opasnost za ostvarenje tražbine, jer su ispunjeni svi potrebni uvjeti za određivanjem privremene mjere propisani odredbom čl. 185. st. 1. ZASP-a kao posebnog propisa u odnosu na Ovršni zakon („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03), jer ZASP-om nije propisano da predlagatelj osiguranja mora takvu opasnost dokazivati ili učiniti vjerojatnom...Protiv navedene odluke žalbu je podnio tuženik.

Smatra i tvrdi: da nisu ispunjeni uvjeti za određivanje privremene mjere jer tužitelj nije učinio vjerojatnim, da je tuženik povrijedio njegovo pravo na radiodifuziju, stoga što tuženik ne emitira program Eurosport; da je signal navedenog programa slobodan i da je dostupan svakom; da na području Grada Rijeke postoji odašiljač preko kojeg se prenosi signal tog programa, te na svakoj zgradi postoji antena preko kojeg domaćinstva mogu primati taj signal pa da on nema nikakve veze s tim programom niti ima bilo kakve koristi jer ga sva domaćinstva mogu gledati besplatno.

Netočan je zaključak prvostupanjskog suda da tuženik u dopisu od 17. siječnja 2005. nije osporio, da emitira program Eurosporta. Suprotno navedenom, tuženik je upozorio tužitelja da besplatna distribucija onemogućava tuženika da program uopće prezentira pretplatnicima. Iz navedenog proizlazi da tuženik nema interesa emitirati predmetni program te da to ne čini. Tuženik je osporio vjerodostojnost ankete gledanosti predmetnog programa. Tuženik nema ništa protiv određivanja privremene mjere, ali smatra da pobijana odluka nije pravilna i zakonita.

Tuženik se očitovao na prijedlog za izdavanjem privremene mjere u odgovoru na tužbu, u kojem je naveo da tuženik ne emitira predmetni program.Predlaže preinačiti pobijanu odluku i odbiti prijedlog za određivanjem privremene mjere, a podredno istu ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak. Žalba nije osnovana...

Sukladno čl. 185. st. 2. ZASP-a sud će biti dužan donijeti predloženu privremenu mjeru ako druga strana na poziv suda, a po prijedlogu ovlaštene osobe, ne doprinese odgovarajuću ispravu ili drugi dokaz iz kojeg je vidljivo da ne vrijeđa odnosno pravo.

Tuženik u svom odgovoru na tužbu (list 104-108. spisa) jedino svojim navodima nastoji pobiti tužiteljeve navode i vjerodostojnost dokaza koje je tužitelj predložio, ne doprinijevši odgovarajuću ispravu ili drugi dokaz u smislu gore navedene odredbe

ZASP-a, i to, neovisno o tuženikovom dopisu od 17. siječnja 2005.

Sukladno čl. 185. st. 4. ZASP-a, na pitanja u svezi s određivanjem privremenih mjera, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje ovrha. Iz čl. 296. st. 2. Ovršnog zakona u vezi sa čl. 298. st. 2. istog Zakona i čl. 185. st. 1. ZASP-a, proizlazi da predlagatelj osiguranja ne mora dokazivati neposrednu opasnost od povrede prava iz ZASP-a kao samostalnu pretpostavku za određivanjem privremene mjere, ako učini vjerojatnim da bi predloženom mjerom protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu. S obzirom da tuženik tvrdi da ne emitira predmetni program niti da ima interesa to činiti, nije jasno koju bi štetu mogao pretrpjeti određivanjem privremene mjere. Ovo proizlazi iz tuženikovog žalbenog navoda kako se ne protivi određivanju privremene mjere, (iako navodi da ista nije pravilna i zakonita).

Zbog navedenog se može uzeti kako je ispunjena navedena samostalna pretpostavka za određivanjem privremene mjere – neposredna opasnost od povrede prava iz ZASP-a, kako je gore iznijeto, a tuženik nije uspio dokazati suprotno tj. da je ovlaštenu nositelj toga prava, pa je prvostupanjski sud pravilno i zakonito postupio određivši predloženu privremenu mjeru u skladu sa tužiteljevim zahtjevom i čl. 185. st. 1. toč. 2. i st. 2. ZASP-a.

VTS RH, od 24. svibnja 2005.

24.

AUTORSKO PRAVO – KOAUTORSTVO NA KINEMATOGRAFSKOM AUTORSKOM DJELU

Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, (Narodne novine, br. 167/03)

Članak 185.

Ako bilo koji koautor veže prijenos prava iskorištavanja kinematografskog djela (igranog filma) na potencijalnog distributera time da mu ovaj plati ugovorenu autorsku naknadu onda je uplata te naknade uvjet za stjecanje prava iskorištavanja odnosnog filma. Dakle, potencijalni distributer ne smije koristiti film prije nego što autoru isplati autorsku naknadu ako je tako izričito ugovoreno.

Međutim, ako uplata naknade ne bi bila izričito ugovorena kao uvjet za prijenos prava iskorištavanja filma onda bi autor imao samo obvezno-pravni zahtjev protiv distributera.

Iz obrazloženja

(Napomene: Po odredbama članka 5. stavak 2. ZASP-a filmska - kinematografska djela, spadaju u audiovizualna autorska djela.

Po odredbama pak članka 116. ZASP-a koautori audiovizualnog djela su: 1. glavni

redatelj, 2. autor scenarija, 3. autor dijaloga, 4. glavni snimatelj, 5. skladatelj glazbe posebno skladane za korištenje u tom djelu, a ako je crtež odnosno animacija bitni element audiovizualnog djela, koautorom takvog djela smatra se i glavni crtač, odnosno glavni animator...

Sudska građanskopravna zaštita nositelja autorskih i srodnih prava – vrste tužbenih zahtjeva - teret dokazivanja, primjena Zakona o obveznim odnosima uređeni su odredbama članaka 177. do 183. ZASP-a dok su odredbama članka 185. toga zakona uređene pretpostavke za određivanje privremenih mjera. U ovome slučaju radi se o zaštiti prava autora scenarija napisanog po romanu A. T.: *Što je muškarac bez brkova*).

Pobijanim rješenjem prvostupanjski je sud odredio privremenu mjeru kojom se zabranjuje: protivniku osiguranja pod 1. ... prikazivanje filma ... na kojem su kao autori scenarija radili predlagatelji osiguranja ... na Festivalu igranog filma u ... koji će se održati od 16. do 23. srpnja 2005.

protivniku osiguranja pod 2... distribucija filma...na kojem su kao autori scenarija radili predlagatelji osiguranja I. I. i R. B. bilo na festivalskim smotrama ili u komercijalnoj kinematografskoj mreži.

protivniku osiguranja pod 2. ... umnožavanje na medije DVD-a i VHS-a i stavljanje u promet filma.... na kojemu su kao autori scenarija radili predlagatelji osiguranja ...

protivniku osiguranja pod 2. ...ustupanje prava na TV emitiranje filma ... i bilo kakav oblik komercijalne eksploatacije likova i fabule scenarija za film ...»

U obrazloženju svojega rješenja prvostupanjski sud je naveo: da su predlagatelji dana 13. srpnja 2005 podnijeli prijedlog za određivanje navedene privremene mjere, da nadležnost ovog suda temelje na odredbi čl. 52. Zakona o parničnom postupku, da su u prijedlogu naveli da su suautori scenarija dugometražnog igranog filma i TV serije u tri dijela pod naslovom ... da su obojica, svaki zasebno, sklopili istovjetan autorski ugovor s protivnikom osiguranja pod 2. ... (FIZ d.o.o. Zagreb) kojim su se predlagatelji obvezali kao scenaristi surađivati na scenariju djela pod uvjetima iz ugovora, a 2. protivnik osiguranja se obvezao isplatiti svakome autoru autoru naknadu u bruto iznosu od 77.233,00 kn uvećanu za PDV, s rokom isplate do 20.12.2004.g. a člankom 4. navedenih autorskih ugovora određeno je da će isplatom ugovorene naknade autori (koautori) ustupiti protivniku osiguranja pod 2. sva prava vezano za njegov rad na djelu, da prema navodima predlagatelja osiguranja 2. protivnik osiguranja nije isplatio naknadu autorima te time nije nastupio uvjet određen člankom 4. ugovora i autori mu nisu ustupili autorska prava tj. pravo iskorištavanja autorskog djela scenarija za predmetni film kao i protivnik osiguranja pod 2 neovlašteno koristi njihovo autorsko djelo (smatraju da se radi o autorskom djelu u smislu čl. 5. i 116. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/03) i da to predstavlja povredu njihovih autorskih prava.

Tvrde da je po njihovom scenariju snimljen predmetni film te da taj film 1. protivnik osiguranja namjerava prikazati na *festivalu*, a 2. protivnik osiguranja namjerava ga komercijalno iskorištavati, prikazivati i distribuirati na tržištu.

Kao dokaz za svoje tvrdnje predlagatelji osiguranja priložili su primjerke ugovora i podatke koji se nalaze na Internet strancima ... *FILM FESTIVALA*.

Protiv citiranoga rješenja protivnici osiguranja izjavili su žalbe, i to, 1. protivnik osiguranja, zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, zbog pogrešne primjene materijalnog prava i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, predloživši da ovaj sud prihvati njegovu žalbu te da pobijano rješenje preinači tako da odbije predmetni prijedlog za određivanja privremene mjere kao neosnovan ili pak da to rješenje ukine i predmet vrati na ponovan postupak, ali pred drugim sudom, a svakako pred drugim sucem, kao i 2. protivnik osiguranja ... zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, zbog pogrešne primjene materijalnog prava i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, predloživši da ovaj sud prihvati njegovu žalbu te da pobijano rješenje ukine.

Žalba 1. protivnika osiguranja nije dopuštena.

Ona nije dopuštena zato što taj žalitelj nema pravnog interesa za izjavljivanje žalbe protiv rješenja koje je u odnosu na njega, na pisani prijedlog predlagatelja osiguranja od 20. srpnja 2005, stavljeno izvan snage rješenjem Trgovačkog suda u Splitu broj R1-109/05. od 20. srpnja 2005. te je protiv njega obustavljen postupak osiguranja.

Zato je ovaj sud odbacio navedenu žalbu kao nedopuštenu po čl. 380. točka 1. u vezi s člankom 358. točka 3. ZPP-a u vezi s čl. 19. OZ-a.

Žalba 2. protivnika osiguranja nije osnovana...Neosnovani su žaliteljevi navodi usmjereni na bitnu povredu odredaba parničnog postupka zbog toga što prvostupanjski sud ne bi bio stvarno i mjesno nadležan za odlučivanje o predmetnom prijedlogu za određivanje privremene mjere, jer se prvostupanjski sud u vezi s time pravilno poziva na odredbe članka 52. Zakona o parničnom postupku (ZPP). Radi se o najavljenom tužbi radi naknade štete zbog povrede autorskih prava, dakle, o mogućoj izvanugovornoj odgovornosti za štetu, pa je osnovana primjena citiranih odredbi članka 52. stavak 1. ZPP-a. Neosnovano se žaliteljica poziva na odredbe ugovora o nadležnosti stvarno nadležnog suda u Zagrebu, jer se stvarna nadležnost ne može ugovarati.

Neosnovano žalitelj ističe da je prvostupanjsko rješenje nerazumljivo i da nema razloga. Prvostupanjski sud je naveo jasne i iscrpne razloge za svoju odluku, koje prihvaća i ovaj sud. Potpuno utvrđene činjenice u vezi sa suautorstvom predlagatelja na predmetnom scenariju pravilno je podveo pod odredbe članka 116. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima te je pravilno temeljem odredbi članka 185. toga zakona odredio predloženu privremenu mjeru protiv 2. protivnika osiguranja.

Nerazumljivo je zašto žalitelj u žalbi razmatra pitanja o *prethodnoj mjeri* jer se ovdje ne radi o toj mjeri već o *privremenoj mjeri* po odredbama članka 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, po kojima: (1) *Na prijedlog ovlaštene osobe koja učini vjerojatnim da je pravo iz ovoga Zakona povrijeđeno ili da postoji neposredna opasnost od povrede tih prava*, sud može odrediti neku od tamo navedenih mjera – zabrana ili sličnu mjeru kojom se sprečavaju radnje kojima se povređuju autorska prava.ili prijetnje tim pravima.

To što žalitelj osporava predlagateljima osiguranja autorstvo scenarija u suprotnosti je s odredbama članka 2. citiranih ugovora po kojima su predlagatelji scenaristi tj. koautori scenarija zajedno s autorom romana (gospodinom Tomićem). Jesu li pak ispunili svoje ugovorne obveze, ili ih nisu ispunili, utvrđivat će se u eventualnoj parnici koju moraju pokrenuti ako žele da privremena mjera ostane na snazi.

Neosnovano žalitelj prigovara predlagateljima osiguranja, a time i sudu, što su podnijeli predmetni prijedlog baš sada kad se trebao održati ... filmski festival i tome što sud baš sada donosi po hitnom postupku predloženu privremenu mjeru. Naime, privremena mjera se predlaže baš u situaciji kada prijeti neposredna opasnost od radnji kojima se autori oštećuju povredom autorskih prava ili neposrednom opasnošću da će do povreda doći. U takvim situacijama sud je ovlašten donijeti privremenu mjeru bez da sasluša protivnike osiguranja (ex parte), jer ga na to ovlašćuju odredbe članka 185. stavak 3. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, koje glase: *(3) Postoji li opasnost da bi kasnije izvođenje dokaza o povredi prava iz ovoga Zakona moglo biti otežano ili onemogućeno ili, ako postoji opasnost od nastanka teško nadoknadive štete ili, ako postoji opravdana opasnost da privremene mjere određene u stavku 1. ovoga članka neće biti učinkovite, sud će odrediti takve mjere, a da o tome prethodno ne obavijesti drugu stranu.*

Valja posebno istaći činjenicu da iz odredbi članka 4. stavka 2. i 3. citiranih autorskih ugovora proizlazi zaključak da 2. protivnik osiguranja stječe pravo iskorištavanja koautorskog djela scenarija tek nakon potpune isplate autorskog honorara predlagateljima osiguranja. Dakle, ako im nije isplatio honorar, kako i do kada je ugovorom određeno, onda nije stekao pravo iskorištavanja scenarija. Interesantno je da žalitelj o tome ne govori u svojoj žalbi tj. niti ne tvrdi da im je platio honorar. Druga bi situacija bila da pravo iskorištavanja autorskog djela nije vezano za isplatu i za vrijeme isplate.

O dopuštenosti tvrdnji žaliteljeve zastupnice neka odluči prvostupanjski sud, koji je ovlašten poduzeti propisane mjere protiv osoba koje vrijeđaju i omalovažavaju sud, a pri tome je svejedno čine li one to iz neznanja ili iz bilo kojih drugih razloga.

Iz iznijetih razloga valjalo je žalbu 2. protivnika osiguranja odbiti kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsko rješenje (čl. 380. točka 2. ZPP-a u vezi s čl. 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima te u vezi s čl. 19. Ovršnog zakona).

VTS RH, Pž-5844/2002. od 27. srpnja 2005.

25.

AUTORSKO PRAVO – PRAVO PROIZVOĐAČA VIDEOGRAMA KAO SRODNOG PRAVA

Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine broj 167/03, udaljnijem tekstu: ZASP), članka 185.

Pravo proizvođača videograma je srodno pravo za koje vrijede odredbe članka 4. ZASP-a po kojima se neke odredbe iz glave pod nazivom “autorsko pravo” također primjenjuju i na srodna prava, a u skladu sa sadržajem pojedinog srodnog prava.

Po članku 138. ZASP-a proizvođač videograma je i ona fizička ili pravna osoba koja u svoje ime daje inicijativu, prikuplja sredstva, organizira i preuzima odgovornost za stvaranje prve fiksacije slijeda pomičnih slika popraćenih zvukom ili bez zvuka (videograma).

Stvaratelj videograma aktivno je legitimiran za prijedlog za određivanje privremene mjere po odredbama članka 185. ZASP-a ako je videogram povrijeđen ili prijeti opasnost da bude povrijeđen.

Iz obrazloženja

VTS RH je u ovome slučaju riješio kako slijedi: *I. Odbija se žalba kao neosnovana te se potvrđuje rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj XXI R1-108/04 od 7. lipnja 2004. godine u točki II. u kojem je odbijen prijedlog predlagateljice osiguranja da se naloži P.S. –u ... i svim trećim osobama da u roku od 24 sata unište sve primjerke video vrpce s predlagateljčinim intimnim sadržajem i u točki IV. u kojem je zapriječena P.S-u ili nekom trećem kazna zatvora.*

II. Preinačuje se rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj XXI R1-108/04 od 7. lipnja 2004. godine u točki I., III. i V. i rješava: 1. “Zabranjuje se P.S-u... svako daljnje reproduciranje i distribuiranje video vrpce sa intimnim sadržajem R.K. 2. Ako P.S... postupi suprotno stavku II. 1. ovog rješenja na prijedlog predlagatelja osiguranja sud će izreći pravnoj osobi novčanu kaznu u iznosu od 100.000,00 kn, a odgovornoj osobi novčanu kaznu od 30.000,00 kn. 3. Ova privremena mjera traje do pravomoćnog okončanja parničnog postupka koji predlagateljica osiguranja mora pokrenuti u roku 15 dana od dana donošenja ovog rješenja.”

U obrazloženju navedenog svojeg rješenja drugostupanjski sud je naveo: *Trgovački sud u Zagrebu je rješenjem broj XXI R1-108/2004 od 7. lipnja 2004. godine odbio kao neosnovan zahtjev predlagateljice osiguranja koji glasi: Zabranjuje se PS-u... i svim trećim osobama svako daljnje izdavanje i distribuiranje video vrpce sa intimnim sadržajem R.K. Nalaže se PS-u... i svim trećim osobama da u roku od 24 sata unište sve primjerke video vrpce sa intimnim sadržajem R.K. Ako PS ili netko treći postupi suprotno stavicima 1. i 2. ovog rješenja na prijedlog predlagatelja osiguranja sud će izreći pravnoj osobi novčanu kaznu u iznosu od 100.000,00 kn, a fizičkoj osobi novčanu kaznu od 30.000,00 kn. Ako PS...ili netko treći postupi suprotno stavicima 1. i 2. ovog rješenja, na prijedlog predlagatelja osiguranja sud će mu izreći i kaznu zatvora u trajanju od tri mjeseca. Ova privremena mjera traje do okončanja parničnog postupka koji će predlagateljica pokrenuti u roku od 15*

dana od dana donošenja ovog rješenja.

Tako je odlučio prvostupajnski sud, jer predlagateljica niti za jedan svoj navod u prijedlogu za određivanje privremene mjere, nije priložila niti ponudila dokaze da bi u smislu odredaba članka 9. ZASP-a ona bila autorica, niti da je u smislu članka 116. ZASP-a ona koautorica predmetnog audio vizuelnog djela, niti dokaze da je ona "druga fizička osoba" koja bi dokazala da je njezina "originalna intelektualna tvorevina bitni element predmetnog audio vizualnog djela". Budući da prema odredbama članka 185. ZASP-a predlagateljica osiguranja nije dokazala postojanje pretpostavki za donošenje privremene mjere, valjalo je istu odbiti.

Protiv rješenja žalbu je izjavila predlagateljica osiguranja. Žalbu ulaže zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. U žalbi u bitnome navodi da je u prijedlogu i priloženim dokazima učinila vjerojatnim činjenicu da je nositeljica autorskog prava u odnosu na objavljene fotografije i snimku ili da je nositeljica nekog od srodnih prava autorskog prava, te da joj je postupanjem protivnika osiguranja povrijeđeno pravo iz ZASP-a. Predlaže da ovaj žalbeni sud preinači pobijano rješenje na način da u cijelosti usvoji zahtjev predlagateljice osiguranja.

Žalba je djelomično osnovana.

Ispitujući pobijano rješenje sukladno odredbi članka 365. stavak 1. i 2. te članka 381. Zakona o parničnom postupku, a u svezi sa člankom 19. Ovršnog zakona, u granicama razloga navedenih u žalbi i pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba iz članka 354. stavak 2. ZPP-a i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud nalazi da je prvostupajnski sud pogrešno primijenio materijalno pravo.

U smislu članka 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine broj 167/03, u daljnjem tekstu: ZASP) koji je stupio na snagu 30. listopada 2003. godine, na prijedlog ovlaštene osobe koja učini vjerojatnim da je pravo iz ovog Zakona povrijeđeno, ili da postoji neposredna opasnost od povrede tih prava sud može odrediti osobito da se privremeno oduzmu ili isključe iz prometa predmeti odnosno sredstva kojima se povređuju ta prava, ili koja služe za povredu tih prava, ili koji su nastali kao posljedica povrede tih prava, da se zabrani nastavljajanje započelih radnji kojima bi se mogla nanijeti povreda tih prava ili da se zabrani nastavljajanje radnji kojima se povređuju ta prava.

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima je pored autorskog prava uredio i srodna prava kao što su: pravo umjetnika izvođača, pravo proizvođača fonograma, pravo filmskih producenata (proizvođača videograma), pravo organizacija za radiodifuziju, pravo proizvođača baza podataka i pravo nakladnika na njihovim izdanjima.

Pravo proizvođača videograma je novo srodno pravo, a objekt je tog prava videogram kao materijalna podloga (fiksakcija) na koju je utvrđeno (fiksirano) audio vizualno djelo, ali i pomične slike koje nemaju karakter autorskog djela.

Nositelj prava na videogramu ima isključivo pravo reproduciranja, distribuiranja, javnog prikazivanja i stavljanja na raspolaganje javnosti. Radi se o izvornom (originalnom) pravu proizvođača videograma, srodno autorskom pravu.

U konkretnom slučaju ne radi se o pravu umjetnika izvođača jer nije izvedeno djelo s područja književnosti i umjetnosti u smislu članka 122. ZASP-a.

Ne radi se niti o autorskom pravu, već o pravu proizvođača videograma.

No, iako je pravo proizvođača videograma pravo sui generis, člankom 4. ZASP-a je određeno da se neke odredbe iz glave pod nazivom "autorsko pravo" također primjenjuju i na srodna prava, a u skladu sa sadržajem pojedinog srodnog prava.

U smislu članka 138. ZASP-a proizvođač videograma je fizička ili pravna osoba koja u svoje ime daje inicijativu, prikuplja sredstva, organizira i preuzima odgovornost za stvaranje prve fiksacije audio vizuelnog djela, kao i slijeda pomičnih slika popraćenih zvukom ili bez zvuka (videograma).

Budući da je pravo iskorištavanja isključivo pravo, jedino nositelj tog prava može iskorištavati djelo i spriječiti svakoga od neovlaštenog korištenja.

Dakle, nositelj prava je ovlaštena osoba iz članka 185. ZASP-a koja može zahtijevati privremenu mjeru.

Predlagateljica osiguranja je učinila vjerojatnim da je ovlaštena osoba za podnošenje prijedloga za određivanje privremene mjere iz članka 185. ZASP-a, budući da isto proizlazi iz ispisa teksta sa nazivom "Ljudi imamo pornić sa S.", koji je protivnik osiguranja objavio 31. svibnja 2004. godine na svojoj elektroničkoj publikaciji pod nazivom Index iz kojeg je utvrđeno da je protivnik osiguranja u posjedu audio-vizualne snimke koja prikazuje spolni odnos dvoje ljudi. U članku "Vrući film sa R.K... ukraden iz njene privatne kolekcije" jasno se vidi da je snimka neovlašteno otuđena predlagateljici osiguranja. Pored toga predlagateljica je preuzela odgovornost za stvaranje prve fiksacije djela – videograma što proizlazi iz izjave od 9. lipnja 2004. godine.

Na temelju navedenog ovaj sud nalazi da je predlagateljica osiguranja učinila vjerojatnim da je nositeljica prava na predmetnom videogramu, te je ovlaštena podnijeti prijedlog za određivanje privremene mjere.

Učinjena je vjerojatnom i druga pretpostavka iz članka 185. ZASP-a, a to je da je povrijeđeno isključivo pravo predlagateljice na reproduciranje, distribuiranje, javno prikazivanje i stavljanja na raspolaganje javnosti, time što je protivnik osiguranja, kao nakladnik elektroničke publikacije objavio na svom portalu fotografije tzv. screenshotove sa audio vizualne snimke koja je predmet osiguranja, za koji je objavio da je ima u posjedu.

S obzirom na navedeno, ovaj sud je utvrdio da su ispunjene pretpostavke iz članka 185. ZASP-a, pa je primjenom članka 380. točka 3. ZPP-a, a u svezi s člankom 19. OZ-a riješeno kao u izreci pod točkom I.

Odbijen je prijedlog predlagateljice osiguranja u dijelu koji se odnosi na uništenje svih primjeraka video vrpce sa intimnim sadržajem predlagateljice, budući da takva mjera nije predviđena u članku 185. ZASP-a, a pored toga ista nije moguća prije pravomoćnog okončanja parničnog postupka koji je predlagateljica dužna pokrenuti u roku od 15 dana radi opravdanja privremene mjere.

Neosnovan je prijedlog predlagateljice osiguranja da se protivniku osiguranja zaprijeti zatvorskom kaznom, budući da je zatvorska kazna u skladu sa člankom 16. Ovršnog zakona predviđena samo za odgovorne osobe u pravnoj osobi, a predlagateljica osiguranja nije uputila prijedlog u odnosu na odgovorne osobe protivnika osiguranja glede zatvorske kazne.

Iz tog razloga valjalo je primjenom članka 380. točka 2. ZPP-a, a u svezi s člankom 19. OZ-a u tom dijelu žalbu odbiti kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsko rješenje.

VTS RH, PŽ-4210/04-2 od 28. lipnja 2004.

26.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – FOTOGRAFIJA KAO AUTORSKO DJELO

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst i 76/99)

Članak 3.

Fotografija se smatra autorskim djelom ako je intelektualna tvorevina izvornog stvaralaštva.

Uvjet priznanja autorske zaštite kod fotografskih djela je izvornost djela koja proizlazi iz intelektualnog stvaranja.

Originalnost fotografije znači snimanje u izboru motiva, kut snimanja, osvjetljenje, tehnička sredstva ili kasnija obrada (retuširanje, kopiranje, montaža snimke).

“Sporno je između stranaka da li su fotografije autorska djela, te visina naknade štete.

U čl. 3. st. 2. Zakona o autorskom pravu (Narodne novine broj 53/91, 58/93, 9/99 i pročišćeni tekst 76/99, dalje ZAP) regulirano je da su fotografska djela autorska djela.

Opći uvjet priznanja autorske zaštite kod takvih djela uzima se izvornost djela što proizlazi iz intelektualnog stvaranja.

Kod fotografskog djela originalnost, kao izraz intelektualnog stvaralaštva, može se izraziti u više faza stvaranja takvog djela. Ona se može sastojati u fazi snimanja, u izboru motiva, trenutka i kuta snimanja, osvjetljenja, tehničkih sredstava kao što su objektiv, filtri, vrste filmova, kao i u fazi razvijanja, retuširanja, kopiranja i montaže snimke.

Ovo vijeće prihvaća stajalište prvostupanjskog suda da tužiteljeve fotografije nisu obične fotografije identiteta, već da se radi o originalnim djelima, kao izrazu intelektualnog stvaralaštva, te stoga uživaju autorskopravnu zaštitu.

Stoga je tuženik objavom spornih fotografija bez dozvole autora povrijedio njegovo imovinsko pravo, a objavom bez navođenja tužiteljevog imena kao autora, te deformiranjem djela “skeniranjem” sa Krčkog kalendara povrijedio tužiteljevo moralno pravo autora.”

VTS RH, PŽ-6381/03 od 2. ožujka 2004.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – ZAŠTITA AUTORSKIH PRAVA

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst i 76/99)

Članak 5. stavak 1. i 3.

Autor prijevoda ima pravo na naknadu imovinske štete zbog povrede prevoditeljskog autorskog prava.

Prevoditelj nema pravo na naknadu štete zbog neovlaštenog objavljivanja djela, jer ovo pripada autoru djela, koji daje svoju suglasnost za objavljivanje djela u svoje ime.

“Osnovano, dakle, tuženik navodi u žalbi da tužiteljica nema pravo na honorar za prijevod i na naknadu imovinske štete zbog povrede prevoditeljskog autorskog prava neovlaštenim objavljivanjem djela, jer da jedno isključuje drugo. Prvostupanjski sud je osnovano tužiteljici dosudio naknadu imovinske štete zbog neovlaštenog objavljivanja tužiteljičinog prevodilačkog autorskog djela u iznosu od 9.553,50 kn. Ni nakladnik cjelovitog djela Z. d.d. Zagreb po ovlasti autorice izvornog djela, niti autorica izvornog književnog djela, romana *The Robber Bride* M. A., ne bi mogli dati suglasnost za predmetno objavljivanje dijelova toga djela bez tužiteljičine suglasnosti kao autorice prijevoda. Autorica romana daje suglasnost u svoje ime kao autorica izvornog djela, a tužiteljica daje suglasnost za objavljivanje ili bilo koje drugo iskorištavanje prijevoda romana (književnog autorskog djela) kao svojeg zasebnog autorskog djela u smislu odredbi članka 5. stavci 1. i 3. tada važećeg Zakona o autorskom pravu (*Narodne novine*, broj 53/91, 58/93 i 9/99 od 1.2.99. - službeno pročišćeni tekst, te 76/99 od 19.7.99. Izmjene i dopune stupile na snagu 27.7.99 i 127/99 od 29.11.99. ispravak i izmjene *Narodne novine* 67/01 od 24.7.01. - autorski pročišćeni tekst) koje glase: ***Prijevođi, prilagodavanja, glazbene obrade i druge prerade autorskih djela zaštićeni su kao i izvorno djelo... Odredba iz stavka 1. ovoga članka ne utječe na prava autora izvornoga djela.*** Vrijedi i obrnuto pravilo, da autor izvornog djela i svi drugi ovlaštenici na izvornom autorskom djelu, ovdje su to M. A. i Z. d.d. Zagreb, moraju poštivati tužiteljičino prevodilačko autorsko pravo kao zasebno zaštićeno pravo.

U ovome slučaju tuženik, kao nakladnik, premda je znao da je tužiteljica autorica prijevoda predmetnoga djela, nije ni pokušao s njome sklopiti izdavački ugovor znajući da bi joj tada morao platiti naknadu u smislu odredbi članka 61. stavak 2. Zakona o autorskom pravu već je prijevod djela objavljivao bez njezine suglasnosti, a što predstavlja povredu autorskog prava pa tužiteljica ima pravo na sudsku zaštitu u smislu odredbi članaka 95. i 96. Zakona.”

VTS RH, Pž-7204/02 od 15. lipnja 2004.

28.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – ZABRANA KORIŠTENJA TUĐEG AUTORSKOG DJELA

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine broj 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst i 76/99)

Članak 7.

Naslov autorskog djela zaštićen je zakonom, kao i samo djelo, te stoga nije dopušteno za naslov tiskovine uzimati onaj naslov koji već ranije postoji na tržištu.

Razlikovna riječ između dvaju tiskovina tiskanih u istom gradu „hrvatski“ nije dovoljno distinktivna, da ne bi došlo do zabune kod prosječnog kupca glede izdavača.

„U smislu članka 7. Zakona o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst i 76/99) naslov autorskog djela zaštićen je po ovom zakonu kao i samo djelo, te nije dopušteno uzimati za naslov autorskog djela onaj naslov koji je već upotrijebljen za neko drugo djelo iste vrste ako bi takav naslov mogao izazvati zabunu glede autora djela.

Ovo vijeće prihvaća stav prvostupanjskog suda da razlikovna riječ “hrvatski” između naziva dva glasila nije dostatna za otklanjanje mogućih zabuna na tržištu.

Neosnovano prvotuzenik prigovara da nije utvrđeno da je došlo do zabune na tržištu, jer da zabuna kod 7% kupaca nije dovoljna da bi se utvrdilo da je došlo do povrede prava tužitelja.

Ovaj sud je već prije istaknuo da je upitna vjerodostojnost ankete na okolnost “prosječnog kupca” budući da je ista provedena samo za grad Zadar, a ne na širem zadarskom području i to sedam mjeseci od pojave tuženikovog lista. Ona se može promatrati kao jedan od dokaza da je moglo doći do zabune na tržištu. Pored ankete potrebno je uzeti u obzir i ostale dokaze priložene spisu, kao što su preslik koverata od 18. veljače 2004. godine i od 17. siječnja 2004. godine, račun HEP Distribucije koji je naslovljen na tvrtku tužitelja s adresom tuženika, intervju sa S. L. u tjedniku tužitelja. Kada se svi navedeni dokazi uzmu u obzir tada je nedvojbeno utvrđeno da je do zabune došlo i da ta zabuna i dalje traje.

Stoga je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da je došlo do povrede tužiteljevog autorskog prava iz članka 7. Zakona o autorskom pravu.“

VTS RH, Pž-4124/04 od 28. lipnja 2004.

29.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – AUTORSKA MORALNA PRAVA

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99, 127/99 i 67/01)

Članak 27.

Nije dopušteno korištenje autorskog djela bez odobrenja autora stvaranjem ambalaže u kojoj su kombinirani elementi kućnog stila koji je stvorila autorica sa drugim elementima nepoznatog stvaraoca.

„Provedenim dokaznim postupkom utvrđeno je da je tuženik povrijedio autorsko moralno pravo tužiteljice na način da je nakon raskida ugovora o autorskom djelu s tužiteljicom na svojim proizvodima koristio ambalažu koju je stvorila tužiteljica i svoju robu prodavao u ambalaži na kojoj su kombinirani elementi kućnog stila koji je stvorila tužiteljica, tj. znak KIM pisan velikim bijelim slovima na svjetlo plavoj i tamno plavoj podlozi novim stilom tuženika (nebo sa suncem). Dakle kombinirao je elemente kućnog stila koji je stvorila tužiteljica s novim kućnim stilom nekog nepoznatog stvaraoca. Prema odredbi članka 27. Zakona o autorskom pravu (Narodne novine broj 53/91, 58/93, 91/99, pročišćeni tekst, 76/99, 127/99 i 67/01), autorska moralna prava čine pravo autora da bude priznat i označen kao tvorac djela, pravo autora da se usprotivi svakom deformiranju, sakaćenju ili drugom mijenjanju djela i pravo autora da se usprotivi svakoj upotrebi djela koja bi vrijeđala njegovu čast ili ugled. U razlozima prvostupanjske presude navedene su sve relevantne činjenice iz kojih proizlazi da je u konkretnom slučaju povrijeđeno autorsko moralno pravo tužiteljice, jer se tuženik u mnogome koristio djelom tužiteljice. Stoga tužiteljica osnovano traži naknadu štete zbog povrede autorsko moralnog prava i prvostupanjski sud je pravilno u smislu članka 95. Zakona o autorskom pravu dosudio naknadu štete po općim pravilima o naknadi štete.“

VTS RH, Pž-864/04 od 23. ožujka 2004.

30.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – NAKLADNIČKI (IZDAVAČKI) UGOVOR

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst i 76/99)

Članak 69. stavak 3.

Ako nakladnik (izdavač) ne izda djelo u ugovorenom roku ili nakon toga autor ima pravo zahtijevati raskid ugovora i naknadu štete zbog neizvršenja ugovora, a osim toga ima pravo zadržati primljenu naknadu.

Činjenica da za izradu autorskog djela komentara zakona nije bilo

sudske prakse bila je poznata nakladniku izdavaču u trenutku sklapanja ugovora, te ne ispričava izdavača za neizvršenje ugovora.

“Nakladnički ugovor je ugovor kojim autor u pogledu određenog dijela prenosi pravo umnožavanja i stavljanjem u promet (pravo izdavanja) dijela na nakladnika koji se obvezuje da djelo izda na svoj trošak. Obveze nakladnika da djelo izda tj. stavi primjerke dijela u promet (čl. 61. Zakona o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 – pročišćeni tekst i 76/99)). Nakladnički ugovor može se sklopiti i pod uvjetom da nakladnik dobije za djelo koje se izdaje pozitivno mišljenje jednog ili više recenzenta.

No međutim, ovdje je tuženik poznavao tekst knjige prije nego što je sa tužiteljem sklopio nakladnički ugovor, te ne može uskratiti ugovorenu naknadu tvrdeći da knjige nije na odgovarajućoj stručnoj razini. Osim toga, utvrđeno je da je rukopis od dana potpisivanja ugovora 10. ožujka 1989. godine pa do njegove konačne predaje pristizao u dijelovima time da je veći dio (oko 70%) pristiglo već početkom lipnja 1989. godine, a tužitelj je cijelo vrijeme surađivao sa gosp. A., a koji nije davao nikakve prigovore na predani materijal tužitelja.

Činjenica da za izradu komentara nije bilo sudske prakse nije primjene Zakona, a što prema prigovoru tuženika predstavlja argument da se nije objektivno mogao napisati kvalitetan komentar, nije razlog koji negativno utječe na kvalitetu napisanog materijala, jer to je činjenica koja je bila poznata tuženiku u trenutku sklapanja ugovora sa tužiteljem. Osim toga, mnogi komentari pisani su bez ijedne sudske presude komparirajući naše pravo i iskustvo sa drugim zakonima kada su doneseni novi zakoni.

Obveza je autora da preda nakladniku autorsko djelo koje se izdaje u ugovorenom roku.

U ovom predmetu rok predaje nije ugovoren, ali se može utvrditi iz okolnosti i svrhe izdanja. Osim toga, partične stranke su imale u vidu okolnosti koje su postojale u vrijeme sklapanja ugovora, a one su se znatno izmijenile jer je u međuvremenu došlo do Izmjena i dopuna Zakona o poduzećima. Činjenica je da je tužitelj rukopis predao prije 31.12.1989. godine kao dana do kada ugovor ostaje na snazi.

Obveza je nakladnika da djelo izda u ugovorenom roku. U slučaju neizvršenja te obveze autor može zahtijevati raskid ugovora i naknadu štete, a osim toga zadržati primljenu naknadu, odnosno zahtijevati isplatu ugovorene naknade (čl. 69. st. 3. ZAP-a).

U konkretnom slučaju tuženik nije djelo tužitelja izdao niti u primjerenom roku. Štoviše, tuženik je jednostrano raskinuo ugovor zbog čega je dužan tužitelju naknaditi štetu.”

VTS RH, Pž-7337/03 od 28. lipnja 2004.

31.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – NAKNADA ZA JAVNO IZVOĐENJE

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst i 76/99)

Članak 91.

Udruga – organizacija autora ima pravo naplaćivati naknadu za avno izvođenje stranih glazbenih djela.

U Republici Hrvatskoj postoji reciprocitet zaštite stranih umjetničkih djela po Bernskoj konvenciji (Bern 1896. izmjene 1911., 1928., 1948., 1967 i 1971. Po zakonu dostatan bi bio i faktički reciprocitet.

“Tuženica pogrešno smatra da za javno korištenje glazbenih djela stranih autora ne mora plaćati autorsku naknadu tužitelju.

U Republici Hrvatskoj postoji reciprocitet zaštite stranih djela po međunarodnim ugovorima.

Republika Hrvatska prihvatila je Bernsku konvenciju za zaštitu književnih i umjetničkih djela iz 1896. godine s izmjenama (1908., 1911., 1928., 1948., 1967. i 1971. godine).

No, po zakonu dostatan je i faktički reciprocitet. U autorska djela smatraju se i glazbena djela.

Na području Republike Hrvatske HDS ZAMP ostvaruje prava u pogledu cjelokupnog svjetskog glazbenog repertoara, tj. daje odobrenje, ubire naknade i nakon toga ih distribuiraju i u zemlji i u inozemstvu.

Stoga razlozima svoje žalbe tuženica nije dovela u sumnju zakonitost i pravilnost prvostupanjske odluke.

Za svoje zaključke prvostupanjski sud je dao valjane razloge koje prihvaća i ovaj sud bez potrebe ponavljanja.

Pravilno je utvrđena i visina naknade primjenom tarifnog broj 4.1.2.2., 4.2a., 4.1b. Pravilnika o naknadama za javnu izvedbu i priopćavanje javnosti glazbenih djela (NN 80/92 i 1/97) i Pravilnik o naknadama za iskorištavanje snimljenih izvedaba umjetnika izvođača (NN 1/97) tarifni broj 1.1.2.2., 1.2a., 1.1b.”

VTS RH, Pž-7770/03 od 8. veljače 2005.

32.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – NAKNADA ŠTETE ZBOG RASKIDA UGOVORA

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine br. 53/91, 58/93, 9/99 - pročišćeni tekst i 76/99, 127/99, 67/01)

Članak 95.

Naručitelj autorskog ugovora koji raskine ugovor dužan je autoru naknaditi štetu. Autoru u tom slučaju pripada naknada štete u visini ugovorene naknade koju bi naručitelj bio dužan izvršiti, da je autorski ugovor ostao na snazi. Samo u slučaju prijevare, namjernog neispunjenja ili krajnje nepažnje naručitelja oštećeni autor ima pravo na naknadu cjelokupne štete.

“Iz spisa proizlazi da su stranke zaključile autorske ugovore u kojima je točno ugovoren predmetni sadržaj obveze, a prema kojima se prvotužiteljica obvezala pjevati ulogu Romea na premijeri koja je trebala biti održana 20. listopada 2000. godine uz ugovorenu naknadu od 3.900,00 kn netto po izvedbi, a drugotužitelj se obvezao na režiranje, scenografiju i osvjetljenje umjetničkog djela I CAPULETI E I MONTECCHI autora V. B. na premijeri koja je trebala biti 20. listopada 2000. godine za naknadu od 15.600,00 kn što odgovara protuvrijednosti od 4.000,00 DEM.

Tuženik je dopisom od 17. svibnja 2000., jednostrano raskinuo autorske ugovore.

U smislu članka 132. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 53/91, 88/01) raskidom ugovora obje su strane oslobođene svojih obveza izuzev obveza na naknadu eventualne štete.

Kako je tuženik svojim dopisom od 17. 05. 2000., raskinuo ugovore sa tužiteljima, dužan im je naknaditi štetu u vidu izmakle koristi.

U smislu članka 266. Zakona o obveznim odnosima radi se o onoj šteti koju je tuženik u vrijeme sklapanja ugovora morao predvidjeti kao moguće posljedice povrede ugovora, s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate. Tek u slučaju prijevare ili namjernog neispunjenja te neispunjenja zbog krajnje nepažnje tužitelji bi imali pravo zahtijevati od tuženika naknadu cjelokupne štete koja je nastala zbog raskida ugovora bez obzira na to što tuženik nije znao za posebne okolnosti zbog kojih su one nastale.

U konkretnom slučaju tuženik nije namjerno niti iz krajnje nepažnje povrijedio prava tužitelja, budući da je ugovore raskinuo zbog nedostatka financijskih sredstava za koje je očekivao da će dobiti od Grada Splita.

Dakle, iako se radi o okolnosti koja ga ne oslobađa od odgovornosti za štetu jer je takvu okolnost mogao predvidjeti prilikom sklapanja ugovora, ipak se ne radi o namjeri da ne ispuni svoju ugovornu obvezu, već o nemogućnosti ispunjenja.

Stoga ovo vijeće smatra da u konkretnom slučaju treba primijeniti članak 266. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima prilikom utvrđivanja visine štete. To znači da

tužiteljima pripada ona naknada koju je tuženik u vrijeme sklapanja ugovora morao predvidjeti kao moguću posljedicu povrede ugovora, a s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate.

Stoga je ovo vijeće ocijenilo da tužiteljima pripada naknada štete u iznosu ugovorene naknade budući je tuženik jedino nju mogao predvidjeti kao moguću posljedicu zbog raskida ugovora.”

VTS RH, Pž-7234/03 od 8. lipnja 2004.

33.

AUTORSKO PRAVO – ZAŠTITA SOFTVERA NA KOJEM AUTOR I NARUČITELJ IMAJU JEDNAKA PRAVA ISKORIŠTAVANJA

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine, br. 53/91., 58/93. i br. 9/99. od 1.2.99.= službeno pročišćeni tekst te 76/99. od 19.7.99. koje izmjene i dopune su stupile na snagu 27.7.99 i 127/99. od 29.11.99. ispravak i izmj. Nn 67/01 od 24.7. 01), dalje: ZAP,

Članak 95. i 96.

Autor računalnog programa (softvera) koji je na naručitelja prenio pravo iskorištavanja toga programa, a kojeg je izradio temeljem ugovora (o razvoju informacijskog sustava) i temeljem tuženikove narudžbe, kojim je određeno da će stranke biti zajednički vlasnici cjelokupnog softverskog materijala, pa naručitelj jednostrano odustane od ugovora premda je autor u pretežnom dijelu ispunio svoju obvezu, a naručitelj i dalje koristi program – ima pravo na naknadu štete pod pretpostavkama iz članka 132. Zakona o obveznim odnosima i po odredbama članka 95. navedenoga Zakona o autorskom pravu, a ima pravo i na druge zahtjeve propisane odredbama članka 95. i 96.

Iz obrazloženja

Računalni program smatra se autorskim pisanim djelo po odredbama članka 3. stavak 2, a autori takvih programa imaju isključivo pravo davati odobrenje za iznajmljivanje izvornika ili umnoženih primjeraka tih djela (čl. 30a. ZAP-a), a odobrenje se daje, između ostalog, ugovorom o prijenosu ili ugovorom o izradi programa (čl. 51. do 60. ZAP-a, s time da potonji članak upućuje na odgovarajuću primjenu Zakona o obveznim odnosima) (**Napomena:** Sada su ta pitanja uređena novim Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima (ZASP) (Narodne novine, br. 167/03. od 22.10.03) koji se primjenjuje od 30. listopada 2003, kada je prestao vrijediti ZAP).

Pobijanom presudom citiranom u izreci Trgovački sud u Zagrebu naložio je tuženiku platiti tužitelju 650.000,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom počev od 17. rujna 2004. godine do isplate, a odbijen je dio tužiteljeva tužbenog zahtjeva kojim traži isplatu 4.483.942,00 kn te iznosom od 73.000,00 kn za izmaklu dobit. Tužitelju je naloženo naknaditi tuženiku parnični trošak u iznosu od 805.057,50 kn.

Prema obrazloženju, Ugovorom o razvoju informacijskog sustava A. od 3. listopada 1994. godine i Aneksa tom Ugovoru od 9. srpnja 1996. godine stranke su ugovorile, a temeljem tuženikove narudžbe da tužitelj kod tuženika izvede poslove razvoja informacijskog sustava, da će stranke biti zajednički vlasnici cjelokupnog softverskog materijala (članak 5. stavak 1. Ugovora), a člankom 7. Ugovora ugovorena je cijena s rokom završetka 1. srpnja 1995. godine, s time da je Aneksom određena nova cijena koja se odnosi na dodatne aktivnosti. Polazeći od odredaba ugovora iskaza svjedoka i nalaza i mišljenja vještaka, kao i Aneksa radi se o ugovoru o djelu i autorskom ugovoru s ciljem razvoja informacijskog sustava kod tuženika uz stalnu suradnju stranaka u tijeku realizacije. Iz nalaza vještaka proizlazi da je predmetni ugovor ispunjen oko 66%, za što obje strane snose jednaku odgovornost, da je tužitelj svoju obvezu ispunio samo za 49,865%, a s obzirom na funkcionalnost tužitelj je izradio i instalirao kod tuženika sve programe ukupno 73,28%. Sukladno članku 223. Zakona o parničnom postupku tužitelju je dosuđen iznos od 650.000,00 kn, polovica od iznosa od 1.080.000,00 kn koju traži kao naknadu za neovlašteno korištenje tužiteljevog razvojnog alata Kom imajući pri tome u vidu da je tuženik 10. veljače 1997. godine raskinuo ugovor, a tužitelj je odbijen sa zahtjevom za isplatu 3.297.942,00 kn na ime stvarne cijene razvoja i s iznosom od 42.120,00 kn na ime putnih troškova, imajući pri tome u vidu da je tuženik do sada platio 502.588,00 kn. Osnovanost iznosa od 73.000,00 kn mjesečno za izmaklu korist tužitelj nije dokazao.

Tužitelj žalbom pobija presudu u dijelu pod točkom 1. izreke koja se odnosi na početak tijeka zateznih kamata, točku 2. izreke u cijelosti i odluku o troškovima postupka, zbog bitne povrede odredaba postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava te odluke o troškovima postupka s prijedlogom da se preinači u pobijanom dijelu a podredno ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

U žalbi navodi da u pogledu tijeka zateznih kamata, a kako se radi o materijalnoj šteti kamate teku od dana nastanka štete, a to je 11. veljače 1997. godine, time da sud nije obrazložio početak tijeka kamata od 17. rujna 2004. godine kako je to navedeno u presudi. Kako se u konkretnom sporu radi o otuđenju vlasništva na proizvodu koji je predmet ugovora i alata, kojim je posao načinjen i povredi autorskog prava, to da tuženik i dalje koristi software za svoje potrebe, to se ne može u konkretnom slučaju donositi ocjena o visini naknade sukladno članku 223. ZPP-a. Sud navodi da tužitelj nije predlagao vještačenje u pogledu osnovanosti visine štete, što je netočno, jer je tužitelj u tijeku postupka predlagao vještačenje po vještaku za informatiku i telekomunikacije te po vještaku za financije, dakle sud je mogao provesti vještačenje po vještaku financijske struke radi utvrđenja visine štete, a ne primijeniti odredbu članka 223. ZPP-a. Kako su stranke ugovorile da će zajednički ostati vlasnici materijala koje je tužitelj proizveo to u okvirima autorskog prava tuženik je mogao steći autorsko pravo na software-u kao zajedničko vlasništvo tek kada izvedeni radovi i materijal budu izvedeni u cijelosti od strane tužitelja, dakle kad postane autorsko djelo.

Tuženik žalbom pobija točku 1. izreke kojom je tužbeni zahtjev djelomično usvojen i odluku o troškovima postupka zbog svih zakonom predviđenih razloga, s prijedlogom da se u pobijanom dijelu presuda ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

U žalbi navodi da je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a, jer nisu navedeni odlučni razlozi za usvajanje tužbenog zahtjeva, kao i relativno bitna povreda primjenom odredbe članka 223. ZPP-a. U pogledu traženja naknade za razvojni alat treba imati u vidu odredbu članka 4. Ugovora, koji taj alat spominje kao jedan od tužiteljevih elemenata programiranja informacijskog sustava i radi se o sredstvu za ostvarivanje ugovorenih obveza, stoga ne može biti predmet ugovorne obveze. Tuženik je mišljenja da u konkretnom slučaju treba primijeniti odredbu članka 619. i 620. ZOO-a koja reguliraju prava naručioca na raskid ugovora o djelu u slučaju nedostataka u obavljenom poslu, a što je utvrdio i vještak u svome nalazu i mišljenju.

U odgovoru tuženika na žalbu tužitelja, tuženik ponavlja svoje navode iz žalbe i predlaže da se presuda potvrdi u dijelu u kojem je tužitelj pobija.

Tužiteljeva žalba je djelomično osnovana, a djelomično nije osnovana, dok je tuženikova žalba osnovana.

Prvostupanjski sud, odlučujući o primjerenosti zatraženog iznosa naknade od strane tužitelja, poziva se na odredbu članka 223. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03 dalje ZPP), iznoseći po vlastitom nahođenju elemente koji opravdavaju visinu dosuđene (odbijene) naknade. Prije svega u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni odredbe članka 223. ZPP-a, jer se ne radi o slučaju gdje bi se visina naknade mogla utvrditi samo sa nerazmjernim teškoćama. Visina naknade mogla se je utvrditi vještačenjem po vještaku odgovarajuće struke, tim više što je tužitelj i predlagao pored izvedenog vještačenja i vještačenje po vještaku financijske struke, a što je netočno navedeno u obrazloženju pobijane presude da takav prijedlog nije stavljen u tijeku postupka. Naime, prema odredbi članka 223. ZPP-a sud će odlučiti prema slobodnoj ocjeni o visini naknade ako se ista ne može utvrditi, ili bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama, a iz provedenog dokaznog postupka očito je da u konkretnom slučaju nije bilo uvjeta za primjenu citirane odredbe, jer se visina naknade mogla utvrditi bez većih teškoća putem vještačenja.

Nadalje prema mišljenju ovoga vijeća u konkretnom slučaju radi se o autorskom djelu - stvaranju računalnog programa, time da je ugovor o autorskom djelu po svojoj prirodi ugovor o djelu, i narudžbom tog autorskog djela tuženik je imao u vidu naročito izvođačev rad, tako da je ocjenom sadržaja ugovora i aneksa prvostupanjski sud pravilno zaključio da su ugovorne stranke nositelji autorskog prava na predmetnom sustavu u jednakim dijelovima. Stranke su ugovorom odredile naknadu, i prema mišljenju vještaka stranke nisu u potpunosti izvršile svoje ugovorne obveze, tako da je vještak točno odredio postotak izvršenih radova, postotak funkcionalnosti samog izvedenog programa, a to je u biti i uporište za određivanje visine naknade putem stručne osobe, a ne primjenom članka 223. ZPP-a.

Valjalo je stoga temeljem članka 370. i 369. stavak 1. ZPP-a pobijanu presudu ukinuti kako je to navedeno u ovoj odluci.

Tužiteljeva žalba nije osnovana u odnosu na dio točke 2. izreke presude, a u kojem

dijelu je tužitelj odbijen s osnova za izmaklu korist u iznosu od 73.000,00 kn mjesečno. Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da tužitelj nije naveo činjenice i predložio dokaze da je pretrpio štetu s osnova izmakle dobiti. Tužitelj je trebao dokazati činjenice koje predstavljaju stvarnu osnovu tog dijela tužbenog zahtjeva a sukladno članku 189. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima. Budući to tužitelj nije učinio, primjena pravila o teretu dokazivanja je opravdana ocjena prvostupanjskog suda, da te činjenice nisu dokazane. Ako sud na temelju provedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi postojanje potraživanja iz tužbe odluku će donijeti primjenom pravila o teretu dokazivanja (članak 221a. ZPP-a).

Valjalo je stoga u tom dijelu pobijanu presudu potvrditi temeljem odredbe članka 368. ZPP-a

VTS RH, od 26. travnja 2005.

34.

AUTORSKO PRAVO – NAKLADNIČKI UGOVOR: PRAVOVALJANOST I PRESTANAK

Zakona o autorskom pravu, dalje: ZAP (Narodne novine, br. 53/91, 58/93. i br. 9/99. od 1.2.99.= službeno pročišćeni tekst te 76/99. od 19.7.99. izmj. i dop. stupile na snagu 27.7.99. i 127/99. od 29.11.99. ispravak i izmjene Nn 67/01 od 24. 7. 01.),

Članak 61.

Po članku 61. ZAP-a nakladničkim ugovorom autor prenosi na nakladnika (izdavača) pravo objavljivanja autorskoga djela tiskanjem odnosno umnožavanjem, a tumačenjem odredbi članka 65. ZAP-a dolazi se do zaključka da se nakladničkim ugovorom smije ugovoriti pravo nakladnika i na daljnja izdanja autorskog djela pod ugovorenim uvjetima.

Prestanak nakladničkog ugovora bio je posebno uređen (za vrijeme važenja ZAP-a do 30.10.2003) odredbama članka 69. ZAP-a. On prestaje na više tamo propisanih načina, a može prestati i autorovim raskidom ugovora zbog propisanih razloga (ako nakladnik nakon iscrpljenja jednog izdanja ne pristupi izdavanju novog ugovorenog izdanja u roku od jedne godine od dana kad je autor to zahtijevao, ako ugovorom nije drukčije određeno).

Nakladnik ima pravo, razumnim ugovornim klauzulama, zaštititi se od eventualnog autorovog bezrazložnog raskida ugovora i ustupanja prava iskorištavanja istog autorskog djela drugome nakladniku, a nakon što bi prvi nakladnik utro tome djelu put na tržištu prvim izdanjima djela.

Iz obrazloženja

Prvostupanjskom presudom sud je odbio kao neosnovane tužiteljčine tužbene zahtjeve koji su glasila:

Utvrđuje se da su dana 25.11.1998. g. prestali važiti ugovori o izdavanju autorskog djela koje su sklopili autorica-tužiteljica L.P. iz P. i nakladnik-tuženik i to: MOJA POČETNICA, udžbenik, broj 1995/1068 od 6.06.1995.g, broj 980322 od 13.03. 1998.g., broj 981832 od 6.06.1995.g, broj 98320 od 13.03.1998.g, broj981631 od 10.11.1998; P... MOJA POČETNICA, Naslovni listići, broj 1995/1067 od 6.06.1995.g, broj980321 od 13.03.1998.g, broj 981630 od 10.11.1998; P... MOJA POČETNICA, Nastavni listići 2, broj 962157 od 5.12.1998.g. Nalaže se tuženiku da naknadi troškove postupka u roku od 8 dana.

Utvrđuje se da su odredbe točke 18. Ugovora o izdavanju broj 1195/1068 od 6.06. godine apsolutno ništave jer su suprotne Ustavu Republike Hrvatske, Zakonu o autorskom pravu, Zakonu o obveznim odnosima i moralnim načelima...

Tako je prvostupanjski sud presudio s obrazloženjem, u bitnome, da tužiteljica nije mogla pravovaljano jednostrano raskinuti citirane nakladničke ugovore jer bi to bilo suprotno odredbama točaka 17. Ugovora o izdavanju sklopljenog 6.6.1995. (sve su točke 17. i 18. priloženih ugovora istovjetne) po kojima – citat: 17. *Izdavač ima trajna prava na izdavanje ovoga djela (Moja početnica – udžbenik) u daljnjim izdanjima na hrvatskom jeziku uz uvjete u ovom ugovoru. Ugovor o izdavanju pojedinoga novog izdanja ovoga djela mogu se mijenjati samo neke i odredbe ovog ugovora, i to: iznos autorskog honorara i penala, svi rokovi, naklada, broj besplatnih primjeraka autoru i manje važne pojedinosti iz sadržaja i koncepcije djela.* Točka pak 18. ugovora glasi: *Ako se zbog bilo kojih razloga ne bi među potpisanim ugovaračima zaključio ugovor o daljnjem izdanju ovoga djela, autor ga ne može sam izdati ni drugome ustupiti autorska prava dok ne nadoknadi nakladniku... stečena prava u smislu točke 17. ovog ugovora, te izmaklu dobit i ostalu štetu i dok nakladnik... ne rasproda zalihe naklade ove knjige.*

Protiv prvostupanjske presude tužiteljica je izjavila žalbu, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog bitne povrede odredaba parničnog i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, predloživši da ju ovaj sud uvaži te da pobijanu presudu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tuženik je dao odgovor na žalbu u kojem poriče osnovanost žaliteljičinih pojedinih navoda i prijedloga te predlaže da ovaj sud odbije žalbu kao neosnovanu i da potvrdi prvostupanjsku presudu.

Žalba nije osnovana.

U ovome predmetu voden je parnični postupak o tužiteljičinom tužbenom zahtjevu navedenom pod točkom 1. izreke prvostupanjske presude i tužbenom zahtjevu pod točkom 2. izreke te presude (dopunska presuda). Dakle, o zahtjevu na utvrđenje da su dana 25.11.1998. prestali važiti citirani ugovori i o zahtjevu, pod točkom 2. izreke prvostupanjske presude, na utvrđenje da su odredbe članka 18. Ugovora o izdavanju broj 1195/1068 od 6.6.1995. apsolutno ništave zbog tamo navedenih razloga. Tuženik se usprotivio tužbenim zahtjevima pobijajući njihovu osnovanost zbog nedostatka činjenične i pravne osnove. Tvrdio je da nije bilo osnove za tužiteljičin jednostrani raskid ugovora kao i da nije bilo osnove za utvrđenje ništavosti citiranih odredbi točke 18 ugovora.

U prvostupanjskom postupku je utvrđeno, provedenim dokazima, da je tužiteljica

prenijela na tuženika pravo iskorištavanja svojih autorskih djela citiranim nakladničkim ugovorima (čl. 54. Zakona o autorskom pravu, dalje: ZAP, *Narodne novine*, br. 53/91., 58/93. i br. **9/99**, od 1.2.99. = službeno pročišćeni tekst te 76/99. od 19.7.99. izmj. i dop. stupile na snagu 27.7.99 i 127/99. od 29.11.99. ispravak i izmj. **Nn 67/01 od 24 7 01**). Po članku 61. ZAP-a nakladničkim ugovorom autor prenosi na nakladnika (izdavača) pravo objavljivanja autorskoga djela tiskanjem odnosno umnožavanjem, a tumačenjem odredbi članka 65. ZAP-a dolazi se do zaključka da se nakladničkim ugovorom smije ugovoriti pravo nakladnika i na daljnja izdanja autorskog djela kao što je to učinjeno odredbama toči 17. citiranih ugovora, a pod pretpostavkama iz točki 18 ugovora.

Odredbama članka 69. ZAP-a uređen je prestanak nakladničkog ugovora. On, dakle, prestaje na više tamo propisanih načina, a može prestati i autorovim raskidom ugovora zbog propisanih razloga (ako izdavač nakon iscrpljenja jednog izdanja ne pristupi izdavanju novog ugovorenog izdanja u roku od jedne godine od dana kad je autor to zahtijevao, ako ugovorom nije drukčije određeno), ali se ovdje ne radi o takvim razlozima. Dakle, osnovano je prvostupanjski sud zaključio da nisu ostvarene pretpostavke za tužiteljičin jednostrani raskid navedenih ugovora.

Također je prvostupanjski sud osnovano zaključio, na temelju provedenih dokaza, da nisu ostvarene propisane pretpostavke iz čl. 103. Zakona o obveznim odnosima za utvrđenje pravne ništivosti (ništivosti) odredbi točke 18. ugovora citiranoga u točki 2. izreke pobijane presude. Tuženik se citiranim odredbama točki 17. i 18. toga ugovora zaštitio od eventualnog tužiteljičinog bezrazložnog raskida ugovora i ustupanja prava iskorištavanja istih autorskih djela drugome nakladniku, a nakon što bi tuženik utro tome djelu put na hrvatsko tržište prvim izdanjima djela.

Tužiteljici ništa nije stajalo na putu zahtijevati od tuženika povišenje ugovorene naknade, odnosno usklađivanje naknade s uspjehom na tržištu izdanih njezinih djela, ako je smatrala da za to ima činjenične podloge, jer je to bilo pravno moguće temeljem odredbi članka 57. ZAP-a.

Po ocjeni ovoga suda, prvostupanjski sud je potpuno i pravilno utvrdio odlučne činjenice i na njih pravilno primijenio materijalno pravo koje se odnosi na raskid ugovora i na ništavost ugovornih odredbi ili ugovora, a za svoju odluku iznio je dovoljno jasnih razloga kako u pogledu tužbenih zahtjeva tako i u pogledu odluke o trošku, pa nema osnove za predloženo ukidanje pobijane presude...

VTS RH, Pž-7602/2002. od 10. lipnja 2005.

PATENTNO PRAVO – LICENCNA NAKNADA – IZGUBLJENA DOBIT

Zakona o industrijskom vlasništvu, dalje: ZIV (Tekst Zakona o industrijskom vlasništvu obuhvaća: 1. Zakon o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja (Službeni list SFRJ, br. 34/81) 2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja (Službeni list SFRJ, br. 3/90) 3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma ... (Službeni list SFRJ, br. 20/90) 4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon (Narodne novine, br. 19/92) 5. Uredbu o izmjeni Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon (Narodne novine, br. 61/92) Zbog postojanja nove pravne terminologije u Republici Hrvatskoj, učinjene su izvjesne terminološke promjene u tekstu Zakona isključivo na inicijativu ovog Zavoda),

Članak 20. i 21.

Tuženik koji je neovlašteno koristio patentom zaštićeni izum dužan je tužitelju naknaditi štetu zbog izgubljene dobiti barem u visini moguće licencne naknade koju bi tužitelj postigao da je dao licencu za korištenje izuma trećoj osobi.

Iz obrazloženja

Trgovački sud u Zagrebu pobijanom presudom broj XXI P-4897/95 od 20. prosinca 2001. godine naložio je tuženiku da prestane s daljnjim obavljanjem radnji kojima čini povredu izuma tužitelja zaštićenih patenata pod nazivom.

“Postupak obnove tanjurastog oglavlja naplatka s deformiranim provrtima automobilskog kotača”, priznatim od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske i objavljenom u patentnom glasniku DZIV-a broj 3, 1996., str. 67 pod brojem P-920187, s pravom prvenstva od 1. ožujka 1985. i važnošću do 28. 2. 2005. godine a baziran na rješenju bivšeg SZP-a o priznanju toga patenta pod nazivom “Postupak reparature tanjurastog oglavlja naplatka s deformiranim provrtima automobilskog kotača” pod brojem 13891/89 P-322/85 od 1. ožujka 1985. godine, i “Poboljšani postupak reparature opravke naplatka s deformiranim provrtima automobilskog kotača” priznatim od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske i objavljenim u Hrvatskom patentnom glasniku DZIV-a broj 2, 1995, 6, str. 1214 pod brojem P-920188, s pravom prvenstva od 1. travnja 1987. i važnošću do 31. ožujka 2007. godine, a baziran na rješenju bivšeg SZP-a o priznanju patenta pod istim nazivom pod brojem 144/89 P-565/87 od 1. travnja 1987. godine. Tuženiku se nalaže isplata 4.654,80 kn na ime naknade za neovlašteno korištenje tužiteljevih naprijed opisanih patenata. Tužitelj je odbijen s naknadom iz istoga osnova za period od 1989. do 1992. godine, kao i sa zahtjevom na naknadu nematerijalne,

moralne štete. Presuda će se po pravomoćnosti objaviti u Večernjem i Jutarnjem listu na trošak tuženika, a tužitelj je obavezan naknaditi tuženiku parnični trošak u iznosu od 4.270,50 kn, temeljem odredbe članka 154. stavak 2., tj. srazmjerno postignutom uspjehu u parnici.

Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je sud ocjenom provedenih dokaza utvrdio da je tužitelj podnio prijave izuma bivšem saveznom Zavodu za patente pod brojem P-322/85 pod nazivom "Postupak reparature tanjurastog ogjavlja naplatka s deformiranim provrtima automobilskog kotača" koji je priznat od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo pod brojem P-920187 s pravom prvenstva od 1. ožujka 1985. i važnošću do 28. veljače 2005. godine. Tužitelj je prijavio više izuma no patentnu zaštitu uživa kao izumitelj samo ona osoba koja je ishodila i priznanje određenog patenta, pa s obzirom na to tužitelj je nositelj dva patenta pod nazivima "Postupak reparature tanjurastog ogjavlja naplatka s deformiranim provrtima automobilskog kotača" i "Poboljšani postupak reparature opravke naplatka s deformiranim provrtima automobilskog kotača" pod brojem P-920188, a baziran je na prijavi patenta bivšem SZP-u pod brojem P-565/87 od 1. travnja 1987. godine. Imajući u vidu odredbu članka 50. stavak 1. i 44. Zakona o industrijskom vlasništvu, pored patenata broj P-920187 i P-920188 tužitelj ima pravo na djelomičnu i privremenu zaštitu svog izuma prijavljenog pod nazivom "Postupak opravke naplatka deformiranih provrta" (za koji izum je nakon reprijave patenta broj P-2116/88 od 15. 11. 1998. godine, a sukladno članu 97. ZIV-a dana 28. 10. 1994. godine, pod brojem P-920185A, podnesen zahtjev za potpuno ispitivanje uvjeta za priznanje toga patenta, jer prava po navedenoj prijavi P-920185A djeluju erga omnes i tužitelj je ta prava stekao od dana podnošenja uredne prijave, a privremeno su iz razloga jer ovise o odluci Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo o priznanju i upisu priznatog prava u registar. Navod tuženika da je izumio istu metodu reparature naplatka i da ga je prijavio nije osnovan, jer je prijava tuženika odbijena od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo rješenjem od 9. lipnja 1999. godine. Ugovor broj 3058/86 od 18. rujna 1986. godine sklopljenog između Centra za unapređenje produktivnosti Zagreb i P. o ustupanju prava korištenja tužiteljevih izuma pod brojevima P-322/85, 1550/85 i 283/86 bivšeg SZP-a važi do kraja 1990. godine, to zahtjev tužitelja za naknadu za razdoblje do kraja te godine 1999. godine nije utemeljen. Ugovorom od 23. svibnja 1988. godine sklopljenog između parničnih stranaka o ustupanju prava korištenja tužiteljeva izuma tuženiku važio je najviše dvije godine, to tužiteljev zahtjev za naknadu za 1989. godine nije osnovan. Na temelju nalaza vještaka a usporedbom bitnih elemenata u postupku popravka oštećenog automobilskog naplatka od strane tužitelja i tuženika utvrđeno je da se radi o potpuno istovjetnim postupcima (članak 20. i 21. ZIV-a), a kako tužitelj nije ovlastio tuženika upotrebljavati patent nakon 1998. godine to je postupkom tuženika neovlaštenim raspolaganjem patenta (članak 118. ZIV-a), tuženik povrijedio patentno pravo tužitelja, stoga je odlučeno kao u izreci pod točkom 1. presude. Kako je tuženik neovlašteno upotrijebio patente tužitelja, to tužitelju pripada naknada, jer takvim postupkom tuženika izgubio je mogućnost ostvarenja dobiti, a naknada je utvrđena temeljem nalaza vještaka financijske struke, baziranog na ugovoru tužitelja s P., Zagreb, od 18. rujna 1986. godine o ustupanju prava korištenja tužiteljevih izuma

broj P-322/85, P-1550/85 i 283/86 bivšeg SZP-a. Vještak je u nalazu naveo koliko je tuženik u 1993. i 1994. godini ostvario opravcima naplatka tako da licencna naknada od ugovorenih 30% prema ugovoru iznosi 4.654,80 kn (točka 2. izreke presude). Sa dijelom zahtjeva tužitelj je odbijen (točka 3. izreke presude), iz razloga jer tužitelj nije uplatio predujam za dodatno vještačenje tako da se nije mogla utvrditi visina naknade i za preostale godine. Tužitelj je također odbijen s zahtjevom za naknadu nematerijalne štete, jer se ista ne može utvrditi u skladu s propisima Republike Hrvatske kao neka vrsta novčane kazne za povredu zaštićenog patenta. Odluka o troškovima temelji se na odredbi članka 154. stavak 2. ZPP-a prema uspjehu stranaka u parnici uz napomenu da tužitelj nije sastavio troškovnik sukladno odredbi članka 164. stavak 2. ZPP-a.

Protiv ove presude žale se tužitelj i tuženik.

Tužitelj u žalbi navodi da je tuženik bez ovlaštenja koristio registrirane patente tužitelja, zbog čega tužitelji traže naknadu za bespravno korištenje svojih patenata. Sud se poziva na ugovor sklopljen između stranaka od 23. svibnja 1998. godine, međutim nije cijenio činjenicu da je ugovor jednostrano raskinut od strane tuženika 1. 11. 1988. godine, dakle ugovor je bio na snazi za vrijeme za koje tužitelj traži naknadu, a to je vrijeme od 1988. do 1995. godine, dok je sud dosudio naknadu za 1992., 1993. i 1994. godinu. Tužitelj je visinu naknade uskladio s nalazom vještaka koji je izračunao 30% od prodajne cijene usluge reparature naplatka, tako da nije bilo mjesta navedeni iznos umanjiti za daljnjih 30%. U pogledu naknade nematerijalne štete sud je trebao usvojiti zahtjev uz primjenu odredbe članka 223. ZPP-a. Također pobija odluku o troškovima postupka, jer je tužitelj priložio troškovnik po kojem sud nije postupio.

Tuženik u žalbi navodi da je sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka jer nije prihvatio prijedlog za ponovno strojarsko vještačenje, a osim toga iako je tuženik stavio prigovor na nalaz financijskog vještaka, a suprotno tome sud tvrdi da prigovor nije istaknut...

Žalba tuženika je djelomično osnovana, a djelomično nije osnovana.

Prvostupanjski sud nije počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka, ne prihvaćajući prijedlog tuženika da za novim strojarskim vještačenjem, jer za to nije bilo potrebe, budući su bitni elementi za ocjenu postupaka tužitelja i tuženika dati u nalazu, a imajući pri tome u vidu i odredbu članka 20. i 21. Zakona o industrijskom vlasništvu (dalje: ZIV). Naime, usporedbom bitnih elemenata postupka popravka oštećenog automobilske naplatka iz izuma tuženika (Državni zavod za intelektualno vlasništvo je rješenjem od 9. lipnja 1999. godine odbio tuženikovu prijavu za priznanje prava na taj patent) s bitnim elementima postupaka priznatih patenata tužitelja zaključak vještaka je da se radi o potpuno istovjetnim postupcima. Temeljem toga nalaza i citiranih odredbi ZIV-a prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da je tuženik svojim postupcima povrijedio patentno pravo tužitelja, patente koji su tužitelju priznati od strane Saveznog Zavoda za patente pod brojem P-322/85 s pravom prvenstva od 1. ožujka 1985. odnosno 1. travnja 1987. godine i priznati od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo RH pod brojem P-920187 s pravom prvenstva od 1. ožujka 1985. i važnošću do 28. veljače 2005. godine i P-565/87 (bivši SZP) odnosno od

strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo pod brojem 920188 s pravom prvenstva od 1. 4. 1987. godine s važnošću do 31. ožujka 2007. godine. Kako je utvrđena neovlaštena upotreba patenta tužitelja od strane tuženika, tužitelju pripada licencna nagrada, jer neovlaštenim korištenjem zaštićenog patenta nosilac patenta izgubio je mogućnost ostvarenja dobiti koja se sastoji u licencnoj naknadi za ustupljena prava iz patenta. Kako je prvostupanjski sud na utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo i za svoju odluku naveo jasne i određene razloge koje prihvaća i ovaj žalbeni sud bez potrebe da se ponavljaju, to je žalba tuženika djelomično odbijena i potvrđena točka 1., 2. i 6. izreke presude, temeljem odredbe članka 368. ZPP-a.

U odnosu na točku 5. izreke a koja glasi da će se presuda objaviti u dnevnim listovima Večernjem listu i Jutarnjem listu po nastupanju pravomoćnosti presude na trošak tuženika, žalba tuženika je osnovana. Ovo iz razloga jer prema odredbi članka 127. ZIV-a izumitelj odnosno autor može tužbom kod nadležnog suda tražiti da bude naveden u prijavi i svim ispravama u skladu s članom 11. ZIV-a kao stvaralac, a u konkretnom slučaju iz tužbe proizlazi da tužitelj ne traži da putem suda bude naveden u prijavi i u svim ispravama u smislu te odredbe ZIV-a. Dakle imajući u vidu odredbu članka 127. i 128. ZIV-a prvostupanjski sud je pogrešno primijenio materijalno pravo, kada je odlučio da se presuda objavi u dnevnim listovima, pa je s obzirom na to u tom dijelu presudu valjalo preinačiti u smislu člana 373. ZPP-a.

Tužitelj žalbom pobija točku 3. i 4. izreke presude koju žalbu ovaj žalbeni sud ocjenjuje neosnovanom. Tužitelj navodi u žalbi da traži naknadu za bespravno korištenje svojih patenata od 1988. do 1994. godine, a prvostupanjski sud je ocijenio zahtjev tužitelja neosnovanim za vrijeme od 1989. do 1992. godine imajući u vidu nalaz vještaka financijske struke, koji se nalaz temelji na dokumentaciji iz 1993. i 1994. godine, jer za ranije godine nema potrebne dokumentacije. Za ostale godine naknadu nije bilo moguće utvrditi jer tužitelj nije platio predujam za dopunu nalaza, stoga je pravilno sud temeljem članka 221a. ZPP-a odlučio kao u točki 3. izreke.

Tužitelj nema osnova za naknadu nematerijalne štete, imajući u vidu odredbu članka 11. ZIV-a, prema citiranoj odredbi moralno pravo stvaralca je da kao stvaralac bude označen u prijavi odnosno ispravama koje se odnose na patente. Tužitelj u prijavama nije označen kao izumitelj odnosno stvaralac i ne postoji zahtjev tužitelja da u prijavi u ispravama bude označen sukladno članku 11. ZIV-a pa stoga nema osnove za naknadu nematerijalne štete, jer nisu ispunjeni uvjeti iz člana 128. ZIV-a....

VTS RH, Pž-1365/02-5 od 23. studenog 2004.

36.

PRAVO ROBNOG ILI USLUŽNOG ŽIGA – SUDSKA ZAŠTITA OD NEOVLAŠTENOG KORIŠTENJA ŽIGA

Zakona o industrijskom vlasništvu, dalje: ZIV (Tekst Zakona o industrijskom vlasništvu obuhvaća:

1. Zakon o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja (Službeni list SFRJ, br. 34/81)

2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja (Službeni list SFRJ, br. 3/90)

3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma ... (Službeni list SFRJ, br. 20/90)

4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon (Narodne novine, br. 19/92)

5. Uredbu o izmjeni Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti izuma, tehničkih unapređenja i znakova razlikovanja koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon (Narodne novine, br. 61/92)

Zbog postojanja nove pravne terminologije u Republici Hrvatskoj, učinjene su izvjesne terminološke promjene u tekstu Zakona isključivo na inicijativu Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo (DZIV),

Članci 31, 48, 57. stavak 4. i

Zakon o trgovini (Narodne novine br. 49/03. od 27.3.03. - pročišćeni tekst i br. 103/03. od 26. lipnja 03),

Članci 70. do 72.

Od neovlaštenog korištenja zaštićenog žiga (robnog ili uslužnog) nositelj prava može se štiti

po ZIV-u (članak 117. stavak 1) ili

po Zakonu o trgovini (članak 72).

Po oba navedena zakona može zahtijevati naknadu štete, pod tamo propisanim pretpostavkama.

Iz obrazloženja

Pobijanom presudom citiranom u izreci Trgovački sud u Zagrebu utvrdio je da je tuženik povrijedio zaštićene znakove – žigove tužitelja, koje je tužitelju priznao Državni zavod za intelektualno vlasništvo, i to, SEP 2000 H, SEP, TERABONA i HIROFA te počinio djelo nelolajne utakmice stavljanje u promet proizvoda pod nazivom SEB broj 2000, SEP MEDITERAN broj 200, HIROFA 100, TERABONA

150, HAROFAS i FASABONA stavljanjem u promet proizvoda zaštićenog znaka "SEP" u nazivima proizvoda i stavljanjem u promet proizvoda istih i sličnih proizvoda tužitelja te mu se zabranjuje daljnja upotreba zaštićenog znaka "SEP" u nazivima proizvoda, stavljanjem u promet i uništavanje proizvoda te promidžbenog materijala na kojima se nalaze zaštićeni nazivi i znakovi tužitelja, te se obvezuje na isplatu licencne naknade u iznosu od 943.126,61 kn, a pravomoćna presuda objavit će se u javnim glasilima na teret tuženika te je tuženik dužan naknaditi parnični trošak u iznosu od 93.094,20 kn.

Prema obrazloženju tužitelj ima zaštićeno ime "SEP" za proizvodnju žbuke od strane bivšeg SZP-a pod broje 34261-Ž-294/88 od 27. 2. 1990. godine, te također i od strane državnog zavoda za intelektualno vlasništvo tužitelju su priznati žigovi broj Ž950154A na žig "SEP", broj Ž920457N na "SEP 2000 H", zatim broj Ž950125A na žig "TERABONA" i broj Ž950124A na žig "HIROFA". Sukladno članku 25. i 26. ZIV-a te članka 118. stavak 1. i 2. i ZIV-a utvrđeno je da usporedbom zaštićenih tužiteljevih znakova i tuženikovih isti su identični odnosno slični, jer tužitelji zaštićeni žigovi u odnosu na tuženikove sadrže u sebi istu riječ "SEP", tako da dodaci koje je tuženik naveo uz svoje proizvode, uz osnovnu riječ "SEP" ne mogu prosječnom kupcu tih proizvoda ukazati na to da se radi o proizvodima različitih proizvođača. Kako prema odredbi članka 31. ZIV-a zaštita obuhvaća žig koji se sastoji od riječi ili slova ili kombinacije riječi ili slova ispisane bilo kojim tipom slova u bilo kojoj boji, ili izražene na bilo koji drugi način, prema odredbi članka 48. ZIV-a nositelj žiga ima pravo isključive upotrebe zaštićenog žiga u gospodarskom prometu za označavanje svojih proizvoda i usluga, i to pravo djeluje erga omnes. Također ovdje dolazi i do primjene odredba članka 57. alineja 4. odnosno članka 9. Zakona o trgovini koji se odnosi na nelojalnu utakmicu odnosno nepoštedno tržišno natjecanje poduzimanjem i prodajom robe s oznakom koje stvaraju ili bi mogle stvoriti zbrku na tržištu, a što znači da je svojim ponašanjem i radnjama tuženik povrijedio dobre poslovne običaje (članka 57. Zakona). Prema članku 59. Zakona tužitelj ima pravo i na naknadu štete kao i temeljem članka 117. stavak 1. ZIV-a, te u cilju utvrđivanja visine naknade provedeno je i vještačenje, kojim je utvrđeno kolika je bila fakturirana vrijednost proizvoda u razdoblju od 15. 2. 1989. do 15. 11. 1994. godine. Pošto je naknada jednaka prosječnoj licencnoj naknadi u toj djelatnosti, a naknada iznosi 5%, vještak je izračunao i kolika je licencna naknada glede vještačenjem izrađene vrijednosti.

Protiv ove presude žalili se tuženik zbog pogrešne primjene materijalnog prava i troškova parničnog postupka, s prijedlogom da se ukine i predmet vrati na ponovni postupak.

U žalbi navodi da tužitelj nije dokazao da je prije tuženog počeo koristiti plemenu žbuku, a naziv je neovlašteno uzeo od njemačkog proizvođača, te poriče da tuženik ima zaštićeno individualno vlasništvo. Obračun vještaka je pogrešan, a što se tiče objave u "Večernjem listu" tuženik nikada nije svoje proizvode reklamirao u tom listu.

U odgovoru na žalbu tužitelj predlaže da se žalba tuženika odbije kao neosnovana uz naknadu troškova.

Žalba nije osnovana. Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga i

pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. ZPP-a i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud nalazi da je ista pravilna i zakonita.

Prvostupanjski sud je pravilno primijenio odredbu članka 31. Zakona o industrijskom vlasništvu (ZIV), prema kojoj odredbi ako se žig sastoji od riječi ili slova ili kombinacije riječi i slova, zaštita obuhvaća te riječi, slova i kombinacije, njihove transkripcije, opisane bilo kojim tipom slova i u bilo kojoj boji ili izražene na bilo koji drugi način, a sukladno članku 48. ZIV-a nosilac žiga ima isključivo pravo upotrebljavati žig u gospodarskom prometu za označavanje svojih proizvoda.

Temeljem uvida u spis utvrđeno je da je rješenjem Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo priznato pravo na žig “SEP”, “SEP 2000 H”, “TERABONA” i “HIROFA”, a kako je tuženik stavljaio u promet proizvode sličnog ili istog naziva, počinio je povredu prava tužitelja na žig, usprkos izrečene zabrane od strane Tržišnog inspektorata, stavljanjem u promet proizvoda.

Stavljanjem u prodaju robe s oznakama, a kako je to naprijed navedeno tuženik je sukladno članku 57. Zakona o trgovini povrijedio dobre poslovne običaje. Zbog svega naprijed navedenog tužitelj ima pravo na naknadu štete, i to po općim pravilima o naknadi štete, kako je to pravilno utvrdio i prvostupanjski sud, dok je visina štete utvrđena na temelju nalaza i mišljenja vještaka, kako je to navedeno već u obrazloženju ove presude.

Iz naprijed navedenih razloga prvostupanjski sud je pravilno odlučio kada je usvojio tužbeni zahtjev, stoga je valjalo odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu temeljem odredbe članka 368. ZPP-a.

VTS RH, Pž-3186/02-3 od 30. studenog 2004.

37.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – ZAŠTITA ZAŠTIĆENOG ŽIGA

Zakon o industrijskom vlasništvu (Narodne novine br. 53/91, 19/92, 26/93)

Članak 118.

Neovlašteno oponašanje registriranog isključivog prava na žig postoji ako se radi o proizvodima iste namjene, kod kojih potrošač – kupac razliku među proizvodima ne može uočiti uz upotrebu prosječne pažnje, već isključivo ako upotrijebi osobitu pažnju.

“Rješenjem od 13. svibnja 1997. godine Državni zavod za intelektualno vlasništvo tužitelju je priznao pravo na žig na znak F, koji znak je otisnut na vrećicama u kojima tužitelj prodaje pekarski dodatak za sve vrste peciva i specijalne vrste kruha, koji znak je ispisan jednakim velikim slovima, a naziv tvrtke tužitelja ispisan je iznad i ispod naziva F, a sve na tamno plavoj uokvirenoj podlozi koja je u srednjem dijelu vrećice

na bijeloj podlozi. Na toj bijeloj podlozi također dominira žuta boja u gornjem i donjem dijelu vrećice. Tuženikova vrećica gotovo je iste veličine kao i vrećica tužitelja i tek detaljnom usporedbom mogu se uočiti neznatne razlike u veličini. Inače na vrećici tuženika u srednjem dijelu na bijeloj podlozi je uokvireni dio omeđen smeđom linijom i u gornjem uokvirenom dijelu smeđim slovima ispisan je naziv F. 1. U gornjem dijelu vrećice iznad ovoga uokvirenog dijela je dominantna žuta boja, a u donjem dijelu na bijeloj podlozi nacrtano je klasje u smeđem tonu. Dakle, može se govoriti o vizualnim razlikama vrećica, ali ono što je bitno i dominantno na vrećicama je središnji dio vrećice u kojem se uokvirenom dijelu nalaze imena F. odnosno F. 1, kao i dominirajuća žuta boja u gornjem dijelu vrećica.

Prema odredbi čl. 31. Zakona o industrijskom vlasništvu (Narodne novine broj 53/91, 19/92 i 26/93) ako se žig sastoji od riječi, slova i kombinacije riječi i slova, zaštita obuhvaća te riječi, slova i kombinacije, njihove transkripcije, ispisane bilo kojim tipom slova u bilo kojoj boji ili izražene na bilo koji drugi način. Dakle, iz ove odredbe proizlazi temeljno pravilno da se pitanje sličnosti ocjenjuje prema sličnostima prema zaštićenom žigu, ali primjenom pravila ukupnog utiska prosječnog kupca odnosno potrošača. Dakle, žig tužitelja sastoji se od riječi F., a tuženika F. 1, oba naziva na vrećicama ispisana su štampanim slovima, time da su slova na vrećici tužitelja većeg formata u odnosu na slova na vrećici tuženika. S obzirom na citiranu odredbu čl. 31. Zakona bitan je zaštićeni znak, pa u tom smislu treba i tumačiti zaštitu znaka.”

VTS RH, PŽ-681/01 od 30. ožujka 2004.

38.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – ZAŠTITA ŽIGA

Zakon o žigu (Narodne novine br. 78/99 i 129/99)

Članak 27. stavak 1.

Nositelj žiga nema pravo zabraniti trećim osobama uporabu u gospodarskom prometu njihova znaka ili trgovačkog imena, bez obzira na činjenicu što su ti podaci istovjetni s žigom ili slični žigu, ukoliko se oni koriste u skladu s ustaljenom trgovačkom praksom.

Obrtnik koji koristi zaštićeni znak četiri godine prije nego što je nositelj žiga zaštitio znak, koristi zaštićeni znak u skladu s trgovačkom praksom, te neosnovano nositelj žiga prema istome traži zabranu upotrebe zaštićenog znaka.

„Iz spisa tj. iz obrazloženja prvostupanjske presude proizlazi da je predmet spora zaštita tužiteljevog prava na žig – znaka I., koji tuženik koristi u nazivu svog obrta.

Nije sporno između stranaka da je tužitelj zaštitio svoj znak I. pred Državnim zavodom za intelektualno vlasništva s pravom prvenstva 6. studenog 2000. godine, niti da je tuženik otvorio obrt pod nazivom I. elektroinstalacijski radovi 14. svibnja 1996. godine.

U smislu čl. 27. st. 1. Zakona o žigu (Narodne novine br. 78/99 i 127/99) žig ne daje nositelju pravo zabraniti trećim osobama uporabu u gospodarskom prometu njihova imena, prezimena, znaka ili trgovačkog imena i drugo, bez obzira na činjenicu što su ti podaci istovjetni s žigom ili slični žigu, ili čine dijelove žiga, ali pod uvjetom da se oni koriste u skladu sa ustaljenom trgovačkom praksom i poštenom tržišnom utakmicom.

Kako tuženik, tužitelj zaštićen znak koristi od 1996. godine, kao svoje trgovačko ime, što je četiri godine prije nego što je tužitelj to ime zaštitio kao znak, to je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da tuženik isti koristi u skladu sa ustaljenom trgovačkom praksom.“

VTS RH, Pž-8374/03 od 30. rujna 2003.

39.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – ZAŠTITA ŽIGA

Zakon o žigu (Narodne novine br. 78/99 i 127/99)

Članak 27. stavak 1.

Nositelj registriranog žira ne čini povredu žiga tužitelja oponašanjem sve dok ima pravo upotrebljavati žig za označavanje svojih proizvoda.

O eventualnom poništaju rješenja o pravu na žig odlučuje Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Budući da je isti odbio prijedlog tužitelja da se poništi rješenje o pravu na žig tuženika, to je tužbeni zahtjev zbog povrede žiga neosnovan.

„U smislu članka 50. Zakona o žigu (Narodne novine broj 78/99 i 127/99), nositelj žiga može podnijeti tužbu i tražiti sudsku zaštitu, ako su mu povrijeđena ili ugrožena prava iz članka 26. Zakona, a u konkretnom slučaju tužitelj tvrdi da je tuženik povrijedio žig tužitelja proizvodnjom i stavljanjem u promet F. kave O. i F. kave E., na kojima neovlašteno koristi zaštićeni dug tužitelja na F. – J. mljevena kava i F. E. kava.

Točno je da je tužitelj nositelj prava na žig na navedenim proizvodima, međutim tuženik je također nositelj prava na žig i to F. mljevena kava O. vakumirana Ž991129 i F. kava E. Ž991128 brojevi pod kojima je zaveden proizvod tuženika kod Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo i koje mu je pravo priznato rješenjem Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo. S obzirom na tu nespornu činjenicu da je i tuženik nositelj prava na žig, nema povrede žiga i neovlaštene upotrebe, kako to tvrdi tužitelj i to sve dok tuženi ima pravo upotrebljavati žig u robnom prometu za označavanje svojih proizvoda. Rješenjem Državnog zavoda odbijen je prijedlog tužitelja da se ponište rješenja kojima je tuženiku priznato pravo, što znači da je tuženik i dalje nositelj prava na žig. S obzirom na to ne može se govoriti o povredi prava kraj činjenica utvrđenih u tijeku postupka, a koji proizlaze iz dokumentacije u spisu, a to je da je tuženik nositelj žiga i da ima pravo upotrebljavati žig u robnom prometu za označavanje svojih proizvoda.“

VTS RH, Pž-6148/01 od 30. ožujka 2004.

40.

PRAVO ROBNOG ILI USLUŽNOG ŽIGA – KONKURENCIJA DVAJU ŽIGOVA ZAŠTIĆENIH I REGISTRIRANIH KOD DRŽAVNOG ZAVODA ZA INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

Zakon o žigu (Narodne novine br. 78/99 od 23.7.1999., stupio na snagu 31.7.99,

a primjenjuje se od 1. siječnja 2000),

Članak 50.

Ako Državni zavod za intelektualno vlasništvo zaštiti i registrira žig po prijavi koju netko podnese u zloj vjeri (mala fide) - znajući da već postoji takav ili bitno sličan zaštićeni i registriran žig u korist drugoga - sud nije ovlašten dati prednost jednome od zaštićenih i registriranih žigova u slučaju kada svaki nositelj koristi svoj zaštićeni žig.

Nositelj prvo-zaštićenog i registriranog žiga ima pravo od Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo zahtijevati poništenje ili utvrđenje ništetnosti drugog, naknadno zaštićenog istovjetnog ili bitno sličnog žiga.

Dakle, u konkurenciji dvaju zaštićenih i registriranih žigova, sud nije ovlašten odlučivati o tome je li pravovaljana zaštita i registracija jednog ili drugog zaštićenog žiga.

Iz obrazloženja

(Naznaka relevantnih bitnih propisi: Članak 1. stavak 1. Zakona o žigu glasi: (1) *Žigom se štiti znak koji se može grafički prikazati i koji je prikladan za razlikovanje proizvoda ili usluga jednoga sudionika u gospodarskom prometu od proizvoda ili usluga drugoga sudionika u gospodarskom prometu.* Članak 2. Zakona o žigu glasi: *Znak je prikladan za razlikovanje ako određenim proizvodima ili uslugama u usporedbi s istovjetnim ili sličnim proizvodima ili uslugama daje poseban, razlikovni karakter...* Člankom 26. toga zakona određena su isključiva prava nositelja zaštićenog žiga, a člankom 50. određene su vrste tužbenih zahtjeva koje može podijet sudu oštećeni nositelj prava iz čl. 26. ako mu ih netko povrijedi ili ugrozi...)

Pobijanom presudom broj XXVI P-501/01 od 22. travnja 2002. godine Trgovački sud u Zagrebu utvrdio je da tuženik stavljanjem u promet sirnih namaza pod znakom FILHARMONIJA oponaša tužiteljjev žig čime je počinio povredu žiga PHILADELPHIA zaštićenog pod brojem Ž-990664, te mu se zabranjuje svaka daljnja povreda toga žiga. Tuženiku je zabranjena svaka promidžba proizvoda tipa sirni namaz pod nazivom FILHARMONIJA i dužan je uništiti sve predmete obilježene znakom FILHARMONIJA uključujući i promidžbeni materijal, te naknaditi tužitelju parnični trošak u iznosu od 65.376,00 kn. Tužitelj je odbijen s zahtjevom da se presuda objavi u dnevnim listovima “Večernji list” i “Jutarnji list”.

Prema obrazloženju tužba se temelji na tužiteljevoj tvrdnji da je tuženik povrijedio

njegovo pravo na žig Ž-990664 koje je priznao Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Tuženikovo negiranje sličnosti u grafičkom izgledu proizvoda stranaka nije osnovano. Tuženik je prema suglasnim izjavama stranaka ispunio nalog iz privremene mjere i povukao svoje proizvode pod nazivom FILHARMONIJA. U vrijeme podnošenja tužbe tužitelj je imao registrirani žig, dok tuženik nije imao registrirani žig pod tim nazivom (FILHARMONIJA), ali je to učinio u tijeku parnice, tako da je tuženiku 15.11.2001. godine od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo priznato pravo na žig, pod brojem Z20010341, za klase proizvoda iz razreda 29 i 30 s rokom važenja od 7. ožujka 2001. godine do 7. ožujka 2011. godine. Ova nova registracija ne mijenja ništa na stvari, jer onaj koji podnosi prijavu žiga mora to učiniti bona fide (članak 28. Zakona o žigu), a evidentno je da je tuženik postupio suprotno tj. mala fide s naknadnom registracijom žiga, jer je prešutio da mu je poznato da već neko treći ima registriran isti ili sličan žig. Stoga je sud mišljenja da je bilo razumno da povuče naknadno ishodu registraciju pod nazivom FILHARMONIJA. Odluka se temelji na odredbi članka 50. Zakona o žigu i člana 58. Zakona o trgovini, a odluka o troškovima temelji se na odredbi članka 154. ZPP-a.

Protiv ove presude žale se tužitelj i tuženik.

Tužitelj pobija presudu u odnosu na odbijajući dio te odluku o troškovima postupka, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se preinači u pobijanom dijelu uz naknadu troškova.

U žalbi navodi da to što je tuženik povukao sporne proizvode s tržišta tijekom postupka nisu odlučujuće za objavu presude u dnevnim listovima, dok u pogledu troškova sud nije naveo u kojem su postotku stranke uspjele u sporu.

Tuženik žalbom pobija presudu u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev usvojen zbog pogrešne primjene materijalnog prava i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da se u tom dijelu ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Prvostupanjski sud zaključuje da tužitelj ima zaštićeni žig pod nazivom PHILADELPHIA, a tuženik prodaje istu vrstu proizvoda pod nazivom FILHARMONIJA, te izgledom tuženikov proizvod oponaša izgled tužiteljeva proizvoda, a u zvučnom smislu riječ FILHARMONIJA asocira na riječ PHILADELPHIA, što je netočno, a u pogledu grafičkog rješenja prvo i zadnje slovo je uvećano kod jednog i drugog proizvoda, tako da bi se o sličnosti koja nije bitna moglo govoriti samo u dijelu što su prva i zadnja slova FILHARMONIJE uvećano, dok ostalo nije spojivo s pojmom bitne ili izuzetne sličnosti, a nazivi su pojmovno različiti. Tužitelj je imao zaštićeni žig u vrijeme podnošenja tužbe, a da je tuženik postupio mala fide prilikom ishoda žiga pred Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo nije točno. Sud u okolnostima registracije žiga pod nazivom FILHARMONIJE nema mogućnosti zabraniti tuženiku svaku promidžbu proizvoda tipa sirni namaz i svih drugih proizvoda FILHARMONIJA, jer zaštitu i način zaštite određuje Zakon o žigu u članku 20. Državni zavod za intelektualno vlasništvo utvrdio je da su ispunjene pretpostavke iz Zakona i odobrio je registraciju žiga pod nazivom FILHARMONIJA pod brojem Z20010341 čime se osporava tvrdnja prvostupanjskog suda da je znak neprikladan za razlikovanje proizvoda. Stoga se ne može govoriti o tuženikovom oponašanju žiga,

ni nepoštenom tržišnom natjecanju a sukladno članu 27. Zakona o žigu, žig ne daje pravo zabraniti trećim osobama upotrebu u gospodarskom prometu njihova imena.

U odgovoru na žalbu tuženika, tužitelj ponavlja navode date u tijeku postupka i predlaže da se žalba tuženika odbije i potvrdi prvostupanjska presuda uz naknadu troškova.

Tužiteljeva žalba nije osnovana. Tuženikova žalba je djelomično osnovana, a djelomično nije osnovana.

Pregledom spisa i spisu priložene dokumentacije sud je utvrdio da je znak PHILADELPHIA zaštićen žigom broj Ž990664 rješenjem Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo koji obuhvaća robu iz razreda 29 međunarodne klasifikacije roba. Znak FILHARMONIJA dovodi u zabludu potrošača, jer se jasno veže u priznati i već zaštićeni žig tužiteljeva sirnog namaza, koji je u biti istovjetan sa zaštićenim žigom tužitelja za sirni namaz kao istovjetnu vrstu proizvoda te izaziva zabunu u gospodarskom prometu jer zbog bitnih istovjetnih grafičkih i dizajnerskih rješenja te kombinacije boja dovodi u vezu znak FILHARMONIJA sa znakom PHILADELPHIA. Naročito zbog toga što tužitelj koristi tradicionalno i svima prepoznatljivu bijelu i srebrnu boju po kojoj su tužiteljevi proizvodi već godinama poznati na tržištu. Ovo naročito ako se ima u vidu da se radi o proizvodima iste vrste koji su upakirani u približno istu ambalažu. Usporedbom originalnih pakiranja proizvoda nedvojbeno proizlazi da tuženik izgledom svog proizvoda oponaša izgled proizvoda tužitelja, a ono postoji ako su distinktivni elementi nebitni, tako da prosječan kupac može uočiti razliku samo ako obrati posebnu pažnju. Zaštita žiga koja se sastoji od slova i kombinacije riječi i slova obuhvaća te riječi i slova i kombinacije ispisane bilo kojim tipom slova u bilo kojoj boji ili izraženo na bilo koji drugi način. Proizlazi da je tuženik proizvodnjom naprijed opisanog proizvoda povrijedio pravo na žig tužitelja kojemu je priznao Državni zavod za intelektualno vlasništvo, i to žig za klasu proizvoda iz razreda 29 međunarodne klasifikacije pod nazivom PHILADELPHIA. Iz navedenih razloga prvostupanjska presuda u tom dijelu je pravilna i zakonita, pa je valjalo žalbu tuženika odbiti kao neosnovanu i temeljem članka 368. ZPP-a potvrditi prvostupanjsku presudu pod I. točka 1. i 2. i pod III. izreke presude.

Nesporno je da je tužitelj sporne proizvode povukao sa tržišta u tijeku postupka, stoga žalbu tužitelja u odnosu na odbijajući dio, a koji se odnosi na objavu presude u dnevnom listu također treba odbiti kao neosnovanu.

Tuženik je u tijeku postupka i nakon donošenja privremene mjere zatražio i ishodio zaštitu svojeg znaka FILHARMONIJA kod Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo pod brojem Z20010341. **Jedna od osnovnih karakteristika prava kojima se štite znakovi razlikovanja je ta da ta prava djeluju erga omnes, na način da upravo nositelj žiga ima isključivo pravo upotrebljavati žig u gospodarskom prometu za označavanje svojih proizvoda i to za vrijeme važenja tzv. žigovne zaštite, a to pravo djeluje i u odnosu na tužitelja.** Zbog pogrešne primjene materijalnog prava (članak 50. Zakona o žigu) prvostupanjski sud je izveo pogrešne zaključke da se radi o neovlaštenoj upotrebi na strani tuženika u proizvodnji i gospodarskom prometu zaštićenog tužiteljeva znaka. Ne može se govoriti o povredi prava na žig, sve dok je

tuženik nositelj prava i dok se rješenje o priznanju prava na žig ne proglasi ništavim, a tužitelj ima mogućnost zatražiti od Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo proglašenje ništavim rješenja o priznanju prava kojim se štite konkretni proizvodi...

VTS RH, PŽ-3662/02-3 od 23. studenog 2004.

41.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – ZAŠTITA ŽIGA

Zakon o žigu (Narodne novine br. 78/99 i 129/99)

Članak 50. stavak 2.

Prilikom ocjene da li se radi o oponašanju žiga ili ne mjerodavan je ukupan utisak prosječnog potrošača.

Ukoliko su distinktivni elementi na proizvodima takvi, da prosječan kupac ne mora obratiti osobitu pažnju da bi uočio razliku između označenih proizvoda, ne radi se o oponašanju žiga.

„Uspoređujući F. – JUBILARNA MLJEVENA KAVA i tuženikovu R. i R. E. na vrećici tužiteljeve kave u pakovanju od 100g je dominantna crvena boja koje je isprekidana tankim uzdužnim linijama crne boje, dok je na vrećici od 250g isprekidana tankim uzdužnim linijama zlatne boje. Tuženikova vrećica za kavu je u dominantnoj crvenoj boji koja je kombinirana za bordo bojom i nema nikakve linije. Na tuženikovoj vrećici kombinacija boja nije ista u pogledu rasporeda boja, kao i prostora koje određena boja zauzima. Oblik i veličina vrećice su isti, ali raspored naziva kao i mjesta gdje su stavljeni ženski lik sa šalicom kave (tužitelj) i šalica kave (tuženik) nisu isti. Nije sličan niti način i mjesto gdje je stavljen naziv proizvoda, niti vrsta ni veličina slova. U desnom kutu razvidna je preslika vodenog žiga tužitelja u crvenoj boji i sa crnim slovima, što tuženik na središnjem dijelu svoje vrećice nema.

U smislu čl. 50. st. 2. Zakona o žigu („Narodne novine“ broj 78/99 i 127/99) povredom žiga se smatra i oponašanje žiga, a ono postoji ako prosječni kupac robe bez obzira na vrstu robe mora upotrijebiti osobitu pažnju da bi uočio razliku između proizvoda.

U konkretnom slučaju distinktivni elementi na proizvodima tuženika su bitni, a ukupni utisak ne upućuje na zaključak da se radi o oponašanju robnih žigova tužitelja.

S obzirom na navedeno prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da ne postoji ukupni vizualni dojam sličnosti znaka tuženika sa znakovima tužitelja, te prosječan kupac ne mora obratiti osobitu pažnju da bi uočio razliku između znakova tužitelja i tuženika na proizvodima kave koju kupuje.“

VTS RH, PŽ-92/04 od 3. svibnja 2005.

42.

PRAVO ROBNOG ILI USLUŽNOG ŽIGA – ZASTARA ZA TUŽBU ZBOG POVREDE PRAVA NA ŽIG

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine«, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03),

Članak 31. stavak 2. i

Zakon o žigu (Narodne novine br. 173/03. od 31.10.03, stupio na snagu 8.11.03.

Primjenjuje se od 1.1.2004.),

članak 77.

Zastara za tužbu zbog povrede prava na žigu

Nositelj ranijeg prava na žig u odnosu na sadašnjeg (kasnijeg) korisnika žiga ne može protiv njega podnijeti tužbu zbog povrede prava ako su protekle tri godine od saznanja za povredu (subjektivni zastarni rok) ili pet godina od učinjene povrede (objektivni zastarni rok).

Iz obrazloženja

Pobijanom presudom broj XXIV P-1572/2004 od 22. studenoga 2004. godine, Trgovački sud u Zagrebu odbio je kao neosnovan tužiteljjev tužbeni zahtjev kojim je zahtijevao da se utvrdi da je tuženik povrijedio njegovo (tužiteljjevo) isključivo pravo na upotrebu žiga, na način da nezakonito upotrebljava zaštićeno ime G... u tvrtkama i poslovnim odnosima, te mu se takvo ponašanje zabranjuje i traži brisanje imena G...iz tvrtke u registru, a u suprotnom se tužitelj ovlašćuje na brisanje temeljem presude, te da se presuda objavi u Večernjem i Jutarnjem listu na trošak tuženika.

Također je odbijen prijedlog za određivanje privremene mjere ...

Tužitelju je naloženo naknaditi tuženiku parnični trošak u iznosu od 17.041,00 kn.Prema obrazloženju, kako tužitelj tvrdi da tuženik upotrebom imena G... u svojoj tvrtci vrši povredu žiga, izvršen je uvid u povijesni izvadak iz sudskog registra Trgovačkog suda u D. (list 70-72 spisa), te u izvadak iz registra Trgovačkog suda u Z., te je utvrđeno da je tuženik subjekt upisa na registarskom ulošku Trgovačkog suda u Zagrebu dana 26. travnja 1991. godine (rješenje broj Fi-5103/91/2), čime je stekao svojstvo pravne osobe (članak 5. Zakona o trgovačkim društvima – Narodne novine broj 52/00 i 118/03, dalje ZTD) i zato ima pravo na zaštitu tvrtke, dok je upotreba tvrtke regulirana člankom 21. ZTD-a. Rješenjima Državnog zavoda za patente od 10. lipnja 1994. godine i Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo od 17. srpnja 1993. godine, usvojena je prijava tužiteljeva žiga pod brojem Ž934436A na ime G..., a zaštićeni žig sastoji se od kombinacije grafičkog prikaza osobnog imena i crteža djevojčice koja u naručju drži suhomesnati proizvod. Dakle, nesporno je da je tuženik nositelj ranijeg prava kojeg je stekao upisom u sudski registar 1991. godine, a da je tužitelj stekao prava koja proizlaze iz žiga 20. prosinca 1993. godine, a da je tužba pod-

nijeta 7. travnja 2004. godine, pa imajući u vidu rokove iz Zakona o žigu i ZTD-a (članak 31. stavak 2.), proizlazi osnovanim prigovor zastare tužitelja u odnosu na predmetnu tužbu. Dakle, tužitelj u neprekinutom razdoblju od 13 godina svjesno trpi upotrebu njegova imena u tvrtci tuženika. Kako tužitelj nije učinio vjerojatnim da je njegovo pravo povrijeđeno tužitelj je odbijen i s prijedlogom za određivanje privremene mjere (članak 78. Zakona o žigu).

Protiv ove presude i rješenja žali se tužitelj pobijajući ih u cijelosti ... U žalbi navodi da je sud počinio bitnu povredu odredaba ZPP-a iz članka 354. stavak 2. točka 11., jer presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. Neosnovano je sud odbio tužitelja s tužbenim zahtjevom i prijedlogom za određivanjem privremene mjere prihvaćajući prigovor da je nastupila zastara, jer da su prošli rokovi iz Zakona o žigu i ZTD-a, iz razloga jer je tuženik navodni raniji nositelj prava upisom u sudski registar. Tužitelj je temeljem ugovora o kupoprodaji od 11.11.1991. godine sa stečajnim upraviteljem kupio pet trgovačkih društava koja su registrirana pod tvrtkom G... prva hrvatska tvornica salame, sušena mesa i masti M.G...potomci d.o.o. Petrinja, pa je izvršio spajanje u jedno trgovačko društvo, koje u sebi nosi i njegovo osobno ime tako da je postao raniji nositelj prava upotrebom imena, stoga je neutemeljeno pozivanje suda na odredbu članka 21. ZTD-a, jer tuženikovo korištenje predmetnog imena u suprotnosti je s člankom 16. u vezi s člankom 12. i 14. ZTD-a. Tuženik nije ispunio niti jedan uvjet iz članka 10. Zakona o žigu, a osim toga, radi se o kontinuiranoj povredi prava na žig tužitelja i povredi njegova osobna imena, stoga nije protekao objektivni zastarni rok od pet godina.

Rješenje o odbijanju prijedloga za određivanje privremene mjere je također neosnovano, a odluka o troškovima se ne može ispitati...

Žalba nije osnovana... Neosnovano žalitelj navodi da je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba ZPP-a iz članka 354. stavak 2. točak 11. ZPP-a, jer ne postoji proturječnost između izreke i razloga presude, a sud je za svoju odluku naveo jasne i određene razloge koje prihvaća i ovaj žalbeni sud. Na utvrđeno činjenično stanje da je tuženik upisom u sudski registar 26. travnja 1991. godine nositelj ranijeg prava u odnosu na tužitelja, koji je stekao pravo upotrebe žiga 20. prosinca 1993. godine, što znači da tužitelj u vremenu od 13 godina svjesno trpi upotrebu svoga imena u tvrtci tuženika, a budući je tužitelj podnio tužbu 7. travnja 2004. godine, prvostupanjski sud je pravilnom primjenom odredbe članka 77. Zakona o žigu i članka 31. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima odbio tužitelja s tužbenim zahtjevom...

VTS RH, Pž-648/05-3 od 1. ožujka 2005.

43.

PRAVO INSDUSTRIJSKOG DIZAJNA – POSTUPANJE SUDA U SLUČAJU NIŠTETNOSTI MODELA

Zakona o industrijskom vlasništvu (Narodne novine broj 53/91, 19/92, 26/93)

Članci 25. i 26.

U parničnom postupku tužitelj ne može s uspjehom postavljati prema tuženiku određene tužbene zahtjeve i podnijeti prijedlog za određivanje privremene mjere zbog povrede modela kojeg je Državni zavod za intelektualno vlasništvo (DZIV) proglasio ništetnim.

Sud nije dužan prekinuti parnični postupak do dovršenja upravnog spora pred Upravnim sudom Republike Hrvatske koji se vodi protiv rješenja DZIV-a o proglašenju odnosnog modela ništetnim.

Iz obrazloženja

Trgovački sud u Zagrebu pobijanom presudom broj XXI P-4796/96 od 5. veljače 2002. godine odbio je kao neosnovan tužiteljev tužbeni zahtjev koji glasi:

“1. Utvrđuje se da su tuženici povrijedili i neovlašteno koristili model drugotužitelja,

2. Utvrđuje se da su tuženici povrijedili autorsko pravo prvotužitelja,

3. Zabranjuje se tuženiku kako proizvodnja tako i daljnja prodaja odnosno raspolaganja, otuđenje i ugradnja kablskih obujmica koje izgledom i sadržajem odgovaraju tužiteljevima naznačenim prema nacrtu koji je sastavni dio zahtjeva za priznanje prava na model prijavljenog pod brojem M960128A,

4. Tuženici su dužni tužiteljima predati kako kablске obujmice koje su kopija njihovih, tako i dijelove za iste, te pripadajuće alate za izradu istih,

5. Tuženici su dužni prvotužitelju naknaditi iznos od 200.000,00 kn uz pripadajuću zakonsku zateznu kamatu tekuću od dana donošenja prvostupanjske presude do isplate,

6. Tuženici su dužni drugotužitelju isplatiti iznos od 900.000,00 kn uz pripadajuću zakonsku zateznu kamatu tekuću od dana podnošenja tužbe pa do isplate,

7. Ova presuda se ima objaviti u “Večernjem listu” jedanput, a o trošku tuženika,

8. Tuženici su dužni nadoknaditi tužiteljima trošak ovog postupka, a u sve u roku od 15 dana pod prijetnjom ovrhe”, te je također odbijen i prijedlog za određivanje privremene mjere koji glasi:

“ 1. Zabranjuje se tuženicama da raspolažu ili otuđe kablске obujmice kao i dijelove za iste, a što je sve nalik obujmicama tužitelja,

2. Određuje se zapljena svih takvih obujmica koje su proizveli ili stavili u promet

tuženici,

3. Određuje se čuvanje robe iz stavka 3. ovog rješenja po Z.M...

4. Ova privremena mjera ostaje na snazi do pravomoćnog okončanja sudskog postupka koji je pokrenut ovom tužbom ili do drugačije odluke suda, te je nadalje konstatirano da je tužba u odnosu na trećetuženika J.C. povučena, a tužitelji su dužni naknaditi prvotuženiku parnični trošak u iznosu od 62.037,00 kn, a drugo i četvrtotuženiku 280.911,10 kn.”

Prema obrazloženju, odredbom članka 25. i 26. Zakona o industrijskom vlasništvu (ZIV) modelom se štiti novi vanjski oblik određenog proizvoda ili njegovog dijela, a nov je ako se bitno razlikuje od onoga što je ranije prijavljeno. Rješenjem Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo od 28. studenog 2001. godine proglašava se ništavim rješenje Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo od 4. kolovoza 1997. godine o priznanju prava na model broj M960128A, pod nazivom kabelaška obujmica, drugotužitelju iz razloga jer tužiteljev model nije nov, odnosno industrijsko obličje, pa je tužitelj izgubio zaštitu predmetnog modela. Prvotužitelj nije dokazao da ima neko drugo jače pravo od tuženikova, niti autorsko pravo. Činjenica je da su tužitelji pokrenuli upravni spor protiv rješenja Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo nema relevantnu ulogu u ovom sporu, jer se ne radi o prethodnom pitanju iz članka 12. stavak 1. ZPP-a, jer je odluku o pitanju zaštite donijelo nadležno tijelo – Državni zavod za intelektualno vlasništvo.

Protiv ove presude žale se tužitelji zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se ukine i uputi istom sudu na ponovno suđenje.

U žalbi navode da je točno da je rješenjem Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo proglašeno ništavim rješenje istog nadležnog tijela broj M960128A od 4. kolovoza 1997. godine iz razloga jer se ne radi o novom modelu sukladno članku 25 i 26. ZIV-a. Ovo rješenje donijeto je po prijedlogu četvrtotuženika i ocjena tužitelja da četvrtotuženik nije bio u dobroj vjeri radi čega je i pokrenut upravni spor. U zahtjevu za priznanje prava na model od strane drugotužitelja, kao autor je naveden prvotužitelj, a što nitko od tuženika nije niti osporavao. Prvostupanjski sud nije pravilno utvrdio činjenično stanje tvrdnjom da prvotužitelj nije dokazao svoje autorsko pravo.

U odgovoru na žalbu drugo i četvrtotuženici navode da to što su tužitelji pokrenuli upravni spor nakon što je rješenjem Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo poništeno rješenje o priznanju prava na model nije odlučujuće. Prvotužitelj ne može biti nositelj autorskog prava, je pored toga što je rješenjem državnog zavoda za intelektualno vlasništvo prethodno rješenje poništeno, a tuženici su dokazali da prije priznanja prava na model tužiteljima proizvodili su gotovo identične obujmice, a iz kataloga priloženih u spis evidentno je da se radi o kopiranju proizvoda stranih proizvođača, time tužitelj vrijeđa tuđe autorsko pravo pa stoga predlažu da se žalba odbije kao neosnovana.

Žalba nije osnovana...

Neosnovano žalitelji pobijaju prvostupanjsku presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava, jer prema odredbi članka 25. i 26. Zakona o industrijskom vlasništvu modelom se štiti vanjski oblik nekog industrijskog proizvoda, dakle zaštita kreacije industrijskog oblikovanja (dizajna), koja se može materijalizirati na industrijskom ili samostalnom proizvodu uvjetovana je novošću koja je bitan i presudan kriterij, jer za područje industrijskog vlasništva vrijedi načelo objektivne novosti zaštićenog dijela i model mora biti nov u objektivnom smislu. Autorsko djelo zaštićuje originalnost stvarnog stvorenog djela od neovlaštene reprodukcije.

Rješenjem Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo 28. studenog 2001. godine proglašeno je ništavim rješenje istog nadležnog tijela od 4. kolovoza 1997. godine o priznanju drugotužiteljeva modela, jer tužitelj model nije bio nov, stoga je tužitelj i izgubio zaštitu predmetnog modela, kableske obujmice. Prema podacima u spisu i priložene dokumentacije proizlazi da je tužitelj model, tj. oblik kableske obujmice bio poznat na tržištu dvije godine prije podnošenja prijave i kao takav je bio dostupan javnosti prije datuma podnošenja prijave osporenog industrijskog oblička, iz čega nedvojbeno proizlazi zaključak, da prijavljeni model tužitelja nije nov, a novost je kako je to već naprijed navedeno bitan i presudan kriterij za priznanje i zaštitu modela.

Iz naprijed svega navedenog valjalo je odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu temeljem odredbe članka 368. ZPP-a.

VTS RH, PŽ-4497/02-3 od 7. prosinca 2004.

44.

PRAVO INTELJEKTUALNOG VLASNIŠTVA – NOSITELJ INDUSTRIJSKOG OBLIČJA

Zakon o industrijskom obličku (Narodne novine br. 78/99, 127/99)

Članak 31.

Nositelj industrijskog oblička može podnijeti tužbu zbog povrede prava u slučaju povrede ili ugrožavanja prava.

Osoba koja je podnijela prijavu za priznanja prava, koja prijava je odbačena, nije aktivno legitimirana na podnošenje takve tužbe, te je osnovano njegova tužba odbijena.

“Isticanje tuženika da mu se treba pružiti sudska zaštita kao podnositelju prijave nije osnovano u kontekstu odredaba prvenstveno članka 50. stavak 1., članka 31. i članka 39. Zakona o industrijskom obličku (NN broj 78/99 i 127/99), koje izričito govore o nositelju industrijskog oblička. Sukladno članku 39. Zakona industrijsko obliče stječe se donošenjem odluke o priznanju (tužiteljeve prijave su odbačene) i upisom industrijskog oblička u registar, i takva osoba, dakle nositelj industrijskog oblička stječe isključiva prava korištenja zaštićenog oblička proizvoda i sprječavanja njegova

neovlaštena korištenja od strane trećih osoba. Tužbu zbog povrede prava može podnijeti isključivo nositelj industrijskog obličju u slučaju povrede ili ugrožavanja prava iz članka 31. Zakona.

Ovdje se ne radi o tužitelju iz članka 31. stavak 2. tada važećeg Zakona o industrijskom obličju kao podnositelju prijave industrijskog obličja čija je objava odgođena, a koji bi za razdoblje odgode objave prijave imao pravo sprječavanja neovlaštene uporabe u kojem bi očividno postojalo saznanje treće osobe o obličju proizvoda iz prijave.

Dakle odredbe koje reguliraju pitanje sudske zaštite izričito govore o nositelju industrijskog obličja, a ne o osobama koje su podnijele prijavu na priznanje prava, a da tužitelj nije nositelj nije sporno, niti to sam tužitelj tvrdi.”

VTS RH, PŽ-4176/01 od 30. ožujka 2004.

45.

PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA – POVREDA INDUSTRIJSKOG OBLIČJA

Zakon o industrijskom obličju (Narodne novine br. 78/99 i 127/99)

Članak 50.

Nositelj industrijskog obličja ima isključivo pravo korištenja zaštićenog obličja proizvoda i sprječavanja njegova neovlaštenoga korištenja prema trećim osobama.

Ukoliko treća osoba neovlašteno proizvodi i stavlja u promet proizvod zaštićeni model, nositelj industrijskog obličja ima pravo tražiti od suda utvrđivanje postojanja povrede industrijskog obličja, zabranu daljnje proizvodnje i stavljanja u promet uključujući uništenje predmeta kojima se vrši povreda industrijskog obličja, naknadu štete i objavljivanje presude na trošak treće osobe.

“U smislu članka 31. stavak 1. i 2. Zakona o industrijskom obličju („Narodne novine“ broj 78/99 i 127/99) nositelj industrijskog obličja stječe isključiva prava korištenja zaštićenog obličja proizvoda i sprječavanja njegova neovlaštenoga korištenja prema trećim osobama.

Treća osoba ne može bez suglasnosti nositelja industrijskog obličja izrađivati, nuditi i stavljati u promet, uvoziti, izvoziti ili rabiti proizvod koji sadržava, čini ili u bitnim oponaša zaštićeno obličje proizvoda niti skladištiti takav proizvod u navedene svrhe.

U smislu članka 30. stavak 1. istoga Zakona, oblikovatelj, neovisno o tome, je li podnositelj prijave ili nositelj prava, uvijek ima pravo biti naveden kao oblikovatelj industrijskog obličja u svim dokumentima i javnim izlaganjima.

Činjenica da je tuženik pokrenuo postupak pred Upravnim sudom Republike

Hrvatske za poništenje priznatog prava na model i patent, nije od značaja za ovaj postupak. Naime, tužiteljevo pravo proizlazi iz konačnog i pravomoćnog rješenja Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo koje je donijeto nakon provedenog postupka temeljem međunarodno priznatih i usvojenih standarda za priznavanje prava na zaštićeni model i patent.

Dakle, tuženik je, a to je nedvojbeno utvrđeno, u stručnom nalazu i mišljenju vještaka financijske struke, u pravomoćno okončanom postupku koji se vodio pod brojem P-17215/92 proizvodio i stavlja u promet upravo tužiteljev zaštićeni model.

Stoga tužitelj ima pravo zahtijevati u skladu sa člankom 50. Zakona o industrijskom obličju utvrđivanje postojanja povrede industrijskog obličja, zabranu izvršene ili namjeravane povrede industrijskog obličja, uklanjanje stanja nastalog izvršenog povredom industrijskog obličja uključujući uništenje predmeta kojima se vrši povreda industrijskog obličja, naknadu štete, objavljivanje presude na trošak tuženika.”

VTS RH, Pž-6253/04 od 8. lipnja 2005.

46.

PRAVO INSDUSTRIJSKOG DIZAJNA – PRETPOSTAVKE ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE ZBOG UGROŽAVANJA PRAVA NA DIZAJN

Zakona o industrijskom dizajnu (Narodne novine broj 173/03),

Članak 55. st. 1.

Pretpostavke za određivanje privremene mjere na prijedlog nositelja prava na zaštićeni i registrirani industrijski dizajn propisane su odredbama članka 55. Zakona o industrijskom dizajnu pa se u pogledu njihova postojanja primjenjuju te odredbe, a ne odredbe Ovršnog zakona (OZ) koje se odnose na opće pretpostavke za određivanje privremenih mjera.

Prijedlogom za određivanje privremene mjere zbog ugrožavanja prava industrijskog dizajna ne može se osnovano zahtijevati isplata mjesečne rente.

Za određivanje privremenih mjera u ovome području primjenjuju se odgovarajuće odredbe OZ-a samo u pogledu onih pitanja koja za određivanje privremenih mjera nisu uređena Zakonom o industrijskom dizajnu.

Iz obrazloženja:

Odlukom označenom u izreci prvostupanjski sud je stavio izvan snage rješenje o prekidu postupka od 3. svibnja 2004. (točka I. izreke) i odbio prijedlog za izdavanjem privremene mjere, kojom bi se tuženiku-protivniku osiguranja (dalje: „tuženik“) naložilo da tužitelju-predlagatelju osiguranja (dalje: „tužitelj“) počevši od 1. ožujka 2003. pa do pravomoćnosti odluke u ovom postupku, mjesečno isplaćuje iznos od

35.000,00 kn s osnova ostvarene dobiti od prodaje *Virgin Cole* svih količina punjenja, i to, najkasnije do svakog 5. u mjesecu za prethodni mjesec.

Odluka u točki I. izreke navedene odluke temelji se na uvidu prvostupanskog suda u rješenje o otvaranju stečaja na tuženikom Trgovačkog suda u Dubrovniku, koje je ukinuto od strane ovog suda, dok novo rješenje nije doneseno.

Odluka u točki II. izreke navedene odluke temelji se na čl. 55. st. 1. Zakona o industrijskom dizajnu (Narodne novine broj 173/03), koji ne predviđa mogućnost izricanja predložene privremene mjere. Tužiteljjev prijedlog predstavlja u stvari tužbeni zahtjev za isplatom rente. Povrh navedenog proizlazi da tuženik upotrebljava dizajn proizvoda temeljem valjanog ugovora s društvom *Virgin Drinks Manufacturing Partnership*, zbog čega je upitna vjerojatnost nastale povrede tužiteljjevog prava.

Protiv navedene odluke žalbu je podnio tužitelj, koji u žalbi navodi:

da prvostupanski sud pogrešno tumači tužiteljjev prijedlog kao zahtjev za isplatom rente,

da je dokazao da je nositelj industrijskog dizajna za razliku od tuženika, iz čega proizlazi da trpi određenu štetu zbog nezakonitog korištenja njegovog industrijskog dizajna, čiju naknadu je zatražio tužbenim zahtjevom,

da je dokazao da se tuženik neosnovano bogati zbog čega je u prijedlogu za određivanje privremene mjere zatražio isplatu iznosa od 35.000,00 kn mjesečno te

da navedeno predstavlja dvije osnove, a ne jednu kako to tumači prvostupanski sud...

Žalba nije osnovana... Ovaj sud je utvrdio da je prvostupanski sud donio pravilnu i zakonitu odluku.

Navedeni tužiteljjev prijedlog za određivanjem privremene mjere, kojom bi se naložilo tuženiku da tužitelju počevši od 1. ožujka 2003. pa do pravomoćnosti odluke u ovom postupku, mjesečno isplaćuje iznos od 35.000,00 kn s osnova ostvarene dobiti od prodaje *Virgin Cole* svih količina punjenja, i to najkasnije do svakog 5. u mjesecu za prethodni mjesec, ne može se podvesti niti pod jednu privremenu mjeru predviđenu u čl. 55. st. 1. Zakona o industrijskom dizajnu.

Naime, tom je odredbom predviđeno izricanje privremene mjere radi:

zabrane obavljanja radnji kojima se vrijeđa pravo nositelja industrijskoga dizajna,

privremenog oduzimanja predmeta, koji protupravno sadržavaju, čine ili u bitnome oponašaju industrijski dizajn ili njihovo isključenje iz prometa, te

osiguranja dokaza o predmetima iz prethodne točke i mjere za očuvanje postojećega stanja. Tužiteljjev ne predlaže ništa od navedenog.

U konkretnom slučaju nisu ispunjene niti pretpostavke za određivanjem privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine iz Ovršnog zakona, koji se podredno primjenjuje temeljem čl. 55. st. 5. Zakona o industrijskom dizajnu.

Tužitelj nije naveo u čemu se sastoji opasnost da će bez predložene privremene mjere tuženik spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine, time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili njome raspolagati (čl. 296. st. 1. Ovršnog zakona)... Valja istaći kako iz spisa ne proizlazi niti vjerojatnost da je tuženik ostvario promet od 2.500.000,00 kn, koji iznos tužitelj potražuje tužbenim zahtjevom. Isto se odnosi i na mjesečni iznos od 35.000,00 kn iz prijedloga za određivanjem privremene mjere.

Povrh navedenog, određivanje predložene privremene mjere predstavljalo bi meritorno odlučivanje o tužbenom zahtjevu, što je u suprotnosti sa svrhom instituta privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine, a što pravilno zaključuje prvostupanjski sud...

VTS RH, PŽ-6637/04 od 25. svibnja 2005.

47.

ZAŠTITA IZUMITELJA NOVIH VRSTA ILI OPLEMENJIVAČA BILJA – ZAŠTITA OPLEMENJIVAČA BILJNIH SORTI

Zakon o poljoprivrednom sjemenu i poljoprivrednom sadnom materijalu (Narodne novine, br. 50/88, 28/92, 26/93, 29/94).

Zakon o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u proizvodnju stranih i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja (Narodne novine, br. 53/91, 26/93 i 29/94) ,

Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (Narodne novine br. 131/97 od 5.12. i br. 62/00, koji je stupio na snagu 13. prosinca 1997, a istoga dana prestala su vrijediti prethodna dva zakona po njegovom članku 109, ali nisu prestali vrijediti njihovi provedbeni propisi, osim onih koji su u suprotnosti s ovim zakonom. U Narodnim novinama br. 137/04. od 1. 10. 04. objavljen je pročišćeni tekst Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja, koji obuhvaća Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (»Narodne novine«, br. 131/97.) te njegove izmjene i dopune objavljene u »Narodnim novinama«, br. 163/03. u kojemu je naznačeno vrijeme njegova stupanja na snagu)

Članci 64. do 83.

Oplemenjivač biljne sorte (vrste) ima moralna i imovinska prava na novostvorenima, odnosno oplemenjenim biljnim vrstama (sortama) za koje nadležno tijelo svojom odlukom, donesenom u propisanome postupku, prizna da su zaista novostvorene i utvrdi tko ih je stvorio.

Iz obrazloženja

Prvostupanjskom presudom sud je usvojio tužbene zahtjeve, i to,

1. kojim se tuženik poziva da s tužiteljem sklopi ugovor o autorskoj, odnosno ople-

menjivačkoj naknadi prema postotku oplemenjivačkog prava i postotku od naknade prodajne cijene vrsta hibrida kukuruza navedenih u prijedlogu toga ugovora – kako je po sadržaju i obliku naveden u točki I/1. izreke presude,

2. prema točki I/2. izreke u roku od 8 dana, jer će navedeni ugovor u protivnom zamijeniti ova presuda, a

3. točkom I/3. presuđeno je da je tuženik dužan tužitelju platiti na ime istovrsne naknade od prodaje hibrida pod I/1. za razdoblje od 1. rujna 1995. do 1. rujna 2000. iznos od 246.427,53 kn sa zakonskim zateznim kamatama na iznose koji su specificirani u tom dijelu presude, sve u roku od 8 dana,

4. po točki I/4. alternativno: *ili u roku od 8 dana po pravomoćnosti ove presude predati tužitelju minimalno 20 zrna od svakog genetskog materijala u točki I. ove presude navedenih hibrida sa samoplodnim linijama koje se nalaze u sjemenskoj proizvodnji, ili tužitelju u to ime isplatiti 100.000,00 kn u roku od 8 dana po pravomoćnosti ove presude.*

Odbijen je kao neosnovan tužiteljev tužbeni zahtjev opisan pod točkom II. izreke prvostupajnske presude, a rješenjem je utvrđeno da je tužitelj povukao dio tužbenog zahtjeva, dok je točkom 2. rješenja tužitelju dosuđen parnični trošak u iznosu od 68.127,30 kn.

Protiv prvostupajnske presude tuženik je izjavio žalbu, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, predloživši da ju ovaj sud uvaži te da pobijanu presudu preinači u smislu žalbenih navoda ili da ju ukine i predmet vrati prvostupajnskom sudu na ponovno suđenje.

Tužitelj je dao odgovor na žalbu u kojem poriče osnovanost žaliteljevih pojedinih navoda i prijedloga te predlaže da ovaj sud odbije žalbu kao neosnovanu i da potvrdi prvostupajnsku presudu.

Žalba nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u pogledu bitnih povreda odredaba parničnog postupka na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa tako i u pogledu bitne povrede postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku, kao i u pogledu primjene materijalnog prava, ovaj sud je utvrdio da u prvostupajnskom postupku niti pri donošenju pobijane presude nisu učinjene navedene bitne povrede postupka i da nije pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

Neosnovano žalitelj ističe kao bitnu povredu odredaba parničnog postupka činjenicu da spisu prileže rješenja, na slovenskom jeziku, slovenskog Ministarstva za kmetijstvo, gozdarstvo i prehranu o dozvoli uporabe predmetnih sorti hibrida jer su te iste sorte priznate i rješenjima Ministarstva poljoprivrede i šumarstva Republika Hrvatske, a koja prileže spisu. Pravilno ističe tužitelj, u odgovoru na žalbu, da su te slovenske odluke priložene samo radi informiranja o tome da se u Hrvatskoj priznate sorte koriste i u inozemstvu, ali se na tim slovenskim odlukama ne temelji zaključak o tužiteljevu suautorstvu na stvaranju tih novih sorti. Zato nije povrijeđeno tuženikovo pravo da se služi hrvatskim jezikom u ovoj parnici.

Nije osnovan ni žaliteljev navod da prvostupanjsku presudu nije moguće ispitati zbog nerazumljivosti. Sve o čemu je prvostupanjski sud odlučio on je i razumljivo obrazložio.

Pobijana presuda donesena je na temelju potpuno utvrđenih odlučnih činjenica na koje je pravilno primijenjeno materijalno pravo u pogledu osnovanosti tužbenih zahtjeva, i to, u pogledu tužiteljeva udjela u koautorstvu, odnosno suoplemenjivačkom pravu odnosnih hibrida kukuruza i u pogledu udjela u pravu na naknadu, kao i u pogledu udjela u suoplemenjivačkoj naknadi i u pogledu visine naknade koja pripada oplemenjivačima sjemena predmetnih hibrida kukuruza.

U tužbi je tužitelj naveo:

da je on bio dugogodišnji zaposlenik kod tuženika i da je, s ostalim stručnjacima, sudjelovao u oplemenjivanju oko 110 hibrida kukuruza, koje je tuženik komercijalno koristio, kao i

da je tuženik sve do pretvorbe 1992. svima koautorima, odnosno kooplemenjivačima, dakle, i njemu, isplaćivao naknadu za inventivni rad.

Ta naknada da se sastojala od paušalnog iznosa za stvorenu sortu i hibrid i od stimulativnog dijela od prihoda. Svakome je pripadao onaj postotak s kojim je sudjelovao u stvaranju nove sorte, odnosno oplemenjenog pojedinog hibrida kukuruza te

da mu je tuženik prestao isplaćivati navedene naknade odmah nakon provedene svoje pretvorbe i privatizacije, a

novostvorene hibride kukuruza, popisane u tužbi, da je i dalje komercijalno iskorištavao i tako ostvarivao velike godišnje prihode zadržavajući za sebe i onaj dio prihoda koji je pripadao tužitelju i drugima koautorima.

Iz dokaza, koje je prvostupanjski sud proveo u prvostupanjskom postupku, i koje je valjano analizirao i ocijenio, osnovano je zaključio o osnovanosti navedenih tužbenih zahtjeva. Naime, kraj nesporne činjenice da je tužitelj bio u radnom odnosu kod tuženika i da je s uspjehom sudjelovao u oplemenjivanju mnogobrojnih vrsta sjemena hibridnog kukuruza - koje su priznate odgovarajućim rješenjima Ministarstva poljoprivrede i šumarstva Republika Hrvatske, a kojim rješenjima je također utvrđeno da su u stvaranju tih sorti sudjelovale osobe navedene u tim rješenjima, među kojima je i tužitelj, te da se novostvorene sorte hibrida kukuruza imaju upisati u Registar novostvorenih sorti, a sve to **temeljem članka 26. Zakona o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u proizvodnju stranih i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja (Narodne novine, br. 53/91)** – tužitelja valja prihvatiti kao sustvaratelja u oplemenjivanju sorti hibrida kukuruza navedenih u točki I/1. izreke presude. Ta materija je sada uređena odredbama članaka 64. do 83. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (*Narodne novine* br. 131/97 od 5.12. i br. 62/00, koji je stupio na snagu 13. prosinca 1997.). Odredbama članka 94. ovoga potonjeg Zakona stavljen je izvan snage Zakon o poljoprivrednom sjemenu i poljoprivrednom sadnom materijalu (*Narodne novine*, br. 50/88, 28/92, 26/93, 29/94) i citirani Zakon o priznavanju novostvorenih, odobravanju uvođenja u

proizvodnju stranih i zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja (*Narodne novine*, br. 53/91, 26/93 i 29/94) po čijim odredbama je postupalo Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva donoseći rješenja o priznavanju novostvorenih sorti hibrida kukuruza, a o kojima je riječ u ovome predmetu.

Nema nikakve sumnje da je tužitelj imao, i ima, pravo na sudsku zaštitu povrijeđenog oplemenjivačkog prava, a što je prvostupanjski sud osnovano prihvatio i pri tome je osnovano tužitelju pružio zaštitu. Pravilno je sud utvrdio i ocijenio da tužiteljevo pravo na naknadu proizlazi iz tuženikovih općih akata koji su vrijedili u vrijeme stvaranja novih sorti hibrida kao i sadašnjih odredbi članaka 41. do 46. Zakona o zaštiti biljnih sorti (*Narodne novine* br. 131/97 od 5. prosinca 1997. i ZID toga zakona *Narodne novine* br. 62/00). Dakle, treba konstatirati da izumitelji, odnosno oplemenjivači biljnih sorti imaju moralna i imovinska prava na novostvorenim biljnim vrstama (sortama) za koje se odlukama nadležnih tijela prizna da su zaista novostvorene i tko ih je stvorio. To tuženik sigurno zna, odnosno nije moguće ni dopušteno da mu je nepoznato. Naime, sve civilizirane države pružaju moralnu i imovinskopravnu sudsku zaštitu izumiteljima, odnosno autorima iz svih područja, pa tako i iz područja stvaranja novih vrsta (sorti) poljoprivrednog bilja. To se odnosi i na izumitelje koji su u radnom odnosu s tuženikom, jer i oni imaju pravo na posebnu naknadu, osim plaće, u slučaju kada sa svojim talentom, znanjem i/ili srećom stvore neku novu biljnu vrstu ili ju bitno oplemene i kada poslodavac od toga ima neimovinsku ili materijalnu korist. U prvostupanjskom postupku je vještačenjem nesumnjivo utvrđeno da tuženik ima velike imovinske koristi od predmetnih novostvorenih vrsta hibrida kukuruza.

Pošto tuženik nije ponudio tužitelju nikakvu konkretnu naknadu, prvostupanjski sud je osnovano odredio vještačenje, a vještak je na temelju raspoloživih podataka izračunao visinu naknade koja pripada tužitelju. Zato su neosnovani žaliteljevi navodi o neprihvatljivosti vještačkog nalaza i mišljenja o tome da je vještak neosnovano prihvatio kao mjerodavne stope koje je u tužbi naveo tužitelj. Tuženik nije ponudio alternativu stopama koje je predložio tužitelj pa vještak nije ni imao s čime uspoređivati zahtijevane stope. U vezi s time prvostupanjski sud je u dovoljnoj mjeri obrazložio svoju odluku. Valja primijetiti da su tuženikovi prigovori vještačkom nalazu i mišljenju paušalni, dakle, nisu konkretni.

Dakle, u pogledu osnovanosti i visine prihvaćenih tužbenih zahtjeva prvostupanjski sud je iznio dovoljno jasnih razloga u pobijanoj presudi, pa ih nije potrebno ponavljati...

VTS RH, Pž-1468/04 od 4. siječnja 2005.

48.

PRAVO TRŽIŠNOG NATJECANJA – NEPOŠTENI TRŽIŠNI NATJECANJE (NELOJALNA UTAKMICA) POVREDOM DISTRIBUTERSKOG PRAVA

Zakona o trgovini (Narodne novine, br. 11/96 od 9. veljače 1996. koji je stupio na snagu 17.2.1996, 75/99. od 16.7.99. i 62/01)

Članak 57.

Radnju nepoštenog tržišnog natjecanja čini trgovac koji, na konkretnom tržištu, nabavlja i instalira uređaje i opremu proizvođača koji je s drugim trgovcem-distributerom sklopio ugovor o isključivoj distribuciji i montaži istih uređaja i opreme – a prethodno je dopisom proizvođaču tih stvari dao podatke koji su nanijeli štetu poslovnom ugledu njegovom isključivom distributeru.

Premda to Zakonom o trgovini nije izričito određeno – oštećeni natjecatelj-trgovac može zahtijevati da sud zabrani štetniku poduzimanje radnji koje predstavljaju nepošteno tržišno natjecanje.

Iz obrazloženja

(Napomena: Članak 57. stavak 1. Zakona o trgovini daje generalnu definiciju nepoštenog tržišnog natjecanja određujući da *se pod nepoštenim tržišnim natjecanjem podrazumijevaju radnje trgovca kojima se radi tržišnog natjecanja povređuju dobri poslovni običaji*, a određuje i da je takvo natjecanje zabranjeno, dok su člankom 58. toga zakona primjerice nabrojani slučajevi koji predstavljaju nepošteno tržišno natjecanje).

U ovome slučaju, prvostupajski sud je presudom broj VI P-2163/00 od 21. studenog 2001. godine, u točki I, utvrdio da je tuženik nabavljajući i instalirajući uređaje i opremu proizvođača Sensomatic Electronics Corporation mimo tužitelja kao isključivog distributera istih za Republiku Hrvatsku počinio djelo nepoštenog tržišnog natjecanja. U točki I.2. utvrdio je da je prvotuženik dopisom od 28. rujna 2000. godine upućenog firmi K. d.o.o. B., SRJ, počinio djelo nepoštenog tržišnog natjecanja davanja podataka o tužitelju, a koji podaci mogu nanijeti štetu ugledu i poslovanju tužitelja. U točki I.3. zabranio je prvotuženiku svako daljnje vršenje djela nepoštenog tržišnog natjecanja daljnjom nabavom, montažom i održavanjem postojećih uređaja i opreme proizvođača Sensomatic Electronics Corporation iz bilo kojih drugih izvora osim od tužitelja kao isključivog distributera za Republiku Hrvatsku. U točki I.4. naložio je prvotuženiku da isplati tužitelju trošak u iznosu od 16.142,00 kn u roku od 8 dana. U točki II. odbio je tužbeni zahtjev tužitelja da naloži prvotuženiku demontažu već montiranog dijela opreme Sensomatic uništenje istih kao i uništenje svih uređaja Sensomatic navedenih na skladištu prvotuženika, a nabavljenih od strane neovlaštenih dobavljača i da tužitelju isplati iznos od 80.000,00 kn na ime nematerijalne štete sa pripadajućim zateznim kamatama sve u roku od 8 dana pod prijetnjom ovrhe. Riješio je da se utvrđuje povlačenje tužbe prema drugotuženiku M. P.d.o.o. Pula i obustavlja postupak radi određivanja privremene mjere.

Tako je odlučio prvostupajski sud jer je nakon provedenog postupka utvrdio da je

prvotuzenik dostavio ponudu za nabavu elemenata tvrtke Sensomatic Eletronics Corporation za sustav zaštite artikala tužitelju koji je generalni distributer Sensomatic proizvoda za Republiku Hrvatsku i Republiku Bosnu i Hercegovinu. Prvotuzenik je 28. rujna 2000. godine uputio pismo pod oznakom "Hitno" na tvrtku K. d.o.o. Beograd, SRJ, da nije zadovoljan načinom rada lokalnog dilera u Republici Hrvatskoj, pa je zatražio ponudu za navedene proizvode Sensomatic. Generalni zastupnik Sensomatic Eletronics Corporation za Istočnu Europu u Budimpešti svojim dopisom – odgovorom na upit prvotuzenika od 30. listopada 2000.godine obavijestio ga da tužitelj ima ugovor o distribuciji za Republiku Hrvatsku, pa stoga ne prodaje proizvode Sensomatic preko trećih osoba, već da za ugradnju i tehnički servis ima službeno ovlaštenog poslovnog partnera za Republiku Hrvatsku za prodaju, ugradnju i jamstveni servis. Prvotuzenik je unatoč upozorenju neovlašteno nabavio Sensomatic proizvode i ugradio ih za drugotuzenika ponašajući se protivno odredbi članka 57. Zakona o trgovini. Prvotuzenik se ponašao i protivno odredbi članka 58. Zakona o trgovini, jer je u dopisu od 26. rujna 2000. godine upućenog tvrtki Koving d.o.o. Beograd, SRJ, istaknuo navode koji se odnose na tužitelja kao lokalnog dilera Sensomatic proizvoda u Republici Hrvatskoj, iznio je podatke o tužitelju koji mogu objektivno nanijeti štetu ugledu i poslovanju tužitelja kao trgovca.

Protiv presude žalbu je uložio prvotuzenik.

Presudu pobija u dijelu u kojem je usvojen tužbeni zahtjev iz svih žalbenih razloga. U žalbi u bitnome navodi:

da je tužitelj dao ponudu prvotuzeniku po cijeni koja je bila 110% viša od cijene tih proizvoda od drugih distributera tvrtke Sensomatic Electronics Corporation;

da je tužitelj je drugotuzeniku iznio niz neistina o prvotuzeniku sve s ciljem da drugotuzenik odustane od sklopljenog posla s prvotuzenikom;

da takvo tužiteljevo ponašanje predstavlja djelo nepoštenog tržišnog natjecanja;

da je nabava robe od drugog distributera uslijedila samo zbog ponašanja tužitelja koje je u suprotnosti sa načelom savjesnosti i poštenja, te dobrim poslovnim običajima; da prvostupanjski sud nije usvojio prijedlog prvotuzenika da od tužitelja zatraži da dostavi u spis pregled cijena proizvođača, te da se utvrdi da je tužitelj nudeći 110% više cijene postupao protivno međunarodnom sporazumu o distribuciji kroz malo-prodaju od 1. srpnja 1999. godine. Tim ugovorom proizvođač je zadržao pravo da direktno ili indirektno na području distributera može prodavati svoje proizvode. da prvotuzenik dopisom od 28. rujna 2000. godine nije davao nikakve podatke na štetu tužitelja, pa nije niti počinio djelo nepoštenog tržišnog natjecanja iz članka 58. stavak 3. Zakona o trgovini; da je pogrešno je utvrđena i vrijednost predmeta spora, pa je i odluka o trošku pogrešna.

Predlaže da ovaj sud preinači presudu u pobijanom dijelu i odbije tužbeni zahtjev uz naknadu troškova prvotuzeniku, podredno da istu ukine i predmet vrati na ponovni postupak...

Žalba nije osnovana. Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga i

pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede postupka iz članka 354. stavak 2. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01, dalje: ZPP), i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je ocijenio da je prvostupanjska presuda pravilna i zakonita.

U smislu članka 16a. Zakona o trgovini ugovorom o isključivoj distribuciji sklopljenim između proizvođača i distributera proizvođač se obvezuje distributeru isporučivati određenu robu radi daljnje prodaje na određenom području, a distributer se obvezuje da će dalje prodavati tu robu u svoje ime i za svoj račun prema pravilima prodaje koja određuje proizvođač. Proizvođač može istu robu isporučivati i drugim trgovcima na malo sa područja utvrđenog ugovorom iz stavka 1. ovog članka, pod uvjetom da ovi ne prodaju tu robu na području određenim ugovorom o isključivoj distribuciji. Proizvođač je obavezan na području utvrđenom ugovorom iz stavka 1. ovog članka prodavati robu i ustupati pravo isključivo distributeru s kojim je sklopio distribucijski ugovor u okviru kupoprodajnih aranžmana, kojima se pobliže određuju uvjeti i način prodaje, ispuniti sve narudžbe u granicama razumnih količina i rokova, na distributera prenijeti poslovna znanja, tehničku i komercijalnu pomoć, osposobiti ga za poseban način prodaje i servisiranje proizvoda iz ugovora, te da neće na istom području prodavati robu iz ugovora preko vlastitih poslovnih jedinica ili zastupnika. Distributer je obavezan u određenom vremenu kupovati minimalne količine robe iz ugovora, osiguravati potrošačke i garancijske usluge koje prate robu iz ugovora. Pridržavati se cijena, uputa i standarda poslovanja proizvođača i omogućiti mu nadzor nad svojim poslovanjem, zaposliti osobu posebne tehničke struke da neće konkurirati proizvođaču i da će na način utvrđen u ugovoru prodavati robu i poštivati druge odnose isključivosti, odgovarajuće urediti i održavati poslovni skladišni prostor, ugovorene proizvode prodavati sa korištenjem žiga proizvođača ili u ambalaži i prezentaciji kako je utvrdio proizvođač, koristiti način promocije koji je odobrio proizvođač, izvješćivati proizvođača o svom radu i finansijskom rezultatu.

Budući da je nesporno utvrđeno da je prvotuzenik znao da je tužitelj generalni distributer Sensomatic proizvoda za Republiku Hrvatsku, te da je 28. rujna 2000. godine uputio faksimil pismo na tvrtku Koving d.o.o. Beograd, SRJ, da nije zadovoljan načinom rada lokalnog dilera u Republici Hrvatskoj, pa je zatražio ponudu za navedene proizvode Sensomatic. Dakle, prvotuzenik je unatoč upozorenju tužitelja neovlašteno nabavio Sensomatic proizvode i ugradio ih za drugotuzenika. Time se ponašao protivno odredbi članka 57. Zakona o trgovini, jer je svojim ponašanjem, radnjama, radi tržišnog natjecanja povrijedio dobre poslovne običaje.

Isto tako, ovo vijeće prihvaća stav prvostupanjskog suda da je prvotuzenik time što je u pismu upućenom tvrtki Koving d.o.o. Beograd, SRJ istakao navode kako nije zadovoljan sa lokalnim dilerom dao negativnu informaciju koja se odnosi na tužitelja, koja može objektivno nanijeti štetu njegovu ugledu i poslovanju kao trgovca.

Time je prvotuzenik počinio i povredu iz članka 58. Zakona o trgovini.

Neosnovano prvotuzenik navodi da je djelo nepoštenog tržišnog natjecanja počinio upravo tužitelj iz razloga što je iznio niz navoda o prvotuzeniku u cilju da spriječi drugotuzenika da posluje sa prvotuzenikom.

Tužitelj je pravo da zaštiti svoje interese isključivog distributera Sensomatic uređaja za područje Republike Hrvatske, a prvotuzhenik nije dokazao da je isti iznosio negativne podatke o njemu.

Pored toga, navod prvotuzhenika da tužitelj prodaje robu skuplju od ostalih distributera nije odlučan za razrješene ovog spora, budući da se to tiče samog poslovnog odnosa između proizvođača, opreme i distributera. Proizvođač je ovlašten raskinuti ugovor o isključivoj distribuciji ukoliko distributer ne ispunjava svoje obveze.

Prvotuzhenik nije dokazao da je proizvođač raskinuo ugovor o isključivoj distribuciji sa tužiteljem, niti da je istoga obavijestio o tome da tužitelj ne ispunjava svoje ugovorne obveze glede cijena, uputa i standarda poslovanja proizvođača.

Stoga, razlozima svoje žalbe, prvotuzhenik nije doveo u sumnju pravilnost i zakonitost prvostupanjske presude...

VTS RH, Pž-910/03-2 od 18. svibnja 2004.

PRIJEVOZ STVARI

49.

PRIJEVOZ STVARI – POMORSKI AGENT

Pomorski zakonik (Narodne novine 17/94, 74/94, 43/96)

Članak 687.

Pomorski agent obvezan je osigurati polog novčanih sredstava za inozemnog nalagodavatelja, ali nije dužan iz vlastitih sredstava plaćati pristojbe i ležarinu za brodove čiji je agent.

Pomorski agent koji radi u ime i za račun inozemnog nalagodavatelja nije pasivno legitimiran za potraživanja lučke uprave po osnovu pristojbi za upotrebu obale i brodsku ležarinu.

“Što se tiče žalbenih navoda tužitelja Lučke uprave da je tuženik pomorski agent u ovom predmetu nastupao kao jamac – platac za svog nalagodavca, a pozivom na odredbe članka 12. i 16. Pravilnika o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta (Narodne novine broj 17/96), pravilno sud obrazlaže da je agent u smislu odredbe članka 12. stavak 1. dužan osigurati polog novčanih sredstava od inozemnog nalagodavatelja, ali da to ne povlači obvezu agenta da iz vlastitih sredstava plaća usluge, odnosno pristojbe i ležarinu za brodove čiji je agent, te da se u tom slučaju radi o pomorskom prekršaju u smislu odredbe članka 16. stavak 1. točka 3. citiranog Pravilnika. Nadalje, prema citiranoj odredbi Pravilnika stavak 2. pomorski agent dužan je na **zahtjev** osobe koja pruža usluge ili prodaje robu njegovom nalagodavatelju dati jamstvo za cijenu robe i usluga do iznosa za to osiguranih sredstava, ali da tužitelj nije dokazao da je tuženik to jamstvo dao, odnosno da je tužitelj to jamstvo

tražio, pa kako davanje jamstva nije generalna obveza agenta, prvostupanjski sud je u tom dijelu pravilno našao neosnovane navode tužitelja.

Iz naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostupanjski sud je izveo pravilan zaključak da tuženik kao agent koji radi u ime i za račun nalogodavatelja nije pasivno legitimiran za potraživanja tužitelja po osnovi pristojbi za upotrebu obale i za brodsku ležarinu u ovom predmetu.”

VTS RH Pž-3212/04 od 11. svibnja 2004.

50.

PRIJEVOZ STVARI – POMORSKI PRIJEVOZ – POMORSKO POTRAŽIVANJE

Pomorski zakonik (Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96)

Članak 878

Pomorsko potraživanje označava, između ostalog, izdatke koje učini pomorski agent za račun broda.

Pod pojmom izdataka smatraju se izdaci u vidu novčanih uplata ili trošenja novca radi ispunjavanja ugovora o agenciji, kao i potraživanja pomorskog agenta iz ugovora o pomorskoj agenciji.

“U odnosu na brod koji se nalazi u obalnom moru Republike Hrvatske – akvatorij Luke Rijeka. Stoga je u odnosu na navedeno u ovom predmetu sud dužan primijeniti pravila Međunarodne konvencije o privremenom zadržavanju pomorskih brodova – Bruxelles 1952. godine (dalje u tekstu Konvencija), a koju je prihvatila bivša SFRJ, a preuzela Republika Hrvatska temeljem propisa o sukcesiji, te je navedena Konvencija na snazi iznad zakona Republike Hrvatske (članak 164. Ustava Republike Hrvatske). Kako su potpisnice Konvencije obje države predlagatelja osiguranja i protivnika osiguranja, to se ista Konvencija primjenjuje u ovom pravnom odnosu.

Prema odredbi članka 1. stavak 1. točka N. citirane konvencije “Pomorsko potraživanje”, označava isticanje prava ili potraživanja nastalih iz jednog od ovih uzroka i to izdataka agenata za račun **broda** ili njegova vlasnika. Naime, navedena odredba Konvencije poklapa se s odredbom članka 878. stavak 2. točka 10. u svezi članka 688. Pomorskog zakonika (Narodne novine broj 17/94, 74/94, 43/96) prema kojoj je radi namirenja tražbine navedena i tražbina koja proizlazi iz izdataka koju učini agent za račun **broda**. Prema zauzetom stavu u naprijed navedenom spisu broj R1-83/04 odnosno Pž-3636/04 da se pod pojmom izdataka ne smatraju samo izdaci učinjeni u vidu novčanih uplata ili trošenja novca radi angažiranja trećih u ispunjavanju ugovora o agenciji, već taj pojam obuhvaća potraživanja samog pomorskog agenta koja ima po osnovu ugovora o pomorskoj agenciji. Naime, nije sporno da se potraživanje predlagatelja osiguranja odnosi upravo na navedeni brod sada pod imenom NIKA, a prije pod imenom MEDEXPRESS. To znači da su izdaci agenta učinjeni upravo za račun **tog broda**, pa nije odlučno da li je brod po oduzimanju brod-

skih isprava, odnosno po ugovoru 26. ožujka 2004. godine, te upisu 16. travnja 2004. godine promijenio vlasnika (sada protivnik osiguranja), a i prema odredbi članka 254. PZ-a, privilegij na brodu ne prestaje promjenom vlasnika broda.”

VTS RH PŽ-3831/04 od 6. srpnja 2004.

51.

PRIJEVOZ STVARI – POMORSKI PRIJEVOZ – NAKNADA ŠTETE, VIŠA SILA

Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Narodne novine broj 53/91, 26/93 i 17/94)

Članak 556.

Brodar odgovara za svako oštećenje, manjak ili gubitak tereta koji primi na prijevoz, od preuzimatelja do predaje, po načelu pretpostavljene odgovornosti.

Brodar ne odgovara ako dokaže da je šteta nastala zbog nautičke djelatnosti posade broda, požara na brodu, stanja samog broda, zbog više sile, propusta korisnika prijevoza ili prirodnog svojstva ili mane robe.

Olujno nevrijeme se smatra višom silom samo ako se u datom godišnjem razdoblju i na određenoj geografskoj zoni nije moglo predvidjeti.

“Prema pravilu iz članka 550. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Narodne novine broj 53/91, 26/93, 17/94) brodar odgovara za svako oštećenje, manjak ili gubitak tereta koji primi na prijevoz od preuzimanja pa do predaje, te za štetu koja nastane zbog zakašnjenja u predaji tereta. Radi se o propisanoj odgovornosti za štetu po načelu pretpostavljene krivnje. To znači da brodar neće biti odgovaran za štetu zbog manjka ili gubitka tereta ukoliko dokaže da ni on ni osobe o kojima se u svom poslovanju služi nisu krivi za štetu. Iznimno brodar ne odgovara po navedenom principu ako je šteta nastala zbog nautičke djelatnosti posade broda, požara na brodu kao i za stanje samog broda, a dopušteno je dokazivati i da je šteta nastala u slučajevima koji se mogu svrstati pod pojam više sile, djela, odnosno propusta korisnika prijevoza ili prirodnog svojstva odnosno mane robe (čl. 556. ZPUP). U ovom postupku među strankama je nesporno da je na temelju teretnice BEI 01 vršen prijevoz robe motornim brodom ORIULA na relaciji Hamburg-Beirut Port-Libanon. Prijevoz se odnosio na kontejnere prevožene na palubi u kojima je bilo pakirano mlijeko u prahu i to 320 kartona 40-gramskog i 465 kartona 900-gramskog. Nesporno je i da je brod tijekom plovidbe između Malte i Krete uplovio u nevrijeme u kojem je izgubljeno 12 kontejnera i teško oštećeno 3. Jedan od izgubljenih kontejnera je i onaj s oznakom LPRU 000407/2 koji je kontejner pravnog prednika tužitelja. U izgubljenom kontejneru nalazilo se mlijeko u prahu tipa Klim i to 320 kartona 40-gramskog i 465 kartona 900-gramskog mlijeka ukupne vrijednosti 28.495,50 USD. Po prispjebu u odredište primatelj je pravovremeno prigovorio manjku pošiljke čime je zadržao

pravo na naknadu štete. Tuženik se u postupku pozvao na višu silu kao razlog iz članka 556. stavak 1. točka 2. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi zbog kojeg smatra da brodar pomorskog broda ne odgovara za štetu na teretu. Obzirom da se brodar pozvao na okolnost koja isključuje njegovu odgovornost na njemu je bio teret dokaza da je viša sila bila doista uzrokom gubitka tereta. Te okolnosti brodar tijekom postupka nije dokazao. Naime, osim izvješća prema kojem je u toku plovidbe između Malte i Krete brod uletio u nevrijeme i tvrdnje da se radilo o nevremenu snage do 11 bofora, daljnjih podataka o jačini nevremena nema. Za utvrditi da je olujno nevrijeme takve snage da se može svrstati pod pojam više sile bilo bi potrebno dokazati da se radi o takvom vremenu koje se u datom godišnjem razdoblju u određenoj geografskoj zoni nije moglo predvidjeti, odnosno da se štetni događaj nije mogao otkloniti ili izbjeći. Te okolnosti brodar nije dokazao.”

VTS RH, Pž-1402/01 od 6. srpnja 2004.

52.

PRIJEVOZ STVARI CESTOM – MEĐUNARODNI – PRIMJENA CMR KONVENCIJE

Konvencija o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom (CMR), Sl. list FNRJ - Međunarodni ugovori br. 11/58, Narodne novine-Međunarodni ugovori br. 1/92,

Članci 1. stavak 1. i 13. stavak 2.

Primjena CMR-a

Konvencija o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom CMR primjenjuje se uvijek kada se prijevoz obavlja uz naknadu, a mjesto utovara i mjesto odredišta nalazi se u različitim državama od kojih je bar jedna potpisnica Konvencije. Pri tome je nebitno jesu li obje stranke koje su sklopile ugovor o prijevozu pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

Primjena klauzula Incoterms-a

Kada stranke ugovore primjenu Incoterms klauzule *DAF (delivered at frontier ... named place)* to znači da je prodavalac dužan ugovoriti i platiti prijevoz robe do ugovorenog mjesta i platiti sve carinske i druge formalnosti potrebne za izvoz robe, tako da kupcu preda robu izvezno ocarinjenu. Predaja robe prema *DAF* klauzuli obavlja se na «ničijoj zemlji» tj. između dviju graničnih postaja.

Iz obrazloženja

Prethodno ovaj sud napominje da je sud prvog stupnja pogrešno postupio jer je u ovom parničnom postupku primijenio odredbe Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01) koje uređuju ugovor o

prijevozu. Naime, odredbe Zakona o obveznim odnosima kao i odredbe Zakona o prijevozu u cestovnom prometu (Narodne novine broj 26/03 – pročišćeni tekst) primjenjuju se na ugovor o prijevozu u domaćem prometu, dok se u ovom parničnom postupku radi o prijevozu u međunarodnom prometu neovisno od toga što su parnične stranke domaće pravne osobe. Zato se na sporni ugovorni odnos između ovdje parničnih stranaka trebaju primijeniti međunarodne konvencije koje su sklopljene i potvrđene u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, a koje sukladno odredbi članka 140. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine broj 41/01 – pročišćeni tekst) čine dio unutarnjeg pravnog poretka i po pravnoj su snazi iznad Zakona. To konkretno znači da se na ugovorni odnos između ovdje parničnih stranaka trebaju primijeniti odredbe Konvencije o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom CMR (Službeni list FNRJ – Međunarodni ugovori broj 11/58, Narodne novine-Međunarodni ugovori broj 1/92), dok se odredbe Zakona o obveznim odnosima primjenjuju supsidijarno, ukoliko navedenom konvencijom nije drugačije određeno.

Upravo stoga što se u ovom parničnom postupku radi o međunarodnom prijevozu robe cestom, valja primijeniti odredbe Konvencije o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom CMR neovisno o tom što su ugovor o prijevozu sklopile domaće pravne osobe. Naime, odredbom čl. 1. st. 1. navedene Konvencije određeno je da će se ona primjenjivati na svaki ugovor za prijevoz robe uz naknadu, cestom, na vozilima, kada se mjesto utovara i mjesto odredišta, kako je to određeno ugovorom, nalaze u dvjema različitim državama, od kojih je bar jedna ugovorna država, bez obzira na mjesto sjedišta i nacionalnost stranaka.

Iz navedene odredbe Konvencije proizlazi da se Konvencija o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom (CMR) primjenjuje uvijek kada se radi o međunarodnom prijevozu robe cestom, a prijevoz se obavlja uz naknadu, time da se mjesto utovara tereta ili odredišno mjesto nalazi u jednoj od zemalja (država) koje su ratificirale tu Konvenciju. Prema tome, za primjenu navedene Konvencije bitno je da je prijevoz obavljen cestom između dviju država od kojih je bar jedna potpisnica Konvencije, dok je nebitno sjedište odnosno državljanstvo ugovornih stranaka.

Budući da je Republika Hrvatska ratificirala navedenu Konvenciju, a iz računa (list 3-5. spisa) koje je sudu dostavio tužitelj proizlazi da je prijevoz obavljen cestom između Našica (Republika Hrvatska) i Torreano di Cividale (Republika Italija) s time da se mjesto utovara tereta nalazi u Republici Hrvatskoj, to se u smislu odredbe čl. 1. Konvencije, navedena Konvencija primjenjuje u ovom parničnom sporu. Da se radi o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom proizlazi i iz tovarnih listova koji se nalazi u spisu (“Ugovor o prijevozu bit će potvrđen ispostavljanjem tovarnog lista” – čl. 4. Konvencije o ugovorima za međunarodni prijevoz robe cestom CMR).

Nadalje, ovaj sud smatra neosnovanim navod tuženika kojeg je istaknuo u prigovoru (odgovoru na tužbu) da nije naručio uslugu prijevoza, dakle, da nije s tužiteljem sklopio ugovor o prijevozu. Naime, odredbom čl. 9. st. 1. Konvencije određeno je da će tovarni list predstavljati prima facie dokaz o sastavljanju ugovora o prijevozu, uvjetima prijevoza i prijemu robe od strane prevozioca. Premda iz spisa nije vidljivo kada su stranke sklopile ugovor o prijevozu, iz rubrike broj 4 tovarnog lista proizlazi

da je tuženik kao pošiljalac dana 26. ožujka 2001. godine predao pošiljku na prijevoz tužitelju kao prijevozniku zajedno s fakturom i otpremnicama (rubrika broj 5 tovarnog lista). Zato ovaj sud sukladno odredbi članka 9. stavak 1. Konvencije smatra da su stranke najkasnije dana 26. ožujka 2001. godine sklopile ugovor o prijevozu.

Osnovan je navod žalitelja da je sud prvog stupnja počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku jer su ocjene suda proturječne ispravama koje se nalaze u spisu. Naime, i prema odredbi članka 13. stavak 2. Konvencije o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom CMR, kao i prema odredbama članka 659. stavak 2. i članka 670. Zakona o obveznim odnosima, na koje se u obrazloženju pobijane presude poziva prvostupanjski sud, primatelj robe koji se koristi svojim pravom na prijem robe i tovarnog lista dužan je prijevozniku platiti naknadu prijevoza predviđenu tovarnim listom, naravno ukoliko samim tovarnim listom nije što drugo ugovoreno.

Uvidom u rubriku broj 14 međunarodnih tovarnih listova CMR u kojoj se nalaze odredbe o plaćanju vozarine upisano je «Slov. – Ital.», te Incoterms klauzula «DAF». Iz navedenog proizlazi da su ovdje parnične stranke ugovorile da će naknadu prijevoza tužitelju do slovensko-talijanske granice podmiriti tuženik kao pošiljatelj, a ne primatelj robe Ethon S.r.l. kako to pogrešno smatra prvostupanjski sud. Naime, kada stranke ugovore primjenu Incoterms klauzule «DAF» (*delivered at frontier ... named place*) to znači da je prodavalac dužan ugovoriti i platiti prijevoz robe do ugovorenog mjesta i platiti sve carinske i druge formalnosti potrebne za izvoz robe, tako da je preda kupcu izvezno ocarinjenu. Predaja robe prema «DAF» klauzuli obavlja se na «ničijoj zemlji», to jest između dviju graničnih postaja.

U konkretnom slučaju stranke koje su sklopile ugovor o prodaji robe (tuženik kao prodavalac i Ethon S.r.l. kao kupac) klauzulom «DAF» ugovorile su da je pošiljalac, to jest tuženik, obavezan isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz do slovensko-talijanske granice. Stoga tužitelj ima pravo potraživati od tuženika naknadu prijevoza od Našica do slovensko-talijanske granice.

Iz računa koje je sudu dostavio tužitelj (list 3-5. spisa) proizlazi da je on zaračunao tuženiku kao pošiljatelju cjelokupni prijevoz od Našica do Torreano di Cividale. Međutim, tužitelj kao prijevoznik temeljem ugovora o prijevozu odnosno međunarodnog tovarnog lista može od tuženika potraživati naknadu samo za dio obavljenog prijevoza i to od Našica do slovensko-talijanske granice gdje je trebao robu predati primatelju – Ethon S.r.l. Stoga, premda je tužitelj obavio prijevoz robe do mjesta Torreano di Cividale kako proizlazi iz njegovih računa i iz rubrike broj 24 međunarodnih tovarnih listova u kojoj je uz štambilj Ethon S.r.l. kao mjesto preuzimanja navedeno Torreano, on nema pravo potraživati od tuženika naknadu za obavljeni prijevoz od slovensko-talijanske granice do mjesta Torreano di Cividale u Republici Italiji jer prijevoz do navedenog mjesta nije bio ugovoren; predaja robe se naime prema klauzuli «DAF» trebala obaviti na «ničijoj zemlji» između graničnih postaja Republike Slovenije i Republike Italije. Osim toga, čak i u slučaju da su stranke ugovorile prijevoz robe do mjesta Torreano di Cividale, tužitelj ne može od tuženika potraživati naknadu prijevoza od slovensko-talijanske granice do mjesta Torreano di

Civiale budući da tovarnim listom nije određeno tko snosi naknadu tog dijela prijevoza. Zbog navedenog, sukladno odredbi članka 13. stavak 2. Konvencije o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom CMR, naknadu za taj dio prijevoza tužitelju je obvezan isplatiti primatelj robe Ethon S.r.l., a ne tuženik.

VTS RH, PŽ-1394/04 dana 10. svibnja 2005.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

53.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ODGOVORNOST ČLANOVA TRGOVAČKOG DRUŠTVA – PROBOJ PRAVNE OSOBNOSTI

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 10. st. 3.

Član društva (član osnivač) za obveze prema vjerovnicima odgovara u slučaju ako je društvo osnivač samovoljno rasporedilo svoje zaposlenike na rad u novo osnovana društva, te ako nije novoosnovanom društvu (društvu kćeri) prenio imovinu kako se obvezao.

Društvo osnivač solidarno odgovara sa društvom kćeri za obveze prema vjerovnicima zaposlenicima koji isti nisu mogli naplatiti od društva kećri (novo osnovanog društva) u stečajnom postupku.

“U cijelosti se prihvaća zaključak prvostupanijskog suda da je tuženik kao jedini osnivač društava s ograničenom odgovornosti, samovoljno rasporedio svoje bivše zaposlenike na rad u novoosnovana društva, te je nakon usklađivanja sa Zakonom o trgovačkim društvima zadržao ingerenciju nad poslovanjem, radom i odlukama tih trgovačkih društava, a istima ni do danas nije prenio imovinu koja bi tim društvima pripala na što se obvezao.

Prema ocjeni ovoga vijeća, u konkretnom slučaju postoji solidarna odgovornost tuženika sa ostalim društvima koje je tuženik osnovao, a u odnosu na obveze prema tužiteljici. Nakon usklađenja trgovačkih društava s ograničenom odgovornosti sa odredbama Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93 i 34/99), tuženik kao L. d.d. Split je i dalje zadržao položaj vladajućeg društva nad navedenim društvom sa ograničenom odgovornošću; pa je zahtjev tužiteljice osnovan i u odnosu na označenog tuženika koji je solidarno obvezan za nastale obveze navedenih trgovačkih društava s ograničenom odgovornošću, a sve pozivom na odredbe članka 165. i 167. Zakona o poduzećima (Narodne novine broj 53/91 i 58/93), i članka 10. stavak 3., članka 473. stavak 1. točka 1. i 2., članka 474., članka 475. i članka 496. Zakona o trgovačkim društvima u svezi sa člankom 414. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91 do 112/99).”

VTS RH, PŽ-8695/03 od 5. listopada 2004.

54.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ZAŠTITA PRAVA IMATELJA RANIJE PRIJAVLJENE TVRTKE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 31. st. 1.

Zakon o obrtu (Narodne novine br. 49/93 proć. tekst)

Obrtnik koji je istakao naziv obrta sličnog naziva kao i raniji obrtnik koji je ranije poslovao u istom poslovnom prostoru i preselio svoj obrt vrijeđa prava drugog obrtnika, jer postoji opasnost ugrožavanja prava.

Stoga obrtnik sa ranije prijavljenim nazivom obrta ima osnovano zahtijevati zabranu uporabe tvrtke – naziva obrta.

“Dakle, zahtjev za zaštitu tvrtke tužitelj temelji na odredbi članka 16. stavak 4. Zakona o obrtu (“Narodne novine” broj 77/93 i 90/96) koja odredba upućuje na odgovarajuću primjenu Zakona o trgovačkim društvima glede odredbi koje se odnose na tvrtku i to članka 31. ZTD-a.

Zaštita iz gore citiranog članka 31. je zaštita koju pruža Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/98, 121/99, 52/00 i 118/03. Pravo zaštite tvrtke priznaju i drugi zakoni, kao što su Zakon o trgovini i Zakon o žigu. Te zaštite se međusobno ne isključuju, pa se, ako su za više njih ispunjene pretpostavke, tužitelj može koristiti najpogodnijom, najčešće koja predstavlja manji teret dokazivanja za onoga tko zaštitu traži.

U smislu članka 31. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima, trgovac kome drugi trgovac upotrebom ili upisom iste ili slične tvrtke koja je upisana u trgovački registar istog ili drugog suda, vrijeđa njegova prava ili ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici ili postoji opasnost da njegova prava i položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđeni, te neovlašteno koristi njegov poslovni ugled ili isti prisvaja, ugroženi može tužbom zahtijevati da drugi trgovac prestane upotrebljavati tu tvrtku, da se tvrtka tog drugog trgovca izbríše iz trgovačkog registra, te da ga obveže za naknadu štete.

Za pružanje zaštite, prema Zakonu o trgovačkim društvima, moraju se kumulativno ispuniti, prvo spomenuta pretpostavka i jedna od preostalih triju pretpostavki koje su alternativne.

Povredu tvrtke čini onaj koji upiše istu ili sličnu tvrtku. O uporabi tvrtke govori se i kada je netko ističe na svojim poslovnim prostorijama, iskazuje se njome u prometu i drugo. Dakle, povreda se može učiniti i na drugi način, a ne samo upisom u registar.

Uvidom u fotografije priložene spisu, ovo vijeće je utvrdilo da je oblik slova kojom tuženik označava svoju tvrtku, identičan obliku slova kojeg tužitelj koristi, identična je boja, a same riječi imaju istu osnovu “AKVA”, a razlikuju se samo u dva slova, što ukazuje na sličnost tvrtki. Time je ispunjena prva pretpostavka jer je tuženik upora-

bio tvrtku koja je slična tužiteljevoj, a koja je ranije upisana.

Glede druge pretpostavke valja istaknuti da se ne traži da je neko pravo u tržišnom natjecanju već povrijeđeno, nego je dovoljno da je ugroženo ili da postoji opasnost od ugrožavanja tog prava ili da povrijeđeni samo smatra da postoji takva opasnost. Za to je dovoljna sama činjenica upisa, jer se onaj tko upiše tvrtku već i time iskazuje prema trećima, čime nastaje opasnost od ugrožavanja prava. Stoga je ispunjena i druga pretpostavka iz članka 31. Zakona o trgovačkim društvima za pružanje zaštite tužitelju.

Stoga je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev tužitelja koji se odnosi na zabranu tuženiku upotrebljavati tvrtku pod nazivom A..”

VTS RH, PŽ-5399/02 od 12. listopada 2004.

55.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ZABRANA KORIŠTENJA TUĐE TVRTKE I BRISANJE U SUDSKOM REGISTRU IMENA TVRTKE

Zakonu o trgovačkim društvima (*Narodne novine*, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03, dalje u tekstu: ZTD), i Zakonu o žigu (*Narodne novine*, br. 173/03. od 31.10.03).

Članak 31.

Tvrtka jednog trgovačkog društva mora se razlikovati od tvrtki drugih trgovačkih društava, a to znači da ne smije sadržavati istu karakterističnu riječ koju ima postojeća tuđa tvrtka, koja je prije upisana u sudski registar istoga suda ili istu karakterističnu riječ koju već koristi drugi trgovac kao svoj robni ili uslužni žig (čl. 14. ZTD-a). Dakle, u konkurenciji dviju tvrtki distinktivnost tvrtke štiti se po ZTD-u, a distinktivnost karakteristične riječi iz tvrtke u konkurenciji s karakterističnom riječju iz robnog ili uslužnog žiga štiti se po Zakonu o žigu (*Narodne novine*, br. 173/03. od 31.10.03).

Ako ne ispunjava navedenu pretpostavku distinktivnosti (različitosti) od drugih tvrtki ili robnih, odnosno uslužnih žigova, po tužbi oštećene ili ugrožene osobe (zavisno u slučaju i postavljenom tužbenom zahtjevu) po čl. 31. ZTD-a trgovački sud će svojom odlukom narediti tuženiku: da prestane upotrebljavati tu tvrtku; da se tuženikova tvrtka izbriše iz sudskog registra, a i obvezati tuženika da tužitelju naknadi štetu pričinjenu upotrebom nedopušteno istovjetne tvrtke.

Za osnovanost zahtjeva na zaštitu prava imatelja ranije prijavljene tvrtke nije potrebno da je do zabune stvarno već došlo, nego je dovoljno da u gospodarskom i poslovnom prometu može doći do zabune zbog istovjetnosti ili sličnosti tvrtke.

Iz obrazloženja

Po definiciji iz članka 11. ZTD-a (citat): *(1) Tvrтка je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu. (2) Tvrтка trgovačkoga društva mora se jasno razlikovati od tvrtke drugoga trgovca upisane u sudski registar kod istoga registarskoga suda.*

U ovom predmetu tužitelj je bio: *MONTAŽA - COMMERCE* d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu... a tuženik *MONTAŽA* d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu.

Citiranom drugostupanjskom presudom odbijena je tuženikova žalba kao neosnovana i potvrđena presuda Trgovačkog suda u Zagrebu od 20. siječnja 2003. godine broj P-2101/02, kojom je naloženo tuženiku da prestane upotrebljavati ime tvrtke *MONTAŽA*; određeno je brisanje riječi *MONTAŽA* iz tvrtke toga d.o.o-a u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu...

Ovako je prvostupanjski sud odlučio uz obrazloženje da tužitelj u tužbi navodi da je s postojećom tvrtkom upisan u sudski registar istoga suda i da je pravni slijednik tvrtke *MONTAŽA - COMMERCE* d.d., koja je pod tim imenom poslovala i bila upisana kod istoga suda od 1946. te da je u registar istoga suda rješenjem broj Tt-01/6784 od 09.01.2002. upisana tuženikova tvrtka *MONTAŽA* d.o.o. Zbog toga je tužitelj predložio da sud donese presudu kojom nalaže tuženiku da prestane upotrebljavati tvrtku pod tim imenom i brisanje toga imena tuženikove tvrtke iz registra...

Ocijenjujući osnovanost tužbenog zahtjeva prvostupanjski sud je pošao od načela obvezne različitosti (distingtivnosti) tvrtki. Po tom načelu sastojci tvrtke moraju biti takvi da ne stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja društva, kao i dojma o identitetu ili povezanosti s drugim društvom i da se uporabom tvrtke ne vrijeđaju prava intelektualnog vlasništva, kao ni ostala prava drugih osoba. S tim u svezi **prvostupanjski je sud zauzeo stav da se tvrtke moraju jedna od druge jasno razlikovati, odnosno da razlika mora biti takva da u uobičajenom prometu sprečava zamjenu tvrtki.** Ocijenio je da se u konkretnom slučaju ne radi o takvoj razlici, jer je potrebna naročita i posebna pozornost da bi se utvrdile razlike u tvrtkama. Prvostupanjski sud smatra da činjenica da je tužitelj često dobivao račune i druge dopise koji su bili namijenjeni tuženiku, i obrnuto, dokazuje da se tvrtke stranaka dovoljno ne razlikuju, te da je ovakvoj situaciji naročito doprinijela činjenica da je član društva i tuženikova odgovorna osoba V.Z. dugo godina bio direktor tužitelja. Prvostupanjski je sud mišljenja da postoji osnovana pretpostavka da je V.Z. i osnovao tuženika s tvrtkom istoga imena kako bi poslovao sa strankama koje su bile tužiteljevi poslovni partneri. Stoga je sud ocijenio da su upisom slične tvrtke povrijeđena prava tužitelja i ugrožen njegov položaj u tržišnoj utakmici, pa je usvojio tužiteljeve tužbene zahtjeve temeljem čl. 31. ZTD-a i dosudio mu parnični trošak po odredbama članka 154. st. 1. ZPP-a.

VTS Republike Hrvatske odbio je tuženikovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio citiranu prvostupanjsku presudu sa sljedećim obrazloženjem:

... Odredbom članka 13. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/93, 121/99, 52/00 i 118/03, nastavno ZTD) određeno je da tvrtka društva mora uz naznaku kojom se поближе obilježava ime društva sadržavati naznaku predmeta poslovanja društva.

Odredbom članka 14. st. 1. ZTD-a određeno je da sastojci tvrtke ne mogu biti takvi da stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkog društva, utiska o identitetu ili povezanosti s drugim društvom, da vrijeđaju prava intelektualnog i industrijskog vlasništva ni druga prava drugih osoba, a st. 2. istog članka propisano je da je iznimka od odredbe st. 1. da povezana društva u smislu odredbe čl. 473. toga Zakona mogu u svojim tvrtkama upotrebljavati zajedničke sastojke.

Odredbom članka 31. st. 1. ZTD-a određeno je da trgovac kojem druga osoba upotrebom ili upisom iste ili slične tvrtke, koja je upisana u sudski registar istoga ili drugoga suda, vrijeđa njegova prava ili ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici ili postoji opasnost da njegova prava i položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđeni, odnosno ugroženi ili se druga osoba upotrebom tvrtke nepovlasno koristi njegovim poslovnim ugledom ili ga prisvaja, može tužbom tražiti da druga osoba prestane upotrebljavati tu tvrtku, da se tvrtka te druge sobe izbriše iz sudskog registra, te da ju se obveže da nadoknadi štetu prčinjenu upotrebom tvrtke.

Kako je tužiteljeva tvrtka ranije upisana u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu, to tužitelj ima pravo prvenstva na zaštitu tvrtke... radi se o sličnim tvrtkama zbog karakteristične riječi *MONTAŽA*, koje nesporno je, obavljaju poslove iz iste djelatnosti. Štoviše, nesporno je da tuženik posluje s poslovnim subjektima s kojima je ranije poslovao tužitelj.

Prema odredbi čl. 19. st. 1. i 2. ZTD-a trgovačko društvo može upotrebljavati i skraćenu tvrtku, a ona mora sadržavati karakteristični dio tvrtke i naznaku oblika trgovačkog društva.

S tim u svezi, a obzirom da je ključna riječ tvrtke tužitelja *MONTAŽA* (upravo je ta riječ činila i tvrtku tužiteljeva pravnog prednika) i ista ta riječ čini ime tuženikove tvrtke, te obzirom da tuženik niti ne tvrdi da ga je tužitelj (kao nositelj ranije upisane tvrtke) ovlastio da ključnu riječ tvrtke tužitelja koristi kao sastavni dio svoje tvrtke, a po obliku su i tužitelj i tuženik društva s ograničenom odgovornošću i obavljaju poslove iz iste djelatnosti, to je doista moguće da u uobičajenom prometu prosječno pažljiv čovjek bude doveden u zabludu glede utiska o identitetu tuženika ili povezanosti tuženika s tužiteljem, što valjano zaključuje prvostupanjski sud. Tako je i saslušani M.Š. izjavio da tužitelj nije imao sličnih problema sa drugim firmama koje imaju ime *MONTAŽA*, jer se ne bave istom djelatnošću. Ovu tvrdnju tuženik nije osporio, pa kada se uzme u obzir činjenica da je bivši direktor tužitelja poznata osoba u struci, te da je osnovao tuženika i direktor je tuženika, pa se pojavljuje pred poslovnim subjektima s kojima je ranije poslovao tužitelj, te kada se uzme u obzir da su se neki majstori serviseri, koji su bili zaposleni kod tužitelja, zaposlili kod tuženika i da je bilo dosta promjena upisa u sudski registar na strani tužitelja, to je logično da je u poslovanju moguća zabuna. Činjenica da je u poslovanju stranaka već došlo do zabuna (pa su računi jedne stranke poslani drugoj stranci) služi sudu kao pomoćni kriterij da utvrdi da do takvih zabuna u poslovanju može doći, pa da, prema tome, ono društvo koje se u poslovanju duže koristi riječju koja je ključna riječ tvrtke ima pravo na zaštitu tvrtke po odredbi čl. 31. ZTD-a...

Za osnovanost zahtjeva na zaštitu prava imatelja ranije prijavljene tvrtke nije

potrebno da je do zabune već došlo, nego je dovoljno da u gospodarskom i poslovnom prometu može doći do zabune zbog istovjetnosti ili sličnosti tvrtke.

U pravu je žalitelj kada kaže da se tvrtke stranaka razlikuju jer jedna ima jednu, a druga dvije riječi, a tužiteljeva tvrtka sadrži i stranu riječ. Međutim, prema mišljenju ovoga suda, ta razlika nije dovoljna da bi sprečavala zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkog društva, utiska o identitetu ili povezanosti s drugim društvom. Ovo naročito kada se uzme u obzir da obje stranke obavljaju iste poslove i da njihove tvrtke imaju istu ključnu riječ. Stoga tužitelj ima pravo tražiti da tuženik prestane upotrebljavati tu tvrtku i da se tvrtka tuženika izbriše iz sudskog registra.

Skreće se pozornost žalitelju da nije točan žalbeni navod da su nejasni razlozi zbog kojih je sud poklonio vjeru iskazima članova uprave tužitelja, jer je prvostupanjski sud naveo da je tim iskazima poklonio vjeru uspoređujući ih s drugim dokazima u postupku...

VTS RH, Pž-7054/03-3 od 28. rujna 2004.

56.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SUDSKA NADLEŽNOST

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03)

Članak 40.

Za suđenje u sporu radi naknade štete koju trgovačko društvo potražuje od člana uprave nadležan je trgovački sud, neovisno o tome što je članu uprave prestalo to svojstvo u trgovačkom društvu.

Isto tako za suđenje u sporu u kojem član uprave protiv trgovačkog društva potražuje naknadu za obavljanje dužnosti člana uprave nadležan je trgovački sud.

“Prema odredbi čl. 40. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/03 ... 118/03) za rješavanje sporova između članova trgovačkog društva i društva koji se tiču položaja člana u društvu, upravljanja društvom, vođenja oslova društva, prava i obveza članova društva koja proizlaze iz njihovog položaja u društvu, nadležan je trgovački sud (ranije okružni privredni sud) na čijem se području nalazi sjedište društva upisano u sudski registar. Radi se o pravilu za razgraničenje stvarne nadležnosti obzirom na predmet spora, a ne prema sadašnjem svojstvu i međusobnom odnosu stranaka. Takvo razgraničenje nadležnosti odnosi se na razgraničenju po sadržaju tužbenog zahtjeva, dakle zahtjeva za pružanje pravne zaštite određenog sadržaja zasnovano na tvrdnji o ovlaštenju tužitelja da traži nastupanje određene pravne posljedice koje rezultiraju primjenom određenog mjerodavnog prava na činjenice koje su iznijete u tužbi.

U sporu radi naknade štete koju trgovačko društvo potražuje od člana uprave nadležan je po navedenom pravilu trgovački sud neovisno što je članu uprave presta-

lo to svojstvo u trgovačkom društvu. Isto vrijedi i za protutužbeni zahtjev kojim član uprave potražuje naknadu za obavljanje dužnosti člana uprave u društvu. Nije sporno da je tužitelj bio član uprave tuženika i da spor proističe baš iz tog odnosa, pa je za suđenje o tužbenom i protutužbenom zahtjevu nadležan upravo trgovački sud. Zato je sud pogrešno primijenio odredbe ZTD o stvarnoj nadležnosti kada se oglasio stvarno nenadležnim za suđenje.”

VTS RH, Pž-2950/02 od 19. travnja 2005.

57.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SADRŽAJ PRIJAVE UPISA DRUŠTVA

Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99 i 52/00), i Zakona o sudskom registru, («Narodne novine» broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99 i 45/99. i 54/05),

Članak 186.

Obveza je registarskog suda ispitati je li društvo uredno osnovano, te sadrži li prijava za upis sve sastojke utvrđene zakonom, kao i jesu li privijeni svi zakonom propisani privitci (članak 188. Zakona o trgovačkim društvima). Dakle, registarski sud mora ispitati materijalno-pravnu pravilnost (zakonitost) prijave i privitaka, ali se navedena obveza ne odnosi na ispitivanje mogućih ostvarenja ciljeva novoosnovanog društva, ili na ispitivanje drugih gospodarskih aspekata osnivanja, budući da registarski sud u izvanparničnom postupku, kakav je postupak upisa u sudski registar, nije na to ovlašten.

Registarski sud ne može prihvatiti kao pravovaljan dokaz - o unosu uloga u temeljni kapital novoosnovanoga dioničkog društva - rješenje suda o priznanju tražbine u stečaju nad osnivačevim dužnikom.

Iz obrazloženja:

Citiranim rješenjem Visoki trgovački sud Republike Hrvatske odbio je predlagateljevu žalbu kao neosnovanu i potvrdio rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj Tt-01/1167-8 od 5. veljače 2002. kojim je odbijena prijava za upis u sudski registar osnivanja dioničkog društva.

Protiv takvog je rješenja žalbu podnio predlagatelj zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba postupka, s prijedlogom žalbenom sudu da pobijano rješenje ukine i upiše osnivanje navedenog društva, podredno da predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Žalba nije osnovana...Sud prvog stupnja je donio pobijano rješenje o odbijanju, kao neosnovanog, zahtjeva za upis osnivanja društva predlagatelja - a pozivom na odredbe članka 187. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima (kojima se određuje sadržaj prijave za upis u sudski registar) stavak 2. točka 3. (kojom je uređeno pitanje

dokaza o uplaćenom iznosu, unosu stvari i prava i o tome da društvo može s njima slobodno raspolagati) te članka 10. Statuta predlagatelja - utvrdivši kako osnivači predlagatelja ne posjeduju valjane isprave kojima dokazuju unos svoje imovine u društvo već, pozivajući se na rješenje istog suda broj St-31/96, unose imovinu nagodbenog dužnika, dakle, svoja potraživanja priznata u stečajnom postupku nad imovinom stečajnog dužnika pretvaraju u udio.

Razloge žalbenog osporavanja tog rješenja žalitelji temelje na osnovnoj tvrdnji kako rješenje o prisilnoj nagodbi (broj St-31/96) pravomoćno te, nezavisno od stajališta prvostupanjskog suda navedenog u pobijanom rješenju, predstavlja valjanu javnu ispravu, dakle na tvrdnji kako je upravo rješenje broj St-31/96 ona valjana isprava kojom osnivači predlagatelja dokazuju unos svoje imovine u društvo. Istodobno žalitelj ističe kako je dostavio niz isprava iz kojih je razvidan smisao prisilne nagodbe (odobrene rješenjem St-31/96), njezin cilj i svrha, te da sadržaj obrazloženja sudske odluke (broj St-31/96) upućuje i tumači njezinu izreku.

Ovakvi žalbeni razlozi nisu prihvatljivi i njima žalitelj nije osnovano osporio zakonitost pobijanog rješenja. Sud ispituje prijavu za upis prema odredbama Zakona o sudskom registru. Obveza je registarskog suda ispitati je li društvo uredno osnovano, te sadrži li prijava za upis sve sastojke utvrđene zakonom, kao i jesu li privijeni svi zakonom propisani privitci (članak 188. Zakona o trgovačkim društvima), koja obveza ne znači ispitivanje samo formalne ispravnosti prijave i privitaka, dakle, jesu li formalno „na broju“, a bez obzira na sadržaj, već registarski sud mora ispitati materijalno-pravnu pravilnost (zakonitost) prijave i privitaka. Međutim, navedena obveza se ne odnosi na ispitivanje mogućih ostvarenja ciljeva novoosnovanog društva, ili na ispitivanje drugih gospodarskih aspekata osnivanja, budući da registarski sud u izvanparničnom postupku, kakav je postupak upisa u sudski registar, nije na to ovlašten.

Slijedom navedenog, ocjenjujući kako je kod društva kapitala temelj udruživanja kapital, te osnivači unose u društvo kapital, odnosno stvari i prava, dakle, u društvo moraju unijeti vrijednost koja stvara temeljni kapital, pravilan je i valjan zaključak prvostupanjskog suda kako predlagatelj nije prijavio valjanu ispravu kojom dokazuje da osnivači u društvo unose svoju imovinu, budući da rješenje broj St-31/96 kojim je odobrena prisilna nagodba (pri čemu valja ponoviti kako registarski sud nije ovlašten ispitivati razloge na kojima se temelji odluka o odobrenju prisilne nagodbe) to nije.

Sud prvog stupnja pravilno je i zakonito donio pobijanu odluku, a žalba nije osnovana te je, temeljem članka 61. točka 2. Zakona o sudskom registru, riješeno kao u izreci.

VTS RH, PŽ-2016/02-3 od 28. lipnja 2005.

58.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – DOSPIJEĆE DIVIDENDE ZA ISPLATU

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03),

Članci 220. stavak 5. i 275. stavak 1. točka 2.

Pravo na naplatu dividende dospijeva kada to svojom odlukom odredi glavna skupština. U slučaju ako odluka glavne skupštine ne sadrži datum dospijea prava na naplatu dividende, to imovinsko pravo dioničara dospijeva u roku određenom statutom. Ako niti statut dioničkog društva ne određuje dospijee dividende, pravo na naplatu dividende dospijeva zaključenjem glavne skupštine koja je odlučila da se dobit isplati dioničarima.

Uprava društva ne može odlučivati kada dospijeva pravo na naplatu dividende.

Iz obrazloženja

Pravna osnova temeljem kojeg dioničar može od dioničkog društva zahtijevati isplatu dividende jest odluka glavne skupštine kojom je ona odlučila da se dobit isplati dioničarima. Da bi dioničari znali kada mogu postaviti zahtjev društvu za isplatom dividende, taj trenutak mora biti točno određen odlukom glavne skupštine ili statutom društva. U slučaju da rok nije određen niti odlukom glavne skupštine niti statutom društva, dospijee obveze društva za isplatom dividende nastaje donošenjem odluke glavne skupštine o upotrebi dobiti. Naime, datum dospijea isplate dividende mora biti poznat dioničarima društva već u trenutku donošenja odluke glavne skupštine neovisno o tome da li je taj datum određen samom odlukom glavne skupštine ili statutom (ako nije određen niti jednim navedenim aktom dividenda dospijeva odmah) kako bi mogli znati kada mogu postaviti zahtjev upravi društva za isplatom dividende, ali i upravi društva da ona na vrijeme poduzme sve radnje potrebne za provedbu skupštinske odluke. Nakon roka određenog za isplatom dividende, dioničari koji su pravodobno podnijeli zahtjev upravi društva, ali im uprava nije na vrijeme isplatila dividendu, imaju pravo potraživati od društva i zakonske zatezne kamate. Isplatom tih kamata društvu nastaje šteta za koju društvu solidarno odgovaraju članovi uprave, sukladno odredbi članka 252. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima.

Iz spisa proizlazi da je glavna skupština tuženika dana 25. kolovoza 2001. godine donijela odluku o upotrebu dobiti ostvarene u 2000. godini, kojom se (čl. 4. Odluke) utvrđuje dividenda za 2000. godinu u iznosu od 1.080,00 kn za jednu dionicu, te da će se konačna isplata dividende dioničarima obaviti u najpogodnijem trenutku za društvo (list 42 spisa). Prema ocjeni ovoga suda, trenutak dospijea obveze društva za isplatom dividende navedenom odlukom glavne skupštine tuženika nije određen, pa bi stoga kao mjerodavan izvor za utvrđivanje dospijea obveze tuženika trebalo primijeniti statut tuženika koji u odredbi članka 105. stavak 2. Statuta propisuje da se dividenda isplaćuje u roku od 30 dana od dana donošenja odluke, ako glavna skupština u pojedinim slučajevima ne odredi drugačije.

Prema tome, budući da je glavna skupština tuženika u svojoj odluci propustila odrediti točan trenutak dospijea obveze društva za isplatom dividende, već je samo navela da je to trenutak koji je najpovoljniji za društvo, u konkretnom slučaju mora se primijeniti odredba članka 105. stavak 2. Statuta tuženika prema kojoj obveza društva dospijeva u roku od 30 dana od donošenja odluke, tj. najkasnije dana 25. rujna 2001. godine. Naime, u nadležnosti je glavne skupštine, a ne uprave društva, kako to pogrešno smatra tuženik, da odredi dospijee obveze društva za isplatom dividende (to uostalom proizlazi i iz odredbe članka 105. stavak 2. Statuta tuženika). U situaciji kada glavna skupština ne odredi točan datum dospijea obveze društva za isplatom dividende, moraju se primijeniti odredbe Statuta, a ne da uprava društva umjesto glavne skupštine određuje “najpovoljniji trenutak za društvo”. Takvu ovlast uprava društva nema niti je može imati, budući da je odredbom članka 275. stavak 1. točka 2. Zakona o trgovačkim društvima propisano da glavna skupština odlučuje osobito o upotrebi dobiti. Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da glavna skupština (osim o dijelu dobiti o kojem sukladno odredbi članka 220. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima odlučuju uprava i nadzorni odbor) odlučuje o svim pitanjima koja se odnose na upotrebu dobiti uključujući i određivanje datuma dospijea isplate dividende. U nadležnosti je uprave društva kao organa društva koji prema van ispoljava volju društva da u ime društva isplati dividendu dioničarima odnosno osobama koje na primitak isplate dividende dioničari ovlaste. Pri tome uprava društva može poduzeti samo određene tehničke radnje potrebne za provedbu odluke glavne skupštine o upotrebi dobiti kojom je određena isplata dividende kao što je npr. pozivanje dioničara koji raspolažu dionicama na donositelja da se prijave društvu i predoče na uvid isprave o dionicama, odnosno da dostave kuponske arke za naplatu dividende. Međutim, u te radnje potrebne za provedbu odluke glavne skupštine ne spada pribavljanje sredstava potrebnih za isplatu dividende, jer ta sredstva moraju biti na raspolaganju društvu u trenutku donošenja odluke. Ovaj sud napominje da niti te radnje potrebne za provedbu skupštinske odluke o isplati dividende ne mogu trajati neograničeno vrijeme, već najdulje 30 dana nakon donošenja odluke odnosno 30 dana nakon dana kojeg je glavna skupština odredila kao datum dospijea dividende.

Pravo na dividendu je jedno od temeljnih prava koje pripadaju dioničarima. Obzirom da je glavna skupština društva donijela odluku o upotrebi dobiti kojom je određena isplata dividende, nitko pa ni uprava to pravo dioničarima ne može u nedogled uskraćivati, opravdavajući se “da još nije nastupio najpogodniji trenutak za društvo”. Ako je uprava tuženika smatrala da još nije nastupio niti da će do naredne glavne skupštine nastupiti “najpogodniji trenutak za društvo” mogla je zajedno s nadzornim odborom sukladno odredbi članka 280. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima predložiti glavnoj skupštini da donese odluku da se dobit ne dijeli dioničarima. To uprava tuženika nije učinila, već je iz godine u godinu predlagala zajedno s nadzornim odborom glavnoj skupštini donošenje identične, u pogledu datuma dospijea dividende, neodređene odluke (npr. list 106 spisa koji sadrži poziv za glavnu skupštinu za 30. kolovoza 2003. godine). Time su dioničari onemogućeni u svom pravu na postavljanje zahtjeva upravi za isplatom dividende, ali i na podnošenje tužbe za pobijanje odluke o uporabi dobiti (članak 365. Zakona o trgovačkim društvima), jer tom odlukom glavne skupštine nije odlučeno da se dobit ne dijeli dioničarima.

Međutim, time odluka glavne skupštine nije ništava ni pobojna kako to pogrešno u svojoj žalbi smatraju tužitelji, već se u pogledu datuma dospijeća dividende mora primijeniti odredba članka 105. stavak 2. Statuta tuženika po kojoj se dividenda isplaćuje u roku od 30 dana od dana donošenja odluke glavne skupštine.

VTS RH, Pž-2400/04 od 8. veljače 2005.

59.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTRAVA – OPOZIV ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE O ISPLATI DIVIDENDE

Zakonu o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03)

Članci 220. stavak 5. i čl. 286. stavak 2. i 4.

Glavna skupština može, sve do zaključenja zapisnika sa skupštine u smislu čl. 286. stavak 2. i 4. ZTD-a, opozvati svoju odluku donesenu na istoj skupštini i zamijeniti ju drugom odlukom jer se smatra da zamijenjena odluka nije pravovaljana dok konačno nije unesena u zapisnik i dok javni bilježnik ne potpiše zapisnik. Nakon toga glavna skupština ne može mijenjati odluku o isplati dividende.

„Vezano uz odluku tuženika od 22. prosinca 2001. godine, o opozivu i stavljanju izvan snage odluke o isplati dividende za 1997. i 1998. godinu, ističe se da odluka glavne skupštine obvezuje društvo danom donošenja te je pravilno utvrdio prvostupanjski sud da je predmetna Odluka o isplati dividende za 1997. i 1998. godinu valjana i da je osnovan tužbeni zahtjev tužitelja, sve primjenom odredbe članka 220. stavak 4. i članka 223. Zakona o trgovačkim društvima. Naime, glavna skupština društva može na istoj skupštini opozvati odluku donesenu na toj skupštini, ali samo prije nego što je zaključen zapisnik sa te skupštine, jer se smatra da donesena odluka još nije postala valjana. „

VTS RH, Pž-4422/02-2 ood 8. veljače 2005.

60.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – OPOZIV ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE O ISPLATI DIVIDENDE

Zakonu o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03)

Članak 220. stavak 5.

Pravo dioničara na sudjelovanje u isplati dobiti društva proizlazi iz imovinskog dioničarevog prava proisteklog iz njegovih dionica, a pravo na isplatu stječe kada glavna skupština donese, po čl. 220. ZTD-a, odluku o isplati dobiti, odnosno dividende.

Pravo na naplatu dividende od društva ulazi u dioničarevu imovinu, kao tražbina, s danom kada glavna skupština društva donese odluku o isplati dividende, čime dioničari postaju vjerovnici društva pa glavna skupština čini povredu odredaba članka 49. stavak 4. Ustava Republike Hrvatske ako na nekom naknadnom zasjedanju ukine ranije donesenu odluku o isplati dividende.

„U odnosu na tuženikov navod iz žalbe da je tuženikova skupština 22. prosinca 2001. godine, dakle nakon podnošenja predmetne tužbe, stavila izvan snage odluku o isplati dobiti za 1997. i 1998. godinu, ovaj sud napominje da ta odluka nema nikakvog utjecaja na ovaj parnični postupak. Naime, neovisno o činjenici da ta odluka u sudskom postupku nije proglašena ništavom, ona je ništava jer se njenim sadržajem čini povreda propisa kojima se isključivo ili pretežno štite interesi vjerovnika društva (čl. 355. točka 3. ZTD). Vjerovnici društva su u ovom slučaju dioničari društva, među kojima je i tužiteljica, jer svoje pravo na isplatu temelje na ranijim skupštinskim odlukama, a propis čija se povreda odlukom skupštine od 22. prosinca 2001. godine čini jest odredba članka 49. stavak 4. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 41/01 i 55/01) koja propisuje da prava stečena ulaganjem kapitala ne mogu biti umanjena zakonom, niti drugim pravnim aktom. Zbog navedenog, odluka tuženikove skupštine od 22. prosinca 2001. godine je ništava, te se smatra kao da nije ni donesena, pa je zato pogrešno tuženikovo mišljenje da ta odluka proizvodi pravni učinak. Ništavost se može isticati tužbom, ali i na drugi način, kao što to proizlazi iz odredbe članka 357. stavak 1. ZTD. Nadalje, prema odredbi članka 109. Zakona o obveznim odnosima (“Narodne novine” br. 53/91, 73/91, 3/49, 7/96 i 112/99) sud na ništavost pazi po službenoj dužnosti. Stoga ni eventualno podizanje tužbe za utvrđenje ništavosti skupštinske odluke od 22. prosinca 2001. godine nema nikakvog utjecaja na ovaj parnični postupak.,,

VTS RH, Pž-6904/02 od 8. prosinca 2004.

61.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTRAVA – PRAVO DIONIČARA DA OD DRUŠTVA ZAHTIJEVA IZVJEŠĆE O PODACIMA U REGISTRU DIONICA

Zakonu o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03)

Članci 226. stavak 6. i 240.

Bez obzira na to tko vodi registar dionica određenoga dioničkog društva dioničar može samo od društva zahtijevati da ga izvijesti o podacima u registru dionica utoliko ukoliko se odnose na njega i o tome tko su ostali imatelji i kojih dionica u društvu.

Dakle, dioničar ne može takve podatke tužbom zahtijevati izravno od druge osobe koja po nalogu dioničkog društva vodi registar dionica ili od Središnje depozitarne agencije koja vodi račune dionica pojedinih dioničara dotičnog dioničkog društva.

Napomena: Po odredbama članka 131. stavak 3. Zakona o tržištu vrijednosnih papira (Narodne novine br. 84/02. od 17.7.2002), citat: (3) Svakome dioničaru na njegov zahtjev izdavatelj ili središnja depozitarna agencija treba omogućiti uvid u podatke iz članka 125. stavka 1. ovoga Zakona, a koji se odnose na dioničare i dionice toga izdavatelja...

Međutim, po gore izraženom stavu suda tužbom dioničar može zahtijevati podatke samo od dioničkog društva – izdavatelja.

Iz obrazloženja citirane odluke:

Drugostupanjski sud je citiranom svojom presudom odbio tuženikovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio presudu Trgovačkog suda u Splitu broj P-1384/2003 od 14. svibnja 2004.

Pobijanom prvostupanjskom presudom usvojen je tužiteljev tužbeni zahtjev pa je naloženo tuženiku da omogući tužitelju nesmetan uvid u registar tuženikovih dionica te je naloženo tuženiku da naknadi parnični trošak tužitelju u iznosu od 4.960,00 kn.

Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je tužitelj dioničar dioničkog društva - tuženika, koji je dionice stekao od Hrvatskog fonda za privatizaciju temeljem Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća. Tužitelj je od uprave društva tuženika pisano zatražio da mu se dostavi izvod iz knjige dionica s popisom dioničara i brojem dionica kojima raspolažu ili da mu se omogući uvid u registar (knjigu) dionica, a što mu nije omogućeno pa je podnio ovu tužbu. Tuženik je osporio tužbu i tužbeni zahtjev, navodeći da od nadležnih tijela Republike Hrvatske i od Središnje depozitarne agencije nije dobio očitovanje što se zbilo s registrom koji je vodila ovlaštena tvrtka. Nakon provedenog dokaznog postupka, prvostupanjski sud utvrdio je tužbeni zahtjev osnovanim te odlučio kao u izreci.

Protiv navedene presude, žalbu je podnio tuženik zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešne primjene materijalnog prava i odluke o trošku spora.

U žalbi ponavlja već izneseno tijekom postupka, napominjući da je tužitelj tužbeni zahtjev trebao postaviti prema drugom tuženiku obzirom je za tuženika registar dionica vodila ovlaštena tvrtka, a ne prema tuženiku. Stoga predlaže ovome sudu ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

U odgovoru na žalbu tužitelj ponavlja da svoj tužbeni zahtjev temelji na odredbi čl. 226. ZTD-a, koju stavak 6. i citira, te predlaže odbiti žalbu i potvrditi pobijanu presudu uz naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu...

Žalba nije osnovana...Ovaj žalbeni sud nalazi da je pobijana presuda pravilna i na zakonu osnovana.

Iz stanja spisa proizlazi da je tužitelj kao dioničar društva tuženika, zatražio od uprave da mu dostavi izvod iz knjige dionica s popisom dioničara i brojem dionica kojima raspolažu ili da mu se omogući uvid u knjigu dionica (list 4 spisa).

Prema odredbi čl. 226. st. 6. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine 11/93, 34/99, 52/00, 118/03) svaki dioničar ima pravo zahtijevati od društva da ga izvijesti o podacima u registru dionica koji se na njega odnose i o tome tko su imatelji i kojih dionica u društvu. Za vođenje registra dionica odgovara uprava, jer ona vodi poslove društva na vlastitu odgovornost, kako to propisuje odredba čl. 240. ZTD-a. Samo vođenje knjige dionica može se povjeriti stručnim osobama odnosno ovlaštenim tvrtkama izvan društva, ali se ona uvijek vodi u ime društva.

Slijedom navedenog, ispravno je stajalište prvostupanjskog suda kada tužbeni zahtjev utvrđuje osnovanim, pravilnom primjenom odredbe članka 226. st. 6. ZTD-a.

Neosnovan je ponovljeni tuženikov žalbeni navod da je tužitelj trebao tužbu postaviti prema drugome, a ne prema njemu jer da je za tuženika registar dionica vodila ovlaštena tvrtka, a to s razloga što za vođenje registra dionica odgovara uprava društva, bez obzira kome je povjereno samo vođenje registra.

Također iz same zakonske odredbe čl. 226. st.6. ZTD-a, jasno proizlazi da svaki dioničar ima pravo zahtijevati od društva da ga izvijesti o podacima u registru dionica pa se tuženikovi navodi da nema saznanja što se zbilo sa registrom dionica, ukazuju neozbiljnim

VTS RH, PŽ-6976/04 od 22. veljače 2005.

62.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – NIŠTAVOST UGOVORA O KUPNJI VLASTITIH DIONICA

Zakonu o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03)

Članak 233. i 236.

Ugovor o kupnji vlastitih dionica, koji je sklopljen suprotno odredbama (pretpostavkama) članka 233. ZTD-a, nije pravno ništav samo zbog suprotnosti tim odredbama, jer posljedica ništavosti nije propisana tom, a niti ijednom drugom odredbom ZTD-a. Dakle, odredbama članka 236. i 630. točka 23. ZTD-a propisane su posljedice zbog nepoštivanja odredbi članka 233. stavak 1. i 2. ZTD-a, a među njima nema posljedice pravne ništavosti.

Svrha pobijanja pravnih radnji po čl. 141. Stečajnom zakonu

U parnici radi pobijanja pravnih radnji sud ne odlučuje o valjanosti ili o nevaljanosti samog pravnog posla, već o pravnom učinku poduzete pravne radnje, dakle, samo utvrđuje da je pravna radnja bez pravnog učinka prema stečajnoj masi. Ne radi se, dakle, o utvrđivanju ništetnosti ili o poboynosti konkretnog pravnog posla (između ugovornih strana) nego se samo dokidaju učinci toga posla prema stečajnoj masi, naravno, ako je tužbeni zahtjev osnovan.

Svrha pobijanja pravnih radnji je potpunije namirenje vjerovnika stečajnoga dužnika, a koji se ostvaruje različito: ako je nešto otuđeno od imovine treba tražiti povrat otuđenja, ako su treći stekli nešto od dužnika dužni su to vratiti, ako je opterećena imovina treba otkloniti opterećenje. Instituti stečajnog prava, propisani su Stečajnim zakonom i svrha im je između ostalog, zaštititi imovinu stečajnog dužnika koja ulazi u stečajnu masu, ako je neopravdano otuđena ili opterećena, sve s ciljem ostvarenja uvjeta za što potpunije namirenje stečajnih vjerovnika.. te Vs RH broj Revt-117/04-2 i Gzz-337/03-2 od 20.1.2005. JK.

Napomena: Prethodan stav ne odnosi se na odredbe članka 234. ZTD-a koje određuju ništavost drugih, tamo navedenih, pravnih poslova dioničkog društva.

Iz obrazloženja presude VTS-a RH Pž-6346/02. od 29.4.2002:

Presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske odbijena je tužiteljeva žalba i potvrđena točka 1. izreke presude Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-6971/00 od 11. lipnja 2002. kojom je odbijen tužbeni zahtjev koji je bio usmjeren na **utvrđenje da su ništavi Sporazum od 23.12.1998. o osiguranju tražbine zasnivanjem založnog prava (hipoteke), zaključen na zapisnik Općinskog suda u Zagrebu od 23. 12. 1998. g. u ovršnom predmetu broj Ovr-2054/98, između prvotuzenika AB... kao predlagatelja osiguranja, drugotuzenika AC... kao protivnika osiguranja, i AD... kao zalagodavatelja, kojim Sporazumom**

AD... dopušta uknjižbu založnog prava na svojim nekretninama i to... na kojem se Sporazumu zasniva rješenje o osiguranju Općinskog suda u Zagrebu broj Ovr-2054/98 od 23.12.1998. te Ugovor od 28.11.1996. zaključen između prvotuženika AB... i drugotuženika AC... kojim se drugotuženik obvezao od prvotuženika otkupiti paket od 12940 dionica AB...d.d. ... za cijenu od 4,242.637,00 USD.”

Točkom 2. izreke prvostupanjske presude usvojen je tužbeni zahtjev koji je bio usmjeren na utvrđenje da su bez učinka prema stečajnoj masi tužitelja prethodno navedeni sporazumi... na kojima se zasniva rješenje o osiguranju Općinskog suda u Zagrebu broj Ovr-2054/98 od 23.12.1998. te Ugovor od 23.11.1998. o zasnivanju založnog prava zaključen između prvotuženika ... kojim ugovorom vlasnik dopušta uknjižbu založnog prava na svojim nekretninama...

Rješenjem je sud odbacio tužbu s tužbenim zahtjevom koji glasi: “Nalaže se Zemljišno-knjižnom odjelu Općinskog suda u Zagrebu, da u z.k.ul.br. 3217 k.o. Stenjevec ... uspostavi ranije zemljišno-knjižnog stanje kakvo je bilo prije uknjižbe prava zaloga ... tako da se u navedenim zemljišno-knjižnim ulošcima briše pravo zaloga...Odbačen je i podredni tužbeni zahtjev kojim se traži da je prvotuženik... dužan tužitelju izdati zemljišno-knjižno očitovanje, podobno za upis u zemljišnu knjigu, kojim bezuvjetno dopušta brisanje založnog prava na tužiteljevim nekretninama...

U obrazloženju prvostupanjski sud navodi da je tužbom tužitelj, a temeljem odobrenja stečajnog suca sukladno odredbi čl.141. st. 4. Stečajnog zakona i konačno specificiranog tužbenog zahtjeva, tražio da se utvrdi da su ništavi sporazum od 23.12.1998. o osiguranju tražbine zasnivanjem založnog prava, te ugovor od 28.11.1996. zatim da su bez pravnog učinka prema stečajnog masi tužitelja sporazum od 23.12.1998. o osiguranju tražbine zasnivanjem založnog prava, te ugovor od 23.11.1998. o zasnivanju založnog prava, te da se naloži zemljišno knjižnom odjelu Općinskog suda u Zagrebu uspostavu ranijeg zemljišno-knjižnog stanja kakvo je bilo prije uknjižbe prava zaloga, te da se u navedenim zemljišnim knjigama briše pravo zaloga ... Za slučaj da sud ne prihvati tužbeni zahtjev iz točke 3. tužitelj podredno ističe eventualno kumulirani tužbeni zahtjev da je prvotuženik dužan tužitelju izdati zemljišno knjižno očitovanje, podobno za upis u zemljišnu knjigu, kojim bezuvjetno dopušta brisanje založnog prava na nekretninama tužitelja.

U tužbi navodi kako se nad tužiteljem vodi stečajni postupak otvoren rješenjem suda br. St-171/00 od 07.06.2000., u kojem je postupku prvotuženik ASAP stečajnom prijavom od 21.07.2000. prijavio svoju tražbinu od 4,243.000 USD, a razlučnu tražbinu razlučnog vjerovnika sa pravom na odvojeno namirenje i hipotekarno založene nekretnine u vlasništvu tužitelja kao stečajnog dužnika. Ova razlučna tražbina proizlazi iz ugovora od 23.11.1998. o zasnivanju založnog prava zaključenog između zalogodavatelja... i prvotuženika ... te iz rješenja Općinskog suda u Zagrebu broj Ovr-2054/98 od 23.12.1998., donijetog u ovršnom postupku osiguranja temeljem Sporazuma od 23.12.1998. o osiguranju zaključenog na zapisniku suda između prvotuženika kao vjerovnika, drugotuženika ... kao dužnika i zalogodavatelja kao založnog dužnika, kojemu je određeno osiguranje... Tužitelj je, dakle, kao treća osoba i založni dužnik dao hipoteku na svojim nekretninama, a radi osiguranja novčanih

tražbina prvotuženika ...kao vjerovniku prema drugotuženiku ...kao glavnom dužniku. Tražbina je ... prema glavnom dužniku osigurana tom hipotekom i temelji se na ugovoru od 28.11.1996. zaključenom između prvotuženika...i drugotuženika ... Dakle drugotuženik je ugovorom preuzeo obvezu prema prvotuženiku, a namirenje te tražbine ...osigurano je zalogom na poslovnom udjelu u trećoj osobi (zalagodavatelju) kao i hipotekom na nekretninama u vlasništvu te treće osobe. Tužitelj navodi da je vrijeme zaključenja spornih ugovora, drugotuženik bio član društva tužitelja i vlasnik cijelog poslovnog udjela u zalagodavatelju, a prvotuženik je od 1996.godine držao u zalogu cijeli poslovni udjel u zalagodavatelju, i to, temeljem članka III ugovora od 28.11.1996. i čl. 2. toč. 3. Anexa br. 2. od 23.12.1998., slijedom čega je mogao nadzirati i pratiti financijsko zalagodavateljevo poslovanje pa je stoga prvotuženiku bilo nužno poznato financijsko stanje i poslovanje toga trgovačkog društva tijekom tog razdoblja. U vrijeme zaključenja spornih ugovora u mjesecu studenom 1998. godine i u prosincu iste godine, zalagodavatelj (založni dužnik) je već bio visoko zaduženo društvo vrlo velikim preuzetim financijskim obvezama po kreditu, a koja je okolnost bila poznata i prvotuženiku, kao imatelju zalogu na poslovnom udjelu i drugotuženiku kao jedinom članu društva.

Tužitelj tužbu temelji na odredbi čl. 133. st. 1. Stečajnog zakona - navodi se dalje u obrazloženju - koji propisuje da je pobojna pravna radnja kojom se za tražbinu članu društva daje osiguranje, ukoliko je ta radnja poduzeta unutar 5 godina (nakon novele SZ-a Nn br. 129/00 = deset godina) prije podnošenja stečajnog prijedloga i na odredbi čl. 132. Stečajnog zakona koji propisuje da je pobojna pravna radnja dužnika bez naknade ili uz neznatnu naknadu, ukoliko je poduzeta unutar 4 godine prije podnošenja stečajnog prijedloga. Budući je stečajni dužnik poduzeo pravnu radnju bez naknade, dakle bez odgovarajuće protučinidbe, slijedom čega je stečajna masa dužnika umanjena, a time su nužno oštećeni i stečajni vjerovnici. Naime, zalagodavatelj je, kao treća osoba, bez naknade dao hipoteku na svojoj nekretnini kao osiguranje prvotuženikove tražbine prema drugotuženiku. Naplatni pravni posao postojao je između vjerovnika i dužnika (kupnja dionica) no zalagodavatelj nije bio sudionik tog naplatnog pravnog posla, nego posebnim pravnim poslom, davanjem hipoteke, poduzeo pravnu radnju bez naknade slijedom čega je on bio sudionikom samo tog besplatnog pravnog posla, jer temeljem pobijenog ugovora i sporazuma nije stekao nikakva, niti imovinska prava, a niti koristi, već je samo preuzeo obvezu, i to obvezu trpjeti namirenje tuđe tražbine na svojoj imovini. Stoga navedene radnje zasnivanja hipoteke predstavljaju pravne radnje dužnika bez naknade.

Tužitelj traži utvrđenje ništavosti sporazuma od 23.12.1998. i ugovora od 28.11.1996. iz razloga što je ASAP protiv tužitelja pokrenuo ovršni postupak Ovr-2247/00, u kojem je doneseno rješenje o ovrši temeljem ovdje pobijanog sporazuma konstatiranog na zapisniku suda 23.12.1998., kako ovaj sporazum ima snagu sudske nagodbe, temeljem tog ovršnog Sporazuma sud je donio rješenje o ovrši suglasno izričitoj odredbi čl. 267. st. 1. OZ-a, stoga tužitelj može isticati apsolutnu ništavost citiranog ugovora i sporazuma (kao ovršne isprave u gore navedenom ovršnom postupku), sve pozivom na odredbe čl. 103. i 104. ZOO-a, te odredbe čl. 233. i 234. Zakona o trgovačkim društvima. Smatra da je ugovorom od 28.11.1996. ugovorena pravno

nedopuštena činidba - prodaja dionica zabranjena ZTD-om, ostvarenje koje tražbine je osigurano sporazumom od 23.12.1998. Tužitelj napominje da se točkama 1. i 2. petita tužbe pobijaju različiti ugovori, odnosno isti je samo sporazum od 23.12.1998., ali po različitoj pravnoj osnovi i sa različitim pravnim posljedicama, a glede ovršnog postupka odnosno stečaja, pa napominje da zahtjev iz točke 2. nije konzumiran zahtjevom iz točke 1. petita tužbe.

Pored tužbe tužitelj je podneskom od 04. 01. 2001. stavio za donošenje privremene mjere...

U odgovoru na tužbu prvotuženik se protivi tužbi i tužbenom zahtjevu... ističe kako za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika obzirom da tužitelj temelji tužbu na odredbi čl.132. i 133. Stečajnog zakona, bila je potrebna pretpostavka saznanja o solventnosti dužnika napominjući da je tužitelj u vrijeme poduzimanja pravnih radnji bio solventna firma. Prvotuženik smatra da tužitelj pogrešno tumači odredbu čl. 133. Stečajnog zakona, kojeg treba povezati s odredbom čl. 408. ZTD-a prema kojem zajam kojim se nadomješta kapital i zajam koji član d.o.o.-a daje društvu, a radi se dakle o odnosu člana društva i društva. Dalje navodi da prvotuženik nije bio sudionik besplatnog pravnog posla, već sudionik u postupku osiguranja koji nije nikad pravna radnja uz naknadu. Prvotuženik stavlja prigovor stvarne nadležnosti Trgovačkog suda obzirom da je predmet spora ovršni sporazum stranaka koji ima snagu ovršne sudske nagodbe. Ističe kako tužitelj ničim nije dokazao osnovanost svojih tvrdnji da bi došlo do oštećivanja vjerovnika, kao što nije dokazao da je stečajni dužnik namjerno svakom pojedinom vjerovniku nanio štetu zaključenjem ovih ugovora. Dalje napominje da prvotuženik nije vjerovnik stečajne mase tužitelja te u tom slučaju ne može biti riječi o pogodovanju vjerovnika te da će se tek kad se pristupi diobi stečajne mase i namirenju vjerovnika, dokazati da će doći do oštećenja vjerovnika.

Drugotuženik ističe prigovor promašene pasivne legitimacije napominjući da tužitelj nema nikakvog pravnog interesa niti očekuje bilo kakvu pravnu korist od tako postavljenog deklaratornog tužbenog zahtjeva. Drugotuženik ističe prigovor promašene pasivne legitimacije te zbog toga osporava u cijelosti osnovanost tužbe i tužbenog zahtjeva i predlaže u odnosu na drugotuženika odbiti tužbu u cijelosti. Navodi kako se tužba radi pobijanja pravnih radnji podnosi protiv osobe prema kojoj je pravna radnja poduzeta pa smatra da je potrebno utvrditi u čiju je korist tužitelj (zalagodavatelj) založio svoje nekretnine i jedino ta osoba može biti pasivno legitimirana, a nikako drugotuženik koji je doduše bio sudionik pri zasnivanju založnog prava, ali ne u svojstvu zalogoprimatelja jer zalog nije ustanovljen u njegovu korist već u svojstvu dužnika. Dalje ističe da se tražbina prvotuženika prema drugotuženiku sastoji od obveze drugotuženika da od prvotuženika otkupi dionice čiji je emitent drugotuženik za cijenu od 4,243.000 USD, dakle od prava da od drugotuženika zahtjeva zaključenje ugovora o prijenosu dionica, koji ugovor nikad nije zaključen te prvotuženik još uvijek ima te dionice drugotuženika, pa prvotuženik nema dospjelu novčanu tražbinu od drugotuženika u iznosu od 4,243.000 USD. Stoga drugotuženik smatra da rješenje o osiguranju kojim je sud odredio uknjižbu založnog prava na nekretninama tužitelja, a u korist prvotuženika nije na zakonu osnovano jer, u koliziji s odredbom čl. 263. st. 1. OZ-a i čl. 264. st. 1. OZ-a. Te odredbe dozvoljavaju uknjižbu prava zaloga samo radi

osiguranja novčane tražbine dok pravo na zaključenje Ugovora o prijenosu dionica nije novčana tražbina. Drugotuženik priznaje kako nije mogao zaključiti ugovor kojim bi stekao vlastite dionice obzirom na odredbu čl. 233. ZTD-a, stoga takav Ugovor nije zaključen. Kako je takvo stjecanje vlastitih dionica nedopušteno, smatra da je i obveza drugotuženika iz ugovora od 28.06.1996. i anexa od 23.11.1998. - ništava. Glede postavljenog tužbenog zahtjeva za utvrđenjem ništavosti ugovora od 28.11.1996. i Sporazuma od 23.12.1998. drugotuženik priznaje da je takav tužbeni zahtjev osnovan.

Na temelju provedenog dokaznog postupka, a pogotovo uvidom u ugovor o zasnivanju založnog prava od 23.11.1998... sud nalazi da tužbeni zahtjev treba odbiti. Uvidom u navedene akte je utvrđeno da je drugotuženik ACM preuzeo obvezu prema prvotuženiku ASAP-u, čije je namirenje tražbine, osigurano zalogom na poslovnom udjelu u trećoj osobi, dakle, ACM-RIS d.o.o. i hipotekom na nekretninama u vlasništvo ACM-RIS ...

Iz Ugovora o kreditu od 06.02.1996. (list 184 spisa), na kojeg se poziva i tuženik, zaključenog između ACM kao korisnika kredita i AGRI SEED AGRICULTURAL PRODUCTS LIMITED kao kreditora, slijedi da je korisnik kredita uzeo od kreditora iznos od 6,000.000,00 DEM. Dodatkom tog ugovora o kreditu od 06.02.1996. (list 186 spisa), iste ugovorne strane, dana 07.03.1997. određuju smanjenje kredita na 5,913.498,00 DEM. Predmetne ugovore zaključili ACM i AGRI SEED AGRICULTURAL PRODUCTS LIMITED, pa se isti ugovori ne odnose ni u čemu na tužitelja, odnosno njegova prednika. Slijedom navedenog sud je zaključio da naprijed navedeni ugovori nisu ni u kakvoj vezi sa pravnim radnjama koje tužitelj pobija. Naime, iz sporazuma i ugovora o zasnivanju založnog prava od 23.11.1998. jasno slijedi da se osigurane tražbine prvotuženika prema drugotuženiku u iznosu od 4.243.000 USD, koji iznos predstavlja kupovnu cijenu za 12.940 dionica koje se drugotuženik obvezao kupiti od prvotuženika. Ovdje se radi o tužbi radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika, koja je tužba podnesena sukladno odredbi čl. 141. st. 4. Stečajnog zakona (NN 44/96, 29/99, 129/00) uz odobrenje stečajnog suca te nema roka radi upućivanja u parnicu pa nema niti prekluzije rokova kako to ističe prvotuženik. Naime, prema odredbi čl.141. st.2. Stečajnog zakona tužba za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika može se podnijeti u roku od 2 godine od otvaranja stečajnog postupka, a najkasnije do zaključenja stečajnog postupka, pa kako je tužba podnesena dana 29. 12. 2000, a stečaj je otvoren 07. 06. 2000. to je tužba podnesena u roku.

Međutim tuženikov prigovor glede tražbine je u redu, jer je prvotuženik tražio različno pravo na nekretninama upisanim u zemljišne knjige i nije se trebao prijaviti u stečaj, o različnom pravu upisanom u zemljišne knjige sud ne odlučuje, ali stečajni upravitelj može ustati ovakvom tužbom radi pobijanja pravnih radnji kojom se zapravo različno pravo osporava. Tuženik može provoditi ovrhu, a tužitelj istu ne može onemogućiti zatraženom privremenom mjerom već institutima Ovršnog zakona pa privremena mjera nije dopuštena, stoga je tužitelj povukao prijedlog za izdavanje privremene mjere, čemu se punomoćnik drugotuženika nije protivio.

Predmet ovog spora je pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika, za koje je suđenje stvarno nadležan trgovački sud pa je prigovor stvarne nenadležnosti neosnovan. Naime, odredbom članka 19. st.2. Zakona o sudovima (NN 3/94, 100/96)

propisano je da trgovački sudovi sude u svim sporovima u kojima se kao stranke pojave pravne osobe nad kojima je otvoren postupak stečaja, bez obzira na svojstvo druge strane i vrijeme pokretanja stečajnih sporova te svih sporova povodom stečaja.

Prigovor promašene pasivne legitimacije u odnosu na drugotuženika, neosnovan je iz razloga što je drugotuženik sukontraht pobijanog sporazuma te su jedinstveni suparničari glede pobijanja sporazuma u pravnoj zajednici, a tužitelj osnovano tuži i drugotuženika. Za legitimaciju u konkretnom slučaju dovoljno je da je on po takvoj radnji sudjelovao da bez njegova sudjelovanja, njeni pravni učinci ne bi nastupili, a nesporno je utvrđeno da je i drugotuženik sudionik spornih pravnih radnji pa je sukladno tome i pasivno legitimiran.

Pravnu osnovu tužbenog zahtjeva iz točke 2. petita tužbe tužitelj temelji na odredbi čl. 132. Stečajnog zakona iz razloga što je pravna radnja dužnika bez naknade budući je stečajni dužnik poduzeo radnju bez odgovarajuće protučinidbe, a slijedom čega je stečajna masa dužnika umanjena pa su time i nužno oštećeni i stečajni vjerovnici.

Naime, ACM-RIS je kao treća osoba dala zalog na svojoj nekretnini, a radi osiguranja ASAP-ove tražbine prema ACM-u, a da nije stekao nikakvu korist. Kako je iz pobijanog sporazuma jasno razvidno da je pravni prednik dopustio zasnivanje založnog prava radi osiguranja tuđe tražbine odnosno duga, a da pri tom nije ostvario nikakvu korist, nesporno je **da se radi o pravnoj radnji bez naknade iz čl. 132. Stečajnog zakona. Svrha pobijanja pravnih radnji je potpunije namirenje vjerovnika, a koji se ostvaruje različito: ako je nešto otuđeno od imovine treba tražiti povrat otuđenja, ako su treći stekli nešto od dužnika dužni su to vratiti, ako je opterećena imovina treba otkloniti terete.** Instituti stečajnog prava, propisani su Stečajnim zakonom i svrha im je između ostalog, zaštititi imovinu stečajnog dužnika koja ulazi u stečajnu masu, ako je neopravdano otuđena ili opterećena, sve s ciljem ostvarenja uvjeta za što potpunije namirenje stečajnih vjerovnika.

Ugovor o zasnivanju založnog prava i sporazum zaključeni su dana 23. 11. 1998., a prijedlog za otvaranje stečajnog postupka zaprimljen je na ovome sudu 26. 04. 2000. to je ispunjen i drugi uvjet predviđen odredbom čl. 132. Stečajnog zakona, koji propisuje da se pravna radnja dužnika bez naknade ili uz neznatnu naknadu može pobijati, osim ako je poduzeta 4 godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, a pravne radnje su poduzete godinu i pol prije pokretanja stečajnog postupka, dakle unutar traženog roka od 4 godine. Pogrešno prvotuženik smatra da se na ovaj slučaj ne odnosi odredba čl. 132. Stečajnog zakona već da bi se ovdje eventualno radilo o primjeni odredbe čl. 128. Stečajnog zakona, koji propisuje rok od 3 mjeseca prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečaja, a koji je rok istekao znatno prije otvaranja pa stoga radnje nisu pobojne. Nesporno je da je tužitelj pobijane ugovore zaključio kao založni dužnik to jest da je svojom nekretninom jamčio vjerovniku, ovdje prvotuženiku, za obveze treće osobe dužnika ovdje drugotuženika. Dakle tužitelj dozvoljava zasnivanje hipoteke na svojoj nekretnini, radi osiguranja ASAP-ove tražbine koju on ima prema ACM-u, a da ASAP ne daje ništa za osiguranje svog vlastitog duga, dok ACM-RIS daje svoju nekretninu i za uzvrat ne dobiva ništa

niti stječe kakvu korist, samo preuzima obvezu prema ASAP-u. Kako dakle osim preuzete obveze, tužitelj nije stekao nikakvu korist pa je to upravo pravna radnja bez naknade. Kako je dakle poduzimanje takve pravne radnje bez naknade evidentno išlo na štetu tužitelja odnosno stečajnog dužnika jer je došlo do umanjavanja imovine tužitelja odnosno sada stečajne mase pa se uzročna veza između pobijane pravne radnje i umanjavanja imovine tužitelja se sastoji u činjenici da bi namirenje vjerovnika da radnja nije bila poduzeta, bila uspješnija, jer bi založena nekretnina, da nema hipoteke, ušla u stečajnu masu. Dakle pobijani Ugovor i Sporazum jesu pravna radnja kojom je tužitelj prednik dopustio zasnivanje hipoteke radi osiguranja tuđe tražbine odnosno duga, a da pri tom nije ostvario nikakvu korist, te je nedvojbeno utvrđeno da se ovdje radi o pravnoj radnji bez naknade, pa je tužbeni zahtjev valjalo usvojiti te je odlučeno kao u točki II. izreke.

Kako je povodom te radnje donijeta ovršna isprava i hipoteka je upisana u zemljišnu knjigu to je prvotuzhenik pokrenuo nezakonitu ovrhu radi naplate na teret te imovine, ta nekretnina bi inače ulazila u stečajnu masu i služila namirenju stečajnih vjerovnika, to je sasvim logično da su pobijanom radnjom oštećeni vjerovnici slijedom čega je ispunjena i odredba čl. 127. Stečajnog zakona.

Kako u parnici radi pobijanja pravnih radnji sud ne odlučuje o valjanosti ili o nevaljanosti samog pravnog posla, već o pravnom učinku poduzete pravne radnje, dakle, samo utvrđuje da je pravna radnja bez pravnog učinka prema stečajnoj masi to je tužitelj i zatražio utvrđenje ništavim ugovora od 28.11.1996. i sporazuma od 23. 11. 1998. koji ugovor pobija po različitoj pravnoj osnovi pozivajući se na odredbe ZOO-a i ZPP-a i sa različitim pravnim posljedicama. Tužitelj ima pravni interes kada traži da se utvrdi ništavim ugovor od 28. 11. 1996. i sporazum od 23. 12. 1998. iz razloga što je ASAP protiv tužitelja pokrenuo ovršni postupak Ovr-2247/00, u kojem je Općinski sud donio rješenje o ovrsi temeljem pobijenog sporazuma konstatiranog na zapisnik Općinskog suda od 23. 12. 1998., koji ima snagu sudske nagodbe. Temeljem tog ovršnog sporazuma sud je donio rješenje o ovrsi suglasno izričitoj odredbi čl. 267. st. 1. Ovršnog zakona. Tužitelj može isticati apsolutnu ništavost ugovora i sporazuma kao ovršne isprave, a pozivajući se na odredbu čl. 103. i 104. ZOO-a i odredbi čl. 233. i čl. 234. Zakona o trgovačkim društvima. Ugovorom od 28.11.1996. ugovorena je pravno nedopuštena činidba koja se ogleda u činjenici da je stjecanje vlastitih dionica u načelu zabranjeno, a može se stjecati samo u slučajevima predviđenim odredbom čl. 233. ZTD-a. **Odredbom čl. 233. ZTD-a određeno je kada društvo može stjecati vlastite dionice, a kako u konkretnom slučaju stjecanje dionica nije učinjeno u skladu s tom odredbom, radi se o nedopuštenoj činidbi, ali zbog toga ugovor ipak nije ništav jer samo pozivanje na odredbu čl. 233. ZTD-a ne znači da je ugovor zaključen protivno toj odredbi ništav jer tužitelj nije dokazao i druge razloge za ništavost ugovora, npr. da li je poduzetom radnjom došlo do smanjenja temeljnog kapitala društva ili rezervi koje se ne smiju koristiti za plaćanje dioničarima itd. Sama radnja je možda nedopuštena, ali učinke koje bi ona proizvela tužitelj nije dokazao, ne znači nužno da je ugovor ništav u smislu odredbi čl. 103. ZOO-a. Stoga je odlučeno kao u točki I. izreke.**

Glede pak sporazuma za kojeg tužitelj traži da se utvrdi ništavim (točka I. petita

tužbe), a u točki II. da zasnivanje založnog prava nema učinka prema stečajnoj masi, dakle da tražbina postoji, ali se ne može odvojeno namiriti iz založene nekretnine, dva su kontradiktorna zahtjeva i tužitelj se morao opredijeliti za jedan od njih, a ne postaviti zahtjev za ništavost i pobijanje. Kako tužitelj zapravo ima odobrenje stečajnog suca podnijeti tužbu za pobijanje pravnih radnji temeljem odredbi čl. 141. Stečajnog zakona očito je tužba bila usmjerena u tom pravcu.

Budući je o sporazumu kao radnji stečajnog dužnika već donesena odluka kojom se utvrđuje da je ista bez pravnog učinka prema stečajnoj masi to odluku o sporazumu, iz petita tužbe točke I. tužitelja je valjalo odbiti i s tim dijelom tužbenog zahtjeva, iz već gore navedenih razloga, odlučeno je kao u toč. I. izreke. Tužbom za pobijanje pravnih radnji može se zahtijevati utvrđenje da je pobojna radnja bez učinka prema stečajnoj masi i da je protivna strana dužna vratiti u stečajnu masu sve imovinske koristi stečene na osnovi pobijane radnje u smislu odredbe čl. 141. st. 5. Stečajnog zakona. Kumuliranje nekih drugih zahtjeva nije valjano stoga što postupak upisa u zemljišne knjige je izvanparnični postupak pa po prirodi stvari nije moguće kumulirati prijedlog za upis u zemljišne knjige i tužbeni zahtjev. Prema odredbi čl. 30. st. 1. Zakona o zemljišnim knjigama knjižni su upisi: uknjižba, zabilježba i predbilježba. Brisanje zaloge vrši se po odredbama izvanparničnog postupka i u tom postupku. Zalogom koji se zabilježava, ne vrše se promjene u zemljišnim knjigama već uknjižbom i predbilježbom, pa bi onda bila dopuštena samo brisovna tužba sukladno čl. 129. Zakona o vlasništvu, što u ovom slučaju nije traženo (traži brisanje hipoteke na teretovnici C, a to je izvanparnični postupak). Pogrešno tužitelj smatra da je posljedica pobijanja pravne radnje prestanak založnog prava. Promjene u zemljišnim knjigama vrše se upisom prestanka založnog prava, kako ovdje tužitelj traži brisanje prava zaloge, nije se moglo udovoljiti zahtjevu tužitelja iz već gore navedenih razloga, stoga je tužbu sa tužbenim zahtjevom točke III. petita tužbe valjalo odbaciti. I podredno postavljen zahtjev iz istih se razloga - odbacuje pa je odlučeno kao u točki IV. izreke.

Protiv ove presude i rješenja žale se tužitelj i tuženi...

Tužiteljeva žalba nije osnovana, dok je tuženikova žalba osnovana...

Glede tužiteljeve žalbe iz razloga koji se odnose na točku 1. izreke presude, a kojom je odbijen tužbeni zahtjev za utvrđenjem ništavosti sporazuma od 23. 12. 1998. žalbeni sud nalazi da je tužitelj postavio dva tužbena zahtjeva koja se međusobno isključuju, odnosno koja su kontradiktorna. Ispravan je zaključak prvostupanjskog suda da tužitelj ima odobrenje stečajnog suca za podnošenje tužbe za pobijanje pravnih radnji temeljem odredbi čl. 141. st. 4. Stečajnog zakona, a nije imao odobrenje za utvrđivanje da su sporazum i ugovor ništavi. Oba se tužbena zahtjeva odnose i na sporazum od 23. 12. 1998. i ugovor o zasnivanju založnog prava od 23. 11. 1998. Ovdje ipak nije riječ o kumulaciji tužbenih zahtjeva, već alternativno postavljenim tužbenim zahtjevima. Naime, tužitelj je ovlašten tražiti samo to da je pravna radnja bez učinka prema stečajnoj masi, a nije ovlašten tražiti da je pravna radnja ništava (vidi list 6 spisa). O alternativnoj mogućnosti sud ne može ni raspravljati ni odlučivati pa ni ulaziti u ocjenu njene adekvatnosti. Prema tome ovdje nema kumulacije

tužbenih zahtjeva. Kako je sud prihvatio da je pobjona radnja bez učinka prema stečajnoj masi i da je protivna strana dužna vratiti u stečajnu masu sve imovinske koristi stečene na osnovu tog sporazuma time je iscrpljena mogućnost odlučivanja prvostupanjskog suda pa on nije imao ovlaštenja upuštati se u raspravljanje je li navedeni sporazum ništav, a u smislu odredaba čl. 233. i 234. Zakona o obveznim odnosima (NN 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96 i 112/99).

Glede navoda žalbe da je prvostupanjski sud pogrešno odbacio tužbu u toč. III. i IV. izreke rješenja temeljeći svoju odluku na stavu da kumuliranje nije valjano, jer je postupak upisa u zemljišnu knjigu izvanparnični postupak te da bi u konkretnom slučaju bila dopuštena brisovna tužba, žalbeni sud prihvaća navode prvostupanjskog suda. Prvostupanjski sud nije odbacio tužbeni zahtjev već je odbacio tužbu. Također netočni su navodi žalitelja da on nije tražio da se naloži Zemljišno-knjižnom odjelu Općinskog suda u Zagrebu uspostava ranijeg zemljišno-knjižnog stanja jer se takvo proširenje tužbe nalazi na listu 33 spisa. I ovaj sud smatra da u ovom slučaju nije moguća objektivna kumulacija jer nisu ispunjene minimalne objektivne pretpostavke za dopustivost kumulacije, tj. da je za sve kumulirane zahtjeve stvarno nadležan isti sud i da je određena ista vrsta postupka. (čl 188. st. 1. ZPP). Kako u ovom slučaju nije riječ o istoj vrsti postupka jer je u jednom zahtjevu predviđen parnični postupak, a u drugom se zahtjevu radi o izvanparničnom postupku, to je prvostupanjski sud donio ispravnu odluku.

Žalbeni sud, međutim, nalazi da je žalba prvotuzženika osnovana. Ova se žalba odnosi na točku II. izreke presude. Nije jasno na temelju čega smatra prvostupanjski sud da je u ovom slučaju riječ o pravnim radnjama bez naknade ili uz neznatnu naknadu iz čl. 132. Stečajnog zakona (NN br. 44/96, 29/99 i 129/00, dalje SZ), a ne o tzv. kongruentnom namirenju iz čl. 128. SZ. U prvom slučaju pobija se pravna radnja koju je dužnik poduzeo u posljednjih četiri godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, a u drugom slučaju ako je poduzeta u posljednja tri mjeseca prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka. Sud tvrdi da je stečajni dužnik poduzeo radnju bez odgovarajuće protučinđbe, a slijedom čega je stečajna masa dužnika umanjena pa su time i nužno oštećeni i stečajni vjerovnici. Naime, tužitelj je kao treća osoba dala zalog na svojoj nekretnini radi osiguranja prvotuzženikove tražbine prema drugotuzženiku, a da pri tome nije stekao nikakvu korist. Prema tome, sud smatra da se na ovaj slučaj ne odnose odredbe SZ o kongruentnom namirenju, iako to ničim ne obrazlaže. Prema čl. 128. st. 1. SZ pobjodne su pravne radnje kojima se vjerovniku daje ili omogućava namirenje na način i u vrijeme u skladu sa sadržajem njegova prava. Kako je očito da se vjerovnikovo pravo temelji na sporazumu zaključenom pred sudom u smislu čl. 263. Ovršnog zakona to nije jasno zašto prvostupanjski sud smatra da nije riječ o kongruentnom namirenju.

Sve kada bi bili točni navodi prvostupanjskog suda da je riječ o pravnim radnjama bez naknade ili uz neznatnu naknadu, pored uvjeta iz čl. 132. SZ valja ispitati jesu li ispunjeni opći uvjeti iz čl. 127. SZ a to su da se remeti ujednačeno namirenje vjerovnika (oštećuje vjerovnika) odnosno je li riječ o radnji kojom se pojedini vjerovnici stavljaju u povoljniji položaj (pogodovanje vjerovnika). Kako je riječ o sporazumu i ugovoru o zasnivanju založnog prava nije vidljivo na koji su način oštećeni vjerovnici,

odnosno na koji su način pojedini vjerovnici stavljeni u povoljniji položaj. Ovo pogotovu kad se zna da samim zasnivanjem založnog prava nije nitko oštećen, nego bi mogao biti oštećen tek kad bi se založno pravo pokušalo realizirati. Napominje se da u ovom članku SZ nije riječ o oštećenju dužnika već vjerovnika i nije riječ o umanjenu stečajne mase dužnika.

Prema tome, ovaj sud nalazi da su počinjene bitne povrede postupka iz čl. 354. st. 13. ZPP-a tj. da izreka presude proturiječi razlozima presude, a i ti su razlozi nejasni i proturiječni. Stoga će prvostupanjski sud u ponovljenom postupku ukloniti navedene bitne povrede postupka ustanoviti je li se pobija kongruentno namirenje vjerovnika ili je riječ o pobijanju pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu, zatim će ispitati jesu li ispunjeni uvjeti iz čl. 127. SZ, tj na koji je način i konkretno sklapanjem ugovora i sporazuma o zasnivanju založnog prava remećeno ujednačeno namirenje vjerovnika, odnosno jesu li i na koji način vjerovnici oštećeni ili na koji su način pojedini vjerovnici stavljeni u povoljniji položaj...

VTS RH, Pž-6346/02. od 29. travnja 2002.

63.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – POBIJANJE ODLUKE NADZORNOG ODBORA O OPOZIVU PREDSJEDNIKA UPRAVE DIONIČKOG DRUŠTVA

Zakonu o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03)

Članak 244. stavak 2.

Ako opozvani član ili predsjednik uprave dioničkog društva svojom tužbom protiv društva zahtijeva utvrđenje ništavosti odluke nadzornog odbora o opozivu njegova imenovanja na tu dužnost onda sud ne može donijeti odluku kao da se radi o pobijanju odluke nadzornog odbora o opozivu zbog toga što je donesena bez važnog razloga. Kada je po čl. 244. stavak 2. ZTD-a odluka o opozivu člana ili predsjednika uprave donesena bez važnog razloga radi se o pobojnoj, a ne o ništavoj odluci.

Iz obrazloženja:

Pravilno je, prema ocjeni ovoga suda, prvostupanjski sud zaključio da se u ovom slučaju ne radi o ništavoj odluci o opozivu tužitelja s dužnosti predsjednika tuženikove uprave, jer je takvu odluku donio za to ovlašteni organ društva - nadzorni odbor, na svojoj sjednici na kojoj su prisustvovali svi njegovi članovi, a odluka je donesena jednoglasno.

Iako se razlozi, koje tužitelj navodi u tužbi, odnose na pobijanje odluke tuženikove nadzornog odbora o opozivu tužitelja s dužnosti predsjednika tuženikove, u smislu članka 244. stavak 2. ZTD-a, te iako je prethodno proveo dokazni postupak i utvrdio da je postojao važan razlog za opoziv tužitelja s navedene dužnosti, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da nije mogao donijeti odluku kao da se radi o tužbi i

tužbenom zahtjevu radi pobijanja jer je tužitelj tužbom zahtijevao utvrđenje ništavosti navedene odluke nadzornog odbora. To zbog toga što je sud dužan i smije suditi u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva kojeg je odredio sam tužitelj.

U situaciji kada bi se radilo o tužbi radi pobijanja odluke, sud bi bio ovlašten pobijati odluku utvrditi ništavom, ako bi za to utvrdio pretpostavke, jer na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti, ali ne i obrnuto...

Prema obrazloženju navedene presude, iako je prethodno utvrdio postojanje važnog razloga za opoziv tužitelja s dužnosti predsjednika uprave tuženika, tužitelj u tužbi ne traži ocjenu zakonitosti odluke o opozivu imenovanja da se isto oglasi nevažećim, već traži utvrđenje ništavom predmetne odluke iz razloga što ona ne sadrži važne razloge za opoziv, pa kako je odluka o opozivu donesena u valjanom postupku, na sjednici Nadzornog odbora, te su za nju glasali svi članovi Nadzornog odbora i sadrži važan razlog za opoziv imenovanja, zaključeno je da je zahtjev za utvrđenje ništavosti takve odluke neosnovan. Također je navedeno da se svi razlozi - na kojima tužitelj temelji svoj tužbeni zahtjev i na koje se poziva u tužbi - odnose na utvrđenje nevaljanosti odluke o opozivu, a da o nevaljalosti odluke o opozivu sud nije bio ovlašten odlučivati jer mora suditi u okviru zahtjeva kojeg je postavio tužitelj, a to je utvrđivanje ništavosti predmetne odluke.

Navedenu presudu žalbom pobija tužitelj zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešne primjene materijalnog prave, te zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Smatra pogrešnim utvrđenje suda prema kojem su zaključci i preporuke Vlade Republike Hrvatske bili osobito važan razlog za donošenje odluke o opozivu imenovanje tužitelja sa dužnosti predsjednika uprave tuženika, imajući u vidu namjeravanu konsolidaciju tuženika, te ističe da u konkretnom slučaju nije postojao važan razlog za opoziv člana uprave, u smislu odredbe članka 244. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» broj 111/93, 34/99 i 52/00, nastavno: ZTD), a što, prema njegovom mišljenju, potvrđuju i iskazi saslušanih svjedoka, članova Nadzornog odbora tuženika. Dodaje da se sud u svojoj odluci poziva i na izvješće uprave i Nadzornog odbora tuženika o poslovanju za 2000. i 2001. godinu, koji dokaz je izveden po službenoj dužnosti, uvidom u zbirku isprava registarskog suda, ali da strankama nije dana mogućnost da se o istima izjasne, što prema njegovom mišljenju predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka. Navodi da bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji i jer sud o sadržaju zapisnika sa 9. sjednice Nadzornog odbora tuženika od 27. studenog 2000. godine navodi da su u istome navedeni razlozi za opoziv tužitelja, koji su tada i pripočeni tužitelju, ali ističe da se u navedenom zapisniku ne spominju zaključak Vlade Republike Hrvatske i Hrvatskog fonda za privatizaciju, kao ni njihove preporuke. Dodaje, također, da na navedenoj sjednici nije donesena odluka o opozivu tužitelja, nego o razrješenju članova uprave. Nadalje, smatra neosnovanim obrazloženje suda prema kojem je tužiteljev zahtjev odbijen zbog toga što je tužitelj tražio utvrđenje ništavosti, a trebao je tražiti poništenje odluke o opozivu, jer da se radi o pobojoj, a ne ništavoj odluci. Navodi, naime, da je podnio tužbeni zahtjev radi utvrđenja ništavosti odluke o opozivu, ali da je u samoj tužbi na nekoliko mjesta naveo da se radi o nevaljanosti, zbog nepostojanja važnog razloga za opoziv. Budući da se u obrazloženju tužbe navodi da nisu postojali važni razlozi za

opoziv, a to prema shvaćanju suda nije osnova za traženje utvrđenja ništavosti, tužitelj smatra kako ga je trebalo, pozvati da ispravi tužbu, pod prijeljnom odbaćaja. Smatra neosnovanim i zaključak suda kako tužitelja nije moguće ponovno imenovati na dužnost predsjednika uprave, jer takvog mjesta više nema. Tužitelj, naime, navodi da ima pravo tražiti vraćanje na dužnost koju je obavljao prije spornog opoziva, odnosno na dužnost predsjednika uprave, a kako postoji mogućnost da u vrijeme pravomoćnosti presude već istekne mandat na koji je tužitelj imenovan članom uprave i predsjednikom, dodaje da je postavljen i zahtjev da se tuženiku naloži imenovanje tužitelja na dužnost sa koje je opozvan. Predlaže ukidanje pobijane presude i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

U odgovoru na žalbu tuženik predlaže odbijanje žalbe kao neosnovane. Žalba nije osnovana...

Naime, pravilno je, prema ocjeni ovog suda prvostupajski sud zaključio da se u konkretnom slučaju ne radi o ništavoj odluci o opozivu tužitelja s dužnosti predsjednika uprave tuženika, jer je takvu odluku donio za to ovlašten organ u društvu – Nadzorni odbor, na svojoj sjednici, na kojoj su prisustvovali svi članovi Nadzornog odbora, a odluka je donesena jednoglasno.

Iako se razlozi koje tužitelj navodi u tužbi odnose na pobijanje odluke Nadzornog odbora tuženika o opozivu tužitelja sa dužnosti člana uprave tuženika, u smislu odredbe članka 244. stavak 2. ZTD-a, te iako je prethodno proveo dokazni postupak i utvrdio da je postojao važan razlog za opoziv tužitelja sa dužnosti člana uprave tuženika, pravilno je zaključio prvostupajski sud da nije mogao donijeti odluku kao da se radi o tužbi radi pobijanja, budući da je tužitelj tužbom tražio utvrđenje ništavosti odluke Nadzornog odbora, a sud je dužan suditi u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva kojeg je odredio sam tužitelj. U situaciji kada se radi o tužbi radi pobijanja odluke, sud je ovlašten, takvu odluku utvrditi ništavom, ako bi za to postojale pretpostavke, jer na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti, ali ne i obratno. Iako je iz zapisnika sa sjednice Nadzornog odbora tuženika od 27. studenog 2000. godine, vidljivo da je donesena odluka o razrješenju članova uprave tuženika, između ostalog, i tužitelja, proizlazi da se zapravo radi o opozivu istih, kao što je to navedeno i u odluci Nadzornog odbora tuženika od 27. studenog 2000. godine, dostavljenoj tužitelju.

Neosnovano tužitelj smatra da je u konkretnom slučaju bilo mjesta primjeni odredbe članka 109. ZPP-a i pozivanju tužitelja na ispravak tužbe. Ovo stoga što predmetna tužba nije bila nerazumljiva tužba, niti tužba koja nije sadržavala sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupiti. Suprotno tome, tužitelj, koga zastupa odvjetnik, izabrao je pogrešan put pravne zaštite.

Slijedom navedenog, pravilno je postupio prvostupajski sud odbivši tužiteljev zahtjev za utvrđenje ništavosti odluke Nadzornog odbora tuženika od 27. studenog 2000. godine.

Budući da su za navedeni tužiteljev zahtjev vezani i ostali zahtjevi tužitelja, pravilno je prvostupajski sud odbio i takve zahtjeve, a razloge dane za to, u obrazloženju pobijane presude, u cijelosti prihvaća i žalbeni sud...

VTS RH, Pž-6922/03-2 od 8. veljače 2005.

64.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ZASTUPANJE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00)

Članak 241.

Prava i obveze iz ugovora kojeg je u ime pravne osobe potpisala osoba ovlaštena za zastupanje stječe i preuzima zastupana pravna osoba, a ne zastupnik društva.

Stoga je tužbeni zahtjev temeljem ugovora o kreditu protiv zakonskog zastupnika društva neosnovan, jer isti nije potpisao ugovor u svoje ime, već u svojstvu zastupnika.

“Na utvrđeno činjenično stanje da drugotuženi nije potpisao ugovor o kreditu, da je kredit isplaćen pravnoj osobi, te da nije potpisao ugovor o osiguranju prijenosom prava vlasništva na nekretninama, odbijanjem tužbenog zahtjeva pravilno je primijenjeno materijalno pravo i to odredbe čl. 1065. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91 88/01) i čl. 274. OZ-a.

Neosnovano se tužitelj u žalbi poziva na činjenicu da je drugotuženik kao direktor prvotuženika i korisnika kredita potpisao ugovor o kreditu. Naime, u samom Ugovoru o dugoročnom kreditu i sporazumu o osiguranju prijenosom vlasništva na nekretninama kao ugovorne stranke se navode tužitelj i tvrtka MESNA INDUSTRIJA K. d.o.o., Poreč, te je A. B. ugovor potpisao kao direktor društva.

Po mišljenju ovog suda subjekti u pravnom prometu mogu biti fizičke i pravne osobe. Fizička osoba je živ čovjek kao subjekt prava, dok je pravna osoba društvena tvorevina kojoj je pravni poredak priznao pravnu sposobnost. Da bi pravna osoba mogla izraziti svoju volju, ona to mora činiti preko svojih određenih organa ili tijela, koje sačinjavaju fizičke osobe. Tako pravne osobe, društva s ograničenom odgovornošću, temeljem odredaba Zakona o trgovačkim društvima (Narodne Novine broj 11/93, 34/99 i 52/00, dalje ZTD) zastupa uprava društva, koja se sastoji od jedne ili više osoba (što se uređuje u izjavi o osnivanju ili u društvenom ugovoru). Uprava zastupa društvo i poduzima sve pravne radnje zastupanja u pravnim poslovima, pred sudom i drugim organima vlasti, te se ovlast uprave da zastupa društvo ne mogu ograničiti, a članovi uprave potpisuju se u ime društva pri čemu moraju navesti tvrtku društva i svoje svojstvo člana uprave. (čl. 241. i čl. 426. ZTD-a). Stoga je pravilno zaključio prvostupajni sud da je Ugovor o kreditu i sporazum o osiguranju prijenosom vlasništva na nekretninama drugotuženik potpisao kao direktor trgovačkog društva MESNA INDUSTRIJA K. d.o.o., Poreč a ne u svoje osobno ime kao fizičke osobe.”

VTS RH, Pž-3324/02 od 9. studenog 2004.

65.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ZABRANA KONKURENCIJE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 248.

Na podnošenje tužbe protiv člana uprave koji je protivno zakonskoj zabrani obavljao poslove bez suglasnosti nadzornog odbora prodajući trgovačku robu iz predmeta poslovanja društva aktivno je legitimirano društvo, a ne fizička osoba, član društva.

Fizička osoba, član društva nema aktivnu legitimaciju na podnošenje navedene tužbe, te sud takvu tužbu treba odbiti.

“Ovaj sud u cijelosti prihvaća pravni stav prvostupanjskog suda koji je utvrdio da tužitelj kao fizička osoba nije aktivno legitimiran za podnošenje tužbe protiv drugo-tuženika, jer je odredbom članka 248. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03) izričito određeno, da ako član uprave postupi protivno zabrani iz prethodnog stavka (članak 248. stavak 1. ZTD-a regulira pitanje suglasnosti za obavljanje konkurentske djelatnosti) društvo može od njega tražiti da mu naknadi time pričinjenu štetu.

Nije osnovan ni navod tužitelja, koji u žalbi ističe da je društveni ugovor o osnivanju trgovačkog društva ugovor o ortakluku. Dionička društva i društva sa ograničenom odgovornošću detaljno su uređena Zakonom o trgovačkim društvima, te se odredbe Zakona o obveznim odnosima o ortakluku na trgovačka društva ne primjenjuju. Odredbe Zakona o obveznim odnosima koje reguliraju odredbe o ortakluku sadrže određena rješenja koja su primjenjiva za društva osoba trgovačkog prava, ali ne i za društva kapitala. Stoga je odredbom članka 69. ZTD-a te odredbom članka 132. ZTD-a u svezi sa odredbom članka 69. ZTD-a primjena propisa iz Zakona o obveznim odnosima o ortakluku izričito predviđena samo za javna trgovačka društva i za komanditna društva.”

VTS RH, Pž-4459/02 od 8. rujna 2004.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SPOR VJEROVNIKA DRUŠTVA PROTIV ČLANA UPRAVE DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 252. st. 5.

Član uprave društva odgovoran je za naknadu štete vjerovniku koji nije mogao svoja potraživanja naplatiti od društva.

Za suđenje u sporu vjerovnika društva protiv člana uprave društva nadležan je trgovački sud po članku 40. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, jer se radi o zahtjevu koji je akcesoran zahtjevu što ga društvo ima prema članu uprave društva.

“Iz spisa je vidljivo da je tužitelj dana 21. 01. 2002. godine podnio tužbu protiv tuženika kao solidarnih dužnika radi iznosa od 255.803,32 kn. Tužitelj navodi da je prvotuženik kao jedini član uprave i drugotuženiku naručivao i kupovao robu od tužitelja i ostao dužan za robu i obračunate kamate iznos po računima koje navodi. Tužitelj dalje navodi da i iz priloženog obrasca BON-2 za t.d. U. d.o.o. razvidno je da je to društvo u vrijeme narudžbi robe od tužitelja imalo blokiran žiro račun te je jasno da je prvotuženi **znao, ili barem morao biti svjestan opasnosti da primljenu robu neće moći platiti.** Direktor je dužan voditi društvo uzimajući u obzir saznanja sigurnog i praktično oprobano gospodarenja, pazeći na sve mjerodavne propise, formirati uvijek točnu sliku o položaju poduzeća, naročito o njegovoj rentabilnosti i likvidnosti, tijeku poslova, položaju na tržištu i konkurentskoj sposobnosti. Slijedom navedenog, očito je da **tuženi nije vodio poslove društva s pozornošću savjesnog i urednog gospodarstvenika i temeljem čl. 252. st. 5. u vezi s čl. 430. st. 1. i 5. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) ostvarilo se pravo vjerovnika da traži naknadu štete neposredno od člana uprave. DOKAZ:** obrazac BON-2 (list 1 do 4). Tužitelj je priložio opomene pred tužbu za plaćanje navedenog duga od 1. 6. 1999. (list 8-12), te BON-2 na dan 1. 10. 1999., iz kojeg je vidljivo da su na računu kod tuženika nepodmireni računi od 6.140.868,00 kn za čije plaćanje nema pokrića i da je račun u blokadi neprekidno 111 dana.

Ovaj drugostupanjski sud stoji na stajalištu da vjerovnik trgovačkih društva, dioničkog društva po čl. 252. st. 5. ZTD, a društva s ograničenom odgovornošću po čl. 430. st. 1. i članku 252. st. 5. ZTD imaju pravo na zahtjev za naknadu štete protiv člana uprave tih društava pod uvjetima uređenim u citiranim zakonskim odredbama (čl. 252. ZTD odnosno čl. 430. u svezi s čl. 425. st. 5. ZTD).

U konkretnom sporu u izreci pod 1. ne radi se o samostalnom zahtjevu vjerovnika prema članu uprave, već o u zakonu posebno priznatom pravu vjerovnika da ostvaruje svoje pravo za naknadu štete protiv člana uprave društva iz prava društva prema članu uprave, pa je ovaj tužbeni zahtjev akcesoran zahtjevu što ga društvo ima prema članu uprave, stoga je i za ovaj tužbeni zahtjev nadležan trgovački sud po čl. 40. st. 1. ZTD-a.

Članakom 19. toč. 1g. Zakona o sudovima (“Narodne novine”, br. 3/94, 100/96, 115/97, 137/97, 129/00, 67/01 i 5/02) određeno je “u sporovima u kojima osobe navedene pod a) kao suparničari sudjeluju osobe koje su u pogledu predmeta spora u pravnoj zajednici iako njihova prava, odnosno obveze proistječu iz iste činjenične osnove sudjeluju i druge fizičke ili pravne osobe”.....”

VTS RH, PŽ-2775/03 od 10. prosinca 2002.

67.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SAZIVANJE GLAVNE SKUPŠTINE NA ZAHTEJ MANJINE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 278. st. 3.

Ukoliko uprava društva na zahtjev manjinskih dioničara (najmanje 1/20 udjela ili više temeljnog kapitala društva) ne sazove glavnu skupštinu, sud ima pravo ovlastiti manjinske dioničare da sazovu glavnu skupštinu.

Sud nije u obvezi radi donošenja rješenja o promjeni osobe koja će biti predsjednik glavne skupštine na zahtjev manjinskih dioničara tražiti od uprave prethodno očitovanje.

“Prema odredbi članka 277. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) glavna skupština se mora održati u prvih osam mjeseci poslovne godine. Prvostupanjski sud je utvrdio, da je predlagatelj zatražio u pismenom obliku sazivanje Glavne skupštine dana 7. 6. 2004. godine, te da je sudionik sazvaio Glavnu skupštinu za dan 29. 7. 2004. godine, ali je nije održao, jer se utvrdilo da direktor uprave nije potpisao odluku za sazivanje te skupštine na taj dan. Prvostupanjski sud je nadalje utvrdio, da je sudionik sazvaio novu Glavnu skupštinu za dan 23. 8. 2004. godine, ali niti ova skupština nije održana već je otkazana – iz tehničkih razloga, pa je naredna izvanredna Glavna skupština sazvana za dan tek 27. 12. 2004. godine. Stoga je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da sudionik nije sazvaio Glavnu skupštinu u primjerenom roku, od dana kada je primio zahtjev predlagatelja za sazivanjem Glavne skupštine. Stoga i ovaj sud prihvaća pravni stav prvostupanjskog suda da su bili ispunjeni uvjeti za primjenom odredbe članka 278. stavak 3. ZTD-a, jer dioničari imaju pravo zahtijevati sazivanje Glavne skupštine glede raspravljanja pitanja koja spadaju u njezinu nadležnost. Stoga donošenjem takove odluke, prvostupanjski sud nije prekoračio granice svojega ovlaštenja.

Prvostupanjski sud je pravilno postupio kad je umjesto javnoga bilježnika M. J. za predsjednika Glavne skupštine imenovao javnog bilježnika V. M., a zbog izvanrednih okolnosti – bolesti javnog bilježnika M. J. Iz nijednoga propisa ne proizlazi da bi sud bio u obvezi radi donošenja takvoga rješenja tražiti od uprave sudionika prethodno očitovanje. Iz odredbe članka 178. stavak 3. ZTD-a proizlazi, da je pravo suda da

istovremeno sa donošenjem ovlaštenja da dioničari sami sazovu skupštinu može istovremeno imenovati i predsjednika glavne skupštine. Stoga donošenje rješenja o promjeni osobe koja će biti predsjednik takove sazvane Glavne skupštine iz objektivnih razloga, spada u samostalnu ingerenciju suda. Sud nije u obvezi radi donošenja rješenja o promjeni osobe koja će biti predsjednik glavne skupštine na zahtjev manjine tražiti od uprave prethodno očitovanje.”

VTS RH, PŽ-6539/04 od 10. ožujka 2005.

68.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – DOSPIJEĆE ZA ISPLATU NAGRADE ČLANOVIMA NADZORNOG ODBORA DIONIČKOG DRUŠTVA

Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99 i 52/00),

Članak 269.

Ako statutom dioničkog društva nije propisano kada dospijeva obveza isplate nagrade za rad u nadzornom odboru, niti je to određeno u odlukom glavne skupštine, prema shvaćanju Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske takva obveza društva može dospjeti za isplatu najranije na dan kada je glavna skupština svojom odlukom utvrdila visinu takve obveze za određenu godinu, ali nikako prije toga, jer bi to značilo da je obveza dospjela za isplatu prije nego što je ona nastala.

Iz obrazloženja:

Citiranim drugostupajskim rješenjem VTS RH ukinuo je presudu Trgovačkog suda u Splitu broj P-333/03 od 3. srpnja 2003. godine, u dijelu koji se odnosi na dosuđene zakonske zatezne kamate ... na iznos 18.367,39 kn pa je, u tome dijelu, predmet vratio prvostupajskom sudu na ponovno suđenje... U obrazloženju je naveo:

Prvostupajskom je presudom tužiteljima tuženik obavezan isplatiti naknadu za rad u nadzornom odboru sa zakonskom zateznom kamatom, sve na način opisan izrekom presude.

Prema obrazloženju navedene presude među strankama nije sporno da je tuženik dužan tužiteljima isplatiti nagradu za rad u nadzornom odboru, ali je sporno imaju li tužitelji zbog kašnjenja tuženika u plaćanju dužnih iznosa pravo na zakonsku zateznu kamatu. Navodi se da je uvidom u Statut tuženika utvrđeno kako takvo pravo tužiteljima ne bi pripadalo, a takvo pravo im pripada sukladno odredbi članka 277. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01), koja se odnosi na zakašnjenje u ispunjenju novčane obveze. Budući da je sukladno odredbi članka 27. Statuta, tuženika glavna skupština donijela odluke o visini nagrade članovima nadzornog odbora, za svaku godinu zasebno, a u istima se navodi kako se visina nagrade određuje na temelju bruto prosječne mjesečne plaće u društvu tuženika iz prethodnog mjeseca, prvostupajnski

sud je zaključio da nagrada članovima nadzornog odbora dospijeva za isplatu isti dan kao i plaće tuženikovih djelatnika tuženika, koje se trebaju isplatiti do 15. u mjesecu za prethodni mjesec, slijedom čega je tužiteljima na taj način i dosuđena kamata.

Protiv dijela prvostupanjske presude koji se odnosi na dosuđene zakonske zatezne kamate, žalbu je podnio tuženik, protivеći se određenim rokovima dospijеća isplate nagrade za rad u nadzornom odboru. Ističe kako je odluka o visini nagrade za rad u nadzornom odboru za 1999. godinu donesena na Skupštini društva održanoj 11. veljače 2000. godine, pa da kamata na nagradu za rad u nadzornom odboru za 1999. godinu tužiteljima, a kamata za 2000. godinu može pripasti tužiteljima tek od 5. siječnja 2001. godine, kada je donesena Odluka Skupštine o tome. Dodaje da je pogrešno zaključio prvostupanjski sud da nagrada za rad u nadzornom odboru ima status plaće radnika u društvu tuženika, navodeći kako su prava i obveze članova Nadzornog odbora regulirane Zakonom o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99 i 52/00), koji se primjenjuje u konkretnom slučaju. Ističe kako tuženik nikada nije izjavio da tužiteljima ne pripada kamata, već da je isticao kako tužiteljima pripada kamata od trenutka kad Skupština društva donese odluku o nagradi, tj. od trenutka kad teče i glavna obveza, ali nikako prije toga. Predlaže, stoga, preinačenje pobijane presude u dijelu koji se odnosi na kamate, u smislu žalbenih navoda.

Žalba je osnovana... Po odredbi članka 269. primijenjenog Zakona o trgovačkim društvima članovima nadzornog odbora može se za njihov rad isplatiti nagrada. Nju se može odrediti i sudjelovanjem člana odbora u dobiti društva. Nagradu se može odrediti u statutu ili je može odobriti glavna skupština društva. Nagrada mora biti primjerena poslovima koje obavlja član odbora i stanju društva.

Odredbom članka 27. tuženikovog Statuta određeno je da članovima nadzornog odbora pripada nagrada za rad u nadzornom odboru koja se sastoji od fiksnog iznosa mjesečne nagrade, koji se iznos utvrđuje svake godine odlukom glavne skupštine.

Iz spisa je vidljivo kako je sukladno naprijed citiranoj odredbi Statuta, glavna skupština tuženika, donijela odluke o visini nagrade za članove nadzornog odbora.

Žalbeni sud smatrai nerazumljivim i proturječnim razloge prvostupanjskog suda zbog kojih je odredio dospijеće tužiteljevih tražbina za isplatu nagrada za rad nadzornog odbora. Naime, prvostupanjski sud je zaključio kako predmetne nagrade trebaju imati tretman kao i plaće djelatnika tuženika, koje se prema kolektivnom ugovoru trebaju isplatiti do 15. u mjesecu za prethodni mjesec, pa da tužiteljima pripadaju i kamate po istom principu, iako prethodno i sam navodi kako je glavna skupština tuženika donijela odluke o visinama nagrade za rad u nadzornom odboru za svaku godinu zasebno. Budući da tuženikovim Statutom nije propisano kad dospijeva obveza isplate nagrade za rad u nadzornom odboru, niti je to određeno u odlukama glavne skupštine, prema shvaćanju žalbenog suda predmetne obveze mogle su dospjeti najranije s danom kada je tuženikova glavna skupština utvrdila visinu takve obveze za određenu godinu, ali nikako prije toga, jer bi to značilo da kamate na takvu obvezu teku i prije nego što je ista nastala. Kako se radi o novčanoj obvezi, plaćanje zakonske kamate za zakašnjenje s ispunjenjem takve obveze propisano je odredbom članka 277. Zakona o obveznim odnosima (53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01), pa je od dana kada je glavna skupština tuženika utvrdila visinu takve obveze, tuženik mogao biti u zakašnjenju s njezinim ispunjenjem. Osim toga, i sam tuženik je tijekom postupka isticao

da je visina nagrade za radu u nadzornom odboru za 1999. godinu utvrđena odlukom glavne skupštine od 11. veljače 2000. godine, a da je visina nagrade za 2000. godinu utvrđena odlukom glavne skupštine od 5. siječnja 2001. godine (iz navedenih odluka koje prileže spisu nije vidljivo za koju je godinu skupština utvrđivala visinu nagrade).

Budući da su razlozi prvostupanske presude, koji se odnose na dospjeće tuženikove obveze na plaćanje tužiteljima nagrade za rad u nadzornom odboru, a od čega ovisi primjena odredbe članka 277. Zakona o obveznim odnosima, koja propisuje plaćanje zakonske zatezne kamate za slučaj zakašnjenja s ispunjenjem novčane obveze, nerazumljivi i proturječni, navedeni se dio presude ne može ispitati. Time je počinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku, uslijed koje je pobijani dio presude nepravilan i nezakonit, te ga tuženik osnovano pobija svojom žalbom.

Valjalo je, stoga, na temelju odredbe članka 369. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, ukinuti pobijani dio prvostupanske presude i predmet u tom dijelu vratiti prvostupanskom sudu na ponovo suđenje... U Zagrebu, 19. srpnja 2005.

VTS RH, PŽ-6945/03-3 od 19. srpnja 2005.

69.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRAVO DIONIČARA DA BUDU OBAVIJEŠTENI

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 118/03)

Članak 287.

Uprava društva mora svakom dioničaru na glavnoj skupštini, na njegov zahtjev, dati obavještenje o poslovima društva, ako je to potrebno za prosudbu pitanja koja su na dnevnome redu.

Zahtjev sudu da odluči o tome mora li uprava dati obavještenja mogu podnijeti dioničari, uz uvjet ako pojedinom dioničaru nije dano zatraženo obavještenje, a ako je o točki dnevnoga reda na koju se obavještenje odnosi na glavnoj skupštini donesena odluka i svaki prisustvujući dioničar koji je u zapisnik izrazio protivljenje donesenoj odluci.

“Prema odredbi članka 287. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 121/99 i 118/03) uprava mora na glavnoj skupštini dati svakome dioničaru na njegov zahtjev obavještenja o poslovima društva, ako je to potrebno za prosudbu pitanja koja su na dnevnome redu. Obveza davanja obavještenja odnosi se i na pravne i na poslovne odnose s povezanim društvima. Stavak 4. istog članka propisuje, da ako je dioničaru uskraćena obavijest, on može tražiti da se njegovo pitanje i razlog zbog kojega mu je bio uskraćen odgovor navede u zapisnik o radu glavne skupštine.

Prema odredbi članka 288. stavak 2. ZTD-a zahtjev sudu da odluči o zahtjevu dioničara o tome mora li uprava dati obavještenje, može podići svaki dioničar kojemu nije dano obavještenje, a ako je o točki dnevnoga reda na koju se obavještenje odnosi na glavnoj skupštini donesena odluka, i svaki dioničar koji je prisustvovao skupštini i u zapisnik izjavio svoje protivljenje o donesenoj odluci.

Iz zapisnika sa glavne skupštine održane dana 27. lipnja 2002. godine, sastavljenog od strane javnog bilježnika, vidljivo je da je uprava protustranke zastupniku predlagatelja odgovarala na pitanja koja su se odnosila na odluke koje su bile na dnevnom redu glavne skupštine. Iz navedenog zapisnika nije vidljivo da bi zastupniku predlagatelja bila uskraćena obavijest, odnosno, da je tražio da se njegovo pitanje i razlog zbog kojeg mu je bio uskraćen odgovor unesu u zapisnik.

Osim toga, iz navedenog zapisnika vidljivo da se o točkama dnevnog reda, na koje su se obavještenja odnosila, na glavnoj skupštini donesene odluke. Međutim, nije vidljivo da bi zastupnik predlagatelja u zapisnik izjavio svoje protivljenje donesenim odlukama. Stoga je, prema ocjeni ovoga suda, pravilno prvostupanjski sud zaključio da u konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke iz članka 288. ZTD-a na osnovi kojih bi sud naložio upravi protustranke da predlagateljima odgovori na pitanja navedena u zahtjevu predlagatelja.”

VTS RH, PŽ-7553/03 od 2. prosinca 2003.

70.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – IMENOVANJE POSEBNIH REVIZORA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 298.

Odbije li glavna skupština imenovati posebne revizore, učinit će to sud na prijedlog dioničara koji zajedno imaju dionice koje čine najmanje dvadeseti dio temeljnog kapitala društva.

Za imenovanje posebnih revizora potrebno je ispunjenje pretpostavke da glavna skupština društva prethodno odbije prijedlog kvalificiranih manjinskih dioničara.

Ukoliko nema odluke glavne skupštine – odbijanja prijedloga – nije dozvoljena presumpcija da je prijedlog odbijen, a niti prijedlog sudu za imenovanjem posebnih revizora.

“Sud je, međutim pravilno našao da nisu ispunjene pretpostavke za imenovanje posebne revizije na zahtjev manjine jer glavna skupština nije glasovala o prijedlogu pa time nije prijedlog ni prihvatila ni odbila. Naime zaštita prava manjinskih dioničara nije propisana u tako širokom opsegu da dioničari koji čine kvalificiranu manjinu mogu zaobići skupštinu i od suda izravno ishoditi odluku o imenovanju posebne reviz-

ije. Temeljno je pravo skupštine da svojom voljom odluči o prijedlogu, i dok takve odluke nema, nije dopušteno presumirati da je prijedlog odbijen. Intervencija suda u rad društva i njegovih tijela predstavlja iznimku od općeg pravila o autonomiji tijela društva da u okviru svoje nadležnosti donose odluke koje se tiču rada društva. Ako dioničari koji čine kvalificiranu manjinu nisu uspjeli ishoditi uvrštenje u dnevni red prijedloga za imenovanje posebne revizije, mogli su se poslužiti svojim pravom iz čl. 278. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) o sazivanju glavne skupštine na zahtjev manjine. Naime ako se zahtjevu manjine za sazivanje glavne skupštine ili uvrštenjem u dnevni red protuprijedloga ne udovolji, kvalificiranoj manjini je na raspolaganju mogućnost iz čl. 278. st. 3. ZTD da od suda zatraži da ih ovlasti da sami sazovu glavnu skupštinu odnosno da objave predmet odlučivanja na glavnoj skupštini. Tek nakon što dioničarima na glavnoj skupštini bude dana mogućnost da u zakonito provedenom postupku glasuju o prijedlogu za imenovanje posebne revizije i oni takav prijedlog odbiju običnom većinom glasova danih na skupštini, stječu se uvjeti da dioničari koji zajedno imaju dionica koje čine preko 20 % temeljnog kapitala od suda zatraže imenovanje posebnih revizora. Prethodno odbijanje zahtijeva od strane skupštine značajno je i za računanje prekluzivnih rokova u kojima dioničari mogu podnijeti zahtjev sudu. Zato je sud pravilno našao da nedostaje barem jedna od kumulativno propisanih pretpostavki za prihvaćanje zahtijeva za imenovanje posebnog revizora od strane suda u izvanparničnom postupku.”

VTS RH, PŽ-6219/01 od 20. srpnja 2004.

71

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTRAVA – PRIJENOS DIONICA S MANJINSKOG NA GLAVNOG DIONIČARA

Zakonu o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93., 34/99. i 52/00 i 118/03)

Članak 40. stavak 2., 300.f, 300.h, 300.k. i 360. stavak 1.

Manjinski dioničar nema stranačku sposobnost u izvanparničnom postupku koji pokreće glavni dioničar po čl. 300.h. u vezi s čl. 40. stavak 2. ZTD-a, radi utvrđenja, pomoću vještaka, primjerenosti otpremnine koju treba isplatiti manjinskim dioničarima.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rješenjem prvostupanjski sud je, po predlagateljevom prijedlogu, imenovao ASSET d.o.o. za revizorske poslove iz Zagreba radi utvrđivanja primjerenosti iznosa otpremnine koji treba isplatiti predlagatelj kao glavni dioničar S. d.d-a iz Zagreba, naložio je ASSETU d.o.o. da izradi pisano izvješće o obavljenoj reviziji i odredio da naknadu troškova revizije snosi predlagatelj.

U obrazloženju se navodi da je u postupku izvršen uvid u izlist Središnje depozitarne agencije, izvadak iz sudskog registra za predloženog revizora i ponudu dioničara

za prodaju dionica S. d.d. Utvrđeno je da predlagatelj ima dionice koje se odnose na 99,5704 % udjela u temeljnom kapitalu S. d.d., te da je ASSET d.o.o. registriran za obavljanje poslova revizije, te se rješenje temelji na odredbama čl. 300. f i 300. h st. 3. Zakona o trgovačkim društvima.

Protiv navedenog rješenja žale se trojica *malih dioničara* zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i bitnih povreda odredaba parničnog postupka. U žalbama navode da su oni mali dioničari S. d.d., te im je sud propustio kao protustrankama dostaviti predlagateljev prijedlog, te je na taj način pogrešno primijenjeno materijalno pravo. Pošto je predlagatelj propustio navesti imena protustranaka, sud ga je trebao pozvati na ispravak prijedloga. Navode, da je daljnja povreda odredbe čl. 300. h Zakona o trgovačkim društvima počinjena je na način da je umjesto jednog ili više vještaka sud za utvrđenje primjerene otpremnine imenovao trgovačko društvo. Obrazloženju nedostaju razlozi o odlučnim činjenicama, posebno o tome kako je utvrđeno da predlagatelj ima 99,5704 udjela u temeljnom kapitalu. Predlaže pobijano rješenje ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Žalbe nisu dopuštene.

Prema odredbi čl. 300. f Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03, dalje ZTD) glavna skupština može na zahtjev dioničara koji ima dionice koje se odnose na najmanje 95% temeljnog kapitala društva (glavnog dioničara) donijeti odluku na temelju koje mu se prenose dionice manjinskih dioničara uz plaćanje tim dioničarima primjerene otpremnine u novcu. Prema odredbi čl. 300. h st. 2. ZTD glavni dioničar mora glavnoj skupštini podnijeti pisano izvješće i u njemu iznijeti pretpostavke za prijenos dionica te obrazložiti primjerenost otpremnine koju mora isplatiti u novcu. Primjerenost otpremnine moraju ispitati jedan ili više vještaka koje na zahtjev glavnog dioničara imenuje sud iz čl. 40. toga Zakona. Odredbom čl. 40. st. 2. ZTD u stvarima iz odredbe čl. 300 h st. 2. toga Zakona odlučuje se u izvanparničnom postupku.

Iz odredbe čl. 5. Zakona o sudskom izvanparničnom postupku (koji se primjenjuje kao pravna praksa) proizlazi da je stranka u izvanparničnom postupku osoba koje se odluka suda neposredno tiče ili onaj koji ostvaruje svoj pravni interes time što traži da sud donese izvjesnu odluku.

S obzirom na navedeni opis pojma sudionika iz odredbe čl. 300. h st. 2. ZTD, ne proizlazi da bi manjinski dioničari u postupku imenovanja vještaka imali položaj protustranaka. U navedenom postupku sud imenuje vještaka čiji će nalaz biti temelj za odlučivanje na skupštini društva, pa bi uz predlagatelja, status sudionika trebalo priznati samom društvu. Ukoliko su u postupku imenovanja vještaka počinjene povrede propisa na koje upućuju žalitelji, oni će moći tužbom pobijati skupštinsku odluku o prijenosu dionica sukladno odredbi čl. 360. st. 1. ZTD. Prema odredbi čl. 300. k ZTD odluka o prijenosu dionica ne može se pobijati tužbom zbog toga što iznos otpremnine koji je odredio glavni dioničar nije primjeren. Međutim, u tome slučaju će iznos otpremnine na zahtjev manjinskog dioničara odrediti sud, također u izvanparničnom postupku, u kojem će manjinski dioničari biti sudionici, te su time njihova prava u

cijelosti zaštićena. Isto vrijedi u slučaju ako glavni dioničar ne ponudi iznos otpremine u novcu ili to ne učini onako kako bi to trebao učiniti, a tužba kojom se pobija donesena odluka nije podignuta ili se to ne učini u za to propisanom roku, ona bude povučena ili pravomoćno odbijena.

Iz navedenoga proizlazi da su žalbe podnijele osobe koje nisu ovlaštene na njihovo podnošenje. Stoga je temeljem odredbe čl. 358. st. 1. i 3. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje ZPP), u svezi s čl. 21. st. 1. Zakona o sudskom izvanparničnom postupku valjalo odbaciti žalbe kao nedopuštene, te je riješeno kao u izreci. U Zagrebu, 19. siječnja 2005. godine

VTS RH, PŽ-7584/04-3 od 19. siječnja 2005.

72.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – TUŽBA NA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 357.

Članovi društva s ograničenom odgovornošću i članovi uprave takvog društva ovlašteni su podići tužbu na utvrđenje ništavosti odluka skupštine, te nisu dužni obrazlagati u čemu je pravni interes na podnošenje deklaratorne tužbe.

Činjenica da je nakon skupštine za čije odluke član društva traži da se utvrde ništavima kasnije održana druga skupština društva na kojoj su donesene odluke o istim pitanjima, ne utječe na pravo podnositelja tužbe da traži utvrđenje ništavosti odluka s ranije održane skupštine društva.

«Prvostupanjski sud je pogrešno primijenio odredbu čl. 187. st. 2. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03) na koju se u obrazloženju poziva, a to je bilo od utjecaja na zakonitost i pravilnost pobijanog rješenja, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP.

Prema odredbi čl. 187. st. 2. ZPP, tužba na utvrđenje može se podići, između ostalog, i kad je to posebnim propisima predviđeno. Iz tužbenih navoda proizlazi da tužitelj utvrđenje ništavosti skupštinskih odluka zahtjeva kao član društva tuženika i kao njegov direktor. Tuženik je društvo s ograničenom odgovornošću. Sukladno odredbi čl. 447. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» br. 111/93, 24/99, dalje ZTD), dopušteno je u parnici zahtijevati utvrđenje ništavosti odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Prema odredbi čl. 447. st. 2. i 3. ZTD, na podnošenje takve tužbe na utvrđenje ovlašteni su članovi društva s ograničenom odgovornošću, a i svaki član uprave i nadzornog odbora, uz uvjete propisane u nave-

denim odredbama. Nadalje, prema odredbi čl. 424. st. 3. ZTD, uz uvjete iz te odredbe član uprave društva s ograničenom odgovornošću može u parnici zahtijevati utvrđenje nevaljanosti opoziva, pri čemu se na odgovarajući način primjenjuju odredbe čl. 447. i 448. ZTD. Iz navedenoga proizlazi da su članovi društva s ograničenom odgovornošću, te članovi uprave takvog društva, posebnim propisom ovlašteni podići tužbu na utvrđenje. Stoga tužitelja nije bilo potrebno pozivati da navede u čemu se sastoji njegov pravni interes za podizanje predmetne tužbe. Činjenica da je nakon skupštine čije odluke tužitelj pobija u predmetnoj parnici, kasnijom skupštinskom odlukom ponovno odlučeno o tužiteljevom opozivu kao člana uprave, ne utječe na tužiteljevo pravo da traži utvrđenje ništavosti odluka s ranije skupštine društva. Predmetnom tužbom tužitelj inače zahtjeva utvrđenje ništavosti i drugih skupštinskih odluka, a ne samo odluke o njegovom opozivu kao člana tuženikove uprave.”

VTS RH, Pž-2207/02 od 25. svibnja 2004.

73.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SADRŽAJ IZJAVE O OSNIVANJU DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 388.

Osnivač može osobno, kao i putem punomoćnika po specijalnoj punomoći, ovjerenoj kod javnog bilježnika, donijeti odluku o opozivu imenovanja člana uprave.

“Neosnovano žalitelj ističe da odluku o opozivu imenovanja člana uprave može donijeti samo osnivač društva osobno, a ne i putem punomoćnika. Naime, kako je prema članku 387. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03), dopušteno sklapanje društvenog ugovora, odnosno davanje izjave o osnivanju društva putem punomoćnika, s time da je striktno određeno da punomoć mora biti ovjerena kod javnog bilježnika, nema razloga da se analogno tome ne dopusti i svaka kasnija izmjena i donošenje odluke člana društva putem punomoćnika. Pri tome je od odlučnog značaja da je punomoć ovjerena kod javnog bilježnika, te da su u punomoći izričito navedena ovlaštenja punomoćnika. Kako sadržaj punomoći nije naznačen u odredbama Zakona o trgovačkim društvima valja primijeniti opća pravila Zakona o obveznim odnosima o zastupanju temeljem punomoći, a prema članku 91. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, u daljnjem tekstu: ZOO), punomoćnik je ovlašten za poduzimanje samo onih poslova, odnosno radnji za koji je ovlašten. U konkretnom slučaju to znači da je u punomoći potrebno navesti izričito ovlaštenje punomoćnika za opoziv određenog člana uprave i ovlaštenje za imenovanje određenog novog člana uprave.

U spisu prileži izvornik punomoći (list 5 i 6 spisa), ovjerene po javnom bilježniku uz ovjereni prijevod na hrvatski jezik po ovlaštenom sudskom tumaču (list 7 do 9 spisa) iz koje proizlazi da je osnivač društva C. B. (Holdings) Limited ovlastio punomoćnika A. M.-F., da u njegovo ime i za njegov račun donese odluku o opozivu Ivana Hrena s mjesta člana uprave –direktora društva C. B. d.o.o. Zagreb, te da donese odluku o imenovanju novog člana uprave –direktora društva kojom će se direktorom imenovati M. P. R.. Razvidno je iz punomoći da su ju u ime osnivača C. B. (Holdings) Limited potpisale ovlaštene osobe za njegovo zastupanje, a što proizlazi iz potvrde javnog bilježnika i ovjerenog prijevoda na hrvatski jezik po ovlaštenom sudskom tumaču (list 10 do 17 spisa), time da su i punomoć i potvrda opskrbljene apostilom.”

VTS RH, PŽ-981/04 od 2. ožujka 2004.

74.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UČINAK ISTUPANJA ČLANA IZ DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99 i 118/03)

Članak 421. stavak 2.

Član koji istupi iz društva ima pravo da mu se naknadi tržišna vrijednost njegova poslovnog udjela, kakva je bila u vrijeme istupanja iz društva, a ne u vrijeme osnivanja društva.

Naknada tržišne vrijednosti može se isplatiti iz tržišne vrijednosti koja prelazi vrijednost temeljnog kapitala.

Pri tome vrijednost temeljnog uloga neće se nadoknaditi, jer je zabranjen povrat temeljnog uloga kojim bi bio smanjen temeljni kapital društva.

“Tužbeni zahtjev tužitelja glede naknade tržišne vrijednosti njegova poslovnog udjela, prvostupanjski sud razmatra u smislu odredbe članka 421. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93 ... 118/03), prema kojoj član koji istupi iz društva ima pravo da mu se naknadi tržišna vrijednost njegova poslovnog udjela kakva je bila u vrijeme **istupanja**. Međutim, do istupanja dolazi tek kada članu bude isplaćena naknada za njegov poslovni udio, odnosno u tom trenutku mu prestaje članstvo i nastupaju pravne posljedice istupanja, a naknada se može isplatiti samo iz sredstava koja prelaze vrijednost temeljnog kapitala, jer je zabranjen povrat temeljnog uloga kojim bi bio smanjen temeljni kapital, sve sukladno članku 406. stavak 1. ZTD-a, time da je visinu same naknade prema naprijed obrazloženom prvostupanjski sud utvrdio sukladno danom nalazu i mišljenju vještaka.”

VTS RH, PŽ-672/03 od 8. ožujka 2003.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UPIS U SUDSKI REGISTAR

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 425.

Za prijavu prestanka članstva u upravi društvo prilaže odluku o opozivu imenovanja člana uprave, odnosno njegovu ostavku i odluku o imenovanju novog člana.

Za prestanak članstva u upravi dovoljna je ostavka člana uprave, dok nije zakonski uvjet da društvo prihvati ostavku i odluči o ostavci.

“Prema mišljenju ovog suda osnovan je žalbeni navod žalitelja da ga prvostupanjski sud nije trebalo pozivati da dostavi odluku o razrješenju člana uprave. Naime, ostavka člana uprave je samo jedan od načina prestanka članstva u upravi trgovačkog društva; osim ostavke članstvo u upravi društva prestaje opozivom, protekom vremena (istekom mandata), smrću, lišenjem poslovne sposobnosti, spajanjem društva s drugim društvom ili pripajanjem društva drugom društvu, otvaranjem stečaja, sporazumom člana uprave s organom društva koji ga je imenovao (nadzorni odbor ili skupština društva) i slično. Ostavkom u upravi društva član uprave izjavljuje društvu svoju volju da više ne želi obavljati tu funkciju. Njega društvo ne može (odbijanjem donošenja odluke o njegovom razrješenju) prisiliti da i dalje obavlja poslove društva i zastupa društvo preuzimajući na taj način odgovornost za vođenje poslova društva, a da on to ne želi. Naime, članstvo u upravi i nadzornom odboru nastaje voljom organa (nadzornog odbora ili skupštine) koji imenuje odnosno bira osobe u upravu i nadzorni odbor, te tih osoba da prihvaćaju imenovanje odnosno izbor. Kako se nikoga ne može prisiliti da postane član uprave ili nadzornog odbora, ako on to ne želi, tako se nikoga ne može prisiljavati niti na to da ne prestane biti član uprave odnosno nadzornog odbora. Ostavka člana uprave izjavljuje se u pisanom obliku skupštini ili nadzornom odboru (ako nadzorni odbor imenuje članove uprave) odnosno svim članovima društva ili onom članu društva koji je ovlašten imenovati člana uprave, a o ostavci se mora obavijestiti sve ostale članove uprave te predsjednika nadzornog odbora ako društvo ima nadzorni odbor (članak 424a. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima – Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03). Pri tome je dovoljno da član uprave ostavku dostavi jednom od preostalih članova uprave, a uprava o danoj ostavci izvijesti onoga tko je društvenim ugovorom ovlašten imenovati članove uprave; za prestanak članstva u upravi ostavkom nije potrebna odluka društva.

Prema odredbi članka 425. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima prijavi za upis promjene članova uprave u sudskom registru prilaže se ostavka člana uprave. Iz navedene odredbe Zakona o trgovačkim društvima koja ne predviđa podnošenje sudskom registru odluke o opozivu imenovanja člana uprave u slučaju njegove ostavke (već samo ostavku u pisanom obliku) također proizlazi da za prestanak članstva u upravi društva nije potrebna suglasnost organa (odnosno člana) društva koji je imenovao

člana uprave koji je podnio ostavku na tu funkciju.”

VTS RH, PŽ-4901/04 od 27. srpnja 2004.

76.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRETPOSTAVKE ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR POVEĆANJA TEMELJNOG KAPITALA DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU ULAGANJEM STVARI ILI PRAVA

Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, u daljnjem tekstu ZTD),

Članak 458. stavak 2. točka 3.

Kad se radi o povećanju temeljnog kapitala društva s ograničenom odgovornošću - ulaganjem stvari i prava - prijavi za upis u sudski registar takva povećanja obvezno se prilažu - uz ostale propisane priloge - i ugovori kojima je to ulaganje ostvareno, jer će u protivnome sud odbaciti prijavu.

Ako je predlagatelj upisa (prijavitelj) stekao pravo vlasništva nekretnine upisom prava vlasništva u zemljišnu knjigu (F... d.o.o. Zagreb) kao kupac na temelju kupoprodajnog ugovora, onda takav ugovor ne može služiti kao pravovaljani dokaz o ostvarenju ulaganja iste nekretnine kao uloga pri povećanju temeljnog kapitala toga d.o.o-a, jer pravo vlasništva nekretnine nije u društvo unio njegov član kao svoj ulog.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rješenjem Trgovački sud u Zagrebu je odbacio prijavu za upis u sudski registar predlagatelja F...d.o.o. Zagreb. Ssud je tako odlučio pozivom na odredbu članka 46 (sada: 45. stavak 3) Zakona o sudskom registru („Narodne novine“ broj 1/95, 57/96, 45/99, **54/05**), prema kojoj je predlagatelj bio pozvan zaključkom u roku od 30 dana ispraviti i dopuniti prijavu na način da u skladu sa člankom 458. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, u daljnjem tekstu ZTD) dostavi ugovor o ulaganju i dokaz o vlasništvu nekretnine (izvadak iz zemljišnih knjiga). Kako u ostavljenom roku predlagatelj nije postupio po nalogu suda to je temeljem članka 47. (sada 45. stavak 7.) Zakona o sudskom registru odlučeno kao u izreci toga rješenja.

Protiv ovog rješenja pravovremenu žalbu podnio je predlagatelj. U žalbi navodi da je predlagatelj postupio sukladno zaključku suda te je dana 6. svibnja 2005. godine dopunom prijedloga udovoljio traženom i dostavio sudu traženu dokumentaciju, i to, zemljišnoknjižni izvadak nekretnine kojom se povećava temeljni kapital društva i presliku rješenja Općinskog suda u Zagrebu broj Z-3556/05 od 28. travnja 2005. godine kojim se provodi vlasništvo nad predmetnom nekretninom. Predlaže da drugostupanjski sud preinači pobijano rješenje i udovolji prijedlogu predlagatelja.

Žalba nije osnovana. ...Ispitavši pobijano rješenje temeljem članka 365. stavak 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, u daljnjem tekstu ZPP) u vezi sa člankom 20. stavak 2. Zakona o sudskom registru, u granicama razloga navedenih u žalbi, te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba postupka iz članka 354. stavak 2. točke 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a te na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je utvrdio da je prvostupanjsko rješenje pravilno i na zakonu osnovano.

Iz spisa proizlazi da je predlagatelj podnio prijedlog za upis povećanja temeljnog kapitala unosom stvari i izmjene izjave o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću. Kako predlagatelj nije uz prijavu priložio posebne isprave za upis u sudski registar, prvostupanjski sud ga je pravilno temeljem članka 46. stavak 1. Zakona o sudskom registru pozvao zaključkom od 30. studenog 2004. godine da u roku od 8 dana dostavi sudu temeljem članka 458. stavak 2. točka 3. ZTD-a ugovor o ulaganju i dokaz o vlasništvu nekretnine tj. izvadak iz zemljišnih knjiga, koji rok je produžen na 30 dana na prijedlog tužitelja zaključkom od 6. travnja 2005. godine.

Naime, prema odredbi članka 458. stavak 2. točka 3. ZTD-a prijavi za upis mora-ju se priložiti, ako je temeljni kapital povećan ulaganjem stvari i prava, ugovori kojima je to ulaganje ostvareno.

U konkretnom predmetu pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da predlagatelj niti naknadno nije uz prijavu priložio propisani ugovor kojim je ulaganje nekretnine u temeljni kapital ostvareno, jer priloženi ugovor o kupoprodaji nekretnine sklopljen između T.T. d.d. Zagreb, kao prodavatelja, i F... d.o.o. Zagreb, kao kupca, nema sadržaj ugovora o unosu stvari u temeljni kapital, već je iz ugovora razvidno da se radi o ugovoru o prodaji nekretnine kojim je predlagatelj stekao naslov za stjecanje prava vlasništva na nekretnini koja je predmet toga ugovora, a koje vlasništvo će steći upisom u zemljišnu knjigu. Dakle, ne radi se o tome da je do upisa vlasništva na nekretnini za korist predlagatelja došlo kao posljedica unosa te nekretnine u temeljni kapital društva od člana društva, te koje bi u skladu sa zakonskim odredbama članka 457. stavak 7. ZTD-a bile unesene u društvo prije podnošenja prijave za upis povećanja temeljnog kapitala u sudski registar, već je pravo vlasništva na predlagatelja u zemljišnim knjigama upisano temeljem ugovora o kupoprodaji nekretnine.

Prema tome, predlagatelj nije postupio po nalogu suda jer nije temeljem članka 458. stavak 2. točka 3. ZTD-a dostavio ugovor kojim je ulaganje nekretnine u temeljni kapital društva ostvareno, pa je prvostupanjski sud pravilno primijenio odredbu članka 47. Zakona o sudskom registru i prijavu odbacio kao nedopuštenu...

VTS RH, od 12. srpnja 2005.

77.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UPIS PRIPAJANJA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 522.

Pripojeno društvo prestaje upisom pripajanja u trgovački registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj.

Nakon pripajanja upisom u trgovački registar nije moguće podnijeti tužbu protiv pripojenog društva, već samo protiv društva preuzimatelja kao univerzalnog sljednika.

“Iz spisa, tj. iz obrazloženja pobijanog rješenja proizlazi da je tužitelj podnio tužbu protiv tuženika dana 4. prosinca 2003. godine, radi utvrđenja ništavosti odluke Glavne skupštine tuženika o odobrenju Ugovora o pripajanju tuženika društvu V. d.d. od 4. 11. 2003. godine.

Pravilno je prvostupanjski sud primijenio odredbu članka 529. Zakona o trgovačkim društvima (“Narodne novine” broj 111/93, 34/99 i 118/03).

Prema članku 529. Zakona o trgovačkim društvima, nakon upisa pripajanja u trgovački registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj, tužba na utvrđenje da je ništava odluka o pripajanju što ju je donijelo pripojeno društvo podiže se protiv društva preuzimatelja.

Pripojeno društvo prestaje upisom pripajanja u trgovački registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj (članak 522. stavak 4. ZTD-a). Stoga nakon upisa pripajanja više nije moguće protiv pripojenog društva podnijeti tužbu na utvrđenje da je ništava odluka o pripajanju što ju je donijelo pripojeno društvo, jer pripojeno društvo više ne postoji. Takvu tužbu moguće je podnijeti samo protiv društva preuzimatelja, jer je to društvo univerzalni pravni sljednik pripojenog društva.

Iz iznesenoga slijedi, da je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da se nakon upisa pripajanja tužba mogla podići samo protiv društva preuzimatelja, a to je društvo V. d.d. Varaždin.”

VTS RH, PŽ-1330/04 od 20. travnja 2004.

78.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – REDOSLIJED UPISA U SUDSKI REGISTAR POVODOM PRIPAJANJA TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

Zakonom o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99 i 52/00),

Članak 522.

Dopušteno je istodobno podnijeti prijave za upis pripajanja u registar društva preuzimatelja i u registre pripojenih društava, kao i za upis povećanja preuzimateljeva temeljnog kapitala, te upis pripajanja obaviti istog dana u registre u koje su bila upisana pripojena društva i u registar sjedišta društva preuzimatelja, jer to nije pravno nedopušteno, ako se pri upisu sud drži redosljed propisanog odredbama članka 522. ZTD-a.

Iz obrazloženja

Osposrenim je rješenjem sud prvog stupnja, postupajući prema prijedlogu D. banke d.d. Z, u sudski registar upisao promjenu tvrtke, sjedišta, člana uprave, članova nadzornog odbora, odluku o povećanju i provedbu povećanja temeljnog kapitala i pripajanje društava S. banka d.d. S. i I. banka d.d. P. u dioničkom društvu pod tvrtkom N. banka“ d.d. sa sjedištem u Z.

Protiv tog su rješenja žalbu podnijeli uvodno označeni žalitelji, sukladno odredbama članka 59. tada važećeg Zakona o sudskom registru, «Narodne novine» broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99 i 45/99), a koji se primjenjuje sukladno odredbi članka 45. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru („Narodne novine“ broj 54/05), s prijedlogom žalbenom sudu da pobijano rješenje ukine i odbaci prijavu predlagatelja, podredno da predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Žalba nije osnovana... Razloge žalbenog osporavanja pobijanog rješenja o upisu žalitelji temelje na dvije osnovne tvrdnje, jedne glede redosljeda upisa pripajanja, i druge, glede upućivanja na nezakonitost postupanja pri prijavi za upis pripajanja u registar do koje je došlo uslijed nedavanja izjave predlagatelja kako odluke o pripajanju nisu pobijane u propisanom roku.

U svezi s prvom tvrdnjom žalitelja ističe se kako je ista demantirana sadržajem spisa. Naime, neupitno je kako su istodobno podnesene prijave za upis pripajanja i u registre pripojenih društava i u registar društva preuzimatelja, kao i za upis povećanja temeljnog kapitala društva preuzimatelja, te kako je upis pripajanja obavljen istog dana u registre u koje su bila upisana pripojena društva i u registar sjedišta društva preuzimatelja, a što nije pravno nedopušteno. Iz spisa je razvidno kako je tijekom postupka provedbe predmetnog upisa korišteno slanje/dostavljane isprava na temelju kojih se upis obavlja putem faksa, dok je iz privijenih faks-dostava, slijedom satnice koja je evidentirana na istima, razvidno kako su registarski sudovi u potpunosti poštovali redosljed upisa pripajanja određen Zakonom o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99 i 52/00), te je upis pripajanja, suprotno žalben-

im tvrdnjama, proveden sukladno odredbama članka 522. tog Zakona u svezi sa člankom 73. stavak 2. Zakona o sudskom registru.

U svezi s drugom tvrdnjom, kojom žalitelji upućuju na odredbu članka 521. Zakona o trgovačkim društvima, navodeći kako je predmetna prijava za upis pripajanja nedopuštena, budući da uz nju nije dana izjava da odluke o pripajanju nisu pobijane u za to propisanom roku (ili da je pobijanje pravomoćno odbijeno), a žalitelji su dan prije donošenja pobijanog rješenja podnijeli tužbu nadležnom sudu radi utvrđenja ništavim i pobijanja odluka skupštine pripojenog društva (I. banke d.d.). Ni ovaj žalbeni razlog nije prihvatljiv. Iz privijenog zapisnika s glavne skupštine društva (I. banka d.d.) ne proizlazi kako se radi o ispravi zahvaćenoj razlogom apsolutne ništavosti, u trenutku upisa nije postojala pravomoćna odluka o pobijanju, a pobjoini pravni poslovi proizvode pravne učinke, dok se u posebnom postupku ne ponište. Budući da je postupak upisa u sudski registar izvanparnični, te su u tom postupku propisana stroga formalna pravila za upis pa i u svezi s ispravama na temelju kojih se upis obavlja, sud je dužan, ako su ispunjene sve pretpostavke, a što je predmetno slučaj, obaviti upis, te je sud prvog stupnja pravilno i zakonito donio pobijanu odluku...

VTS RH, od 28. lipnja 2005.

79.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRAVILA REGISTARSKOG POSTUPKA

Zakon o sudskom registru (Narodne novine br. 1/95, 57/96 i 45/99)

Članak 20.

Okolnost da izdavatelj punomoćni nije ovlaštena osoba za zastupanje stranke pravne osobe ima za posljedicu da odvjetnik bez valjane punomoći nije mogao u registarskom postupku pravno valjano poduzimati radnje u ime te stranke.

Uvažavanjem radnji u registarskom postupku (povlačenjem prijave za upis u sudski registar) poduzete po odvjetniku bez valjane punomoći registarski sud je počinio bitnu povredu odredbi parničnog postupka (članak 354. st. 2. toč. 8. ZPP-a.

“Podnesak od 10. svibnja 2004. godine kojim se povlači prijava za upis kao podnesak predlagatelja podnio je punomoćnik koji nije imao potrebno ovlaštenje predlagatelja za poduzimanje pojedinih radnji i za zastupanje u ovom registarskom postupku. – Punomoć punomoćniku B. Š., odvjetniku u Zagrebu, koji je podnio podnesak kojim povlači prijavu za upis u sudski registar nije dala ovlaštena osoba predlagatelja, nego je iz punomoći vidljivo da je punomoć potpisao D. R. koji prema stanju u sudskom registru nije ovlaštena osoba za zastupanje predlagatelja a niti je priložena isprava iz koje bi proizlazilo ovlaštenje izdavatelja punomoći za zastupanje predlagatelja. – Kako izda-

vatelj punomoći nije ovlaštena osoba za zastupanje predlagatelja, niti punomoćnik B. Š., odvjetnik, kojemu je dana punomoć nije mogao valjano poduzimati radnje u ovom postupku ni zastupati predlagatelja.

Kako je prihvaćanjem podneska kojim se povlači prijava za upis povrijeđeno pravilo o pravilnom zastupanju stranaka, počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavak 2. točka 8. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99 i 117/03).”

VTS RH, Pž-3992/04 od 15. lipnja 2004. godine

80.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PODACI KOJI SE UPISUJU U REGISTAR

Zakon o sudskom registru (Narodne novine br. 1/95, 57/96 i 45/99)

Članak 24

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zadrugama (Narodne novine broj 12/02) zadruge su dužne uskladiti svoje opće akte, na temelju izmijenjenih akata imenovati svoja tijela i podnijeti prijavu registarskom sudu do 14. kolovoza 2002.

Obzirom da nije propisana sankcija za nepostupanje po zakonu, (lex imperfecta), prijava za upis u sudski registar iako podnesena izvan zakonskog roka za usklađenje i podnošenje prijave za upis u sudski registar ne može se odbaciti kao prekasno podnesena.

“Točne su konstatacije prvostupanjskog suda da su prema odredbi članka 24. Zakona o zadrugama (Narodne novine broj 36/95, 67/01 i 12/02), zadruge dužne uskladiti svoje opće akte s odredbama istog Zakona i na temelju izmijenjenih akata izabrati, odnosno imenovati svoja tijela i podnijeti prijavu za upis u sudski registar u roku od 6 mjeseci, računajući od dana stupanja na snagu novele Zakona, koja je stupila na snagu 14. veljače 2002. godine.

Međutim, treba ukazati da nisu predviđene pravne posljedice ako zadruge ne postupaju na način određen u odredbi citiranog zakonskog propisa tj. da će se nad njima provesti postupak likvidacije i brisanja iz registra, što je prvostupanjski sud očito smatrao neodlučnim kraj zauzetog stajališta da je prijava podnesena prekasno, pa nije niti utvrđivao da li su ispunjene sve formalne i materijalno pravne pretpostavke za traženi upis.”

VTS RH, Pž-4555/04 od 20. srpnja 2004. godine

81.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PODACI KOJI SE UPISUJU U SUDSKI REGISTAR

Zakon o sudskom registru (Narodne novine br. 1/95, 57/96, 45/99)

Članak 24. i 31.

U sudski registar se upisuju podaci propisani zakonom i promjene tih podataka.

Zakonom nije propisano upisati u sudski registar za društvo s ograničenom odgovornošću članove društva, pa tako niti podnošenje prijedloga za osiguranje zabrane otuđenja i opterećenja poslovnih udjela.

“U pravu je prvostupanjski sud kada ističe da prema odredbama članka 24. i 31. Zakona o sudskom registru („Narodne novine“ broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 dalje: ZSR) propisano je koji se podaci upisuju u sudski registar za društvo s ograničenom odgovornošću te tim odredbama nije propisano upis u sudski registar činjenica i podnošenja prijedloga za osiguranje zabrane opterećenja i otuđenja poslovnih udjela članova društva s ograničenom odgovornošću. Naime odredbom članka 24. stavak 2. i točka 8. ZSR predviđen je upis u sudski registar podataka označenih kao zabilježba, međutim kako predmet upisa u sudski registar za društva sa ograničenom odgovornošću nije bitna činjenica tko su članovi društva osim u slučaju iz članka 31. stavak 3. ZSR, pa ne može se u sudski registar upisati niti bilo kakva zabilježba u svezi s tim udjelima. Naime, temeljem odredbe članka 24. stavak 2. točka 6g. ZSR predmet upisa u sudski registar moglo bi biti rješenje Općinskog suda u K. kojim bi bio usvojen prijedlog predlagatelja osiguranja, no ne i sam taj prijedlog.”

VTS RH, Pž-7878/03 od 12. travnja 2005.

82.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – NEDOPUŠTENA ŽALBA U REGISTARSKOM POSTUPKU

Zakon o sudskom registru (Narodne novine br. 1/95, 57/96 i 45/99)

Članak 61.

Samo u nespornim stvarima javni bilježnik može zastupati stranku temeljem punomoći, te u tim stvarima ima prava i dužnosti odvjetnika.

U spornim stvarima (na primjer ukoliko je u registarskom postupku sporna osnovanost prijedloga predlagatelja) javni bilježnik treba se iskazati specijalnom punomoći, u protivnom on nije ovlašten na podnošenje žalbe u ime stranke.

“Odredbom članka 4. stavak 1. Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93, 29/94, 162/98) propisano je da je javni bilježnik ovlašten zastupati stranke uslijed nespornim stvarima pred sudovima i drugim javnim tijelima ako su te stvari u neposrednoj vezi s kojom njegovom ispravom.

Iz navedene odredbe Zakona proizlazi da javni bilježnik u postupku upisa u sudski registar kao izvanparničnom postupku može zastupati stranku na način da u njeno ime podnese prijavu za upis u sudski registar kao i sve druge isprave temeljem kojih sud donosi rješenje o upisu u sudski registar; identično proizlazi i iz punomoći kojom su zastupnici predlagatelja upisa opunomoćili javnog bilježnika D. D. na poduzimanje radnji radi upisa u sudski registar (list 52 spisa). Samo u poduzimanju tih radnji javni bilježnik ima prava i dužnosti odvjetnika (članak 4. stavak 2. Zakona o javnom bilježništvu). Međutim, budući da je u konkretnom slučaju sporno je li osnovan zahtjev predlagatelja upisa za upis u sudski registar, javni bilježnik ne može bez specijalne punomoći stranke podnijeti žalbu u ime predlagatelja upisa. Naime, izjavljivanje žalbe je radnja koju stranka poduzima kada smatra da joj je sud pobijanom odlukom onemogućio u ostvarivanju svojih prava; prema tome, izjavljivanje žalbe nije radnja koju javni bilježnik može poduzimati temeljem odredbe članka 4. stavak 1. Zakona o javnom bilježništvu. Za poduzimanje te radnje javni bilježnik mora imati specijalnu punomoć, koju u konkretnom slučaju javni bilježnik D. D. nema.

Odredbom članka 358. stavak 3. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03) u svezi članka 20. stavak 2. Zakona o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 45/99) propisano je da je žalba nedopuštena, ako je žalbu podnijela osoba koja nije ovlaštena za podnošenje žalbe, a stavkom 1. istoga članka da će nedopuštenu žalbu odbaciti rješenjem predsjednik vijeća prvostupanskog suda bez održavanja ročišta. Člankom 367. Zakona o parničnom postupku određeno je da će nedopuštenu žalbu odbaciti drugostupanski sud rješenjem ako to nije učinio prvostupanski sud.

Budući da je žalbu podnijela osoba koja nije ovlaštena za podnošenje žalbe, žalba javnog bilježnika D. D. je u smislu odredbe članka 358. stavak 3. Zakona o parničnom postupku nedopuštena.”

VTS RH, Pž-4117/04 od 6. srpnja 2004. godine

PARNIČNI POSTUPAK

83.

PARNIČNI POSTUPAK – APSOLUTNA SUDSKA NENADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 16.

Sud je apsolutno nenadležan po tužbi kojom se traži da sud utvrdi da Dok 11 upisan u Upisnik pomorskih i trgovačkih brodova Lučke kapetanije nije brod već plutajući objekt.

Za utvrđenje da li je neki plovni objekt brod ili plutajući objekt propisan je upravni postupak, koji provodi nadležni upravni organ Hrvatski registar brodova.

“Tužbom se traži u stavku I. tužbenog zahtjeva da sud utvrdi da je Dok 11 upisan u ulošku 702 Upisnika pomorskih i trgovačkih brodova Lučke kapetanije Rijeka nije brod, već plutajući objekt. Za utvrditi da li je neki plovni objekt brod ili plutajući objekt, propisan je poseban upravni postupak. Zakonom o Hrvatskom registru brodova (Narodne novine br. 81/96) ustanovljen je Hrvatski registar brodova koji provodi upravni postupak te utvrđuje u koju kategoriju se plovni objekt svrstava, time da je propisana mogućnost izjavljivanja pravnog lijeka protiv odluke Hrvatskog registra brodova nadležnom Ministarstvu pomorstva prometa i veza. O pravilnoj primjeni materijalnog prava u tom postupku može se odlučivati u upravnom postupku prema općim pravilima upravnog postupka. Zakonodavac nije stavio u nadležnost suda utvrđivati da li se neki plovni objekt ima smatrati brodom ili nema.”

VTS RH, PŽ-4145/04 od 29. travnja 2004.

84.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST TRGOVAČKOG SUDA

Zakon o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 75/95, 100/96, 131/97, 129/00, 67/01))

Članak 19.

Trgovački sud je stvarno nadležan za suđenje u sporu povodom osnivanja, rada i prestanka društva kao i raspolaganja članstvom i članskim pravima u društvu.

Raspolaganje članstvom uključuje otuđenje i opterećenje poslovnog udjela, te se spor o raspolaganju članstvom u društvu sa ograničenom odgovornošću smatra i spor o prodaji poslovnog udjela.

“Za ocjenu nadležnosti trgovačkog suda za suđenje u ovom sporu nije presudno članstvo tužitelja u društvu u trenutku podnošenja tužbe sudu. Nadležnost se zasniva na pravilu iz čl. 19. st. 2. Zakona o sudovima (Narodne novine br. 3/94 ... 67/01) po kojoj trgovački sudovi sude u sporovima povodom osnivanja, rada i prestanka društva kao i raspolaganja članstvom i članskim pravima u društvu. Raspolaganje članstvom uključuje otuđenje i opterećenje poslovnog udjela. Zato se sporom o raspolaganju članstvom u društvu sa ograničenom odgovornošću smatra između ostalih i spor o prodaji poslovnog udjela. Po prirodi stvari u takvom sporu u trenutku podnošenja tužbe vlasnik poslovnog udjela i član društva je ili prodavatelj ili kupac, što međutim ne utječe na bit spora. Zato je Trgovački sud u Karlovcu pravilno našao da je stvarno nadležan suditi u ovom sporu, pa u donošenju presude nije počinjena apsolutno bitna povreda odredaba postupka iz čl. 354. st. 2. t. 4. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj. 53/91 ... 88/01).”

VTS RH, PŽ-2578/02 od 17. svibnja 2005.

85.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST TRGOVAČKOG SUDA

Zakon o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 75/95, 100/96, 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 17/04 i 141/04))

Članak 19. toč. 1b.

Spor radi ispunjenja iz ugovora o najmu (charteru) jedrilice je spor u rješenju kojega sud primjenjuje plovidbeno pravo.

Stoga je za suđenje u istom sporu nadležan trgovački, a ne općinski sud

“Nema sumnje da se u ovom slučaju ne radi o sporu o brodu, jer je spor nastao iz ugovora o najmu jedrilice takvih karakteristika koje je ne svrstavaju u pojam broda. Sam ugovor o charteru spada u kategoriju ugovora o iskorištavanju brodova poznatih

iz Engleskog prava, a koje naš Pomorski zakonik (Narodne novine br. 17/94, 74/94, 43/96, ...) nije posebno regulirao nego ih je svrstao u brodarske ugovore na vrijeme za cijeli brod iz čl. 466. st. 2. Pomorskog zakonika (Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96). Spor se odnosi na jahtu koja je plovni objekt namijenjen plovidbi na moru, a po svojim tehničkim karakteristikama nije brod, pa se radi o brodici (čl. 5. st. 1. t. 9. PZ). U rješenju spora sud će primjenjivati plovidbeno pravo sadržano u Pomorskom zakoniku, jer se odredbe tog zakonika o ugovorima o iskorištavanju brodova primjenjuju i na ugovore o iskorištavanju brodice (čl. 464. st. 1. PZ), pa je za suđenje nadležan trgovački sud a ne općinski kako pogrešno smatra prvostupanjski sud.”

VTS RH, Pž-4853/02 od 1. veljače 2005.

86.

PARNIČNI POSTUPAK – STRANAČKA SPOSOBNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 77.

Obrt je način obavljanja gospodarske djelatnosti, te nije niti fizička niti pravna osoba.

Za obveze nastale u obavljanju obrta odgovara obrtnik, odnosno fizička osoba. Stranačku sposobnost nema obrt, već fizička osoba – obrtnik.

“Neutemeljeno tuženik smatra da je odjava obrta od utjecaja na oslobođenje obrtnika od odgovornosti za ispunjenje obveza preuzetih u obavljanju obrta. Sukladno odredbi čl. 21. st 1. Zakona obrtu («Narodne novine» br. 77/93, 90/96, 102/98, 64/01 i 71/01), za obveze nastale obavljanjem obrta cjelokupnom unesenom imovinom potrebnom za obavljanje obrta odgovara obrtnik. Odlučno je da je obveza nastala u obavljanju obrta, a to je u ovoj parnici prvostupanjski sud utvrdio, pa da na opisani način za tu obvezu odgovara obrtnik. Nije propisano da bi se obrtnikova obveza gasila ako bi, nakon njena nastanka, obrtnik odjavio bavljenje obrtom.

Pogrešno je i tuženikovo mišljenje da je odjavom obrta on prestao postojati kao pravna osoba. U ovoj parnici tuženik nije obrt, već fizička osoba M. Š., kao obrtnik. Kao što je prethodno navedeno, za obveze nastale obavljanjem obrta odgovara fizička osoba. Prestankom obrta tuženik M. Š. nije prestala postojati. Obrt je način obavljanja gospodarske djelatnosti, te nije pravna osoba.”

VTS RH, Pž-3013/02 od 4. svibnja 2004.

87.

PARNIČNI POSTUPAK – DOSTAVA PRAVNOJ OSOBI UPISANOJ U SUDSKI ILI DRUGI UPISNIK

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 134a.

Pravnoj osobi koja je upisana u sudski ili drugi upisnik dostava se obavlja na adresu navedenu u tužbi.

Ako dostava na adresu u tužbi ne uspije, dostava se obavlja na adresu sjedišta pravne osobe upisanu u upisniku.

Tek ako dostava ne uspije niti na tu adresu, sud će obaviti dostavu stavljanjem na oglasnu ploču suda.

Ako je pismeno vraćeno s oznakom «obaviješten nije tražio» to ne znači da je dostava uredno iskazana, a niti se može uzeti da je zbog toga pogrešno označeno sjedište pravne osobe.

“Ispitujući pobijano rješenje temeljem čl. 365. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 111/99, 88/01, 117/03), ovaj sud nalazi da su ostvareni žalbeni razlozi bitne povrede odredaba postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP-a. Rješenje ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, te u njemu nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. Naime, najprije valja istaći da trgovačko društvo nema adresu, nego ima sjedište. To sjedište navedeno je u registru Trgovačkog suda u Zagrebu. Dalje dokaz da ono postoji prilaže i omotnice u spisu iz kojih je vidljivo “Obaviješten nije tražio”. Slijedom navedenoga nije mogao prvostupanjski sud donijeti rješenje da se smatra da je tužba u ovoj pravnoj stvari povučena.

Iz svega navedenog, žalba tužitelja ukazuje se kao osnovana, pa je rješenje valjalo ukinuti i vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, temeljem čl. 369. i čl. 370. ZPP-a.

U nastavku postupka, prvostupanjski sud će postupiti u smislu čl. 134a. ZPP-a koji glasi, da se pravnoj osobi koja je upisana u određeni sudski ili drugi upisnik dostava obavlja na adresu navedenu u tužbi, a ako dostava na adresu navedenu u tužbi ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta te osobe upisane u upisniku. Ako dostava ne uspije ni na toj adresi, obaviti će se stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmog dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda. Nakon toga, prvostupanjski sud će donijeti novu na zakonu osnovanu odluku.”

VTS RH, Pž-4373/02 od 18. svibnja 2004.

88.

PARNIČNI POSTUPAK – DOSTAVA TUŽENIKU U REPUBLIKU ITALIJU

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 111/99, 88/01)

Članak 136.

Konvencija o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima Sl. L. SFRJ – dodatak međunarodni ugovori br. 5/639.

Članak 4.

Kada dostavu treba obaviti osobama ili ustanovama u inozemstvo ili strancima koji uživaju pravo imuniteta, istu valja obaviti diplomatskim putem, ako međunarodnim ugovorom ili zakonom (ZPP) nije što drugo određeno.

Dostava tuženiku u Republiku Italiju uređuje se da se sudski akti dostavljaju neposredno putem Ministarstva pravosuđa na službenom jeziku zemlje koja zahtijeva, a samo popratno pismo se sastavlja na službenom jeziku zamoljene države.

“Člankom 4. Konvencije o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 3. 12. 1960. (Sl. 1. SFRJ – dodatak MU br. 5/63) propisano je da se sudski akti dostavljaju neposredno putem Ministarstva pravosuđa. Člankom 6. stavak 3. predviđeno da se sudski akti sastavljaju na službenom jeziku zemlje zahtjeva, a to u ovom slučaju znači na hrvatskom jeziku. U stavku 1. tog članka predviđeno je da se samo popratno pismo sastavlja na službenom jeziku zamoljene zemlje, a u ovom slučaju je to Italija.

Člankom 136. ZPP-a određeno je kad dostavu treba obaviti osobama ili ustanovama u inozemstvu ili strancima koji uživaju pravo imuniteta, dostava će se obaviti diplomatskim putem, ako međunarodnim ugovorom ili u ovom zakonu (članak. 146.) nije što drugo određeno.

Članak. 146. ZPP-a odnosi se na punomoćnika za primanje pismena i postavljanje privremenog zastupnika.

Kako je iz navedenih propisa vidljivo prvostupanjski sud je pogrešno primijenio citirane zakonske propise kad je od tužitelja tražio prevođenje tužbe na talijanski jezik, pa kad on to nije učinio, utvrdio da se tužba smatra povučenom.”

VTS RH, PŽ-6499/01 od 27. kolovoza 2002.

89.

PARNIČNI POSTUPAK – ZAHTJEV ZA NAKNADU TROŠKOVA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 164.

O naknadi troškova postupka sud odlučuje u postupku u kojem su ti troškovi nastali.

Nije moguće osnovano zahtijevati naknadu parničnih troškova izvan postupka u kojemu su ti troškovi nastali, odnosno s naslova naknade štete u posebnoj parnici.

“Što se tiče troškova postupka vođenog kod Općinskog suda u K. L. pod brojem Ovr-891/01 u iznosu od 549,00 kn valja istaći da je nesporno da su vođeni postupci pred Općinskim sudom u K. L., međutim, pravilno ističe prvostupanjski sud, da do zaključenja glavne rasprave nije sudu dostavljen dokaz o tome da bi postupci bili pravomoćno dovršeni, a konačno i postoji presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, koji je donio odluku da o naknadi troška postupka odlučuje se u postupku u kojem su nastali, pa se naknada tih troškova ne može zahtijevati u posebnoj parnici s naslova štete (VSR broj 1947/87 od 29. 12. 1987.). Konačno, i sam tužitelj u svojoj žalbi ističe, da se radi o pogrešci Općinskog suda u K. L. u predmetu pod brojem Ovr-891/2001, međutim, nije podnio žalbu protiv toga rješenja o ovrši.”

VTS RH, Pž-3076/04 od 3. kolovoza 2004.

90.

PARNIČNI POSTUPAK – DOKAZI I IZVOĐENJE DOKAZA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 220. st. 2.

Nalaz i mišljenje vještaka koji dokaz nije izveden po nalogu suda niti je izveden na glavnoj javnoj raspravi, nije pravno valjan dokaz, te se na takvom dokazu ne može temeljiti sudska presuda.

Sud odlučuje koji će se dokazi izvesti, te po prijedlogu stranaka može odlučiti o izvođenju dokaza vještačenjem.

“Prvostupanjski sud svoju odluku temelji na nalazu i mišljenju vještaka prema kojem je ugovor između stranaka, u svezi kojeg su kao sredstva osiguranja dane predmetne zadužnice i mjenice, raskinut. Imajući u vidu navedeni nalaz i mišljenje vještaka, sud zaključuje da protivnik nije smio, nakon što je ugovor raskinut, koristiti sredstva osiguranja ispunjenja ugovora, te da je naplaćivanje zadužnice za iznos za koji,

zasada, nema opravdanja, protivno svrsi izdanja iste i predstavlja vjerojatnost opasnosti za predlagateljovu tražbinu.

Međutim, iz spisa je vidljivo da je takav nalaz i mišljenje vještaka dostavio protivnik osiguranja. Budući da se ne radi o dokazu izvedenom prema odluci suda radi utvrđivanja odlučnih činjenica, odnosno, ne radi se o vještačenju provedenom od strane vještaka kojeg je odredio sud, isti nije dokaz izveden u postupku pred sudom, u smislu odredbe članka 220. i 224. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03), te na njemu prvostupanjski sud nije mogao temeljiti svoju odluku.

Naime, prema odredbi članka 220. stavak 2. ZPP-a, sud odlučuje koje će od predloženih dokaza izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica. Sukladno takvom zakonskom određenju sud odlučuje koji će se dokazi izvesti, ali samo između onih dokaza koje su predložile stranke. Stoga prvostupanjski sud, samo na prijedlog stranaka u postupku, može odlučiti o izvođenju dokaza vještačenjem, u kojem slučaju, prema odredbi članka 251. stavak 1. ZPP-a, treba odrediti vještaka, te dokaz izvesti sukladno odredbama članka 251. do 262. ZPP-a.

Imajući u vidu navedene povrede odredaba parničnog postupka, prvostupanjsko je rješenje u pobijanom dijelu nezakonito, pa ga protivnik osiguranja, svojom žalbom, osnovano pobija.”

VTS RH, Pž-3599/04 od 8. lipnja 2004.

91.

PARNIČNI POSTUPAK – ISPRAVE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 230.

U parničnom postupku stranke mogu dokazivati da je u javno-bilježničkoj ispravi neistinito utvrđena činjenica ili da je isprava neistinito sastavljena.

U izvanparničnom postupku, pa tako i u stečajnom postupku, sud nije ovlašten kao prethodno pitanje utvrđivati istinitost ili neistinitost javno-bilježničke isprave, jer se među strankama sporna pitanja mogu ocjenjivati samo u parnici.

“Naime, kraj činjenice da su sudski vještak za knjigovodstvo i financije kao i privremeni stečajni upravitelj decidirano izjavili da ne postoji nesposobnost za plaćanje (insolventnost) dužnika A. d.o.o. Metković, prvostupanjski se sud posve nepotrebno u ovom izvanparničnom postupku upustio u ocjenu dokazivanja apsolutne ništavosti ugovora o preuzimanju potraživanja od 1. listopada 2002. godine i sporazuma radi osiguranja novčane tražbine od 24. listopada 2002. godine.

Dakako, iz tako utvrđeno činjeničnog stanja zatim je pogrješno primijenio i materijalno pravo kada je prihvatio prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom A. d.o.o. Metković.

Ovo stoga što su predmetni pravni poslovi javnobilježničke isprave za koje su vezane dvije presumpcije – presumpcija o njihovoj autentičnosti i presumpcija o istinitosti onoga što je u njoj potvrđeno članak 2. stavak 2. Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93, 29/94, 162/98, pa se samo u parnici može ocjenjivati da li je sadržaj pravnog odnosa drugačiji od onog koje su stranke u istom utanačile članak 230. stavak 3. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03).

“Svaki vjerovnik čije je potraživanje dospjelo za isplatu, i bez obzira kad je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu vjerovnika (čl. 280. st. 1. ZOO). Slijedom toga, ni ovaj sud ne može prihvatiti prejudiciranje postojanja stečajnih razloga, koji objektivno u ovom trenutku ne postoje, jer je pravni interes vjerovnika zaštićen citiranim zakonskim propisom, o pravu na pobijanje dužnikovih pravnih radnji izvan stečaja.”

VTS RH, Pž-5698/04 od 19. listopada 2004.

92.

PARNIČNI POSTUPAK – DOKAZNA SNAGA ISPRAVE SAČINJENE OD JAVNOG BILJEŽNIKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 230.

Zapisnik sa glavne skupštine dioničkog društva sastavljen po javnom bilježniku ima snagu javne isprave.

Dopušteno je dokazivati da su u javnoj ispravi neistinito utvrđene činjenice ili da je isprava neistinito sastavljena, ali ne u vanparničnom, već u parničnom postupku.

“Takoder se navodi da zapisnik sa glavne skupštine sastavljen od strane javnog bilježnika ima snagu javne isprave. Prema odredbi članka 230. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03) javna isprava dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje i određuje. Dopušteno je dokazivati da su u javnoj ispravi neistinito utvrđene činjenice ili da je isprava neistinito sastavljena.

Stoga predlagatelji, ako smatraju da su u zapisniku sa glavne skupštine neistinito utvrđene činjenice ili da je zapisnik neistinito sastavljen, mogu u posebnom postupku i to parničnom to i dokazivati.”

VTS RH, Pž-7553/03 od 2. prosinca 2003.

PARNIČNO PROCESNO PRAVO – PRIGOVOR RADI PRIJEBOJA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01. i 117/02),

Članak 338. stavak 3.**Izreka presude o prigovoru radi prijeboja**

Ako je tijekom parničnog postupka tuženik istaknuo prigovor radi prijeboja, izreka presude mora sadržavati odluku suda o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja.

Iz obrazloženja

Prema mišljenju ovog suda sud prvog stupnja je pogrešno zaključio da je tuženik, navodeći da ima potraživanje prema tužitelju s osnove naknade štete, istaknuo prigovor prijeboja, dakle da je tuženik istaknuo materijalno pravni prigovor prijeboja. Naprotiv, prema ocijeni ovog suda tuženik je istaknuo procesno pravni prigovor radi prijeboja tužiteljeve tražbine prema tuženiku s njegovom tražbinom prema tužitelju.

Naime, u konkretnom slučaju tuženik nije istaknuo prigovor da je imao istovrsnu i dospjelu tražbinu prema tužitelju, te da je ovdje utuženo potraživanje tužitelja prestalo prije pokretanja parnice zbog nastanka tuženikove tražbine prema tužitelju i njegove konstitutivne izjave o kompenzaciji. Prema tome, u konkretnom slučaju ne radi se o izvanprocesnog građanskopravnoj kompenzaciji (*compensatio civilis*) u smislu odredbi članka 336-343. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01) kako to prema obrazloženju pobijane presude smatra prvostupanjski sud, već o prebijanju potraživanja u parnici odlukom suda (*compensatio per judicem*).

Kod prebijanja potraživanja u parnici odlukom suda tuženik (u ovom parničnom postupku) ne osporava postojanje tužiteljevog potraživanja, nego u svom prigovoru radi prijeboja osporava samostalno postojanje tog potraživanja smatrajući da postoji i tuženikovo potraživanje prema tužitelju te traži od suda da to utvrdi i izvrši prijeboj tih tražbina, te zbog navedenog da odbije tužbeni zahtjev. Prema tome, kod prebijanja potraživanja u parnici odlukom suda tuženik prigovorom radi prebijanja ističe postojanje svog kompenzabilnog, ali još nekompenziranog potraživanja prema tužitelju. Dužnost je suda kada je tuženik istaknuo prigovor radi prijeboja da svojom deklaratornom odlukom utvrdi (eventualno) postojanje tuženikovog potraživanja prema tužitelju, a nakon toga (ako utvrdi da to potraživanje postoji) konstitutivnom odlukom izvrši prijeboj do iznosa potraživanja koja se prebijaju. U slučaju da je novčano potraživanje tužitelja veće od potraživanja tuženika, sud će obvezati tuženika da isplati tužitelju taj «višak». Međutim, ako je potraživanje tuženika veće od potraživanja tužitelja, sud će samo konstitutivnom odlukom izvršiti prijeboj do iznosa tražbina koje se prebijaju, ali neće donijeti kondemnatornu odluku kojom bi naložio tužitelju da plati tuženiku «višak» potraživanja osim u slučaju kada je tuženik podnio protutužbeni zahtjev.

Prema odredbi članka 333. stavak 3. Zakona o parničnom postupku ako je u presudi odlučeno o potraživanju koje je tuženik istaknuo prigovorom radi prebijanja, odluka o postojanju ili nepostojanju toga potraživanja postaje pravomoćna. Člankom 338. stavak 3. Zakona o parničnom postupku propisano je da izreka presude sadrži (...) odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da je sud dužan u izreci presude odlučiti o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja. U konkretnom slučaju izreka prvostupanjske presude ne sadrži odluku o postojanju odnosno nepostojanju tuženikovog potraživanja prema tužitelju kojeg je on istaknuo prigovorom radi prebijanja, pa je stoga izreka pobijane presude nerazumljiva čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka propisana člankom 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku.

Slijedom navedenog valjalo je usvojiti tužnikovu žalbu, ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje...

VTS RH, PŽ-295/04 od 24. svibnja 2005.

94.

PARNIČNI POSTUPAK – ODLUKA DRUGOSTUPANJSKOG SUDA O ŽALBI

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01)

Članak 354. stavak 2. toč. 11.

Javnobilježnički akt je ovršna isprava ako je u njemu određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi i ako sadrži izjavu obvezanika da se na temelju tog akta, nakon dospjelosti činidbe, može provesti prisilna ovrha.

Drugostupanjski sud će ukinuti prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu kada utvrdi da su stranke o tužbenom zahtjevu već sklopile ugovor koji ima snagu ovršnog javnobilježničkog akta.

“Iz spisa proizlazi da je tužitelj podnio tužbu radi namirenja svoje tražbine u iznosu od 207.017,15 DEM, a koja tražbina je utvrđena Ugovorom o utvrđivanju i osiguranju duga sklopljenim između stranaka pred javnim bilježnikom dana 27. travnja 2001. god. Iz ovjere javnog bilježnika V. P. broj OU-1114/2001 od 27. travnja 2001. god. proizlazi da su stranke istom podnijele na potvrdu Ugovor o utvrđivanju i osiguranju duga, te da navedena isprava po svom obliku odgovara propisima o javnobilježničkim ispravama, a po svome sadržaju propisima o sadržaju javnobilježničkog akta, te ima snagu izvršnog javnobilježničkog akta.

Člankom 54. stavak 1. Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93, 29/94 i 162/98, nastavno ZJB) propisano je da je javnobilježnički akt izvršna isprava ako je u njemu utvrđena određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagodi-

ti i ako sadrži izjavu obvezanika o tome da se na temelju tog akta može radi ostvarenja dužne činidbe, nakon dospelosti obveze, neposredno provesti prisilno izvršenje. Prema članku 59. stavak 1. ZJB-a potvrđena privatna isprava ima snagu javnobilježničkog akta, a ako je sastavljena po propisima članka 54. tog Zakona ima snagu i izvršnog javnobilježničkog akta.

Prema odredbi članka 21. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99 i 42/00, nastavno: OZ) ovršna javnobilježnička isprava je ovršna isprava na temelju koje sud može odrediti ovrhu u smislu članka 20. OZ-a radi prisilnog ostvarenja tražbine ovrhovoditelja (ovdje tužitelja).

Kako su stranke Ugovorom o utvrđivanju i osiguranju duga od 27. travnja 2001. god. utvrdile novčanu obvezu tuženika i dospelost iste, te kako navedena privatna isprava ima snagu ovršnog javnobilježničkog akta koji je po pravnoj snazi izjednačen s pravomoćnom i ovršnom sudskom odlukom, pobijana presuda je zahvaćena apsolutno bitnom povredom odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01).”

VTS RH, PŽ-5376/02 od 26. listopada 2004.

95.

PARNIČNI POSTUPAK – BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01)

Članak 354. stavak 2. točka 13.

Počinjena je apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. toč. 13. Zakona o parničnom postupku kada se iz obrazloženja ne može pronaći razloge za pravno odlučnu činjenicu.

Izrekom se obvezuje tuženik na plaćanje cijene za preuzetu robu, dok iz obrazloženja nije vidljivo tko je osoba koja je robu preuzela, da li je ta osoba u nekoj vezi s tuženikom, na kojeg otpremnica niti ne glasi.

“Bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91 ... 88/01) uvijek postoji ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a osobito ako je izreka presude nerazumljiva, ako proturječi sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopće razloga, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama ili su ti razlozi nejasni i proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku ili samih tih isprava ili zapisnika (članak 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a).

Prema ocjeni ovoga vijeća, bitna povreda odredaba parničnog postupka ogleda se u činjenici što pobijanu presudu nije moguće ispitati, niti odgovoriti na navode žalbe, jer je obrazloženje pobijane presude nepotpuno i nejasno, na što osnovano upozorava žalitelj. Usvajanje tužbenog zahtjeva sud obrazlaže praktično jednom rečenicom “...uvidom u otpremnicu sa lista br. 12 spisa sud je utvrdio da je tuženik dana 1. rujna 1999. godine preuzeo predmetnu robu, što je potpisala osoba koja je robu i preuzela...”. O tome tko je osoba koja je robu preuzela i u kakvoj je vezi s tuženikom (na kojeg niti ne glasi otpremnica), kao i na temelju čega je izveden zaključak “... da je spornu robu upravo tuženik preuzeo, što je potpisom otpremnice potvrdio...” u obrazloženju nema ni riječi.”

VTS RH, PŽ-2963/02 od 23. ožujka 2005.

96.

PARNIČNI POSTUPAK – PONIŠTAJ PRAVORIJEKA ARBITRAŽNOG SUDA

Zakon o arbitraži (Narodne novine broj 88/01)

Članak 36. st. 2. toč. 2b.

Sud može poništiti pravorijek arbitražnog suda, ako je u suprotnosti s javnim poretom Republike Hrvatske.

Pod pojmom javnog poretka (ordre public) imaju se smatrati temeljna pravna i moralna načela na kojim počiva Ustav Republike Hrvatske.

Svaka povreda kogentnog zakonskog i podzakonskog propisa ne znači da bi time arbitražni pravorijek bio suprotan javnom poretku Republike Hrvatske.

“Odredbom čl. 36. st. 2. toč. 2b. Zakona o arbitraži (Narodne novine br. 88/01) određeno je, da se pravorijek može poništiti samo ako je u suprotnosti s javnim poretom Republike Hrvatske.

Formulacije da je presuda Izbranog suda u “suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske i utvrđenim osnovama društvenog uređenja”, kao i “suprotnost s javnim poretom Republike Hrvatske”, predstavljaju pravne standarde koji nisu unaprijed određeni zakonom, već traže interpretaciju suca, imajući u vidu konkretan činjenični supstrat spora.

Prema mišljenju ovoga suda, već i ranija odredba čl. 485. toč. 6. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br. 53/91 117/93)(suprotnost s Ustavom Republike Hrvatske i utvrđenim osnovama društvenog uređenja) nije kao razlog za poništaj pravorijeka izbranog suda propisivala suprotnost sa **svim** prisilnim normama, a pogotovo ne svim pozitivnim zakonskim i podzakonskim propisima, kako to pogrešno zaključuje prvostupanjski sud.

U tom pravcu treba primjenjivati i pojam javnog poretka Republike Hrvatske.

U pojmu javnog poretka svakako su između ostalog sadržana i temeljna pravna, te moralna načela na kojima počiva sustav Republike Hrvatske.

Primjera radi, utvrđivanje valjanog ugovora ništavim, ili utvrđivanje ništavog ugovora valjanim, može predstavljati povredu javnog poretka. Na to upućuje i smisao odredbe čl. 103. Zakona o obveznim odnosima prema kojoj je ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima te moralu društva ništav.

Ne čini međutim svaka povreda propisa pravorijek nužno suprotnim javnom poretku RH, pa čak i da se radi o očitoj povredi kogentnog propisa. Primjerice, povreda neke procesne odredbe, ne pretpostavlja sama po sebi razlog zbog kojeg bi pravorijek nužno bio u suprotnosti s javnim poretkom RH.

U takvom slučaju, sud mora u okolnostima konkretnog činjeničnog stanja ocijeniti važnost te odredbe za javni poredak RH, ali i značaj posljedica povrede te odredbe u odnosu na javni poredak RH.

Dakle, ukoliko konkretna odredba nije od takvog značaja za javni poredak RH da njezina povreda predstavlja suprotnost tom poretku, ili značaj posljedice povrede tog pravila ne predstavlja suprotnost tom poretku, ni pobijani pravorijek nije nužno u suprotnosti s javnim poretkom RH.”

VTS RH, PŽ-4486/02 od 1. ožujka 2005.

97.

PARNIČNI POSTUPAK – TUŽBA ZA PONIŠTAJ PRAVORIJEKA ARBITRAŽNOG SUDA

Zakon o arbitraži (Narodne novine broj 88/01)

Članak 43.

Za odlučivanje o tužbi za poništaj pravorijeka arbitražnog suda (izbranog suda) isključivo je mjesno nadležan Trgovački sud u Zagrebu, a ne nijedan drugi od trgovačkih sudova.

“Tužba za poništaj pravorijeka Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori od 11. ožujka 2002. godine podnesena je Trgovačkom sudu u Rijeci 5. srpnja 2002. godine.

Zakon o arbitraži stupio je na snagu 19. listopada 2001. godine.

U smislu odredbe članka 51. stavak 3. Zakona o arbitraži (Narodne novine broj 88/01) određeno je da će se postupci koji se vode pred sudom u vrijeme stupanja na snagu tog Zakona nastaviti po propisima koji su ranije bili na snazi.

Navedenu odredbu treba tumačiti u svezi s odredbom članka 2. stavak 10. Zakona o arbitraži koji definira sud kao tijelo državne sudbene vlasti, dok je arbitražni sud (izbrani sud) određen kao izbrani nedržavni sud koji svoja ovlaštenja za suđenje crpi

iz sporazuma stranaka. Iz navedenog proizlazi da će se postupci koji se vode pred sudom (kao tijekom državne sudbene vlasti) u vrijeme stupanja na snagu Zakona o arbitraži nastaviti po propisima koji su ranije bili na snazi (odgovarajuće odredbe ZPP-a), a postupci koji će biti pokrenuti pred sudom nakon stupanja na snagu Zakona o arbitraži, provest će se po odredbama Zakona o arbitraži.

Obzirom da je u ovoj pravnoj stvari postupak pokrenut pred sudom nakon stupanja na snagu Zakona o arbitraži postupak se treba provesti po odredbama Zakona o arbitraži.

Stoga je u pravu Trgovački sud u Rijeci koji ukazuje na odredbu članka 43. Zakona o arbitraži kojom je propisano da je za odlučivanje o tužbi za poništaj pravorijeka arbitražnog suda isključivo mjesno nadležan Trgovački sud u Zagrebu, a ne nijedan drugi od trgovačkih sudova.”

VTS RH, Pž-3594/04 od 5. studenog 2004.

98.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST

Zakon o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 75/95, 13/97, 129/99)

Članak 16.

Za suđenje u regresnom sporu između osiguravajućeg društva koje je Republici Hrvatskoj naknadilo štetu zbog neodržavanja cesta, pa su isplatom na njega prešla regresna prava oštećenoga i društva za održavanje cesta, stvarno je nadležan općinski, a ne trgovački sud.

Ovo iz razloga jer oštećeni Republika Hrvatska nije trgovac u smislu Zakona o trgovačkim društvima, te se ne radi o sporu iz trgovačkog ugovora.

“Nadležnost trgovačkih sudova, pak, propisana je po pravilu izuzetka od opće nadležnosti redovnih sudova u čl. 19. Zakona o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 75/95, 13/97, 129/99). Osim tog zakona, i neki posebni propisi sadrže pravila o nadležnosti trgovačkih sudova za postupanje u građansko-pravnim stvarima, pa je nadležnost trgovačkih sudova, između ostalog, propisana nekim odredbama Pomorskog zakonika, Zakona o trgovačkim društvima i drugim.

Predmetni spor jeste spor o građansko-pravnoj stvari u kojem se ne može po nekom od kriterija iz čl. 19. Zakona o sudovima ili nekog drugog zakona, zasnovati nadležnost trgovačkog suda za postupanje. Ne radi se o sporu iz trgovačkog ugovora između osoba koje obavljaju trgovačku djelatnost.

Tužitelj zasniva svoj tužbeni zahtjev na činjenici da je tuženik bio u obvezi održavati ceste u gradu Splitu, da je zbog neodržavanja cesta nastupila šteta u imovini Republike Hrvatske – Ministarstva unutarnjih poslova, te da tužitelj temelji svoj zahtjev prema

tuženiku na okolnosti da je stupio u prava Republike Hrvatske prema štetniku.

Nema dakle, sumnje da oštećeni, Republika Hrvatska, nije u ugovornom odnosu s tuženikom, da Republika Hrvatska nije trgovac u smislu odredaba Zakona o trgovačkim društvima u svezi s odredbama o stvarnoj nadležnosti iz čl. 19. st. 1. toč. 1. Zakona o sudovima, pa kako je C. O. d.d. Zagreb stupila u prava oštećenoga, ne radi se o sporu iz trgovačkog ugovora, iako su u ovom sporu tužitelj i tuženik osobe koje obavljaju trgovačku djelatnost.

Zato ovaj sud cijeni da je prvostupanjski sud pogrešno našao da je stvarno nadležan postupati u ovom parničnom predmetu, čime je počinjena naprijed označena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka.”

VTS RH, PŽ-230/01 od 11. ožujka 2003.

99.

PARNIČNO PROCESNO PRAVO - U SPOROVIMA IZ PODRUČJA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA REVIZIJA NIJE DOPUŠTENA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine, br. 112/99. od 29.10.1999),

Članak 382.

Nakon stupanja na snagu (6. studenoga 1999) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (ZID ZPP, Narodne novine, br. 112/99. od 29.10.1999) člankom 382. ZPP-a nije predviđena revizija u autorskim predmetima niti u ostalim predmetima iz područja intelektualnog vlasništva.

Iz obrazloženja

Prvostupanjskim rješenjem odbačena je kao nedopuštena prvotuženikova revizija izjavljena protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj XIX-PŽ-3602/02. od 14. travnja 2003. kojom je potvrđena prvostupanjska presuda Trgovačkog suda u Zagrebu broj. P-5114/95. od 29. siječnja 2002. Tako je prvostupanjski sud odlučio sukladno odredbama Zakona o parničnom postupku (Noveli koja je objavljena u Narodnim novinama broj 112/99. i stupila na snagu 6. studenoga 1999, a po kojoj nije dopuštena revizija u autorskim parničnim postupcima, a u ovome slučaju nije dopuštena niti po visini tužbenoga zahtjeva, pozivajući se pri tome na odredbe članka 382. ZPP-a.

Protiv citiranoga prvostupanjskog rješenja izjavio je žalbu prvotuženik, ... navodeći da se žali iz svih žalbenih razloga, ali ne obrazlaže ni jedan od mogućih razloga, predloživši da ovaj sud ukine pobijano rješenje i da se nastavi postupak revizije.

Žalba nije osnovana. Nakon stupanja na snagu (6. studenoga 1999) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (ZPP, Narodne novine, br.

112/99. od 29.10.1999) člankom 382. ZPP-a nije predviđena revizija u autorskim predmetima niti u ostalim predmetima iz područja intelektualnog vlasništva. U ovome slučaju nije predviđena revizija niti po visini tužbenih zahtjeva.

Kako, dakle, prvostupanjski sud nije učinio ni jednu bitnu povredu odredaba parničnog postupka na koje sud pazi po službenoj dužnosti temeljem čl. 365. stavak 2. ZPP-a valjalo je žalbu odbiti kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsko rješenje (čl. 380. točka 2. ZPP-a).

VTS RH, Pž-6464/03 od 10. svibnja 2005.

OVRŠNI POSTUPAK

100.

OVRSNI POSTUPAK – PODNESCI, ROČIŠTA I SPISI

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 7.

U postupku osiguranja sud postupa na temelju pisanih sastava.

U postupku osiguranja (kod odlučivanja o prethodnoj mjeri) sud postupa i bez saslušanja stranaka, a izostankom saslušanja stranaka, što nije obaveza ovršnog suda, nije onemogućeno stranci – ovršeniku – pravo raspravljanja pred sudom.

«Razmatrajući navode žalbe predlagatelja osiguranja drugostupanjski sud ne vidi koji je pravni interes predlagatelja osiguranja da se ne promjene predmet i sredstva osiguranja određena rješenjem istoga suda broj R1-295/2000 od 26. veljače 2001. Sud pri provedbi osiguranja mora paziti na to da osiguranje za protivnika osiguranja bude što manje nepovoljno (čl. 6. Ovršnog zakona – NN broj 57/96 ... 173/03). Blokadom računa protivnika osiguranja predlagatelj čini samo težim položaj protivnika osiguranja jer mu onemogućuje normalno poslovanje. Cilj prethodne mjere je osiguranje novčane tražbine predlagatelja osiguranja, pa ako se taj cilj može postignuti drugačije od blokade žiro-računa protivnika osiguranja na način koji je manje tegotan i manje nepovoljan za protivnika osiguranja, onda sud mora izabrati takav oblik osiguranja. Pri tome, predlagatelj osiguranja ništa ne gubi jer je svrha osiguranja postignuta. Iz gornjeg slijedi da je žalitelj trebao u žalbi navesti razloge zbog kojih smatra da je trebao ostati pri mjeri osiguranja blokade žiro-računa, a ne pri pljenidbi vrijednosnih

papira i po čemu bi promjena sredstva i predmeta osiguranja bila za njega kao predlagatelja osiguranja nepovoljnija. Žalitelj o tome ništa ne govori već ističe formalno-pravne razloge. Žalbeni sud ne misli da je žalitelju onemogućeno raspravljanje pred sudom. Naime, u postupku osiguranja (čl. 7. OZ) sud postupuje na temelju podnesaka i drugih pismena. Sud je dana 20. rujna 2001. godine otpremio prijedlog za promjenu predmeta i sredstva osiguranja predlagatelju osiguranja, a do dana 8. listopada 2001. godine nije bilo očitovanja predlagatelja osiguranja kao i njegove povratnice. Kako to ne sprečava sud u daljem postupanju i kako se i prethodna mjera može donijeti bez saslušanja stranaka (čl. 7. st. 5. OZ), to žalbeni sud ne smatra da je time onemogućeno stranci raspravljanje.«

VTS RH, PŽ-6513/01 od 29. siječnja 2002.

101.

OVRSNI POSTUPAK – DOSTAVA RJEŠENJA O OVRSI

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 8.

Ako iz napomene dostavljača („odsutan – obaviješten“ ili „stan zatvoren – obaviješten“ proizlazi da se prostorije ovršenika obrtnika nalaze na adresi iz ovršnog prijedloga, pa se može zaključiti da je dostava pokušana na pravilnu adresu, ali ona nije uspjela jer se obrtnik ne nalazi u sjedištu svoje obrtničke radnje, sud nije dužan pozvati ovrhovoditelja da dostavi adresu ovršenika koja je upisana u registar obrtnika, te ponovno pokušati dostavu rješenja o ovrsci, već isto može dostaviti putem oglasne ploče suda.

«Prema odredbi članka 8. stavak 1. Ovršnog zakona pravnoj osobi upisanoj u sudski ili drugi upisnik dostava se obavlja na adresi navedenoj u prijedlogu za ovrhu. Ako dostava na toj adresi ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta upisanog u upisnik. Ako dostava ne uspije ni na toj adresi, obaviti će se isticanjem na oglasnoj ploči suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmog dana od dana isticanja na oglasnoj ploči. Odredbom članka 142. stavak 1. i 3. te članka 134. Zakona o parničnom postupku u svezi članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona, propisano je da se rješenje o ovrsci dostavlja ovršeniku, tako da se dostavi osobi ovlaštenoj za primanje pismena ili radniku koji se zatekne u uredu ili poslovnoj prostoriji, a stavkom 2. istog članka da ako se ovršenik ne zatekne tamo gdje se dostava ima obaviti, dostavljač će obavijestiti kada bi i na kojem mjestu mogao zateći ovršenika i ostaviti mu kod odraslih članova domaćinstva, susjeda ili kućepazitelja obavijest da određeni dan i sat bude u svom stanu odnosno na radnom mjestu. Ako ni tada dostava ne uspije dostavljač može rješenje o ovrsci dostaviti odraslim članovima domaćinstva, odnosno susjedu ili kućepazitelju ako oni na toj adresi nisu prisutni.

Prema navedenim napomenama dostavljača na dostavnici rješenja o ovrsci proizlazi da je dostavljač, nakon što ovršenik dana 15. travnja 2003. godine nije zatečen, ostavio

obavijest o pošiljci; premda iz napomene nije vidljivo kome je ostavljena obavijest kada će ponovno pokušati dostavu, očito je da je tu obavijest dostavljač ostavio nekom od odraslih članova domaćinstva (da je ostavio obavijest susjedu ili kućepazitelju napisao bi da je stan zatvoren kao kod naredne dostave). Time je dostavljač postupio sukladno odredbi članka 142. stavak 2. Zakona o parničnom postupku.

Dostavljač je pokušao izvršiti dostavu i dana 16. travnja 2003. godine, ali je tada (za razliku od prethodne dostave) stan odnosno poslovni prostor bio zatvoren. Obzirom na navedeno dostavljač je kod susjeda ili kućepazitelja ostavio obavijest o dostavi rješenja o ovrsi. Dakle, nije osnovan navod žalitelja da poštar nije ostavio nikakvu obavijest o pošiljci.

Nakon toga rješenje o ovrsi je nakon 8 dana vraćeno sudu prvog stupnja koji je sukladno članku 8. stavak 1. Ovršnog zakona rješenje o ovrsi dostavio ovršeniku isticanjem na oglasnoj ploči suda.

Prema mišljenju ovog suda dostava rješenja o ovrsi uredno je dostavljena ovršeniku putem oglasne ploče.«

VTS RH, Pž-6238/03 od 4. studenog 2003.

102.

OVRSNI POSTUPAK – DOSTAVA

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 8. st. 1.

Valjana je dostava pravnoj osobi rješenja o ovrsi putem oglasne ploče suda.

Ovo u slučaju ako je dostava prethodno pokušana na adresu navedenu u prijedlogu, ali nije uspjela, a nakon toga na adresu sjedišta upisanog u upisnik, nakon čega dostava nije uspjela ni na toj adresi.

«Utvrđeno je uvidom u dostavnicu koja prileži spisu (list 6 spisa) da je prvostupanjski sud rješenje o ovrsi broj Ovr-2586/02 od 26. ožujka 2002. godine pokušao dostaviti ovršeniku na adresu sjedišta navedenu u prijedlogu: Z., Samoborska cesta 145, no dostava nije uspjela – vraćena je s naznakom “odselio”, pa je sud prvog stupnja istaknuo rješenje o ovrsi na oglasnoj ploči suda dana 24. listopada 2002. godine i rješenje je bilo istaknuto na oglasnoj ploči do 5. studenoga 2002. godine, te je pravomoćnost utvrđena s danom 14. studenoga 2002. godine.

Utvrđeno je uvidom u prijedlog za ovrhu da je u prijedlogu navedena adresa ovršenika u Z., Samoborska cesta 145, a da je i u sudskom registru u to vrijeme bilo upisano sjedište ovršenika u Z., Samoborska cesta 145, sve do promjene sjedišta 26. rujna 2003. godine, što proizlazi iz priloženog izvotka iz sudskog registra (list 49 i 50 spisa).

Prema tome, prvostupanjski sud je pravilno primijenio odredbe o dostavi pismena.

Naime, prema članku 8. stavak 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) pravnoj osobi koja je upisana u određeni sudski ili drugi upisnik dostava se obavlja na adresu navedenu u prijedlogu. Ako dostava na adresu navedenu u prijedlogu ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta upisanoga u upisnik. Ako dostava ne uspije ni na toj adresi, obavit će se isticanjem pismena na oglasnoj ploči suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmog dana od dana isticanja pismena na oglasnoj ploči.

Dakle, kako dostava na adresu navedenu u prijedlogu, koja je bila ista s adresom sjedišta ovršenika upisanom u sudski registar, što ovršenik niti u žalbi ne osporava, nije uspjela, pravilno je prvostupanjski sud obavio dostavu isticanjem na oglasnoj ploči suda.«

VTS RH, Pž-3694/04 od 8. lipnja 2004.

103.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIMJENA ODREDBA DRUGIH ZAKONA

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 19.

U postupku osiguranja ne može se ponovno odlučivati o prijedlogu za određivanje privremene mjere, koji prijedlog je već ranije pravomoćno odbijen.

Ovo iz razloga jer se u postupku osiguranja na odgovarajući način primjenjuju pravila o litispendenciji, kao i pravila o pravomoćno presuđenoj stvari.

«Točno žalitelj navodi da je počinjena bitna povreda odredaba Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/93, 112/99, 88/01, 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP), ali ne iz razloga koje navodi žalitelj, već iz razloga što je prvostupanjski sud odlučio o prijedlogu za određivanje privremene mjere, a koji prijedlog za privremenu mjeru je već pravomoćno odbijen, na što je prvostupanjski sud bio dužan paziti u tijeku postupka u smislu članka 333. stavak 2. ZPP-a. Dakle, tužitelj je odbijen s prijedlogom za određivanje iste privremene mjere koju sada ponovno traži. Pravila o litispendenciji i pravomoćno presuđenoj stvari shodno se primjenjuju i u ovršnom postupku, a rješenje o predloženoj privremenoj mjeri iz tužbe postalo je pravomoćno, tako da se ne može ponovno odlučivati o ponovnom prijedlogu za određivanje privremene mjere u odnosu na koje postoji pravomoćna sudska odluka.«

VTS RH, Pž-1887/04 od 15. lipnja 2004.

OVRSNI POSTUPAK – PRIMJENA ODREDBA DRUGIH ZAKONA**Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)****Članak 19.**

Temeljem ovršne isprave ovrha se može odrediti samo protiv osobe koja je u ovršnoj ispravi označena kao dužnik i koja ima stranačku sposobnost.

Ukoliko je u ovršnoj ispravi kao tuženik označena osoba koja nema stranačku sposobnost (nije fizička niti pravna osoba), sud će takav ovršni prijedlog odbaciti, jer protiv nepostojećeg dužnika nije moguće provesti ovršni postupak.

«Odredbom čl. 77. st. 1. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03) u svezi čl. 19. st. 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) određeno je da stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.

Kako je kao tuženik u presudi, koja je ovršna isprava u ovoj pravnoj stvari, naznačen **M. iz Zagreba**, a isto je tako naznačen i ovršenik u konkretnom ovršnom prijedlogu, **što nije niti fizička niti pravna osoba**, a što žalitelj niti ne spori, to je valjano prvostupanjski sud izvršio provjeru u sudskom registru i utvrdio da takav ovršenik ne postoji, pa kako protiv nepostojećeg ovršenika nije moguće voditi ovršni postupak, to prvostupanjski sud nije nužno morao pozvati ovrhovoditelja na ispravak ovršnog prijedloga i valjano je donio pobijano rješenje. Ovo stoga što je ovršni postupak strogo formalni postupak, pa se ovrha može odrediti samo protiv osobe koja je u ovršnoj ispravi naznačena kao dužnik i koja, da bi mogla biti stranka u postupku, mora biti fizička ili pravna osoba, a ako se ne radi o takvoj osobi, nisu ispunjene procesne pretpostavke za postupanje u konkretnoj stvari. Stoga je zbog nepostojanja procesnih pretpostavki ispravno trebalo konkretni ovršni prijedlog odbaciti, a ne odbiti, ali to u konkretnom slučaju nije od utjecaja na zakonitost pobijanog rješenja, obzirom da je meritornom odlukom stranka dobila viši stupanj pravne zaštite.»

VTS RH, Pž-6642/02 od 25. svibnja 2004.

105.

OVRŠNI POSTUPAK – NADLEŽNOST SUDA REPUBLIKE HRVATSKE U POSTUPKU OSIGURANJA

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 19. st. 1.

U vezi članka 277. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Sud u Republici Hrvatskoj nadležan je za suđenje o imovinsko-pravnom zahtjevu ako se na teritoriju Republike Hrvatske nalazi imovina tuženika ili predmet koji se tužbom traži. Potraživanje protivnika osiguranja – strane pravne osobe – prema dužniku koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj smatra se imovinom tuženika na teritoriju Republike Hrvatske, pa stoga proistječe nadležnost hrvatskih sudova u postupku osiguranja.

«Odredbom iz čl. 27. u vezi s odredbom iz čl. 19. st. 1. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) propisano je da je sud u Republici Hrvatskoj nadležan za suđenje kad je njegova nadležnost u sporu s međunarodnim elementom izričito određena zakonom ili međunarodnim ugovorom, ali ako u zakonu ili međunarodnom ugovoru nema izričite odredbe o nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj za određenu vrstu sporova, nadležan je za suđenje u toj vrsti sporova i kad njegova nadležnost proizlazi iz odredaba Zakona o mjesnoj nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj. U sporovima o imovinsko-pravnim zahtjevima nadležnost suda Republike Hrvatske postoji, ako se na teritoriju Republike Hrvatske nalazi imovina tuženika ili predmet koji se traži tužbom (čl. 54. st. 1. Zakona o rješavanju sukoba Zakona s propisima drugih zemalja, Narodne novine br. 53/91).

Potraživanje protivnika osiguranja prema trećoj osobi (dužnikov dužnik koji ima sjedište u Republici Hrvatskoj) ima se smatrati imovinom tuženika na teritoriju Republike Hrvatske, pa iz toga proizlazi nadležnost hrvatskih sudova za suđenje o imovinsko-pravnom zahtjevu koji bi eventualno opravdavao podnijetu mjeru osiguranja.«

VTS RH, PŽ-364/03 od 1. travnja 2003.

106.

OVRŠNI POSTUPAK – VJERODOSTOJNA ISPRAVA - RAČUN

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 28.

Račun kojim izdatnik zaračunava naknadu štete nije vjerodostojna isprava.

Računom se ne može tražiti naknada štete, jer je račun knjigovodstvena isprava, a sadržaj računa mora biti takav da istinito predstavlja poslovnu promjenu i obuhvaća sve podatke za unos u poslovne knjige.

«Pravilan je stav prvostupanjskog suda koji je prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave odbacio, jer je utvrdio da je ovrhovoditelj uz prijedlog priložio račun, iz kojega je vidljivo da ovrhovoditelj njime zaračunava naknadu štete (list 49.), te kad je ocijenio da takav račun ne predstavlja vjerodostojnu ispravu u smislu članka 28. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03), na temelju kojega sud može donijeti rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave.

Prema odredbama članka 2. stavak 2. i 3. Zakona o računovodstvu (NN 99/92) račun je knjigovodstvena isprava i služi kao podloga za unošenje podataka u poslovne knjige i nadzor nad obavljanjem poslovnog zahvata, a sadržaj te knjigovodstvene isprave mora biti takav da nedvojbeno i istinito predstavlja poslovnu promjenu i da obuhvaća sve podatke potrebne za unos u poslovne knjige. Prema odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine broj 47/95 ... 127/00) račun mora između ostalog sadržavati i – količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara, te vrstu i količinu obavljenih usluga, zatim datum isporuke ili obavljene usluge, iznos naknade isporučenih dobara i obavljenih usluga. Iz svih ovih odredaba proizlazi da se zahtjev za naknadu štete ne može zaračunati računom, te ovaj sud potvrđuje stajalište prvostupanjskog suda, da takav račun ovrhovoditelja ne predstavlja vjerodostojnu ispravu u smislu odredaba članka 28. OZ-a.«

VTS RH, PŽ-2916/02 od 20. travnja 2004.

107.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIJENOS TRAŽBINE ILI OBVEZE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 29.

Ovjerovljena privatna isprava valjan je naslov temeljem koje ovrhovoditelj dokazuje da je tražbina na njega prenesena sa osobe koja je u ovršnoj ispravi označena kao vjerovnik.

«Člankom 29. stavak 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 42/00 i 173/03) propisano je da se ovrha određuje na prijedlog i u korist osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao vjerovnik, ako ona javnom ili ovjerovljenom privatnom ispravom dokaže da je tražbina na nju prenesena ili da je na nju na drugi način prešla.

Ovršni postupak je strogo formalni postupak i sud je povodom prijedloga za ovrhu dužan ispitati postojanje Ovršnim zakonom propisanih formalnih pretpostavki radi donošenja rješenja o ovrsi. U konkretnom slučaju ovrhovoditelj je uz prijedlog za ovrhu dostavio Ugovor o ustupanju potraživanja od 21. lipnja 2002. god. kojim je Conad d.o.o. ustupio ovrhovoditelju potraživanje utvrđeno pravomoćnom presudom istog suda poslovni broj P-1942/97 od 25. siječnja 2000. god. prema ovršeniku u iznosu od 70.000,00 kn sa pripadnom zateznom kamatom i troškovima postupka. Navedeni ugovor je ovjerovljena privatna isprava iz članka 29. stavak 1. OZ-a kojom ovrhovoditelj dokazuje da je tražbina prenijeta na njega, stoga potpisi stranaka iz tog ugovora ne moraju biti ovjereni po javnom bilježniku. Činjenica da je nad ustupiteljem C. d.o.o. u tijeku likvidacijski postupak te da se isti oglašuje na pozive suda radi dostave podataka o svojoj imovini u likvidacijskom postupku nije od utjecaja na konkretni ovršni postupak i odluku suda prvog stupnja o prijedlogu za ovrhu. Vjerovnici likvidacijskog dužnika C. d.o.o., ukoliko smatraju da su oštećeni predmetnim Ugovorom o ustupanju potraživanja, mogu pobijati navedenu pravnu radnju likvidacijskog dužnika po općim pravilima o pobijanju pravnih radnji dužnika iz članka 280. do 285. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 91/96 i 112/99).«

VTS RH, PŽ-7989/03 od 18. siječnja 2005.

108.

OVRSNI POSTUPAK – PRIJENOS TRAŽBINE ILI OBVEZE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96 i 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 29. stavak 1. i 2.

Ovrha koja je glasila u ovršnoj ispravi protiv obrtničke radnje ne može se osnovano provesti protiv osobe ovršenika obrtnika fizičke osobe.

“U ovršnom se postupku aktivna i pasivna legitimacija stranaka utvrđuje po kriterijima strogog formalnog legaliteta, te se ovrha određuje na prijedlog i u korist osobe koja je u ovršnoj ispravi označena kao vjerovnik, a protiv osobe koja je u ovršnoj ispravi označena kao dužnik. Prema odredbi članka 29. stavak 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) – ovrha se određuje na prijedlog i u korist osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao vjerovnik, ako ona javnom ili ovjеровljenom privatnom ispravom dokaže da je tražbina na nju prenesena ili da je na nju na drugi način prešla. Ako se prijenos ne može dokazati na taj način, prijenos tražbine dokazuje se pravomoćnom odlukom donesenom u parničnom postupku. Prema stavku 2. istoga članka - odredba stavka 1. ovog članka na odgovarajući se način primjenjuje i na ovrhu protiv osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao dužnik.

Prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da je presuda Trgovačkog suda u Karlovcu broj P-106/96 od 11. 6. 1996. godine donesena u odnosu na tuženika trgovačka radnja M. D., Karlovac. Prema odredbi članka 77. stavak 1. ZPP-a – stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba. Kako trgovačka radnja nije niti fizička niti pravna osoba, to znači da je presuda odnosno ovršna isprava donesena u odnosu na osobu koja nije mogla biti stranka u postupku. Ovrhovoditelj je kao tužitelj imao pravo i mogućnost protiv takove presude uložiti žalbu, ali kako to isti nije učinio, to je takova presuda postala pravomoćna.

Prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da prema odredbi članka 28. stavak 2. OZ-a – vjerodostojna isprava je podobna za ovrhu ako su u njoj naznačeni vjerovnik i dužnik te predmet, vrsta, opseg i vrijeme ispunjenja obveze. Pošto je ovršna isprava – presuda Trgovačkog suda u Karlovcu P-106/96 od 11. 6. 1996. godine donesena u odnosu na ovršenika M. D., a ne u odnosu na D. B. (fizičku osobu – obrtnika), a ovrhovoditelj nije dokazao da je dugovanje na D. B. prešlo na način određen odredbom članka 29. stavak 2. OZ-a, to ovaj sud smatra da je prvostupanjski sud pravilno postupio kada je prijedlog za promjenu predmeta i sredstva ovrhe na temelju ovršne isprave, koja nije podobna za ovrhu, odbio. “

VTS RH, Pž-3252/02 od 2. lipnja 2004.

109.

OVRŠNI POSTUPAK – ALTERNATIVNO OVLAŠTENJE OVRŠENIKA (FACULTAS ALTERNATIVA)

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 32.

Ovlaštenjem za zamjenu dužne obveze nekom drugom činidbom dužnik se može koristiti sve dok u postupku ovrhe ovrhovoditelj ne ostvari svoje pravo.

Predmetom ovrhe može biti samo dužna obveza, odnosno činidba, a ne i alternativno ovlaštenje ovršenika (facultas alternativa).

«Prvostupanjski sud je pravilno odlučio kada je ocijenio da predmet ovrhe može biti samo otklanjanje nedostataka, jer alternativno ovlaštenje (facultas alternativa) koje je unijeto u izreku presude ne može poslužiti kao ovršni naslov, koju ocjenu prihvaća i ovaj žalbeni sud, čime je prvostupanjski sud pravilno primijenio odredbe Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03).

Naime, fakultativne obveze su takove kod kojih dužnik duguje samo jedan predmet odnosno činidbu, ali se može osloboditi te obveze predajom nekog drugog predmeta ili ispunjenjem druge činidbe, dakle postoji samo jedna stvar koja se duguje odnosno činidba koju se treba izvršiti. Ovim ovlaštenjem za zamjenu dužne obveze nekom fakultativno određenom obvezom dužnik se može koristiti sve dok u postupku ovrhe ovrhovoditelj ne ostvari svoje pravo, međutim predmet ovrhe može biti samo dužna stvar odnosno činidba, u konkretnom slučaju otklanjanje nedostataka, a ne i ona koja je fakultativno navedena. Ovo iz razloga jer fakultativno ovlaštenje oslobađa dužnika od obveze nije tužbeni zahtjev, već se po svom karakteru uzima kao građansko-pravna ponuda o kojoj sud u tijeku postupka ne može raspravljati, i koja se unosi u dispozitiv presude kojom se prihvaća kondemnatorni tužbeni zahtjev, ali taj dio dispozitiva presude ne može biti ovršni naslov.«

VTS RH, Pž-5710/03 od 13. siječnja 2004.

110.

OVRSNI POSTUPAK – POTVRDA O OVRSNOSTI

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 33.

Ako je prijedlog za ovrhu podnesen sudu koji o tražbini nije odlučivao uz prijedlog se podnosi ovršna isprava, u izvorniku ili ovjerovljenom prijepisu, na kojoj je stavljena potvrda o ovršnosti koju daje sud odnosno tijelo koje je odlučivalo o tražbini u prvom stupnju.

Sve ovo odnosi se i na prijedlog za ovrhu temeljem pravorijeka arbitražnog suda, jer se ovrha arbitražne odluke prosuđuje po pravilima Ovršnog zakona.

«Odredbom čl. 33. st. 1. i 2. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03, dalje: OZ) određeno je da se, **ako je prijedlog za ovrhu podnesen sudu koji o tražbini nije odlučivao u prvom stupnju, uz prijedlog podnosi ovršna isprava u izvorniku ili ovjerovljenom prijepisu, na kojoj je stavljena potvrda o ovršnosti, a koju daje sud, odnosno tijelo koje je odlučivalo o tražbini u prvom stupnju.**

Odredbom čl. 21. OZ-a određeno je što se, prema odredbama tog Zakona, smatra ovršnom ispravom.

Odredbom čl. 31. Zakona o arbitraži (Narodne novine broj 88/01, nastavno ZA) određeno je da pravorijek arbitražnog suda ima prema strankama snagu pravomoćne sudske presude (...).

Odredbom čl. 39. st. 1. ZA određeno je da će sud odrediti ovrhu domaćeg pravorijeka, osim ako utvrdi da postoji neki od razloga za poništaj pravorijeka iz čl. 36. st. 2. toč. 2. toga Zakona.

Odredbom čl. 47. st. 1. ZA određeno je da je stranka koja traži (...) ovrhu pravorijeka (...) dužna uz svoj pisani prijedlog podnijeti sudu izvornik pravorijeka ili popisno ovjerovljeni prijepis pravorijeka.

Zakon o arbitraži ne regulira pretpostavke pod kojima će sud odrediti predloženu ovrhu, te se iste, stoga, prosuđuju po odredbama OZ-a.

Prema odredbi čl. 20. OZ-a sud određuje ovrhu **samo** na temelju ovršne ili vjerodostojne isprave, ako tim Zakonom što drugo nije određeno. Dakle, izuzeci od pravila da se ovrha određuje samo temeljem ovršne ili vjerodostojne isprave mogu se popisati isključivo OZ-om, ne i drugim zakonima.

Prema odredbi čl. 31. ZA pravorijek arbitražnog suda ima prema strankama snagu pravomoćne sudske presude. Da bi se temeljem tog pravorijeka mogla odrediti ovrha on mora steći svojstvo ovršnosti, a mora ispunjavati i druge pretpostavke određene OZ-om. Kada je u pitanju pravorijek kojim je dužniku naloženo neko činjenje, a o kakvom se pravorijeku radi u konkretnom slučaju, da bi on stekao svojstvo ovršnosti, sukladno odredbi čl. 23. st. 1. OZ-a, mora proteći rok za dobrovoljno ispunjenje

obveze, a taj rok teče od dana dostave odluke ovršeniku.

Ovršni zakon nije stavio u nadležnost ovršnog suda da utvrđuje je li i kada odluka temeljem koje je podnesen ovršni prijedlog postala ovršna, već u odredbi čl. 33. st. 1. i 2. toga Zakona izričito stoji da se, ako je prijedlog za ovrhu podnesen sudu koji o tražbini nije odlučivao u prvom stupnju, uz ovršni prijedlog mora podnijeti i izvornik ili prijepis odluke koja je **ovršna isprava na koju mora biti stavljena potvrda o ovršnosti koju daje (...)** tijelo koje je o tražbini odlučivalo u prvom stupnju.

Ovdje još valja reći da je ovršni postupak strogo formalni postupak, a nedostatak potvrde o ovršnosti isprave, temeljem koje je predložena ovrha, nedostatak je u formi, pa se temeljem prijedloga kojem ne prileži **ovršna isprava, snabdjevena potvrdom o ovršnosti koju je izdalo tijelo koje je o tražbini odlučivalo u prvom stupnju**, ovrha ne može odrediti.«

VTS RH, Pž-7073/04 od 24. studenog 2004.

111.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRŠNI SUD KONTROLIRA ZAKONITOST PROVEDBE OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96 i 29/99),

Članak 45. i 61. stavak 2. točka 7.

Na prijedlog ovršenika - koji je zahtijevao da se otklone nepravilnosti učinjene pri provedbi ovrhe – ovršni sud može, u potpunosti ili djelomice, odgoditi ovrhu ako je ovršenik učinio vjerojatnim da bi provedbom ovrhe trpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, ili ako je učinio vjerojatnim da je to potrebno da bi se spriječilo nasilje.

Iz obrazloženja:

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske uvažio je ovršenikovu žalbu i ukinuo rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj Ovr-1344/01 od 24. siječnja 2002. kojim je odbijen njegov prijedlog za odgodu ovrhe te je predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovan postupak, uz obrazloženje:

Ovršenik je predložio odgodu ovrhe zato što je nadležni ZAP pogrešno obračunao zatezne kamate primijenivši, umjesto proporcionalne, komformnu metodu obračuna, zbog čega je umjesto iznosa 3.110,70 kn ovrha provedena za iznos 137.460,24 kn. Navedeno je kako u izreci presude, koja je ovršna isprava u ovoj pravnoj stvari, nije naveden način obračuna kamata, te da obračun kamata ne predstavlja nepravilnost u smislu odredbe članka 60. stavak 2. točka 7. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96 i 29/99), niti je sud u ovršnom postupku nadležan nalagati ZAP-u kako i kojom metodom će obračunati kamate, a pogotovo kada ta metoda obračuna nije navedena u ovršnoj ispravi. Također je navedeno da ovršenik nije učinio vjerojatnim da bi provedbom ovrhe pretrpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, zbog čega da

u konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke za odgodu ovrhe.

Protiv takvog rješenja žalbu je podnio ovršenik zbog pogrešne primjene odredaba Ovršnog zakona. Smatra kako je sud dužan nadzirati pravilnost provođenja ovrhe, odnosno metodu i način obračuna kamata, te dodaje da ZAP kao provedbeni organ, obračunavajući kamate, treba postupati sukladno Mišljenju Ministarstva financija te nalogu suda. U suprotnom navodi kako se postavlja pitanje zbog čega je Ovršnim zakonom predviđena mogućnost podnošenja zahtjeva za otklanjanje nepravilnosti pri provođenju ovrhe. Netočno smatra tvrdnju prvostupanjskog suda prema kojoj ovršenik nije učinio vjerojatnim da bi provođenjem ovrhe pretrpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, navodeći da i sama činjenica da je ovrhovoditelj u stečaju te bi novčana sredstva bila unesena u stečajnu masu iz koje bi se namirili vjerovnici, upućuje na zaključak kako bi provedbom ovrhe ovršenik pretrpio teško nadoknadivu štetu. Osim toga, ovršenik ističe kako mu šteta prijete od nepravilno provedene ovrhe, pa smatra kako se radi o protupravnoj isplati. Predlaže ukidanje pobijanog rješenja.

Žalba je osnovana... žalbeni sud je utvrdio da je donošenjem tog rješenja prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka propisanu odredbom članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku.

Bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a uvijek postoji ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, osobito (...) ako u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama ili su ti razlozi nejasni ili proturječni.

Iz spisa je vidljivo kako je prvostupanjski sud, prema ovrhovoditeljevom prijedlogu, a temeljem pravomoćne i ovršne presude Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-3990/95 od 19. studenog 1998, odredio ovrhu na ovršenikovim novčanim sredstvima. Ovršenik je dana 5. prosinca 2001, pozvavši se na odredbu članka 61. stavak 2. točka 7. Ovršnog zakona, podnio prijedlog za odgodu ovrhe, navodeći kako je podnio sudu i prijedlog radi otklanjanja nepravilnosti pri provedbi ovrhe, iz razloga što je ZAP nepravilno proveo ovrhu jer je kamate obračunao konformnom, a ne proporcionalnom metodom, navodeći da će zbog takvog obračuna kamata pretrpjeti nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu.

Odredbom članka 61. stavak 2. točka 7. Ovršnog zakona propisano je da ovršni sud na prijedlog ovršenika može u potpunosti ili djelomice odgoditi ovrhu ako je ovršenik učinio vjerojatnim da bi provedbom ovrhe trpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, ili ako je učinio vjerojatnim da je to potrebno da bi se spriječilo nasilje, ako je ovršenik zahtijevao da se otklone nepravilnosti učinjene pri provedbi ovrhe.

Iz podataka u spisu nije vidljivo je li prvostupanjski sud uopće odlučivao o prijedlogu ovršenika da se ZAP-u naloži obračunati zakonske zatezne kamate sukladno Zakonu i mišljenju Ministarstva financija, Uprave za bankarski i devizni sustav. O ovom je prijedlogu prvostupanjski sud dužan odlučiti, budući je odredbom članka 45. stavak 2. Ovršnog zakona ovlašten zaključkom ukinuti nezakonite i nepravilne radnje sudskog ovršitelja. Kako se ovrha na ovršenikovim novčanim sredstvima, temeljem odredbe članka 150. stavak 1. Ovršnog zakona, provodi pljenidbom i prijenosom, a

temeljem odredbi članaka 204. i 206. Ovršnog zakona, te radnje provodi pravna osoba koja za ovršenika obavlja poslove platnog prometa, to je sud, argumentum a contrario ovlašten ukinuti nepravilne radnje u provođenju rješenja o ovrsci koje učinipravna osoba koja za ovršenika obavlja poslove platnog prometa. Osim toga, prvostupanjski sud uopće nije naveo zbog čega smatra da ovršenik nije učinio vjerojatnim da bi provedbom ovrhe pretrpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, a imajući u vidu razloge zbog kojih je predložio odgodu ovrhe. Zbog iznesenoga pobijano se rješenje ne može ispitati, jer nema razloga o odlučnim činjenicama.

Žalbeni sud smatra neosnovanim zaključak prvostupanjskog suda iz obrazloženja pobijane odluke prema kojem ovršni sud nije ovlašten u ovršnom postupku rješavati o primjeni metode obračuna zateznih kamata. Ovo stoga što obračun zateznih kamata u postupku provedbe ovrhe predstavlja ovršnu radnju (članak 1. stavak 1. Ovršnog zakona), zakonitost i pravilnost koje je ovršni sud dužan nadzirati. Pogotovo je to dužan povodom zahtjeva stranke za otklanjanje nepravilnosti u provođenju ovrhe.

Način obračuna zateznih kamata utvrđen je odredbom članka 3. stavak 1. Zakona o zateznim kamata, a koja nedvojbeno propisuje primjenu konformnog načina obračuna zateznih kamata samo za razdoblje koje je kraće od godinu dana. Iz navedene odredbe neprijeporno proizlazi da zakonodavac ne dopušta primjenu konformnog načina obračuna zatezne kamate za razdoblje dulje od godine dana, jer da je to htio, to bi i propisao...

Valjalo je, stoga, na temelju odredbe članka 380. točka 3. Zakona o parničnom postupku, a u svezi s odredbom članka 19. Ovršnog zakona, uvažiti žalbu, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak...

VTS RH, Pž-6916/02-3 od 5. srpnja 2005.

112.

OVRŠNI POSTUPAK – ODGODA OVRHE NA PRIJEDLOG OVRŠENIKA

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00)

Članak 61.

Ovršenik može predložiti odgodu ovrhe ako je zahtijevao da se otklone nepravilnosti učinjene pri provedbi ovrhe.

Obračun zatezne kamate u postupku provedbe ovrhe predstavlja ovršnu radnju čiju je zakonitost i pravilnost dužan nadzirati ovršni sudac, a primjena konformnog načina obračuna zateznih kamata umjesto proporcionalne metode moguća je samo za razdoblje kraće od godinu dana.

«Odredbom iz članka 61. stavak 2. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00) propisano je da ovršni sud na prijedlog ovršenika može u potpunosti ili djelomice odgoditi ovrhu ako je ovršenik učinio vjerojatnim da bi provedbom ovrhe trpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, ili ako učini vjerojatnim da je to

potrebno da bi se spriječilo nasilje, a pod uvjetima koje je zakonodavac pobrojao u točkama 1. do 8. stavka 2. navedene zakonske odredbe. Između ostalog, odredbom iz članka 61. stavak 2. točka 7. propisano je da ovršenik može predložiti odgodu ovrhe ako je zahtijevao da se otklone nepravilnosti učinjene pri provedbi ovrhe.

Uvidom u predmetni spis utvrđuje se da je ovršenik dana 3. listopada 2001. godine podnio ovršnom sudu prijedlog da se otkloni nepravilnost učinjena pri provedbi ovrhe temeljem rješenja o ovrsi broj Ovr-401/01 od 29. svibnja 2001. godine iz razloga što je provodeći ovrhu po citiranom rješenju ZAP isto nepravilno proveo i time oštetio ovršenika. Iz dostavljenog spisa nije moguće utvrditi da je sud uopće odlučivao o ovom prijedlogu ovršenika, a što je bio dužan, budući mu prema odredbi iz članka 45. stavak 2. OZ-a, pripada pravo da zaključkom ukine nezakonite i nepravilne radnje sudskog ovršitelja, odnosno argumentum a contrario da eventualno ukine nepravilne radnje počinjene u provođenju rješenja o ovrsi po nadležnom Zavodu za platni promet.

Ovaj žalbeni sud nije suglasan s konstatacijom prvostupanjskog suda iz obrazloženja pobijane odluke, a iz koje proizlazi da ovršni sud nije ovlašten u ovršnom postupku rješavati o primjeni metode obračuna zateznih kamata. Ovo stoga što obračun zateznih kamata u postupku provedbe ovrhe predstavlja ovršnu radnju (članak 1. stavak 1. OZ-a), zakonitost i pravilnost kojih je dužan nadzirati ovršni sud. Pogotovo je to dužan povodom zahtjeva stranke za otklanjanje nepravilnosti u provođenju ovrhe.

Način obračuna zateznih kamata utvrđen je Zakonom o zateznim kamatama (Narodne novine broj 28/96). (odredba iz članka 3. stavak 1.), a koja nedvojbeno propisuje primjenu konformnog načina obračuna zateznih kamata samo za razdoblje koje je kraće od godinu dana. Iz navedene odredbe neprijeporno proizlazi da zakonodavac ne dopušta primjenu konformnog načina obračuna kamate za razdoblje dulje od godine dana, jer da je to htio, to bi bilo i propisano.«

VTS RH, PŽ-4511/02 od 11. ožujka 2003.

113.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA I DOVRŠETAK OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 67.

Obavijest banke da na žiro računu ovršenika nema sredstava, te da je rješenje o ovrsi zavedeno u očevidnik o redosljedu plaćanja ne znači da je ovrhu nemoguće provesti.

Sud nije ovlašten u tom slučaju pozivati ovrhovoditelja da predloži novo sredstvo ili predmet ovrhe.

«Nije pravilan stav prvostupanjskog suda koji je zaključio da se ovrha ne može provesti samo zato što je ovršenik zaveden u redosljed plaćanja. Činjenica što je naplata ovrhovoditeljeve tražbine na čekanju, ne znači da ista neće biti naplaćena. Prema odredbi članka 211. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) – ako u vrijeme kad je pravnoj osobi koja obavlja poslove platnoga prometa dostavljeno rješenje o ovrsi nema sredstava na ovršenikovom računu, ta će osoba to rješenje držati u očevidniku i po njemu obaviti prijenos kad sredstva pristignu na račun. ZAP nije obavijestio prvostupanjski sud da je žiro-račun ugašen ili da postoje neki drugi razlozi radi kojih ovrhu nije moguće provesti. Stoga su točni navodi ovrhovoditelja, da je sud trebao o eventualnoj drugoj nemogućnosti provedbe ovrhe o tome ovrhovoditelja obavijestiti i dati mu rok u kojem može postupiti po odredbi članka 5. stavka 4. OZ-a i predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe. Pošto se podnesak suda od 7.11.2002. godine ne može smatrati obaviješću o nemogućnosti provedbe ovrhe, to nisu bili ispunjeni uvjeti za donošenje rješenja o obustavi ovrhe po rješenju Ovr-10175/97 od 2.3.2003. godine – ispravno 1998. godine. Stoga, ako ovrhovoditelj želi ovrhu provesti na sredstvima žiro-računa ovršenika i spreman je čekati dok na žiro-računu ovršenika ne bude sredstava, na to ima pravo, a ako želi promjenu predmeta sredstva ili predmeta ovrhe, može to pravo koristiti sukladno odredbi članka 5. stavak 4. OZ-a.»

VTS RH, PŽ-6067/04 od 6. listopada 2004.

114.

OVRSNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) – proglašenje ovrhe nedopuštenom

Članak 67. stavak 2.

Ovrhu će sud obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti.

Odjavom obrta ovršenik obrtnik i dalje postoji i odgovara za obveze iz ranijeg obavljanja obrta.

Odjava obrta nije osnov za obustavu ovrhe.

«Pobijanim rješenjem označenim u izreci, Trgovački sud u Zagrebu obustavio je ovrhu te ukinuo provedene radnje pozivom na odredbu članka 67. stavak 2. i 5. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03, u daljnjem tekstu: OZ), uz obrazloženje da je ovrha postala nemoguća iz razloga što ovršenik ne postoji jer je odjavio obrt.

Protiv tog rješenja pravovremenu žalbu podnio je ovrhovoditelj.

Prvostupanjski sud u donošenju pobijanog rješenja zauzima pogrešno stajalište da zbog odjave obrta ovršenik više ne postoji, pa da stoga ni ovrhu nije moguće provesti.

Naime, iz odredbe članka 1. stavak 3. Zakona o obrtu (Narodne novine broj 49/03 – pročišćeni tekst) proizlazi da obrtniku pripadaju sva prava stečena djelovanjem obrta, a obrtnik kao fizička osoba odgovara za obveze nastale u obavljanju obrta i nakon što je odjavio obrt.

Prema zakonskoj odredbi članka 20. stavak 1. Zakona o obrtu, obrtnik odgovara za obveze koje nastaju u obavljanju obrta cjelokupnom unesenom imovinom koja je potrebna za obavljanje obrta. Prema stajalištu ovoga suda, tom odredbom propisana je ograničena odgovornost obrtnika do visine vrijednosti imovine unesene u obrt. Pri tom se uzima u obzir vrijednost cjelokupne imovine unesene za vrijeme trajanja obrta, dakle, od njegova otvaranja do odjave obrta, a pri čemu nije odlučno nalazi li se ta imovina i dalje u obrtu ili je izašla iz obrta. Ako se radi o tražbini koja se odnosi na neplaćeni dug za isporučenu robu ovršeniku, tada je u obrt ovršenika za vrijeme njegovog trajanja u svakom slučaju unesena imovina u vrijednosti isporučene robe od strane ovrhovoditelja, pa prihvaćanjem ovrhe za takvu tražbinu nije prekoračen iznos do kojega ovršenik odgovara (takvo stajalište izraženo je i u odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske Rev-2525/99 od 9. srpnja 2003. godine).

Prema tome, odjavom obrta nije prestao postojati ovršenik, jer je u tom slučaju ovršenik fizička osoba, koja i dalje postoji, samo je prestala obavljati gospodarsku djelatnost u okviru registriranog obrta, a i nadalje odgovara za obveze nastale u obavljanju obrta.«

VTS RH, PŽ-3778/04 od 8. lipnja 2004.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE**Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96 i 29/99, 42/00 i 173/03)****Članak 67. st. 2.**

Prestanak obrta ne znači da su prestale postojati obveze obrtnika fizičke osobe, jer za obveze obrta obrtnik odgovara cjelokupnom imovinom unesenom u obrt.

Sud nije ovlašten zbog prestanka obrta obustaviti ovrhu protiv obrtnika.

“Odredba članka 1. stavak 1. Zakona o obrtu (Narodne novine broj 49/03, pročišćeni tekst) propisuje da je obrt samostalno i trajno obavljanje gospodarske djelatnosti od strane fizičke osobe sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu. Stavak 3. istog članka propisuje da je obrtnik, u tom smislu, fizička osoba koja obavlja jednu ili više djelatnosti u svoje ime i za svoj račun, a pritom se može koristiti i radom drugih osoba.

Prema odredbi članka 21. Zakona o obrtu, za obveze nastale u obavljanju obrta, obrtnik odgovara cjelokupnom imovinom unesenom u obrt koja je potrebna za obavljanje obrta. To znači da je obrtnik osobno odgovoran za obveze nastale u obavljanju obrta i to cijelom imovinom, ali do visine unesene u obrt koja je potrebna za obavljanje obrta. Budući da je vjerodostojnom ispravom i rješenjem o ovrsi utvrđena obveza ovršenika isplate dužnog iznosa, nastala, u obavljanju obrta, prema ovrhovoditelju, proizlazi da je taj iznos ovrhovoditelj unio u ovršenikov obrt. Naime, unosom imovine u obrt ne smatra se samo unos od strane obrtnika nego se unosom imovine u obrt smatra unos bilo koje imovine od strane bilo koje fizičke ili pravne osobe. Time što je ovrhovoditelj ispunio svoju obvezu, unio je u imovinu obrtnika imovinu u visini vrijednosti ovršnog zahtjeva utvrđenog vjerodostojnom ispravom i izdanim rješenjem o ovrsi. Obzirom je ovršenik, kao obrtnik, osobno odgovoran za obveze proizašle u obavljanju obrta, osnovan je zahtjev ovrhovoditelja tražiti ovrhu, sve temeljem članka 2. točka 4. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03).

Prvostupanjski je sud pogrešno primijenio odredbu članka 77. stavak 1. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 111/99, 88/01 i 117/03) u obrazloženju pobijanog rješenja. Ista propisuje da stranka u postupku može biti svaka fizička ili pravna osoba. Ovršenik, kako je naveden u prijedlogu, naveden je sukladno odredbama Zakona o obrtu, kao fizička osoba koja je vlasnik obrta. Odljava obrta ne utječe na gubitak svojstva fizičke osobe na to da bude stranka u postupku, bez obzira što je obveza nastala obavljanjem obrta, a sve iz razloga kako je do sada navedeno.

Pogrešan je i zaključak prvostupanjskog suda da ovršenik više ne postoji te na tako pogrešno utvrđeno činjenično stanje nije bilo ispravno primijeniti odredbu članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona i obustaviti ovrhu. Iz spisa ne proizlazi da su ostvareni razlozi za primjenu navedene odredbe, da je ovrha postala nemoguća ili da su nastupili drugi razlozi zbog kojih se nije mogla provesti. “

VTS RH, Pž-8418/03 od 1. lipnja 2004.

OVRSNI POSTUPAK – PRETPOSTAVKE ZA OBUSTAVU OVRHE

Ovršni zakon („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 151/04, u daljnjem tekstu: OZ),

Članak 5. stavak 4, čl. 67. i 211.

Činjenica što u vrijeme dostavljanja rješenja o ovrsi banci na ovršenikovu računu nema sredstava, nema značenje trajne nemogućnosti provedbe tog rješenja, već znači samo to da trenutno nema sredstava na ovršenikovu računu. Dakle, čim pristignu sredstva na račun, banka će postupiti po rješenju i obaviti prijenos sredstava.

Zakonom nije određen rok u kojem se rješenje o ovrsi mora izvršiti na novčanim sredstvima.

Da bi se stekle pretpostavke za primjenu članka 5. stavak 3. OZ-a tj. da se rješenje o ovrsi na određenom predmetu ili sredstvu ne može provesti pa da bi ovrhovoditelj mogao predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe - mora biti sasvim izvjesno da se rješenje o ovrsi ne može provesti niti u trenutku dostavljanja rješenja o ovrsi banci, a niti da će se moći provesti u nekom kasnijem razumnom razdoblju zbog postojanja nekih faktičnih ili pravnih razloga koji sprječavaju provedbu. Nedostatak sredstava na ovršenikovom računu u trenutku dostavljanja rješenja o ovrsi banci nikako ne može predstavljati takav razlog.

Stoga se niti dostavljanje zaključka ovrhovoditelju kojim ga se obavještava o nedostatku sredstava na računu i zavođenju rješenja o ovrsi u očevidnik o redosljedu plaćanja, ne može uzeti kao početak tijeka prekluzivnog roka od dva mjeseca za podnošenje prijedloga za promjenu sredstva ili predmeta ovrhe.

Iz obrazloženja

Prvostupanjski sud je rješenjem poslovni broj Ovr-5817/2004 od 13. svibnja 2005. obustavio ovrhu u tom predmetu i ukinuo provedene radnje. Tako je sud odlučio pozivom na odredbu članka 5. stavak 4. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 151/04, u daljnjem tekstu: OZ) budući ovrhovoditelj nije stavio prijedlog za nastavak postupka na novom predmetu ili sredstvu u roku od dva mjeseca od kada je saznao da se rješenje o ovrsi ne može provesti, te na odredbu članka 67. stavak 5. Ovršnog zakona.

Protiv ovog rješenja pravovremenu žalbu podnio je ovrhovoditelj, u kojoj u bitnom navodi da se nisu ostvarili uvjeti iz članka 67. stavak 1. i 2. OZ-a za obustavu ovrhe. Time što je rješenje o ovrsi zavedeno u redosljed naplate kod FINE kod koje se vodi račun ovršenika i to zbog nedostatka novčanih sredstava ne znači da je zbog toga ovrha postala nemoguća, a isto tako da se ne može provesti, a da zakon ne određuje rok u kojemu se rješenje o ovrsi mora izvršiti na novčanim sredstvima, što u konkretnom slučaju znači da to što trenutno nema sredstava na računu ovršenika, ne znači da

ih ubuduće neće biti i da se ovrha neće provesti, pa ističe da je prvostupanjski sud pogrešno i bez valjanog osnova primijenio odredbu članka 5. stavak 4. Ovršnog zakona na koju se poziva. Predlaže da drugostupanjski sud ukine pobijano rješenje i predmet vrati prvostupanjskom sudu na daljnju provedbu ovrhe.

Žalba je osnovana... ovaj sud je utvrdio da je prvostupanjski sud nepravilno primijenio odredbe članka 5. stavak 4. i članka 67. stavak 5. OZ-a, a što je utjecalo na donošenje zakonite i pravilne odluke.

Iz spisa proizlazi da je prvostupanjski sud donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave poslovni broj Ovrv-5817/2004 od 27. svibnja 2004. godine kojim je radi ostvarenja ovrhovoditeljeve tražbine određena ovrha na novčanim sredstvima koja se vode na ovršenikovom računu kod Zagrebačke banke d.d. Zagreb. Rješenje o ovrsi dostavljeno je banci dana 15. listopada 2004. godine, i time je ovrhovoditelj do iznosa ovršne tražbine stekao založno pravo na ovršenikovo tražbini da mu banka isplaćuje sredstva s njegovih kunskih i deviznih računa... (članak 208. stavak 2. OZ-a).

Po članku 211. OZ-a - ako u vrijeme kad je banci dostavljeno rješenje o ovrsi nema sredstava na ovršenikovom računu - ta će banka to rješenje držati u očevidniku i po njemu obaviti prijenos kad sredstva pristignu na račun. O tome da nema sredstava na računu banka će obavijestiti sud bez odgode.

U konkretnom je predmetu banka postupila u skladu s člankom 211. stavak 2. OZ-a i obavijestila sud podneskom od 25. listopada 2004. godine da je rješenje zbog nedostatka sredstava na računu platitelja nenaplaćeno i zavedeno u redosljed naplate.

Prema tome, činjenica što u vrijeme dostavljanja rješenja o ovrsi banci na ovršenikovom računu nema sredstava, nema značenje trajne nemogućnosti provedbe tog rješenja o ovrsi, već samo to da trenutno nema sredstava na ovršenikovom računu, a čim pristignu sredstva na račun, banka će postupiti po rješenju i obaviti prijenos sredstava. Zakonom nije određen rok u kojem se rješenje o ovrsi mora izvršiti na novčanim sredstvima. Da bi se stekle pretpostavke za primjenu članka 5. stavak 3. OZ-a mora biti sasvim izvjesno da se rješenje o ovrsi ne može provesti niti u trenutku dostavljanja rješenja o ovrsi banci, a niti će se moći provesti u nekom kasnijem razdoblju zbog postojanja nekih faktičnih ili pravnih razloga koji sprječavaju provedbu. Nedostatak sredstava na ovršenikovom računu u trenutku dostavljanja rješenja o ovrsi banci nikako ne može predstavljati takav razlog, kako to pogrešno zaključuje prvostupanjski sud. Stoga se niti dostavljanje zaključka ovrhovoditelju kojim ga se obavještava o nedostatku sredstava na računu i zavođenju rješenja o ovrsi u očevidnik o redosljedu plaćanja, ne može uzeti kao početak tijeka prekluzivnog roka od dva mjeseca za podnošenje prijedloga za promjenu sredstva ili predmeta ovrhe.

Dakle, u konkretnom predmetu nije bilo uvjeta za obustavu ovrhe primjenom odredbe članka 5. stavak 3. i 4. OZ-a u svezi sa člankom 67. stavak 5. OZ-a, što osnovalo ističe žalitelj...

VTS RH, Pž-4102/05-3 od 18. srpnja 2005.

117.

OVRSNI POSTUPAK – ZAŠTITA OVRŠENIKA FIZIČKE OSOBE – IZUZIMANJE OD OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 70. i 128. st. 1. toč. 4.

Obrtnik odgovara za obveze iz obrta cjelokupnom svojom imovinom, a ne samo onom koju je unio u obrt.

Ovrha protiv obrtnika može se provesti, osim na stvarima i pravima nužnim za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba obrtnika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati, te alata, strojeva i drugih predmeta koji su ovršeniku obrtniku nužni za obavljanje obrta.

Ovrha protiv ovršenika bivšeg obrtnika se može provesti na osobnom dohotku kod poslodavca kod kojega je nakon odjave obrta kasnije zasnovao radni odnos.

«Prema ocjeni ovog suda, razlozi dani u obrazloženju pobijanog rješenja zbog kojih je ovrhovoditeljjev prijedlog odbijen, a prema kojima navedena ovršenikova primanja, u smislu odredbe članka 20. Zakona o obrtu (Narodne novine broj 49/03 – pročišćeni tekst), ne predstavljaju imovinu unesenu za obavljanje obrta, nisu na zakonu osnovani ni prihvatljivi.

Naime, obrtnik, unatoč odredbe članka 20. zakona o obrtu, odgovara za svoje obveze cjelokupnom svojom imovinom, a ne samo imovinom unesenom u obrt. Ovo stoga što je kasnijim odredbama Ovršnog zakona propisano kada se na određenim stvarima ovršenika ne može provesti ovrhe, te su propisana i posebna pravila o izuzimanju stvari i prava od ovrhe ili ograničenju ovrhe – članak 70., članak. 86. stavak 1. i članak 128. stavak 1. točka 4. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96 ... 173/03). Iz takvih zakonskih određenja proizlazi da je ovrha moguća nad svim drugim stvarima koje nisu obuhvaćene navedenim člancima.

Slijedom navedenog, od ovrhe nisu izuzete stvari i prava koja obrtnik nije unio u obrt, a ovrha protiv ovršenika obrtnika mogla bi se provesti nad svim drugim stvarima koje nisu obuhvaćene člancima odredbama članka 70., članka 86. stavak 1. i članka 128. stavak 1. točka 4. Ovršnog zakona.

Budući da prvostupanjski sud u konkretnom slučaju nije ocijenio ovrhovoditeljjev prijedlog, imajući u vidu navedene odredbe Ovršnog zakona, pobijano rješenje je nezakonito, te ga ovrhovoditelj osnovano pobija svojom žalbom.«

VTS RH, Pž-6972/02 od 21. rujna 2004.

OVRŠNI POSTUPAK – ROČIŠTA ZA DRAŽBU I DOSUDA KUPCU

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 98.

Nakon donošenja rješenja o prodaji nekretnine kupcu, sud će, na prijedlog kupca narediti trećim osobama koje ne raspolažu pravno valjanim pisanim pravnim temeljem za korištenje nekretnine da je bez odgode predaju kupcu.

U istom rješenju sud će odrediti protiv tih osoba ovrhu radi ispražnjenja i predaje nekretnine.

«Prodaja nekretnine vršena je po pravilima za prodaju koja su uređena Ovršnim zakonom. Kada se u postupku prodaje ispune uvjeti za dosudu, sud je dužan po članku 98. stavak 4. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) donijeti rješenje o dosudi. U rješenju o dosudi sud će odrediti da će se nekretnina predati kupcu nakon što položi kupovninu, te nakon što rješenje o dosudi postane pravomoćno. Nakon što donese rješenje o prodaji nekretnine kupcu sud će, na prijedlog kupca, narediti drugim osobama koje ne raspolažu valjanim pisanim pravnim temeljem za korištenje nekretnine da je bez odgode predaju kupcu i u istom rješenju odrediti protiv tih osoba ovrhu radi ispražnjenja i predaje nekretnine (članak 124. stavak 1. OZ). Navedene pretpostavke za donošenje rješenja ispunjene su u ovom postupku prodaje nekretnine.

Podredno se napominje da o valjanosti pravnog osnova za korištenje nekretnine sud nije ovlašten odlučiti u izvanparničnom postupku. Ako je sporno ima li treća osoba pravo koristiti nekretninu, sud će takvu osobu u povodu žalbe uputiti u parnicu da tamo dokaže svoja prava. U ovršnom postupku odlučuje se na temelju nespornih činjenica i ispituje samo da li su ispunjene procesne pretpostavke za rješenje o ovrshi radi ispražnjenja i predaje nekretnine.

Podredno se napominje da žalitelj za sada nije iznio činjenice iz kojih bi se dalo zaključiti da ima valjan pisani temelj za korištenje nekretnine.«

VTS RH, PŽ-1391/03 od 7. listopada 2003.

119.

OVRSNI POSTUPAK – POLAGANJE KUPOVNINE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 100.

Kupac je dužan položiti kupovninu u sud ili kod javnog bilježnika u roku koji sud odredi u zaključku o prodaji, a ako to ne učini sud će rješenjem prodaju oglasiti nevažećom i odrediti novu prodaju.

Iz položene jamčevine namirit će se troškovi nove prodaje i naknaditi razlika između kupovnine postignute na prijašnjoj i novoj prodaji. Pri tome sud će naznačiti koji se troškovi naknađuju iz položene kupovnine, te visinu troškova nove dražbe.

«Iz spisa je vidljivo da je žalitelj podnio zahtjev za povrat jamčevine u iznosu 800.000,00 kn, uplaćene za sudjelovanje na javnoj dražbi za kupnju nekretnine stečajnog dužnika, održanoj 26. travnja 2002. godine, na kojoj je kupio nekretninu po cijeni 8.000.000,00 kn, navodeći da je određena nova prodaja, a da je njemu krajnji rok za isplatu ostatka kupovnine određen za 15. listopada 2002. godine.

Odbivši takav zahtjev žalitelja, pozivom na odredbu članka 100. stavak 3. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03), prvostupanjski sud u obrazloženju pobijanog rješenju samo navodi da se troškovi nove prodaje, koji se namiruju iz položenog osiguranja, sastoje od troškova zakazivanja sjednice Odbora vjerovnika na kojoj je donesena odluka o novoj dražbi, naknada i troškova članova Odbora vjerovnika, oglašavanja, održavanja i čuvanja objekta-silosa, koji je predmet prodaje itd.

Prema odredbi članka 100. stavak 3. Ovršnog zakona, iz položenog osiguranja namirit će se troškovi nove prodaje i naknaditi razlika između kupovnine postignute na prijašnjoj i novoj prodaji.

Međutim, prvostupanjski sud u pobijanom rješenju ne navodi koliko iznose troškovi nove dražbe, a radi čega smatra da žalitelju u konkretnom slučaju ne pripada pravo na povrat jamčevine.«

VTS RH, Pž-2103/03 od 20. travnja 2004.

120.

OVRŠNI POSTUPAK – ČUVANJE POPISANIH POKRETNINA

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05)

Članak 133.

Sud je ovlašten na prijedlog ovrhovoditelja popisane pokretne ovršeni-ka predati na čuvanje ovrhovoditelju ili trećoj osobi.

Rizik za propast pokretina predanih na čuvanje (na pr. živih životinja) snosi ovrhovoditelj, osim u slučaju više sile.

«Iz spisa proizlazi da je prvostupanjski sud donio rješenje poslovni broj R1-202/03 od 4. prosinca 2003. godine kojim je odredio da se prethodna mjera određena rješenjem toga suda poslovni broj R1-202/03 od 11. rujna 2003. godine ima provesti pljenidbom pokretnih stvari protivnika osiguranja koje se nalaze u mjestu Breštanovci ili na bilo kojem drugom mjestu gdje se zateknu pokretne protivnika osiguranja, budući da je prilikom provedbe postupka osiguranja temeljem rješenja od 11. rujna 2003. godine u poslovnom prostoru protivnika osiguranja u Našicama utvrđeno da na tom mjestu nema pokretina koje bi se mogle plijeniti. Ovo rješenje uredno je dostavljeno predlagatelju osiguranja i protivniku osiguranja i protiv njega nije podnesena žalba, a rješenje je na provedbu dostavljeno Općinskom sudu u Orahovici koji je obavio pljenidbeni popis 250 prasaca na farmi protivnika osiguranja dana 30. prosinca 2003. godine.

Prvostupanjski sud je pravilno primijenio odredbe članka 133. stavak 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03) te na prijedlog predlagatelja osiguranja odredio da se zaplijenjene stvari – 250 prasaca protivnika osiguranja, predaju na čuvanju predlagatelju osiguranja. Valja ukazati i na odredbu stavka 2. članka 133. OZ-a u svezi s člankom 253. OZ-a, prema kojoj opasnost od uništenja ili oštećenja pokretina danih na čuvanje ovrhovoditelju, ovdje predlagatelju osiguranja, ili trećoj osobi snosi ovrhovoditelj, osim ako je uništenje ili oštećenje posljedica više sile, pa rizik zbog nepostojanja odgovarajućih uvjeta za držanjem i skrb prasadi i uslijed toga nastanka štete preuzima predlagatelj osiguranja.«

VTS RH, Pž-2628/04 od 20. travnja 2004.

121.

OVRSNI POSTUPAK – ZAPLJENA RAČUNA NA TEMELJU BJANKO ZADUŽNICE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 183.a

Bjanko zadužnicu s naknadno upisanim iznosom tražbine i podacima o vjerovniku banci dostavlja vjerovnik s učincima pravomoćnoga sudskog rješenja o ovrši.

Izdavatelj bjanko zadužnice koji nije dokazao da njegov ugovorni odnos s protivnikom osiguranja nije nastao, odnosno da je tražbina osigurana bjanko zadužnicom prestala nije vjerovnik, već dužnik. Stoga ne može osnovano zahtijevati izdavanje privremene mjere zabrane naplate bjanko zadužnice.

«Prema odredbi članka 296. stavak 1. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03), da bi sud odredio privremenu mjeru, predlagatelj osiguranja mora učiniti vjerojatnim postojanje svoje tražbine, te mora učiniti vjerojatnom opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

Iz spisa proizlazi da je predlagatelj osiguranja podnio prijedlog za osiguranje tražbine privremenom mjerom kojom se zabranjuje dužniku protivnika osiguranja (H. p. b. d.d.) da protivniku osiguranja preda stvari (u ovom slučaju novac) predlagatelja osiguranja, a prema bianco zadužnici koju je predlagatelj osiguranja na ime osiguranja tražbine predao protivniku osiguranja.

Pravilno je mišljenje suda prvog stupnja da predlagatelj osiguranja nije učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine na ime naknade štete protiv protivnika osiguranja. Naime, predlagatelj osiguranja ničim nije dokazao da mu je protivnik osiguranja pričinio štetu čije osiguranje predloženom privremenom mjerom traži. Naprotiv, protivnik osiguranja, prema mišljenju ovoga suda, ima tražbinu prema predlagatelju osiguranja i to upravo u visini iznosa koji je u bianco zadužnici naveden. Odredbom članka 183a. stavak 2. Ovršnog zakona propisano je da bianco zadužnicu s naknadno upisanim iznosom tražbine i podacima o vjerovniku banci dostavlja vjerovnik s učincima pravomoćnoga sudskog rješenja o ovrši. Budući da je bianco zadužnicu izdao predlagatelj osiguranja kao sredstvo osiguranja plaćanja, te da on ničim nije dokazao da poslovni odnos s protivnikom osiguranja nije ni nastao odnosno da je tražbina koja je osigurana bianco zadužnicom prestala, predlagatelj osiguranja nema tražbine prema protivniku osiguranja.«

VTS RH, Pž-988/04 od 19. veljače 2004.

122.

OVRŠNI POSTUPAK – PRETPOSTAVKE ZA IZRICANJE SUDSKIH PENALA OVRŠENIKA

Ovršni zakon (Narodne novine, br. 57/96. od 12.7.1996; 29/99. od 26.3.1999; 42/00. i 173/03 od 31.10.03, dalje: OZ),

Članak 217.

Temeljem odredbi članka 217. stavak 1. OZ-a sudski penali mogu se izreći dužniku:

- a) ako on ne izvrši neku svoju nenovčanu obvezu određenu pravomoćnom sudskom odlukom, dakle, mora postojati pravomoćna sudska odluka;**
- b) ako to predloži vjerovnik i**
- c) ako sud odredi ovršeniku naknadni primjereni rok za izvršenje te obveze pa ju ni u tom roku ne izvrši.**

Iz obrazloženja:

Rješenjem broj Ovr-34/05 od 8. ožujka 2005. godine Trgovački sud u Splitu zabranio je ovršenici uporabu naziva obrta fotokopiraonica *AKVAREL* s kojom je upisana u obrtni registar Ureda za gospodarstvo, Županijske splitsko-dalmatinske, te ako ovršenica u roku od 8 dana ne postupi sukladno naprijed navedenom dužna je isplatiti ovrhovoditelju iznos od 500,00 kn za svaki dan zakašnjenja počevši od isteka ostavljenog joj naknadnog roka, kao i naknaditi troškove postupka u iznosu od 1.620,00 kn, a odluka se temelji na odredbi članka 217. Ovršnog zakona.

Protiv tog rješenja žali se ovršenica pobijajući ga u točki II. i III. izreke zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se ukine u pobijanoj točki II. i III. U žalbi navodi da je postupila suprotno točki I. izreke rješenja i da je promijenila naziv obrta te fotokopiraonica sada glasi Obrt za usluge AB-PRINT, vlasnik T. K., Split, Rokova 2.

U odgovoru na žalbu ovrhovoditelj navodi da iz priložene dokumentacije proizlazi da je ovršenica tek 18. travnja 2005. godine podnijela zahtjev za zapis promjene naziva obrta u obrtnom registru, stoga je prvostupanjsko rješenje u cijelosti osnovano. Žalba nije osnovana...

Sukladno odredbi članka 217. stavak 1. OZ-a sudski penali mogu se izreći ako dužnik ne izvrši neku svoju nenovčanu obvezu utvrđenom pravomoćnom sudskom odlukom, dakle, mora postojati pravomoćna sudska odluka, kao i prijedlog vjerovnika, i ako sud odredi ovršeniku naknadni primjereni rok. U konkretnom slučaju navedeni uvjeti su ispunjeni kako je to pravilno utvrdio prvostupanjski sud i donio pobijanu odluku sukladno članku 217. stavak 1. OZ-a. Pošto žaliteljica nije ispunila navedenu obvezu ni u naknadnom roku – neosnovano se žali navodeći nešto što je učinila po proteku naknadno zadanog roka...

VTS RH, Pž-4347/05-3 od 19. srpnja 2005.

123.

OVRSNI POSTUPAK – ZAPLJENA RAČUNA NA TEMELJU BJANKO ZADUŽNICE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 283a.

Bjanko zadužnica ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi sui generis, na temelju koje se zapljenjuju računi kod pravnih osoba koje obavljaju poslove platnog prometa za dužnika, te izravno s računa dužnika isplaćuju vjerovniku.

Prvostupanjski ovršni sudac je nepravilno postupio naloživši banci da se zadužnica izdvoji iz redoslijeda naplate, jer bi to značilo konačno suđenje, a ne privremeno uređenje spornog pravnog odnosa.

«U smislu odredbe članka 183. stavak 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) zadužnica ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi sui generis, kojom se zapljenjuje tražbine, ali se pri tome mora voditi računa o pravnoj prirodi zadužnice, jer je ona vrijednosni papir sui generis. Prema stavu ovog suda, dužnik može tražiti izdavanje privremene mjere radi zabrane naplate zadužnice, uz istodobnu zabranu postupanja banci, ali u tom slučaju radi se o privremenoj mjeri radi osiguranja nenovčane tražbine, pa se i privremena mjera može donijeti ako su ispunjeni uvjeti iz članka 298. OZ-a.

Prema odredbi članka 298. OZ-a privremena mjera se može odrediti ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine, zatim: 1) ako učini vjerojatnim i opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari, ili 2) ako učini vjerojatnim da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti.

Pobijanim rješenjem je prvostupanjski sud odredio privremenu mjeru radi osiguranja novčane tražbine, s time da je zauzeo stav da je predlagatelj osiguranja vjerovnik, unatoč činjenici što je upravo predlagatelj osiguranja izdavatelj zadužnice, te unatoč činjenici što je sam predlagatelj osiguranja priznao da je u odnosu na protivnika osiguranja njegov dužnik za iznos od 298.296,50 kn od čega mu je platio 92.724,00 kn, dok je ostatak osporio radi reklamacije na robu. Točno je da je predlagatelj osiguranja podnio protiv protivnika osiguranja tužbu radi naknade štete u iznosu od 290.890,61 kn, ali je iz spisa vidljivo da je i protivnik osiguranja podnio protiv predlagatelja osiguranja tužbu radi isplate iznosa od 253.956,07 kn na ime isporučene i izvršene usluge s osnovnoga posla, radi kojega je zadužnica i izdana (list 70.).«

VTS RH, PŽ-5614/03 od 20. travnja 2004.

OVRŠNI POSTUPAK – PRETPOSTAVKE ZA ODREĐIVANJE PRETHODNE MJERE**Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96 i 29/99, 42/00 i 173/03)****Članak 284**

Ako prijedlog za osiguranje prethodnom mjerom nema neki formalni nedostatak, već u njemu nisu navedeni dokazi iz kojih proizlazi vjerojatnost opasnosti za realizaciju tražbine čije se osiguranje traži, sud nije ovlašten pozvati predlagatelja na ispravak ili dopunu prijave, već treba odlučiti o osnovanosti ili neosnovanosti prijedloga za osiguranje.

“Prvostupanjski sud je rješenjem od 19. veljače 2004. godine pozvao predlagatelja osiguranja temeljem članka 109. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03) u vezi s člankom 19. stavak 1. Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96 i 29/99, 42/00 i 173/03) da u roku 8 dana, dostavi dokaz kojim će učiniti vjerojatnom opasnost da bi se bez predloženog osiguranja onemogućilo ili znatno otežalo ostvarenje tražbine predlagatelja osiguranja, uz upozorenje da će sud postupiti sukladno članku 109. stavak 4. ZPP-a ako predlagatelj osiguranja u ostavljenom roku ne postupi po nalogu suda. Budući predlagatelj osiguranja nije postupio po nalogu suda prvostupanjski sud je donio pobijano rješenje o presumiranom povlačenju prijedloga za osiguranje pozivom na članak 109. stavak 4. ZPP-a.

Članak 109. stavak 1. ZPP-a određuje ako je podnesak nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, sud će podnositelja poučiti i pomoći mu da podnesak ispravi odnosno dopuni i u tu svrhu može ga pozvati u sud ili mu vratiti podnesak radi ispravka.

Dakle, sud treba poduzeti odgovarajuće mjere prema podnositelju nerazumljivog podneska koji ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti. Ove mjere mogu se poduzeti radi otklanjanja formalnih nedostataka, kao npr. ako je podnesak neuredno napisan, da se ne može čitati ili razumjeti, ako imena i adrese stranaka nisu potpuno ili točno naznačene, ako nije jasno što se podneskom traži ili slično.

Prijedlog predlagatelja osiguranja takvih nedostataka nema. Ovaj sud nalazi da je prijedlog za osiguranje prethodnom mjerom koji je podnio predlagatelj osiguranja razumljiv i sadrži sve da bi se po njemu moglo postupiti. To što u prijedlogu nisu navedeni dokazi kojima će učiniti vjerojatnom opasnost da bi se bez predloženog osiguranja onemogućilo ili znatno otežalo ostvarenje tražbine predlagatelja osiguranja, ne čini prijedlog nerazumljivim i takvim da se po njemu ne bi moglo postupiti, jer se radi o okolnostima koje se odnose na osnovanost prijedloga. Naime, prema članku 284. stavak 2. OZ-a sud će na temelju isprava (taksativno navedenih u stavku 1. toga članka) odrediti prethodnu mjeru ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnom opasnost da bi se bez toga osiguranja onemogućilo ili znatno otežalo ostvarenje tražbine.

Dakle, odlučujući o osnovanosti prijedloga za osiguranje sud će između ostalog procjenjivati da li je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnom opasnost da bi se bez toga osiguranja onemogućilo ili znatno otežalo ostvarenje tražbine, te ovisno o tome da li je predlagatelj dokazao postojanje propisanih pretpostavaka za određivanje prethodne mjere odlučiti o osnovanosti prijedloga – usvajanjem ili odbijanjem prijedloga.

Prema tome, prvostupanjski sud nije bio ovlašten pozvati predlagatelja osiguranja da prijedlog ispravi odnosno dopuni u smislu članka 109. ZPP-a iz razloga koji se odnose na osnovanost prijedloga za osiguranje, već donijeti odluku o osnovanosti toga prijedloga njegovim odbijanjem ili usvajanjem, što osnovano u žalbi ističe predlagatelj osiguranja.”

VTS RH, Pž-3059/04 od 7. srpnja 2004.

125.

OVRSNI POSTUPAK – VRSTE PRETHODNIH MJERA

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 287.

Ovršni zakon ne propisuje mjeru osiguranja određivanjem prethodne mjere na način da se protivniku osiguranja naloži da podnese sudu prokazni popis svoje imovine.

Ovršni sudac se ne treba upuštati u ispitivanje osnovanosti takvog prijedloga za osiguranje prethodnom mjerom, već prijedlog treba odbaciti kao nedopušten.

«Prethodno valja napomenuti da sud prvoga stupnja može donijeti samo rješenje o osiguranju novčane tražbine prethodnom mjerom, a koje je propisano odredbom članka 287. stavak 1. Ovršnog zakona. Prema navedenoj odredbi Ovršnog zakona, kao prethodnu mjeru sud može odrediti predbilježbu založnog prava na nekretnini protivnika osiguranja ili na pravu uknjiženom na nekretnini, koju od mjera osiguranja iz članka 262. točka 2. do 10. Ovršnog zakona, te zabranu pravnoj osobi koja obavlja poslove platnoga prometa da protivniku osiguranja ili trećoj osobi po nalogu protivnika osiguranja isplati s njegova računa novčani iznos za koji je određena prethodna mjera.

Iz navedene odredbe Ovršnog zakona proizlazi da Ovršni zakon ne poznaje mjeru osiguranja određivanjem prethodne mjere na način da se protivniku osiguranja naloži da podnese sudu prokazni popis svoje imovine. Stoga je ovaj sud mišljenja da je time što se je sud prvoga stupnja upuštao u ispitivanje osnovanosti prijedloga za osiguranje predlagatelja osiguranja, umjesto da je odbacio takav prijedlog kao nedopušten, počinio povredu materijalnog prava iz članka 287. stavak 1. Ovršnog zakona. Međutim, prema ocjeni ovoga suda, takva povreda nije utjecala na donošenje pravilne

i zakonite odluke, a ovaj sud takvu odluku ne može preinačiti na štetu žalitelja zbog odredbe članka 374. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03) u svezi članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona kojim je propisana zabrana reformationis in peius budući da je samo predlagatelj osiguranja protiv te odluke podnio žalbu.«

VTS RH, PŽ-8188/03 od 9. ožujka 2004.

126.

OVRSNI POSTUPAK – UKIDANJE PRETHODNE MJERE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 290.

Sud će na prijedlog protivnika osiguranja obustaviti postupak i ukinuti provedene radnje ako protivnik osiguranja položi sudu dužni iznos tražbine koja se osigurava, s kamatama i troškovima.

Davanje izjave protivnika osiguranja sudu kojom se dopušta zasnivanje hipoteke na nekretnini radi osiguranja tražbine nije polaganje dužnog iznosa, te nije osnov za ukidanje prethodne mjere.

«Prvostupanjski sud je pogrešnom primjenom pravila Ovršnog zakona na prijedlog ovršenika ukinuo rješenje o prethodnoj mjeri broj XXI R1-271/2001 od 7. studenoga 2001. godine. Sud je pogrešno našao da su ispunjene zakonom propisane pretpostavke iz članka 290. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) za ukidanje prethodne mjere na prijedlog protivnika osiguranja. Prema tom pravilu, sud će na prijedlog protivnika osiguranja obustaviti postupak i ukinuti provedene radnje:

ako protivnik osiguranja položi sudu dužni iznos tražbine koja se osigurava kamatama i troškovima,

ako protivnik osiguranja učini vjerojatnim da je tražbina u vrijeme donošenja rješenja o određivanju prethodne mjere već bila naplaćena i dovoljno osigurana,

ako je pravomoćno utvrđeno da tražbina nije nastala ili da je prestala i,

ako odluka na temelju koje je prethodna mjera određena, bude ukinuta u povodu pravnog lijeka odnosno ako sudska nagodba ili javnobilježnička isprava na temelju koje je prethodna mjera određena bude stavljena izvan snage.

Sud će obustaviti postupak i ukinuti provedene radnje i ako u roku od 15 dana od dana proteka vremena za koji je prethodna mjera određena ne bude udovoljeno uvjetima za prisilnu ovrhu.

U ovom postupku osiguranja sud je pobijanim rješenjem ukinuo prethodnu mjeru tvrdeći da je protivnik osiguranja položio sudu dužni iznos tražbine koja se osigurava

s kamatama i troškovima postupka, iako podataka o toj činjenici nema u spisu. Davanje izjave protivnika osiguranja sudu kojom se dopušta zasnivanje hipoteke na nekretnini radi osiguranja tražbine nije polaganje dugovanog iznosa. Eventualno bi se moglo raditi o zasnivanju založnog prava na nekretnini na temelju dragovoljne izjave vlasnika nekretnine, ali za sada ni za to nisu ispunjene zakonske pretpostavke.«

VTS RH, PŽ-4896/04 od 7. rujna 2004.

127.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA RADI OSIGURANJA NENOVČANE TRAZBINE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03)

Članak 298.

Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva 1994. – (TRIPS)

Članak 50. stavak 3.

Da bi se odredila privremena mjera zabrane uvoza i izvoza, te stavljanja u promet lijeka glede kojeg je patentirana tvar i postupak dobivanja te tvari, predlagatelj je dužan sudu pružiti razložne i dostupne dokaze da je predlagatelj nositelj prava i da je njegovo pravo povrijeđeno.

«Naime, radi osiguranja nenovčane tražbine može se odrediti privremena mjera ako su ispunjene kumulativno slijedeće pretpostavke: I. da predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje tražbine i II. da učini vjerojatnim opasnost da će bez predložene mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati ostvarenje tražbine, osobito time što će promijeniti postojeće stanje stvari ili da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete, o čemu žalitelj ima drugačiji stav i to u pogledu kumulacije pretpostavki. Dakle bitna pretpostavka za određivanje privremene mjere, bilo da se radi o novčanoj ili nenovčanoj tražbini, je da postoji neka tražbina, te se privremenom mjerom osigurava neko buduće ostvarenje tužiteljeve tražbine u vremenski ograničenom periodu. Žalitelj neosnovano navodi da se vjerojatnost postojanja tražbine zakonski pretpostavlja, stoga je pravilna odluka suda da predlagatelj nije učinio vjerojatnim postojanje tražbine, a što znači da manjka prva i temeljna premisa za primjenu odredbe čl. 298. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03) za određivanje privremene mjere. S obzirom na naprijed navedeno prvostupanjski sud je pravilno primijenio odredbu Ovršnog zakona.

Osim odredaba Ovršnog postupka, budući se radi o tužbi zbog povrede patenta i u kontekstu toga o prijedlogu za određivanje privremene mjere primjenjuju se i odredbe Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (u daljnjem tekstu TRIPS) i to čl. 50. Prema citiranoj odredbi stavka 3. navodi se da sudske vlasti mogu odlučiti o privremenoj mjeri i da su ovlaštene tražiti od predlagatelja da pruži razložne i dostupne dokaze kako bi se u dovoljnoj mjeri uvjerile da je predlagatelj nositelj prava

i da je predlagateljovo pravo povrijeđeno ili postoji neposredna opasnost od povrede te naložiti predlagatelju da položi kauciju ili odgovarajuće osiguranje za zaštitu tuženika i sprečavanje zloupotrebe. Iz teksta ovog članka proizlazi da predlagatelj neosnovano tvrdi da je teret dokazivanja u postupku određivanja privremene mjere na protivniku, a što proizlazi iz naprijed citirane odredbe Ovršnog zakona, jer čl. 50. st. 3. TRIPS-a određuje da je tužitelj dužan sudu pružiti dokaze, a Ovršni zakon da je predlagatelj dužan učiniti vjerojatnim postojanje tražbine i opasnost.«

VTS RH, Pž-2158/02 od 8. lipnja 2004.

128.

OVRŠNI POSTUPAK – JAMČEVINA KAO UVJET ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

Ovršni zakon (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00)

Članak 301. st. 1.

Sud može na prijedlog predlagatelja osiguranja odrediti privremenu mjeru i kad nije učinio vjerojatnim postojanje tražbine i opasnost ako prethodno, u roku koji je sud odredio, da osiguranje za štetu koja bi protivniku osiguranja mogla nastati određivanjem i provedbom privremene mjere.

Sud ne može odrediti privremenu mjeru ako predlagatelj ne uplati određeni iznos kao osiguranje protivniku osiguranja od eventualne štete koja bi mu mogla nastati određivanjem i provedbom privremene mjere, već će odbiti prijedlog za osiguranje.

«Obvezujući predlagatelja osiguranja na uplatu 50.000,00 HRK u sudski depozit radi osiguranja protivnika osiguranja od eventualne štete - prvostupanjski sud je pogrešno primijenio odredbe članka 301. stavak 1. Ovršnog zakona (Narodne novine br. 57/96, 29/99, 42/00) koje glase (citat): *Osiguranje kao uvjet za određivanje privremene mjere ... (1) Sud može na prijedlog predlagatelja osiguranja odrediti privremenu mjeru i kad nije učinio vjerojatnim postojanje tražbine i opasnost ako prethodno, u roku koji mu je sud odredio, da osiguranje za štetu koja bi protivniku osiguranja mogla nastati određivanjem i provedbom privremene mjere. Ako predlagatelj osiguranja ne da osiguranje u određenom roku, sud će odbiti prijedlog za osiguranje.*

Iz teksta citiranoga članka 301. stavak 1. Ovršnog zakona proizlazi da sud ne može odrediti privremenu mjeru ako predlagatelj osiguranja prethodno ne uplati iznos koji mu on (sud) odredi prije određivanja privremene mjere. Dakle, sud neće odrediti privremenu mjeru ako predlagatelj ne uplati određeni iznos kao osiguranje protivniku osiguranja od eventualne štete koja bi mu mogla nastati određivanjem i provedbom privremene mjere. Prvostupanjski sud je postupio obrnuto, prvo je odredio privremenu mjeru, a u njoj je naredio predlagatelju da uplati osiguranje, a zatim je tom uplatom uvjetovao stupanje na snagu rješenja koje je donio.«

VTS RH, Pž-8845/03 od 17. veljače 2004.

STEČAJNI POSTUPAK

129.

STEČAJNI POSTUPAK – PRIMJENA ODREDBA ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 I 197/02)

Članak 6.

U vezi članka 358. st. 3. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 111/99, 88/01, 117/03)

Nedopuštena je tužba sa sadržajem tužbenog zahtjeva da sud utvrdi ništavom javnu prodaju nekretnina stečajnog dužnika, jer je oglašavanje javne prodaje jedna od procesnih radnji kojima se upravlja stečajnim postupkom, a samo protiv konačnih odluka (bilo procesnih ili materijalno-pravnih) dozvoljeno je podnošenje zakonom propisanih pravnih sredstava.

« Nije sporno da je pred Trgovačkim sudom u Osijeku u tijeku stečajni postupak St-92/00 u kojem je nad tuženikom otvoren stečajni postupak 1. rujna 2000. godine i u kojem je u tijeku unovčenje imovine stečajnog dužnika radi namirenja vjerovnika.

Stečajni postupak je sudski postupak koji se vodi prema odredbama Stečajnog zakona. - Odredbe Stečajnog zakona o procesnom postupanju po pravnoj prirodi su kogentne. Stoga je prvostupanjski sud bio dužan ispitati postoje li procesne pretpostavke za tužbu.

Odredbama SZ-a nije dozvoljeno utvrđenje ništavosti ni pobijanje «oglašene javne prodaje», a to iz razloga što je oglašavanje javne prodaje jedna od niza procesnih rad-

nji kojima se upravlja stečajnim postupkom, a samo protiv konačnih odluka, bilo procesnih ili materijalno-pravnih dozvoljeno je podnošenje Stečajnim zakonom predviđenih pravnih sredstava.

Prema odredbi članka 6. SZ-a u stečajnom postupku se na odgovarajući način primjenjuju odredbe parničnog postupka, a i prema odredbi članka 278. ZPP-a protiv odluka koje se odnose na upravljanje postupkom nije dopuštena ni žalba.

Stoga ne postoje procesno pravne pretpostavke za podnošenje tužbe i odlučivanje o postavljenom tužbenom zahtjevu.»

VTS RH Pž-5107/02 od 7. rujna 2004.

130.

STEČAJNI POSTUPAK – PRIJEDLOG ZA OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 39a. stavak 1.

Vjerovnik Republika Hrvatska kada predlaže pokretaje stečajnog postupka podliježe zakonskoj obvezi plaćanja predujma iznosa za pokriće troškova prethodnog postupka.

Stečajni sudac samo iznimno može odlučiti da se stečajni postupak nastavi, iako predlagatelj nije položio zatraženi predujam.

“Neosnovano se, nadalje, poziva predlagatelj na odredbu iz čl. 39a. Stečajnog zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03) navodeći da on nije vjerovnik u ovom postupku, a da bi se navedena zakonska odredba odnosila samo na predlagatelja stečajnog postupka koji je ujedno i vjerovnik stečajnog dužnika. Sadržaj ove zakonske odredbe nije moguće izdvajati iz konteksta ostalih odredbi Stečajnog zakona. Naime, odredba iz čl. 39. Stečajnog zakona propisuje da se stečajni postupak pokreće prijedlogom *vjerovnika ili dužnika*. Naglašavanjem pozicije vjerovnika u odredbi iz čl. 39a., zakonodavac je samo isključio obvezu dužnika (kao predlagatelj otvaranja stečajnog postupka) na plaćanje dodatne pristojbe. Okolnost da predlagatelj predlaže postupak na temelju zakonske obveze ne oslobađa ga na plaćanje pristojbe. Nedvojbeno intenciju da REPUBLIKA HRVATSKA, kao i druge jedinice lokalne samouprave budu obveznici plaćanja pristojbi, zakonodavac je iskazao odredbom iz čl. 3. navedene zakonske odredbe. Uostalom, valja konstatirati da iz potvrde banke koja za dužnika obavlja poslove platnog prometa, na koju se predlagatelj poziva, proizlazi da je REPUBLIKA HRVATSKA (Državni proračun) vjerovnik predmetnom dužniku.”

VTS RH Pž-1442/03 od 18. ožujka 2003. godine

131.

STEČAJNI POSTUPAK – PREDUJMLJIVANJE TROŠKOVA PRETHODNOG POSTUPKA

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 41.

Odluku o tome hoće li se provoditi prethodni postupak i je li za njegovu provedbu predlagatelj dužan predumiti sredstva donosi stečajni sudac.

Ako predum nije položen nema dužnosti stečajnog suca nastaviti s prethodnim postupkom.

“Zakonske pretpostavke za donošenje pobijanog rješenja ispunjene su čl. 41. st. 1. i 2. Stečajnog zakona (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03) budući da predlagatelj nije predumio sredstva za pokriće troškova prethodnog postupka u roku koji mu je određen. S tim u svezi neprihvatljiva je postavke žalitelja iznesena u žalbi, prema kojoj se prethodni postupak ne provodi ako sam dužnik predloži pokretanje, a pozivajući se na odredbu članka 42. stavka 3. Stečajnog zakona. U navedenoj odredbi Stečajni zakon propisuje, za slučaj da dužnik predloži otvaranje stečajnog postupka, pod određenim uvjetima i pretpostavkama, donošenje rješenja o otvaranju stečajnog postupka i bez prethodnog postupka (kao i daljnjeg vođenja tog postupka), ali je odluku o tome zakonodavac prepustio diskrecijskoj ocjeni stečajnog suca.

Dakle, slijedom navedenih zakonskih određenja, u konkretnom je slučaju stečajni sudac, imajući u vidu sve okolnosti predmetnog slučaja (pri čemu valja ukazati i da je sam predlagatelj u svom prijedlogu predložio pokretanje prethodnog postupka) prosudio da ima mjesta pokretanju prethodnog postupka te ocijenio da su mu za prethodni postupak sredstva potrebna. Slijedi da je stečajni sudac postupao u granicama zakonskih ovlaštenja dok predlagatelj žalbom nije argumentirano i učinkovito osporio takvu konkretnu ocjenu stečajnog suca.”

VTS RH Pž-104/04 od 17. veljače 2004. godine

132.

STEČAJNI POSTUPAK – IZJAVA O PRISTUPANJU DUGU

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 197/03)

Članak 50.

Stečajni sudac će odobriti izjavu o pristupanju dugu ako se pristupitelj obveže da će u roku od dva mjeseca od dana donošenja rješenja o odobrenju pristupanja dugu namiriti sve dospjele obveze stečajnoga dužnika, a ostale već nastale obveze u vrijeme pristupanja dugu kako budu dospijevale.

Nije valjana selektivna izjava o preuzimanju duga samo pojedinog (ili samo pojedinih) vjerovnika.

«Članak 50. stavak 3. Stečajnog zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 197/03) određuje da će stečajni sudac odobriti pristupanje dugu ako se pristupitelj obvezao da će najkasnije u roku od dva mjeseca od dana donošenja rješenja o odobrenju pristupanja dugu namiriti sve dospjele obveze stečajnog dužnika, a ostale, u vrijeme pristupanja dugu već nastale obveze, kako budu dospijevale.

Utvrđeno je, uvidom u izjavu o pristupanju dugu, da su se T. G. d.o.o. Zagreb i K. d.o.o. Zagreb, kao pristupitelji dugu, obvezali da će umjesto dužnika N. S. d.o.o. podmiriti dug u iznosu od 6.642.286,13 kn u rokovima i na način suglasno članku 50. stavak 3. SZ-a. Prema tome, u izjavi nije ponuđeno sve što se odredbom članka 50. stavak 3. SZ-a traži, da bi stečajni sudac mogao odobriti pristupanje dugu, jer da bi izjava zadovoljila zakonske uvjete, pristupitelj se mora obvezati da će namiriti sve dospjele obveze stečajnog dužnika, što uključuje i one dospjele obveze koje nisu evidentirane kod pravne osobe koja za njega obavlja poslove platnoga prometa, a mora se obvezati da će namiriti i one obveze koje u vrijeme pristupanja dugu još nisu dospjele, ali su već nastale. U ovom slučaju, pristupitelji duga obvezali su se podmiriti samo dug u iznosu od 6.642.286,13 kn, koji predstavlja samo dio dospjelih, evidentiranih nepodmirenih obveza, a što je nedovoljno za odobrenje pristupanja dugu u skladu sa člankom 50. stavak 3. SZ-a.»

VTS RH Pž-4983/04 od 27. srpnja 2004.

**STEČAJNI POSTUPAK – JAVNOBILJEŽNIČKO OSIGURANJE TRAŽBINE
PRIJENOSOM VLASNIŠTVA NA STVARI****Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)****Članak 81.a.**

Vjerovnik (fiducijar) koji je tražbinu osigurao prijenosom prava vlasništva temeljem javnobilježničkog sporazuma upisanog u zemljišnoj knjizi ima pravo namiriti se izvan stečajnog postupka prema odredbama propisa o ovrsi.

Vjerovnik (fiducijar) stoga nema pravni interes na podnošenje tužbe radi utvrđivanja osporenog razlučnog prava, jer osporavanje stečajnog upravitelja nije od utjecaja na realizaciju fiducijarevog prava.

“Analizirajući i ocjenjujući razloge sadržane u obrazloženju osporenog rješenja, a u odnosu na navode žalitelja, a sve u svezi s relevantnim zakonskim odredbama, utvrđenje je suda drugog stupnja da žalitelj nije uspješno osporio prosudbe i utvrđenja prvostupanjskog suda koji je pravilno odbacio tužbu utvrdivši nepostojanje pravnog interesa na strani tužitelja.

Polazeći od okolnosti da je predmetno odbačena tužba, tužba na utvrđenje kojom tužitelj traži utvrđenje svoje tražbine s pravom odvojenog namirenja, a koju je tražbinu osigurao fiducijarnim prijenosom prava vlasništva temeljem javnobilježničkog sporazuma o osiguranju te koje je osiguranje upisano u javnoj (zemljišnoj) knjizi, dakle, radi se o fiducijarnom vjerovniku kao specifičnom razlučnom vjerovniku koji je to postao prema samom Zakonu i koji, u smislu odredbi članaka 81. i 81a. Stečajnog zakona («Narodne novine» broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 197/03) ima pravo na odvojeno namirenje na toj stvari ili pravu prema odredbama propisa o ovrsi, a ovršna isprava je izvadak iz javne knjige, te se takav razlučni vjerovnik ima pravo namiriti izvan stečajnog postupka. Budući da je tužitelj kao fiducijar zadržao nekretnine kojima je njegova tražbina osigurana, i to kao punopravni vlasnik uknjižbom prava vlasništva na istima, izvan stečajnog postupka i prije podnošenja predmetne tužbe, a koje je okolnosti sud prvog stupnja pravilno utvrdio, valjan je zaključak prvostupanjskog suda da za podnošenje predmetne tužbe tužitelj nema pravni interes, a na što, kao to pravilno utvrđenje i sud prvog stupnja, osporavanje od strane stečajnog upravitelja te upućivanje na parnicu, ne mogu utjecati, pa je odluka o odbačaju tužbe, sadržana pod točkom I. izreke pobijanog rješenja, zakonita, a žalba tužitelja u tom dijelu neosnovana.”

VTS RH PŽ-239/03 od 13. srpnja 2004.

134.

STEČAJNI POSTUPAK – TROŠKOVI STEČAJNOG POSTUPKA

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00)

Članak 86.

U vezi članka 86. st. 3. Zakona o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01)

Vjerovnici stečajne mase ne ostvaruju svoje tražbine podnošenjem prijave stečajnom upravitelju, niti se njihove tražbine ne ispituju na ročištu.

Vjerovnici stečajne mase – pa tako i radnici za otpremnine podnose zahtjev stečajnom upravitelju, a ako stečajni upravitelj dobrovoljno ne isplati tražbinu mogu ustati tužbom i tražiti isplatu u punom iznosu.

“Tako je utvrđeno da se tražbina tužiteljice u iznosu od 15.236,00 kn odnosi na dio otpremnine koji se prema odredbi čl. 86. st. 1. i 3. Zakona o radu (Narodne novine br. 38/95 ... 82/01) u vezi s čl. 86. st. 3. Stečajnog zakona (Narodne novine br. 44/96 ... 129/00) namiruje kao trošak stečajnog postupka (a prema zakonskim odredbama važećim u vrijeme donošenja prvostupanjskog rješenja).

Prema tome, za predmetnu tražbinu tužiteljica je vjerovnik stečajne mase po osnovi troškova stečajnog postupka.

Iz odredbe čl. 96. SZ-a prema kojoj stečajni vjerovnici mogu svoje tražbine ostvarivati samo u stečajnom postupku proizlazi argumentum a contrario da ostali vjerovnici mogu svoje tražbine ostvarivati izvan stečajnog postupka. Ostali vjerovnici stečajnog dužnika jesu izlučni vjerovnici, različni vjerovnici i vjerovnici stečajne mase. Vjerovnici stečajne mase imaju prednost u namirenju u odnosu na stečajne vjerovnike sukladno odredbi čl. 85. SZ-a. Za tražbine koje ostvaruju kao vjerovnici stečajne mase radnici ne podnose prijavu stečajnom upravitelju. Njihove tražbine ne ispituju se na ispitnom ročištu, već vjerovnici podnose zahtjev stečajnom upravitelju da im taj iznos isplati, time da je stečajni upravitelj dužan sukladno čl. 85. st. 2. SZ-a troškove stečajnog postupka namiriti prije ostalih obveza stečajne mase. Ako stečajni upravitelj dobrovoljno ne isplati zatraženi iznos, vjerovnik može svoju tražbinu po osnovi troškova stečajnog postupka ostvarivati izvan stečajnog postupka, podnošenjem tužbe i tražiti isplatu u punom iznosu.

Naime, ako stečajni upravitelj nije podnio prijavu o nedostatnosti stečajne mase, smatra se da stečajne mase ima dovoljno za namirenje svih vjerovnika stečajne mase i da stoga nije od značaja što će se pojedini vjerovnici stečajne mase namiriti prije nekih drugih vjerovnika stečajne mase, kad će ionako svi vjerovnici stečajne mase biti namireni.

Stoga se odredbe čl. 85. st. 2. i 3. SZ-a o namirenju troškova stečajnog postupka i ostalih obveza stečajne mase razmjerno njihovoj veličini primjenjuju u slučaju prijave

nedostatnosti stečajne mase kada se provodi postupak obustave stečajnog postupka na način propisan člancima 203. do 212. SZ-a, dakle, kada se tražbine vjerovnika stečajne mase ne mogu namiriti u punom iznosu, već se namiruju razmjerno visini njihovih iznosa i redoslijedu namirenja.”

VTS RH Pž-1945/03 od 8. travnja 2003. godine

135.

STEČAJNI POSTUPAK – TRAŽBINE U STEČAJU – DOPRINOSI ZA MIROVINSKO, INVALIDSKO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Stečajni zakon, članak 86. (Narodne novine, br. 44/96....) i Zakon o radu (Narodne novine br. 38/95...),

Članak 86.

Čije su tražbine (u stečaju) doprinosi za mirovinsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje?

Doprinosi na plaće radnika nisu njihove tražbine u stečajnom postupku nad poslodavcem, jer se radi o tražbinama fondova mirovinskog i invalidskog. te zdravstvenog osiguranja koji za te tražbine podnose prijave stečajnom upravitelju .

„Koje tražbine se namiruju kao troškovi stečajnog postupka propisano je odredbom čl. 86. Stečajnog zakona („Narodne novine“ br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, dalje SZ). Prema tom propisu u troškove stečajnog postupka, pored sudskih troškova te nagrada i izdataka privremenog stečajnog upravitelja, stečajnog upravitelja i odbora vjerovnika, spadaju i drugi troškovi za koje je tim ili drugim zakonom određeno da će se namirivati kao troškovi stečajnog postupka. Odredbom čl. 86. st. 1. Zakona o radu („Narodne novine“ br. 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01, dalje ZOR), koja je postojala dok nije ukinuta odredbom čl. 24. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Narodne novine“ br. 114/03), bilo je propisano koja potraživanja radnika imaju prednost u naplati i namiruju se kao trošak stečajnog postupka. Između ostalih potraživanja radnika, tom je odredbom bilo propisano da se kao trošak stečajnog postupka namiruju i plaće za zadnja tri mjeseca prije otvaranja stečajnog postupka ili prestanka ugovora o radu. Radi se dakle isključivo o potraživanjima radnika, odnosno o potraživanjima iznosa kojih su vjerovnici radnici. Bez obzira na činjenicu što je doprinos za mirovinsko osiguranje dio plaće, jer se iz nje izdvaja, vjerovnici potraživanja po osnovi doprinosa nisu radnici, nego fondovi u čiju se korist doprinosi izdvajaju. Ne radi se dakle o potraživanjima radnika, pa se neosnovano tužitelj poziva na odredbu čl. 86. ZOR kao propis temeljem kojeg bi se njegova tražbina po osnovi doprinosa iz plaće namirivala kao trošak stečajnog postupka. Kako niti jednim drugim propisom nije određeno da se tražbine fondova po osnovi doprinosa iz plaće namiruju kao troškovi postupka, proizlazi da se radi o tražbinama koje se namiruju kao tražbine stečajnih vjerovnika. Stoga je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo.

jalno pravo kada je tužbeni zahtjev za isplatu tužiteljeve tražbine na teret troškova stečajnog postupka odbio kao neosnovan.“

VTS RH, PŽ-1664/02 od 10.ožujka 2005.

136.

STEČAJNO PRAVO – TRAZIBINE ZAPOSLENIKA (RADNIKA) U STEČAJNOM POSTUPKU

Stečajni zakon (Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 96., 70., 85., i 120.

Namirenje tražbina zaposlenika (radnika) u stečajnom postupku koji se vodi nad njihovim poslodavcem

Zaposlenici ostvarju svoje tražbine od poslodavca u stečaju na dva načina:

- a) kao stečajni vjerovnici i**
- b) kao vjerovnici stečajne mase,**

a što se utvrđuje i prosuđuje od slučaja do slučaja.

Kao stečajni vjerovnici zaposlenici ostvaruju (namiruju) u stečajnom postupku, u pravilu, one tražbine koje su dospjele do dana otvaranja stečajnog postupka, i to, prema isplatnim redovima u koje tražbine spadaju, a sve to temeljem podnesenih prijava tih tražbina. U takve tražbine spadaju sve one zaposleničke tražbine za koje nije posebno propisano da se iznimno namiruju iz stečajne mase.

Po odredbama članka 87. stavak 1. točka 5. Stečajnog zakona (citat): 5. tražbine zaposlenika stečajnoga dužnika nastale nakon otvaranja stečajnoga postupka spadaju u ostale obveze stečajne mase – pa takve tražbine zaposlenici namiruju kao vjerovnici stečajne mase temeljem odredbi članka 85. SZ-a, a što je određeno i odredbama članka 120. stavak 7. SZ-a, citat: (7) *Plaće i ostala primanja iz radnog odnosa na koja je pravo nastalo nakon otvaranja stečajnoga postupka namiruju se kao obveze stečajne mase.*“ (Nn 129/00)

Za tražbine koje ostvaruju kao vjerovnici stečajne mase, zaposlenici ne podnose prijavu stečajnom upravitelju.

Citiranim člankom 86. Zakona o radu, koji je vrijedio do 19.7.2003, bilo je propisano koje se zaposleničke tražbine namiruju kao troškovi stečajne mase.

Iz obrazloženja:

Trgovački sud u Osijeku je rješenjem poslovni broj P-179/05-9 od 27. travnja 2005.

godine odbacio tužbu kao nedopuštenu, pod točkom I., a pod točkom II. je naložio tužitelju da tuženiku naknadi troškove postupka u iznosu od 4.520,00 kn. Tako je sud odlučio pozivom na odredbu članka 96. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, u daljnjem tekstu: SZ) budući je tužitelj podnio tužbu protiv tuženika sa zahtjevom za naknadu štete zbog neisplaćenih plaća i sa zahtjevom za isplatu otpremnina, a da prethodno nije svoju tražbinu prijavio u stečajnom postupku koji se vodi nad tuženikom.

Protiv ovog rješenja pravovremenu žalbu podnio je tužitelj. U žalbi u bitnom navodi da za ostvarenje prava na isplatu otpremnine nije odlučno postojanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme, već barem dvije godine neprekidnog rada kod istog poslodavca, a temeljem odredbe članka 118. Zakona o radu u vezi s odredbom članka 78. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Narodne novine“ broj 114/03). Ističe da je posve jasno kako je Zakon o radu povoljniji za tužitelja te sukladno odredbama toga Zakona tužitelj ima položaj vjerovnika stečajne mase, a otpremnina do 1/3 je trošak stečajne mase i ima prednost pri naplati, te se ne mora prijavljivati u stečajni postupak, slijedom čega je tužba glede otpremnine dopuštena. U odnosu na dio tužbenog zahtjeva za naknadu štete zbog nemogućnosti korištenja otkaznog roka tužitelj smatra da je prvostupanjski sud odbacivanjem tužbe u tom dijelu pogrešno primijenio odredbe Stečajnog zakona i Zakona o parničnom postupku jer se ne radi o tražbini višeg isplatnog reda, već o tražbini koja se namiruje kao ostale obveze stečajne mase, s obzirom da je ta tražbina nastala nakon otvaranja stečajnog postupka. Predlaže pobijano rješenje ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje...Žalba je osnovana.

Ispitavši pobijano rješenje temeljem članka 365. stavak 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 5/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP) u granicama razloga navedenih u žalbi, te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 1. točka 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a, te na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je utvrdio da je činjenično stanje nepotpuno utvrđeno a time je i materijalno pravo pogrešno primijenjeno.

Iz spisa proizlazi da je nad tuženikom **stečajni postupak otvoren dana 17. svibnja 2002.** godine, a tužitelj tužbom zahtjeva isplatu iznosa od 8.231,60 kn po osnovi otpremnine, te iznos od 3.799,20 kn po osnovi naknade štete zbog prijevremenog prestanka radnog odnosa zbog otvaranja stečajnog postupka.

Prvostupanjski sud polazi od stajališta da temeljem članka 96. Stečajnog zakona, stečajni vjerovnici mogu svoje tražbine prema dužniku ostvariti samo u stečajnom postupku, te da parnica kao redovan put pravne zaštite nije dopuštena, pa da je s obzirom na navedeno tužitelj morao prijaviti svoju tražbinu u stečajnom postupku, a nije mogao nakon otvaranja stečajnog postupka bez prijave tražbine podnijeti tužbu.

Međutim, prvostupanjski sud zanemaruje činjenicu da svi vjerovnici stečajnog dužnika nemaju jednak položaj u stečajnom postupku i ne ostvaruju svoje tražbine na isti način. Radnici se pojavljuju u stečajnom postupku kao stečajni vjerovnici i kao vjerovnici stečajne mase, a kao vjerovnici stečajne mase, radnici se pojavljuju i po

osnovi troškova stečajnog postupka i po osnovi ostalih obveza stečajne mase. Za tražbine koje ostvaruju kao vjerovnici stečajne mase, radnici ne podnose prijavu stečajnom upravitelju. **U odnosu na vrijeme otvaranja stečajnog postupka nad tuženikom ima se primijeniti odredba članka 86. Zakona o radu** („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01) kojom je određeno koje se tražbine radnika iznimno namiruju kao troškovi stečajnog postupka, premda one to inače nisu jer su nastale prije otvaranja stečajnog postupka, **pa se kao troškovi stečajnog postupka, između ostaloga, namiruju i otpremnine do iznosa 1/3 prosječne mjesečne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj za svaku godinu rada kod toga poslodavca.** (Članak 86. Zakona o radu, koji je vrijedio do 19.7.2003, glasio je, citat:

(1) U stečajnom postupku sljedeća potraživanja zaposlenika iz radnog odnosa imaju prednost pri naplati i namiruju se kao troškovi stečajnoga postupka:

- plaća za zadnja tri mjeseca prije otvaranja stečaja ili prestanka ugovora o radu,

- naknada plaće za godišnji odmor na koji je zaposlenik stekao pravo u kalendarskoj godini u kojoj je otvoren stečaj ili u kojoj je prestao ugovor o radu te u prethodnoj godini,

- naknada plaće za posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja ili prestanka ugovora o radu,

- otpremnine, te

- naknada štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti. (2) Potraživanje plaće i naknade plaće iz stavka 1. ovoga članka, namiruju se kao troškovi stečajnog postupka, samo do iznosa koji za određeni mjesec odgovara iznosu dvije trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj. (3) Potraživanje otpremnine iz stavka 1. ovoga članka ima u stečajnom postupku prednost pri naplati samo do iznosa jedne trećine prosječne mjesečne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj, za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca. (4) Prosječna plaća iz stavka 2. i 3. ovoga članka utvrđuje se na temelju posljednjih statističkih podataka objavljenih prije otvaranja stečajnog postupka).

Prema tome, prvostupanjski sud je trebao utvrditi da li tražbina po osnovi otpremnine koju tužitelj potražuje u ovom predmetu predstavlja tražbinu koja se namiruje kao trošak stečajnog postupka, kako to tvrdi tužitelj, ili predstavlja tražbinu višeg isplatnog reda i tada ju tužitelj može ostvariti samo kao stečajni vjerovnik, uz obvezu prijave u stečajnom postupku, a što prvostupanjski sud nije utvrđivao zbog pogrešnog pravnog stava da se sve tražbine ostvaruju podnošenjem prijave. Stoga je činjenično stanje u ovom predmetu ostalo nepotpuno utvrđeno, a time je pogrešno primijenjeno i materijalno pravo.

Zbog navedenih razloga tužiteljeva žalba je osnovana, pa ju je valjalo uvažiti i ukinuti prvostupanjsko rješenje te predmet vratiti sud prvog stupnja na ponovno suđenje temeljem odredbe članka 380. stavak 1. točka 3. ZPP-a.

U nastavku postupka prvostupanjski sud će najprije utvrditi da li tražbinu koja je predmet ovoga spora tužitelj može ostvarivati kao stečajni vjerovnik ili kao vjerovnik stečajne mase, jer o tome ovisi obveza podnošenja prijave tražbine u stečajnom postupku odnosno ostvarivanje tražbine izvan stečajnog postupka, odnosno dopuštenost

ili nedopuštenost tužbe protiv stečajnog dužnika. Nakon toga sud će donijeti novu, na zakonu osnovanu i valjano obrazloženu odluku...

VTS RH Pž. 4489/05, od 20. srpnja 2005.

137.

STEČAJNI POSTUPAK – TRAZBINE STEČAJNIH VJEROVNICA

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 96.

Radnik tužitelj koji traži konstitutivnu pravnu zaštitu radi ostvarivanja statusnih prava ne spada u kategoriju stečajnih vjerovnika.

Radnik koji zahtijeva poništaj otkaza ugovora o radu ne postavlja samo imovinsko pravnu zaštitu prema stečajnom dužniku, te nepodnošenje prijave u stečaju nije procesna zapreka za vođenje takve parnice.

“Sud pravilno konstatira da se jedna od pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka očituje u tomu da se imovinskopravne tražbine radnika nastale do otvaranja stečajnog postupka pretvaraju u tražbine stečajnih vjerovnika i tretiraju se kao tražbine osobnih vjerovnika stečajnog dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnog postupka imaju kakvu imovinskopravnu tražbinu prema njemu (arg. iz čl. 70. Stečajnog zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03). Stečajni vjerovnici dužni su svoja prava ostvarivati u stečaju pravovremenom prijavom tražbine, a tek ako tražbina bude osporena pod određenim uvjetima imaju pravo na podnošenje tužbe radi utvrđenja osnovanom osporene tražbine odnosno imaju pravo nastaviti već otpočetu parnicu o prijavljenoj tražbini. U tom smislu postoji procesna zapreka za vođenje parnice o novčanoj tražbini radnika kao stečajnih vjerovnika, jer je za ostvarenje takve tražbine propisan poseban put pravne zaštite u cilju skupnog ujednačenog namirenja svih stečajnih vjerovnika.

Opisane zapreke za vođenje parnice ne odnose se na parnice u kojima se traži konstitutivna pravna zaštita radi ostvarivanja statusnih prava radnika. Radnik u pogledu zahtijeva za poništaj otkaza ugovora o radu ne spada u kategoriju stečajnih vjerovnika, jer se ne radi o imovinskopravnoj tražbini prema stečajnom dužniku. Takav tužitelj ne mora dokazivati ni pravni interes za traženje konstitutivne zaštite. Kada bi se i tražilo dokazivanje takvog interesa nema sumnje da radnik ima interesa da sud odluči o njegovom statusu radnika u određenom vremenskom razdoblju, jer o tomu ovise razna prava iz ugovora o radu i u svezi sa tim ugovorom (pravo na staž, mirovinsko osiguranje i sl.). To pravo radnik ima i u onom slučaju kada nema uvjeta za vraćanje radnika na ranije radno mjesto, jer će za ono razdoblje za koje se utvrdi da je imao pravo raditi, ostvariti «sporedna» prava iz radnog odnosa prema određenim radničkim fondovima osiguranja.

Zato je sud pogrešno ocijenio da postoji pravna zapreka za vođenje parnice i tužbu odbacio kao nedopuštenu.”

VTS RH Pž-4299/02 od 15. veljače 2005. godine

STEČAJNO PRAVO – PRIVREMENA MJERA U STEČAJNOM POSTUPKU

Stečajni zakon (Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03)

Članak 98. stavak 1.

Stečajnom vjerovniku nije dopušteno zahtijevati određivanje privremene mjere protiv stečajnog dužnika. To se ne odnosi jedino na izlučne i razlučne vjerovnike

Stečajni vjerovnik koji temelji svoje razlučno pravo na ništetnom pravnom poslu nije razlučni vjerovnik.

Iz obrazloženje

Trgovački sud u Rijeci je rješenjem poslovni broj P-876/2005 od 4. srpnja 2005. godine odbio prijedlog tužitelja – predlagatelja osiguranja za određivanje privremene mjere koja glasi:

„1. Zabranjuje se protivniku osiguranja otuđenje, opterećenje ili bilo kakvo raspolaganje nekretninama označenim kao k.č. 803/1 upisana u zk.ul. 3944 k.o. Rijeka, k.č. 803/1 upisana u zk.ul. 1120 k.o. Rijeka i k.č. 803/1 upisana u zk.ul. 3944 k.o. Rijeka u vlasništvu protivnika osiguranja uz zabilježbu ove zabrane u zemljišnoj knjizi kao i oduzimanje novčanih sredstava protivnika osiguranja kojim isti raspolaže kao stečajnom masom te polaganje predmetnog novčanog iznosa na prolazni račun Trgovačkog suda u Rijeci...“

Protiv ovog rješenja pravovremenu žalbu podnio je tužitelj – predlagatelj osiguranja. U žalbi u bitnom navodi da je prvostupanjski sud pogrešno zaključio da predlagatelj osiguranja nije ispunio prvu pretpostavku za udovoljenje njegovu prijedlogu, odnosno da nije dokazao postojanje vjerojatnosti njegova potraživanja prema protivniku osiguranja, jer iz priložene dokumentacije proizlazi da predlagatelj osiguranja ima prema protivniku osiguranja potraživanje u iznosu od 5,770.470,92 kn, koje je i prijavio u stečajnom postupku, a prvostupanjski sud se u obrazloženju pobijane odluke uopće nije očitovao o predmetnoj dokumentaciji, već je odluku zasnivao samo na ugovoru – sporazumu o reguliranju naplate dospjelih potraživanja i reprogramiranja putem srednjoročnog kredita od 22. ožujka 1997. godine, a taj ugovor samo predstavlja unifikaciju svih dogovora stranaka sadržanih u ostaloj priloženoj dokumentaciji. Ističe i da to što je tužiteljjev zahtjev deklaratorne, a ne kondemnatorne naravi, ne predstavlja smetnju za postojanje vjerojatnosti njegova potraživanja, a to prvenstveno iz razloga što predlagatelj osiguranja kao tužitelj svoj tužbeni zahtjev može ispraviti u svakom stadiju postupka. U odnosu na drugu pretpostavku određivanja osiguranja potraživanja privremenom mjerom prema odredbi članka 296. Ovršnog zakona predlagatelj osiguranja navodi da se o toj okolnosti detaljno očitovao u svojim podnescima od 31. svibnja, 14. lipnja i 15. lipnja 2005. godine, pa da su u cijelosti ispunjene obje pretpostavke za udovoljenje njegovom zahtjevu za osiguranjem potraživanja.

U odnosu na navode prvostupanjskog suda kako u konkretnom slučaju predlagatelj osiguranja nije ovlašten na predlaganje osiguranja njegova potraživanja temeljem članka 98. stavak 1. Ovršnog zakona, predlagatelj osiguranja se poziva na odredbe članka 98. stavak 5. Ovršnog zakona (vjerojatno se misli na Stečajni zakon), tvrdeći da je predlagatelju osiguranja priznato založno pravo na nekretninama protivnika osiguranja. Ističe da unatoč odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Revt-6/03 predlagatelj osiguranja je protiv te odluke kao i prethodnih odluka Trgovačkog i Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, podnio ustavnu tužbu radi povrede ustavnih prava iz članka 14. stavak 2., članka 29. i članka 49. Ustava Republike Hrvatske, te da je predmet još uvijek u postupku rješavanja pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske. Predlaže da drugostupanjski sud preinači prvostupanjsko rješenje i usvoji u cijelosti prijedlog predlagatelja osiguranja za osiguranjem njegova potraživanja određivanjem privremene mjere, podredno da ukine pobijano rješenje i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijano rješenje temeljem članka 365. stavak 1. i 2. i članka 381. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP) u svezi s člankom 19. stavak 1. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 151/04, u daljnjem tekstu: OZ) u granicama razloga navedenih u žalbi, te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točke 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a, te na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je utvrdio da je prvostupanjsko rješenje pravilno i na zakonu osnovano.

U konkretnom predmetu prilikom ocjenjivanja osnovanosti prijedloga za određivanje privremene mjere prvenstveno valja poći od činjenice da je nad protivnikom osiguranja otvoren stečajni postupak. Polazeći od cilja stečajnog postupka, koji se provodi kao generalna ovrha nad dužnikovom imovinom radi istodobnog i skupnog namirenja vjerovnika stečajnog dužnika, Stečajni zakon u članku 98. stavak 1. („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, u daljnjem tekstu: SZ) propisuje zabranu ovrhe i osiguranja nakon otvaranja stečajnog postupka na dijelovima dužnikove imovine koja ulazi u stečajnu masu ili na drugoj imovini dužnika. Ova zabrana ovrhe i osiguranja ne odnosi se jedino na izlučne i razlučne vjerovnike, koji mogu pokrenuti postupak ovrhe i osiguranja protiv dužnika i nakon otvaranja stečajnog postupka (članak 98. stavak 4. i 5. SZ-a).

Stoga je, prije ocjenjivanja da li su ispunjene pretpostavke za određivanje privremene mjere iz članka 296. OZ-a, valjalo utvrditi da li je predlagatelj osiguranja razlučni vjerovnik u stečajnom postupku koji se vodi nad protivnikom osiguranja. Ovaj sud prihvaća ocjenu prvostupanjskog suda da predlagatelj osiguranja nije razlučni vjerovnik u stečajnom postupku koji se vodi nad protivnikom osiguranja. Naime, **predlagatelj osiguranja svoje razlučno pravo temelji na ugovoru – Sporazumu o reguliranju naplate dospjelih potraživanja i reprogramiranja putem srednjoročnog kredita od 22. ožujka 1997. godine. Međutim, ovaj ugovor je utvrđen ništavim i naloženo je brisanje upisa založnog prava na nekretninama protivnika**

osiguranja, pravomoćnom presudom Trgovačkog suda u Rijeci poslovni broj P-459/98 od 13. veljače 2001. godine, a i revizija predlagatelja osiguranja izjavljena protiv drugostupanjske presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj Pž-2970/01 od 18. rujna 2002. godine kojom je potvrđena navedena presuda, je odbijena i odbačena presudom i rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Revt-6/03 od 18. studenog 2004. godine.

Ništavi su oni pravni poslovi koji ne proizvode pravne učinke koje bi da su valjani trebali proizvesti, dakle, ništavost nastaje ex tunc tj. od samog trenutka zaključenja posla. Kako je ugovor, temeljem kojega predlagatelj tvrdi da je stekao založno pravo, utvrđen ništavim, taj ugovor još od trenutka sklapanja ne proizvodi pravne učinke, pa tako ne može biti niti osnova za utjecanje založnog prava.

Razvidno je i iz priloženih izvadaka iz zemljišne knjige da na navedenim nekretninama protivnika osiguranja predlagatelj osiguranja nema upisano založno pravo radi osiguranja tražbine.

Prema tome, predlagatelj osiguranja nije dokazao da je razlučni vjerovnik, kao ni izlučni vjerovnik, pa nema pravo tražiti osiguranje na dijelovima dužnikove imovine, jer pojedini stečajni vjerovnici to pravo nemaju.

Nakon što je utvrđeno da predlagatelj osiguranja nije ispunio osnovnu pretpostavku za određivanje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine, a to je da u stečajnom postupku koji se provodi nad protivnikom osiguranja ima status razlučnog ili izlučnog vjerovnika, nije bilo nikakove svrhe ispitivati da li su ispunjene pretpostavke iz članka 296. OZ-a, jer i u slučaju postojanja pretpostavki za određivanje privremene mjere propisanih člankom 296. OZ-a, ne bi bilo ostvareni uvjeti za određivanje privremene mjere kad prethodno nije udovoljeno uvjetima iz članka 98. stavak 4. i 5. SZ-a.

Zbog navedenih razloga predlagateljeva žalba nije osnovana, pa ju je valjalo odbiti i potvrditi prvostupanjsko rješenje temeljem članka 380. stavak 1. točka 2. ZPP-a u svezi s člankom 19. stavak 1. i člankom 10. stavak 1. OZ-a.

VTS RH, Pž-4928/05-3 od 1. kolovoza 2005.

139.

STEČAJNI POSTUPAK – ZABRANA OVRHE I OSIGURANJA

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 98.

Zabrana ovrhe i osiguranja ne odnosi se na tražbine nastale nakon otvaranja stečajnog postupka, jer vjerovnik takve tražbine nije stečajni vjerovnik, nego vjerovnik stečajne mase.

Vjerovnik stečajne mase ostvaruje svoju tražbinu izvan stečajnog postupka, te ima pravo ustati tužbom radi namirenja svoje tražbine.

«U odnosu na žalbeni navod ovršenika da je ovrha nedopuštena protiv pravne osobe u stečaju, ukazuje se žalitelju da je odredbom članka 98. Stečajnog zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, nastavno : SZ) propisana zabrana ovrhe i osiguranja protiv stečajnog dužnika, a radi namirenja tražbina stečajnih vjerovnika, dakle osobnih vjerovnika dužnika koji u vrijeme otvaranja stečajnog postupka imaju koju imovinsku tražbinu prema dužniku.

Međutim, takva zabrana se ne odnosi na potraživanja koja su nastala nakon otvaranja stečajnog postupka, jer vjerovnik takve tražbine nije stečajni vjerovnik, nego vjerovnik stečajne mase. Vjerovnik stečajne mase svoju tražbinu ostvaruje kao da stečaj nije ni otvoren. Dakle, vjerovnik ima pravo ustati tužbom radi namirenja svoje tražbine, ukoliko stečajni dužnik dobrovoljno ne namiri tražbinu, a potom istu prisilno naplatiti u ovršnom postupku.

Kako je u konkretnom slučaju temeljem pravomoćne i ovršne presude Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1767/00 od 21. siječnja 2003. god. prvostupanjski sud donio pobijano rješenje o ovrsi radi namirenja ovrhovoditeljeve tražbine nastale nakon otvaranja stečajnog postupka nad ovršenikom, dakle zasnovane pravnom radnjom stečajnog upravitelja, to se ovršenikov prigovor nedopuštenosti ovrhe ukazuje u cijelosti neosnovanim.»

VTS RH Pž-7820/03 od 15. rujna 2004.

140.

STEČAJNI POSTUPAK – UGOVORI O RADU

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 120.

Zakon o radu (Narodne novine br. 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01 i 114/03).

Članak 115. st. 1.

Svi ugovori o radu otvaranjem stečajnog postupka ne prestaju.

Ako sud utvrdi da otkaz poslodavca nije dopušten i da radni odnos nije prestao, naredit će vraćanje radnika na posao. Ovo se primjenjuje i u slučaju kada je poslodavac – trgovačko društvo – u stečaju.

Sud može u parnici donijeti odluku kojom se radnika vraća na posao, a stečajni upravitelj može otkazati nakon toga ugovor o radu uz davanje otkaznog roka.

“Ovdje valja ukazati na odredbu članka 115. stavak 1. Zakona o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/03) prema kojoj ako sud utvrdi da otkaz poslodavca nije dopušten i da radni odnos nije prestao, naredit će vraćanje radnika na posao.

Prema stajalištu ovoga suda ovu zakonsku odredbu valja primijeniti i u slučaju kad je otvoren stečajni postupak nad poslodavcem. Naime, ako je sud u parnici utvrdio da otkaz poslodavca učinjen prije otvaranja stečajnog postupka nije bio dopušten, a stečajni upravitelj nije otkazao ugovor o radu temeljem članka 120. stavak 2. Stečajnog zakona (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03. (jer smatra da je radniku valjano otkazan ugovor prije otvaranja stečaja), proizlazi da se radnik i dalje nalazi u radnom odnosu i stečajni upravitelj bi ga morao vratiti na posao ako je to moguće. Ako to nije moguće jer nema posla, stečajni upravitelj može odmah otkazati ugovor o radu, a u tom će slučaju radniku radni odnos prestati nakon isteka otkaznog roka od mjesec dana propisanog člankom 120. stavak 3. SZ-a. Valja napomenuti da prema članku 120. stavak 1. SZ-a otvaranjem stečajnog postupka ugovori o radu ili službi sklopljeni s dužnikom kao poslodavcem ne prestaju, pa dakle svi radnici stečajnog dužnika nastavljaju raditi kao da stečaj nije otvoren, sve dok njihov ugovor o radu ne prestane na jedan od propisanih načina.

I iz odredbe članka 120. stavak 4. SZ-a proizlazi da sud može u parnici donijeti odluku kojom se naređuje vraćanje radnika na posao. Prema toj odredbi, ako radnik smatra da otkaz njegova radnog odnosa nije pravno valjan, može tražiti zaštitu svojih prava u skladu s odredbama Zakona o radu. Dakle, ako radnik kojemu je stečajni upravitelj nakon otvaranja stečaja otkazao ugovor o radu ima pravo tražiti od suda utvrđenje da otkaz nije dopušten i da radni odnos nije prestao te da naredi njegovo vraćanje na posao, onda nema razloga da se isto pravo ne prizna i onom radniku

kojem je ugovor o radu otkazao poslodavac prije otvaranja stečajja.”

VTS RH Pž-2562/04 od 29. lipnja 2004. godine

141.

STEČAJNI POSTUPAK – UGOVORI O RADU

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00)

Članak 120. stavak 3.

Stečajni upravitelj koji je otkazao radni odnos radniku uz otkazni rok od trideset dana zbog otvaranja stečajnog postupka kao posebno opravdanog otkaznog razloga postupio je u skladu sa Stečajnim zakonom.

Nije osnovan zahtjev radnika za naknadu štete zbog prijevremenog prestanka radnog odnosa (u odnosu na otkazni rok prema zakonskim ili ugovorenim odredbama o zaštiti radnika) jer na strani stečajnog dužnika nema protupravnosti.

“I sama žaliteljica zaključuje da su odredbe Stečajnog zakona *lex specialis* i da se ne primjenjuju odredbe članka 133. Zakona o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03 i 30/04) o trajanju otkaznog roka, te da «stečajni upravitelj može otkaz izjaviti u kraćem roku od mjesec dana samo ako je zakonom predviđen kraći rok». – Znači ako je Zakonom o radu predviđen kraći otkazni rok od mjesec dana, tada će i stečajni upravitelj otkazati ugovor o radu s otkaznim rokom kraćim od mjesec dana.

To praktički znači da je Stečajnim zakonom, koji je u ovom slučaju *lex specialis*, u stečajnom postupku propisan otkazni rok u trajanju od mjesec dana (ili kraći) i to bez obzira da li ugovor o radu otkazuje poslodavac ili zaposlenik.

Točan je navod žaliteljice da je zakonom propisano da ako otkaz izjavi stečajni upravitelj druga strana može kao stečajni vjerovnik zahtijevati naknadu štete zbog prijevremenog prestanka radnog odnosa (članak 120. stavak 3. SZ-a). - Međutim, prethodno je u istom stavku iste zakonske odredbe propisano je da nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni upravitelj u ime dužnika poslodavca i zaposlenik mogu otkazati ugovor o radu bez obzira na dogovoreno trajanje ugovora i bez obzira na zakonske ili ugovorne odredbe o zaštiti zaposlenika te da otkazni rok iznosi mjesec dana ako zakonom nije propisan kraći otkazni rok.

To znači da ako otkaz izjavi stečajni upravitelj zaposleniku pripada pravo na naknadu štete zbog prijevremenog prestanka radnog odnosa, ako je do prestanka radnog odnosa došlo prijevremeno tj. unutar otkaznog roka koji je predviđen istom zakonskom odredbom (mjesec dana ako zakonom nije predviđen kraći rok). – Ako otkaz izjavi zaposlenik bez otkaznog roka koji je propisan ili s kraćim, stečajni dužnik nema pravo na naknadu štete zbog prijevremenog prestanka radnog odnosa.

Iz navedene zakonske odredbe ne proizlazi da zaposlenik ima pravo zahtijevati naknadu štete za razdoblje razlike između otkaznog roka predviđenog Zakonom o radu i roka od mjesec dana iz te odredbe Stečajnog zakona. - Da je to bila namjera, tada bi to bilo tako i napisano. – Ne bi se propisivao istom odredbom i otkazni rok od mjesec dana i naknađivanje štete u visini plaće za period do isteka otkaznog roka prema Zakonu o radu, nego bi se jednostavno propisala primjena rokova iz Zakona o radu.

Žaliteljčinim tumačenjem, otkazni rok od mjesec dana propisan istom odredbom ne bi imao svrhe ni smisla, jer tada zaposlenik ne bi radio a primao bi naknadu kao da radi za period otkaznog roka prema Zakonu o radu.”

VTS RH Pž-3878/04 od 28. rujna 2004.

142.

STEČAJNO PRAVO – PRETPOSTAVKE ZA POBIJANJE PRAVNIH RADNJI U SLUČAJU DUŽNIKOVA STEČAJA

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, dalje SZ),

Članak 131. i 141.

Prema odredbi članka 131. stavak 1. Stečajnog zakona, važećeg u vrijeme podnošenja tužbe, pravna radnja koju je dužnik poduzeo u posljednjih pet godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga s namjerom da ošteti svoje vjerovnike, može se pobijati ako je druga strana u vrijeme poduzimanja radnje znala za namjeru dužnika.

Znanje za namjeru se pretpostavlja ako je druga strana znala da dužniku prijeti nesposobnost za plaćanje i da se radnjom oštećuju vjerovnici.

Osim navedenih uvjeta iz članka 131. stavak 1. SZ-a, za pobijanje pravnih radnji potrebno je zadovoljiti i opće uvjete iz članka 141. stavak 1. SZ-a.

Iz obrazloženja:

Pobijanom prvostupanjskom presudom odbijen je tužiteljjev zahtjev slijedećeg sadržaja:

«I. Utvrđuje se da je osnovano osporavanje prava odvojenog namirenja tražbine prijavljene od strane tuženika Riječka banka d.d. Rijeka u iznosu od 5.525.914,42 kn učinjeno od strane stečajnog upravitelja tužitelja DI V. d.d. Novi Vinodolski u stečajju... i temeljem rješenja Trgovačkog sud u Rijeci poslovni broj St-47/98 od 03.02.1999. god.

II. Utvrđuje se da je Sporazum sklopljen pred Općinskim sudom u Crikvenici dana 18.05.1995. god. pod poslovnim brojem R1-113/95 **ništav i da nije bio podobna osnova za stjecanje založnog prava na nekretninama** tužitelja i to industrijskim zgradama

i dvorištu sagrađenim na kč.br. 16521/1 upisanoj u z.k. ul. 3252 k.o. Novi zajedno sa pripadajućim zemljištem u korist Riječke banke d.d. Rijeka podružnica Crikvenica, a radi osiguranja tražbine u iznosu od 1.200.000 DEM.

III. Utvrđuje se **da su bez pravnog učinka prema stečajnoj masi Sporazum sklopljen pred Općinskim sudom u Crikvenici dana 18.05.1995. god. pod poslovnim brojem R1-113/95 između tuženika i tužitelja - stečajnog dužnika**, temeljem kojeg je **zasnovano pravo zaloga na nekretninama** tužitelja i to industrijskim zgradama i dvorištu sagrađenim na kč.br. 16521/1 upisanoj u z.k. ul. 3252 k.o. Novi zajedno sa pripadajućim zemljištem u korist Riječke banke d.d. Rijeka podružnica Crikvenica, a radi osiguranja tražbine u iznosu od 1.200.000 DEM kao i Sporazum sklopljen pred Općinskim sudom u Crikvenici pod poslovni brojem R1-107/95 od 18.05.1995. god. između tuženika i tužitelja – stečajnog dužnika temeljem kojeg je zasnovano pravo zaloga na nekretninama tužitelja i to industrijskim zgradama i dvorištu sagrađenim na kč.br. 16521/1 upisanoj u z.k. ul. 3252 k.o. Novi

zajedno sa pripadajućim zemljištem u korist Riječke banke d.d. Rijeka podružnica Crikvenica, a radi osiguranja tražbine u iznosu od 1.593.470,00 kn.

IV. Izvršit će se **povrat u prijašnje zemljišno knjižno stanje te se određuje brisanje upisa založnog prava izvršenog na temelju Sporazuma sklopljenog pred Općinskim sudom u Crikvenici dana 18.05.1995. god. pod poslovnim brojem R1-107/95 na nekretnini** kč.br. 16521/1 upisane u z.k. ul. 3252 k.o. Novi, a za iznos glavnog duga od 1.593.470,00 kn uknjiženo u korist Riječke banke d.d. Rijeka podružnica Crikvenica dana 12.03.1996. god. na temelju rješenja toga suda pod poslovnim brojem Z-489/96.

Izvršit će se **povrat u prijašnje zemljišno knjižno stanje te se određuje brisanje upisa založnog prava izvršenog na temelju Sporazuma sklopljenog pred Općinskim sudom u Crikvenici dana 18.05.1995. god. pod poslovnim brojem R1-113/95 na nekretnini** kč.br. 16521/1 upisane u z.k. ul. 3252 k.o. Novi, a za iznos glavnog duga od 1.200.000 DEM uknjiženo u korist Riječke banke d.d. Rijeka podružnica Crikvenica dana 12. 03.1996. god. na temelju rješenja toga suda pod poslovnim brojem Z-490/96.»

Tužitelj je odbijen i sa zahtjevom za naknadu troškova parničnog postupka...

U žalbi tužitelj, u bitnome, navodi da su, suprotno zaključku prvostupanjskog suda, ipak postojale sve pretpostavke za pobijanje pravnih radnji pa tako i da je postojala namjera stečajnog dužnika za oštećenjem vjerovnika, da je do blokade žiro računa tužitelja došlo od strane tuženika što «transparentno» pokazuje da su kod tužitelja postojale poteškoće i da je tužitelj znajući za to prihvatio traženje tuženika za davanjem osiguranja, pri čemu je namjerno oštetio ostale vjerovnike, da su u spornom razdoblju postojale poteškoće i problemi s likvidnošću što su svjedoci potvrdili, pa da je očito postojala namjera oštećenja vjerovnika i pogodovanje tuženiku jer je tužitelj znao da bi oštećenje moglo nastupiti i na njega je pristao. Predlaže da se pobijana presuda i rješenje preinače na način da se njegov tužbeni zahtjev usvoji u cijelosti.

Tuženik je odgovorio na žalbu. Žalba nije osnovana...

Pravilne su odluke prvostupanjskog suda o odbijanju tužiteljevog zahtjeva iz točke I i II, kojima je odbijen tužitelj zahtjev za utvrđuje osnovanim osporavanja njegovog prava odvojenog namirenja tražbine u iznosu od 5.525.914,42 kn prema rješenju stečajnog vijeća broj broj St-47/98 od 03.02.1999. god. i kojom odlukom je tužitelj zahtijevao utvrđenje ništavim Sporazuma sklopljenog pred Općinskim sudom u C. dana 18.05.1995. god. pod poslovnim brojem R1-113/95 kao i nepodobnost tog sporazuma za stjecanje založnog prava na tužiteljevim nekretninama, i to... u korist Riječke banke d.d. Rijeka podružnica C. radi osiguranja tražbine u iznosu od 1.200.000 DEM.

Prvostupanjski je sud u obrazloženju dao valjane razloge za svoju odluku koje u cijelosti prihvaća i ovaj drugostupanjski sud bez potrebe ponovnog ponavljanja. Iako je prvostupanjski sud, umjesto odredbe čl. 301. st. 4. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 91/96) koju je primijenio, trebao primijeniti tada vežeću odredbu čl. 63. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima (NN 53/91) koji je u vrijeme zaključenja predmetnog Sporazuma bio na snazi, pravilnom je primjenom te odredbe (čl. 63.) materijalnog prava valjalo donijeti jednaku odluku.

Pravilna je i odluka prvostupanjskog suda kojom je odbijen tužitelj zahtjev (pod točkom III) za utvrđenje da su bez pravnog učinka pravne radnje – Sporazum od 18. svibnja 1995. god. br. R1-113/95 i Sporazum od 18. svibnja 1995. god. br. R1-107/95, te odluka kojom je odbio zahtjev za brisanje upisanog založnog prava izvršenog na temelju tih Sporazuma pod poslovnim brojem Z-489/96 i uspostavu ranijeg zemljišnoknjižnog stanja (točka IV).

Prema odredbi članka 131. st. 1. Stečajnog zakona (dalje SZ), važećeg u vrijeme podnošenja tužbe, pravna radnja koju je dužnik poduzeo u posljednjih pet godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga - s namjerom da ošteti svoje vjerovnike, može se pobijati ako je druga strana u vrijeme poduzimanja radnje znala za namjeru dužnika. Znanje za namjeru se pretpostavlja ako je druga strana znala da dužniku prijeti nesposobnost za plaćanje i da se radnjom oštećuju vjerovnici. Osim navedenih uvjeta iz članka 131. stavak 1. SZ-a, za pobijanje pravnih radnji potrebno je zadovoljiti i opće uvjete iz članka 141. stavak 1. SZ-a, koji (opći uvjeti) su postojali – kako je to pravilno utvrdio prvostupanjski sud.

Prvostupanjski je sud, dakle – primjenom članka 131. stavak 1. ZS-a, trebao utvrditi je li stečajni dužnik (tužitelj prednik) u vrijeme kada su zaključena dva pobijana Sporazuma o zalogu, imao namjeru oštetiti ostale svoje vjerovnike, te je li na strani dužnikovog sugovaratelja (tuženika) postojalo znanje za takovu namjeru svog sugovaratelja.

Na temelju dokaza koje je proveo prvostupanjski sud i utvrđenih činjenica ovaj drugostupanjski sud nalazi pravilnim zaključak prvostupanjskog suda da u vrijeme zaključenja spornih Sporazuma o osiguranju kod tužiteljevog pravnog prednika nije postojala namjera oštećenja ostalih vjerovnika, a niti je tužitelj dokazao da bi tuženik za takovu namjeru tužiteljeva prednika znao, pa kako su izostale ove dvije pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi moglo govoriti o pobojoj pravnoj radnji, prvostupanjski je sud pravilno postupio kada je tužitelj zahtjev odbio.

Dakle, tužitelj nije u pravu kada tvrdi da je radnjom tuženika (sklapanjem Sporazuma radi osiguranja povrata isplaćenih iznosa po kreditima i izdanim garancijama) nastupila posljedica – namjera oštećenja vjerovnika za koju je tuženik znao.

Prema podacima u spisu, tuženik je sukladno propisima po kojima posluje (Zakon o bankama i dr.), ugovarao uobičajene mjere osiguranja za slučaj da korisnik ne bi vratio odobrene kredite, garancije i sl.), pa je tako i Sporazumima o zalugu nekretnina (list 111 spisa) osigurao svoju tražbinu koju je imao prema tužiteljevom predniku po tim osnovama. Nije točna tužiteljeva tvrdnja da se na temelju utvrđenih činjenica može zaključiti da je tuženik znao da tužiteljevom predniku kao dužniku prijeti nesposobnost za plaćanje i da se sklopljenim Sporazumima o zalugu tužiteljevih nekretnina oštećuju ostali vjerovnici, jer iz podataka o zaduženosti tužiteljevog prednika (na listu 112 – 124 spisa) proizlazi upravo suprotno: da ostalih vjerovnika u vrijeme zaključenja sporazuma i nije bilo, da je tuženik prethodno procijenio rizičnost naplate koja za njega nastaje odobravanjem predmetnih kredita i garancija, da ta procjena - prema prirodi bankarskog poslovanja, spada u redovan uobičajen postupak banaka, pa da je tako tuženik ocijenio kreditnu sposobnost tužiteljevog prednika utvrdivši da on (tužitelj prednik) može podmirivati svoje kreditne obveze jer je izračunao da je faktor rizičnosti naplate bio znatno manji od onog faktora rizičnosti koji je propisan za tu vrstu poslova (1,92 u odnosu na propisanih 6 – podaci na listu 114 spisa). Nadalje, tužitelj prednik je u vrijeme zaključenja predmetnih Sporazuma uredno podmirivao svoje obveze putem žiro računa na kojem, u to vrijeme, nije imao nenaplaćenih potraživanja, odnosno, drugim riječima tužitelj prednik je bio solventan, što uostalom i nije sporno, a trenutne poteškoće koje su se u poslovanju tužitelja u to vrijeme pojavile, prema iskazima svjedoka, nisu bile takove prirode da bi tužiteljevom predniku nužno prijetio stečaj. Nadalje, tužitelj prednik je dao osiguranje za sredstva koja je od tuženika primio po osnovi kredita, odnosno za korist koju je imao za posao za koji mu je tuženik izdao garanciju, pa se dakle radi o radnjama učinjenim u korist imovine tužiteljevog prednika, a time i o potencijalnoj stečajnoj masi tužitelja. Stoga se takovo postupanje ne može ocijeniti kao namjera oštećenja, odnosno kao pogodovanje tužiteljeva prednika tuženiku u odnosu na ostale vjerovnike, kada je upravo dotokom tuženikovih novčanih sredstva tužiteljevom predniku omogućeno daljnje gotovo dvogodišnje poslovanje prije nego što je (kao rezultat očito lošeg gospodarenja uprave društva) došlo do otvaranja stečajnog postupka.

Drugim riječima, tužitelj prednik nije u vrijeme sklapanja Sporazuma nikoga (pa tako niti svoje ostale vjerovnike) mogao oštetiti time što je kod tuženika digao kredit i radi toga dao u zalag svoje do tada neopterećene nekretnine (jer je za to dobio protivrijednost u kreditnom novcu)...

Nema pogodovanja niti namjere oštećenja vjerovnika ni u slučaju osigurane tražbine iz Ugovora o zalugu nekretnina radi osiguranja mjenične obveze jer je prema podacima u spisu, tuženik tim Ugovorom osigurao odobreni tzv. okvirni ugovor o kreditu koji je uobičajena vrsta pravnog posla u bankarskom poslovanju upravo kod onih komitenata čije poslovanje dotična banka redovno prati, kao što je to i bilo u konkretnom slučaju. Tim se okvirnim ugovorom o kreditu tuženik obvezao tužiteljevom predniku po njegovom nalogu odobravati kredite, garancije, akreditive i dr. s

određenim dospjećem (ne kasnije od 26. svibnja 1996. god. - list 17 spisa).

Tijekom daljeg poslovanja tužiteljevom pravnom predniku je tuženik u okviru tog odobrenog okvirnog iznosa i odobravao konkretne kredite, koje tužitelj pravni prednik očito nije vraćao, no ta činjenica (ne vraćanja kredita) nije relevantna za pitanje osnovanosti pobijanja pravne radnje osiguranja tražbine iz Ugovora o zalogu. I u tom slučaju samim uzimanjem kredita ostali vjerovnici nisu oštećeni, nego su (ako su) oštećeni tek lošim gospodarenjem sa kreditnim novcem...

Tužitelji navodi da je ne vraćanje upravo tuženikovog kredita dovelo tužiteljevog prednika u blokadu nema značaja za odluku u ovom sporu. Nesporno je da je tužitelj prednik raspolagao sa nekretninama u vrijeme zaključenja Sporazuma i da je u vrijeme sklapanja Sporazuma bio sposoban za plaćanje pa njegova kriva poslovna procjena o rokovima vraćanja na koje se obvezao, pa čak niti eventualna postojeća prijetuća nesposobnost za plaćanje (koju je vještak utvrdio da je postojala), nije dokaz o namjeri oštećenja ostalih vjerovnika, a pogotovo ne o tuženikovom znanju za tu namjeru.

Konačno, tužitelj prednik nije uzeo kredit pod izuzetno nepovoljnijim uvjetima niti su uvjeti pod kojima je tuženik dao tužiteljevom predniku kredit bili posebno povoljni za tuženika, bez obzira na tvrdnju tužitelja da prethodne kreditne poslove tuženik nije osiguravao i putem zaloga na nekretninama. Osiguranje kreditora (banke) od posljedica rizika uobičajeni je način na koji posluju banke, a koja će od sredstava osiguranja uzeti, odnosno zahtijevati ovisi o procjeni kreditne sposobnosti i poslovnoj politici banke koja ne mora uvijek biti ista. Stoga se osiguranje zalogom na nekretninama koje je zatražio tuženik kao osiguranje u vrijeme zaključenja poslova ne može smatrati pogodovanjem i takav zahtjev tumačiti kao pogodovanje tuženiku kao jednom od vjerovnika, pogotovo ne u vrijeme kada je tužitelj prednik uredno ispunjavao svoje obveze jer mu žiro račun preko kojeg je poslovao nije bio u blokadi, pa tuženik nije niti mogao imati informaciju da se osiguranjem povrata upravo njegova kredita, eventualni drugi vjerovnici stavljaju u nepovoljan položaj. Činjenica da je tužitelj žiro račun upao u blokadu tri mjeseca kasnije i da je posljedica te blokade otvaranje stečajnog postupka koje je uslijedilo tek dvije godine kasnije nije dokaz o namjeri oštećenja drugih vjerovnika, a niti dokaz o tuženikovom znanju za tu namjeru...

Slijedom iznijetog valjalo je, a temeljem odredbe članka 368. ZPP-a presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi odluku prvostupanjskog suda.

VTS RH, PŽ-2182/02 od 14. lipnja 2005.

143.

STEČAJNI POSTUPAK – NAMJERNO OŠTEĆENJE

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 131. st. 1.

Pravni posao dužnika kojim je isti prenio svoje nekretnine drugoj ugovornoj strani može se pobijati, ako je poduzet u posljednjih deset godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka s namjerom oštećenja vjerovnika.

Ništav je pravni posao o prijenosu nekretnina sa dužnika koji je bio u neprekidnoj dugotrajnoj blokadi žiro-računa, ako je druga strana znala za namjeru dužnika.

“Prema odredbi čl. 131. st. 1. Stečajnog zakona (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03) – pravna radnja koju je dužnik poduzeo u posljednjih 10 godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga sa namjerom da ošteti svoje vjerovnike, može se pobijati ako je druga strana u vrijeme poduzimanja radnje znala za namjeru dužnika. Znanje za namjeru se pretpostavlja ako je druga strana znala da dužniku prijete nesposobnost za plaćanje ili da se radnjom oštećuju vjerovnici. Prvostupanjski sud je nesporno utvrdio da je Ugovor o prijenosu nekretnina od 31. kolovoza 1998. godine zaključio zakonski zastupnik tužitelja Z. Š. O. d.d., V. I. sa tuženikom Z. Š. O. PLUS d.o.o., čiji je osnivač i gđa V. I., a koja ima u tom društvu najveći udjel (15.100,00 kn u odnosu na druga 4 osnivača čiji udjeli iznose po 900,00 kn). Prvostupanjski sud je izvršio uvid u BON-2 te je utvrdio da je dana 24. lipnja 1998. godine tužitelj bio u neprekidnoj blokadi 279 dana, a da su na njegovom računu bili evidentirani nalozi za plaćanje za čije izvršenje nije bilo na računu pokrića. Kako je dakle tužitelj bio nesposoban za plaćanje preko 6 mjeseci prije zaključenja spornoga ugovora to i ovaj sud nalazi da su i zakonski zastupnik tužitelja i zakonski zastupnik tuženika, te V. I. kao većinski udjeličar znali ili morali znati za financijsko stanje tužitelja (čl. 281. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91... 88/01) – uvjeti za pobijanje i čl. 252. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93 ... 118/03) – dužna pozornost i odgovornost članova uprave). Stoga je pravilan zaključak prvostupanjskog suda o postojanju namjere oštećenja vjerovnika kod zaključenja spornoga ugovora.”

VTS RH PŽ-6013/02 od 13. listopada 2004. godine

144.

STEČAJNI POSTUPAK – NAMJERNO OŠTEĆENJE

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 131. st. 3.

Pobojan je pravni posao dužnika kojim je isti prenio svoje nekretnine drugo ugovornoj strani – bliskoj osobi i to znatno ispod tržišne vrijednosti, ako je poduzet u vrijeme dvije godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka s namjerom oštećenja vjerovnika.

“Prvostupanjski sud je izveo sve dokaze koje su stranke predložile i koje navodi da je izveo, naveo što proizlazi iz tih dokaza i utvrđuje na temelju tih dokaza da tužitelj u vrijeme ranije od dvije godine i pokretanja stečajnog postupka prodaje sporne nekretnine bliskoj osobi tuženiku Ad.1. Pri tome je detaljno obrazložio zakonske odredbe članka 127., 131. i 136. Stečajnog zakona (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03) i kako je utvrdio da je svaki pojedinačni uvjet iz tih propisa ispunjen.

Nesporno je da su sporne nekretnine prodane tuženiku Ad.1. spornim ugovorom od 25. 08. 1997. godine za iznos od 180.000,00 DEM, a da ih je on nakon toga preprodao tuženiku Ad.2. dana 17. 10. 1997., tj. u vremenu manjem od tri mjeseca za 250.000,00 DEM i da je Porezna uprava Split rješenjem od 25. 8. 1997. utvrdila tržišnu vrijednost nekretnina u iznosu od 3,321.540,80 kn što predstavlja protuvrijednost od 851.669,94 DEM. Kod takvog nespornog činjeničnog stanja za utvrđivanje vrijednosti spornih nekretnina u vrijeme zaključenja spornog ugovora nije trebalo izvoditi nikakav dokaz vještačenjem da bi se utvrdilo da su te sporne nekretnine prodane ispod tržišne vrijednosti a to je išlo na štetu budućih stečajnih vjerovnika. Neosnovani su žalbeni razlozi žalitelja u dopuni žalbe koji se odnose na vrijednost nekretnina koliko je tužitelj platio te nekretnine kod stjecanja, jer je on te nekretnine mogao steći i poklonom, pa je mjerodavna vrijednost nekretnina samo u času njihova otuđenja.”

VTS RH Pž-2472/02 od 9. ožujka 2004. godine

145.

STEČAJNI POSTUPAK – SKLAPANJE UGOVORA O PRODAJI

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 163.b.

U oglasu o prodaji stečajni upravitelj će naznačiti gdje će se moći izvršiti uvid u popis imovine dužnika odnosno popis razlučnih prava, s time da se ta imovina odnosno razlučna prava ne moraju objaviti u oglasu o prodaji.

“Ovaj sud smatra neosnovanim i žalbene navode da je u potvrđenoj odluci Skupštine vjerovnika nejasan iznos obveze koje bi kupac trebao preuzeti, pa se ne zna

što bi to kupac trebao i koliko platiti, te da nije navedeno tko je razlučni vjerovnik i na kojem dijelu imovine postoji razlučno pravo. Naime, odredbom članka 163b. stavak 1. Stečajnog zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03) određeno je da se u oglasu o prodaji imovine stečajnog dužnika kao cjeline mora naznačiti gdje će se moći obaviti uvid u popis imovine stečajnog dužnika i popis razlučnih prava, te kako će se moći pregledati ta imovina, odnosno dokazi o tome da ona pripada dužniku; u oglasu će se isto tako naznačiti gdje će se, kako i kada moći obaviti uvid u poslovne knjige i dokumentaciju stečajnog dužnika. Stavkom 2. istoga članka Stečajnog zakona određeno je da popis razlučnih prava iz stavka 1. istoga članka obuhvaća listu razlučnih prava koja su upisana u zemljišnim knjigama i drugim javnim knjigama, prijavljenih razlučnih prava, te neprijavljenih razlučnih prava za koja je stečajni upravitelj utvrdio da postoje.

Iz navedenih odredaba Stečajnog zakona proizlazi da se u oglasu mora naznačiti samo to gdje će se moći izvršiti uvid u popis imovine, odnosno popis razlučnih prava, a ne da se ta imovina odnosno razlučna prava moraju objaviti u oglasu o prodaji. Prema točki (L) Prijedloga oglasa o prodaji (list 639 spisa) proizlazi da se “imovina koja je predmet prodaje, te ostala dokumentacija vezana za predmet prodaje može razgledati uz prethodni dogovor sa stečajnim upraviteljem...”. Ovim je prema ocjeni ovoga suda udovoljeno uvjetima iz članka 163a. stavak 1. i 2. Stečajnog zakona.”

VTS RH PŽ-6711/03 od 16. ožujka 2004. godine

146.

STEČAJNI POSTUPAK – UNOVČENJE NEKRETNINA, BRODOVA I ZRAKOPLOVA

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 I 197/03)

Članak 164. st. 1.

U vezi članka 117. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03)

Nekretnine na kojima postoji razlučno pravo, stečajni sudac prodaje, na prijedlog stečajnog upravitelja, uz odgovarajuću primjenu odredaba propisa o ovrsi kojima je uređena ovrha na nekretnini.

Nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine kupcu, sud treba odrediti ročište za diobu kupovnine, a tek nakon održanoga ročišta rješenjem odlučiti o namirenju.

“Žalitelj pravilno ukazuje na odredbu članka 164. stavak 1. Stečajnog zakona (Narodne novine broj, 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 197/03) prema kojoj nekretnine na kojima postoji razlučno pravo, stečajni sudac prodaje, na prijedlog stečajnog upravitelja, uz odgovarajuću primjenu odredaba propisa o ovrsi kojima je uređena ovrha na nekretnini. Namirenje razlučnih vjerovnika obavlja se po pravilima ovršno-

ga prava, a ostalih vjerovnika po pravilima stečajnoga prava.

Stoga je primjenom članka 117. Ovršnog zakona ("Narodne novine" broj 57/96, 29/99, 173/03, u daljnjem tekstu: OZ) nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine kupcu, sud trebao odrediti ročište za diobu kupovnine, a tek nakon održanoga ročišta, rješenjem odlučiti o namirenju (članak 118. OZ-a) uz primjenu odredaba članka 105. i članak 106. OZ-a kojima su određene osobe koje se namiruju iz kupovne cijene nekretnine i redosljed njihovog namirenja.

Svrha održavanja ročišta za diobu kupovnine sastoji se, između ostalog, u tome da se osobama koje se namiruju u postupku ovrhe, pruži mogućnost da se konačno izjasne o svojim zahtjevima, a pod određenim uvjetima i da ospore prava drugih osoba koje se namiruju iz prodajne cijene, kao i da svoje tvrdnje potkrijepe dokazima. Nakon zaključenja ročišta za diobu navedene osobe više nemaju pravo iznositi novote u vezi sa svojim zahtjevima te prigovore glede prava namirenja drugih osoba (članak 117. stavak 3. i 4. OZ-a).

Budući prvostupanjski sud nije odredio ročište za diobu kupovnine, uskratio je žalitelju pravo na raspravljanje o visini njegove tražbine (u odnosu na obračun kamata), kao i na osporavanje prava drugih vjerovnika koji se namiruju iz prodajne cijene nekretnine, a koje prigovore, u odnosu na razlučnog vjerovnika S. d.o.o. Z., žalitelj ističe u žalbi."

VTS RH Pž-5909/04 od 28. rujna 2004. godine

147.

STEČAJNI POSTUPAK – UNOVČENJE NEKRETNINE NA KOJOJ POSTOJI RAZLUČNO PRAVO

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 164. stavak 1.

Tužitelj – ponuđač u postupku unovčenja nekretnine koji u parničnom postupku traži poništenje odluke stečajnog suda o izboru najpovoljnijeg ponuđača trebao je svoja prava štiti u stečajnom postupku korištenjem pravnih lijekova.

Tužba ponuđača iz stečajnog postupku u posebnoj parnici na poništaj odluke stečajnog suda nije osnovana.

"Na osnovi utvrđenog činjeničnog stanja i provedenih dokaza pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev koji je glasio na poništenje natječaja za prodaju nekretnine, koja je bila predmet prodaje u stečajnom postupku, te na poništenje odluke o izboru najpovoljnijeg ponuditelja za tu nekretninu u stečajnom postupku.

Naime, u prvostupanjskom postupku je utvrđeno da je tužitelj bio jedan od

sudionika u postupku prodaje nekretnina provedenom u stečajnom postupku koji se vodi nad tuženikom kao stečajnim dužnikom, te je u tom stečajnom postupku objavljen natječaj za prodaju nekretnina tuženika, na koji se kao jedan od ponuditelja sa svojom ponudom za kupnju nekretnina javio i tužitelj, no njegova ponuda nije prihvaćena, već je kao najpovoljnija prihvaćena ponuda drugog ponuditelja.

Prema tome, tužitelj osporava radnje poduzete u stečajnom postupku, a što je mogao valjano učiniti samo u tom stečajnom postupku korištenjem propisanih pravnih lijekova protiv odluka donesenih u tom postupku, a ne može osnovano tužbom tražiti poništenje odluke donesene u nekom drugom sudskom postupku..”

VTS RH Pž-6890/02 od 9. ožujka 2004. godine

148.

STEČAJNI POSTUPAK – OSPORENE TRAZBINE

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 178.

U rješenju o utvrđenim i osporenim tražbinama stečajni sudac mora točno označiti iznos utvrđene, kao i osporene tražbine kao i razlog osporavanja.

Ako se iz rješenja o utvrđenim i osporenim tražbinama ne može utvrditi koji dio tražbine je priznat, a koji osporen i zbog čega je vjerovnik upućen na parnicu, rješenje ima nedostataka i ne može se ispitati.

“Ispitujući, temeljem članka 365. stavak 1. i 2. i članka 381. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, nastavno: ZPP), a u svezi s člankom 6. Stečajnog zakona (Narodne novine, br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03 nastavno: SZ), zakonitost prvostupanjskog rješenja u granicama žalbenih razloga i pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj drugostupanjski sud nalazi da je prvostupanjski sud prilikom donošenja pobijanog rješenja počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a (“Narodne novine”, br. 53/91 do 88/01).

Iz spisa je između ostalog vidljivo da je stečajna vjerovnica dana 26. 7. 2000., podnijela prijavu za naplatu potraživanja stečajnog postupka u iznosu od 27.232,88 kn i to za naknadu isplaćenog dohotka 25.405,60 kn i zateznu kamatu od 10% u iznosu od 1.827,28 kn. Tražbina se odnosi na mjesečnu plaću od 1. 4. 1998. do 1. 5. 1998. u iznosu od 1.205,60 kn i mjesečne iznose po 2.200,00 kn za razdoblje od 1. 5. 1998. do 1. 12. 1998., te isti iznos za razdoblje od 1. 1. 2000. do 1. 5. 2000., u mjesečnim iznosima po 2.200,00, kn (list 6) i iz zapisnika o stečajnom predmetu broj St-202/98 od 8. 7. 2003., ne može se utvrditi koji dio tražbine će se djelomično priznati a koji je osporen i zbog čega je upućena na parnicu.

Iz navedenog je vidljivo da ima nedostataka zbog kojih se prvostupanjsko rješenje ne može ispitati jer u obrazloženju rješenja nisu navedeni razlozi koji dio tražbine stečajnoj vjerovnici je priznat, a koji je osporen i zašto je stečajna vjerovnica upućena na parnicu za osporeni dio, pa je pobijanim rješenjem počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku. ("Narodne novine", br. 53/91 do 88/01) zbog čega je taj dio rješenja valjalo ukinuti temeljem članka 380. točka 3. ZPP-a.

U ponovnom postupku prvostupanjski sud će pozvati stečajnog upravitelja da se precizno očituje koji dio prijavljene tražbine stečajnoj vjerovnici priznaje a koji osporava i iz kojih razloga i donijeti novo rješenje u kojem će navesti razloge za koji dio tražbine je osporen i iz kojih razloga."

VTS RH Pž-7939/03 od 23. prosinca 2003. godine

149.

STEČAJNI POSTUPAK – OSPORENE TRAŽBINE

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00)

Članak 178. st. 5.

Nakon što je na ročištu stečajnom vjerovniku osporena njegova prijavljena tražbina, tužba na utvrđenje iste ne može biti preuranjena.

Primitak rješenja o upućivanju vjerovnika na parnicu nema značaj zabrane poduzimanja tužbe na utvrđenje osporene tražbine prije toga.

"Nakon što je na ročištu stečajnom vjerovniku tražbina osporena, njegova tužba za utvrđivanje više ne može biti preuranjena. Da je zakonodavac smatrao potrebnim zabraniti poduzimanje takve radnje prije primitka rješenja (jer npr. nisu sazreli uvjeti za njeno podnošenje; ili bi to bilo logički nedopustivo; ili bi se time ugrožavali interesi stranke koja ih poduzima; ili protiv koje se poduzima...) on bi to i propisao. U tom slučaju bi odredba sadržavala i tzv. *dilatorni rok*, odnosno onaj koji odgađa poduzimanje određene radnje (podnošenja tužbe na utvrđenje osporene tražbine) prije nastupanja određenih okolnosti (npr. primitka rješenja o upućivanju na parnicu).

Primitak rješenja, istina, ima utjecaj na početak tijeka ovog roka, ali taj utjecaj usmjeren je samo na zaštitu interesa stranke u odnosu na koju rok počinje teći (vjerovnika osporene tražbine) i nema značaj zabrane poduzimanja pravne radnje prije toga (primitka rješenja o upućivanju na parnicu), ukoliko su za to ispunjeni ostali uvjeti. U konkretnom slučaju to (ostali uvjeti) je osporena tražbina na ročištu za ispitivanje tražbina i pravo vjerovnika da zahtjeva utvrđivanje osnovanosti osporene tražbine u parnici pred nadležnim sudom."

VTS RH Pž-2496/03 od 4. svibnja 2004. godine

150.

STEČAJNI POSTUPAK – OBUSTAVA ZBOG NEDOSTATNOSTI MASE

Stečajni zakon (Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03)

Članak 203.

Ako se nakon otvaranja stečajnog postupka pokaže da stečajna masa nije dostatna niti za pokriće troškova postupka, stečajni sudac će obustaviti i zaključiti postupak.

Neosnovano je pozivanje vjerovnika na odgovornost članova javnog trgovačkog društva, jer stečajna masa obuhvaća isključivo imovinu pravne osobe.

Odgovornost članova javnog trgovačkog društva ne utječe na stečajni postupak, već samo na ostvarivanje prava vjerovnika protiv članova u eventualnom parničnom postupku.

“Prema odredbi članka 203. Stečajnog zakona (Narodne novine broj 44/96 – 123/03) ako se nakon otvaranja stečajnog postupka pokaže da stečajna masa nije dostatna ni za pokriće troškova postupka, stečajni sudac će obustaviti i zaključiti postupak. Postupak se neće obustaviti i zaključiti ako se predujmi dostatan iznos novca (stavak 1.), a prije obustave stečajni sudac će pribaviti mišljenje vjerovnika te saslušati stečajnog upravitelja i vjerovnike stečajne mase (stavak 2.).

Kako je stečajni upravitelj u izvješću utvrdio da stečajna masa nije dostatna ni za pokriće troškova postupka, te je sud prvog stupnja pribavio mišljenje vjerovnika i na izvještajnom ročištu saslušao stečajnog upravitelja i vjerovnike, pravilno je i zakonito sud prvog stupnja donio pobijano rješenje.

Neosnovano se stečajni vjerovnik poziva na odgovornost članova društva stečajnog dužnika.

U konkretnom slučaju stečajni dužnik je pravna osoba (javno trgovačko društvo), te stečajna masa obuhvaća isključivo imovinu pravne osobe. Dakle, u predmetnom stečajnom postupku moguće je unovčiti samo imovinu javnog trgovačkog društva, ne i članova društva. Odgovornost članova javnog trgovačkog društva u smislu odredbe članka 94. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03, nastavno: ZTD) ne utječe na predmetni stečajni postupak, već ista može biti pravna osnova za ostvarivanje prava na zaštitu u eventualnom parničnom postupku.”

VTS RH PŽ-8213/04 od 7. lipnja 2005. godine

SUKOB ZAKONA

151.

SUKOB ZAKONA – PRETPOSTAVKE ZA ODLUČIVANJE O SPORU S MEĐUNARODNIM ELEMENTOM

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91)

Članak 19. i 20.

Kad se radi o sporu s međunarodnim elementom sud je dužan, između ostaloga, utvrditi koje se materijalno pravo primjenjuje na konkretan slučaj (na odnos između stranaka).

Ugovorne strane, od kojih je jedna stranac, mogu - posebnim sporazumom i nakon sklapanja osnovnog ugovora pa i nakon pokrenutog spora - ugovoriti primjenu materijalnog prava. VTS RH, Pž-632/03-3 od 9. srpnja 2005. JK.

Iz obrazloženja:

Citiranim rješenjem VTS-a RH ukinuta je presuda Trgovačkog suda u Splitu broj P-2828/02 od 13. prosinca 2002. godine i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje – uz obrazloženje:

Pobijanom presudom obavezan je tuženik platiti tužitelju 2.045,17 EUR-a sa zatezanim kamatama od 1. listopada 1999. godine po kamatnoj stopi koju banka u mjestu isplate priznaje na devizna sredstva u DEM po viđenju do 1. veljače 2002, a nakon toga u EUR-ima, do isplate. Ujedno je određeno da je tuženik dužan platiti tužitelju parnični trošak u iznosu 3.775,40 kn.

Prema obrazloženju navedene presude, iz kupoprodajnih ugovora na koje se poziva tužitelj, a čiji sadržaj tuženik ne dovodi u pitanje, razvidno je da je tužitelj prodavatelj, a tuženi kupac predmetnih vozila čija je cijena 60.000,00 DEM i 10.000,00 DEM, te nema naznake da bi tuženiku bila priznata provizija ili neki drugi popust na prodana vozila, pa da je na tuženiku teret dokaza da mu pripada pravo na umanjenje kupoprodajne cijene u iznosu 4.000,00 DEM. Zbog navedenog, prvostupanjski je sud, na temelju odredbe članka 454. Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine» broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01, nastavno: ZOO), obvezao tuženika na plaćanje predmetnog iznosa.

Protiv navedene presude žalbu je podnio tuženik zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te pogrešne primjene materijalnog prava. Navodi da je pobijana presuda donesena uz obrazloženje da tuženik nije osporio dokumente koje je priložio tužitelj da je predložio izvođenje dokaza saslušanjem I. V, tuženikova zastupnika po zakonu, koji prijedlog je sud odbio navodeći da tuženik nije naveo okolnosti na koje bi se isti trebao saslušati. Ističe da je tuženikov privremeni zastupnik u cijelosti osporio tužbu i tužbeni zahtjev, a time i dokumentaciju koju je priložio tužitelj, te da je predmetno saslušanje privremeni zastupnik predložio iz razloga što nije upoznat s odnosima među strankama. Predlaže ukidanje pobijane presude i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

Odgovor na žalbu nije podnesen. Žalba je osnovana... Donošenjem prvostupanjske presude počinjena je apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz e članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a, jer presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, pa ju nije moguće ispitati.

U konkretnom se slučaju, naime, radi o sporu s međunarodnim elementom (tužitelj je inozemna pravna osoba i radi se o uvozu robe), a prvostupanjski je sud propustio utvrditi pravno-relevantne činjenice o kojima u sporu s međunarodnim elementom ovisi primjena materijalnog prava. Zbog navedenog se ne može ispitati je li primjena mjerodavnog prava (u ovom slučaju materijalnog prava Republike Hrvatske) pravilna, te nije moguće ispitati one činjenice koje su odlučne za ono mjerodavno pravo koje se ima primijeniti u ovom sporu.

Prema odredbi članka 19. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima («Narodne novine» broj 53/91, nastavno: ZRSZ), za ugovore je mjerodavno pravo što su ga izabrale ugovorne strane, osim ako navedenim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno. Odredbom članka 20. stavak 1. točka 1. istog Zakona propisano je da se, u slučajevima kada nije izabrano mjerodavno pravo i kada posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, kao mjerodavno pravo, za ugovor o prodaji pokretnih stvari, ima primijeniti pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prodavatelja.

Prvostupanjski sud je bio dužan prethodno utvrditi pravno-relevantne činjenice za primjenu mjerodavnog materijalnog prava u smislu naprijed navedenih odredaba ZRSZ-a.

Napominje se da prema usvojenoj sudskoj praksi ugovorne strane mogu i nakon zaključenja ugovora, pa i nakon pokrenutog spora ugovoriti primjenu materijalnog prava, o čemu će prvostupanjski sud također voditi računa. Sud će, ako to bude potrebno, po službenoj dužnosti utvrditi sadržaj stranog mjerodavnog prava, o čemu može zatražiti obavijest od Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, a i same stranke u postupku mogu podnijeti javnu ispravu o sadržaju stranog prava (članak 13. ZRSZ).

Pošto je prvostupanjski sud propustio utvrditi pravno relevantne činjenice za primjenu mjerodavnog materijalnog prava, pobijanu presudu nije moguće ispitati jer je ista nerazumljiva i ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, čime je ostvarena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka opisana u članku 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a. Valjalo je stoga temeljem odredbe članka 370. stavak 1. ZPP-a ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje...

VTS RH PŽ-632/03 od 9. srpnja 2005.

152.

SUKOB ZAKONA – OSIGURANJE PARNIČNIH TROŠKOVA

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine br. 53/91)

Članak 84.

Državljeni Republike Srbije i Crne Gore koji pokreću parnicu pred sudom Republike Hrvatske nisu dužni prethodno osigurati parnične troškove.

Ovo isto vrijedi kako za fizičke tako i za pravne osobe.

“Osim toga, valja ukazati protivniku osiguranja da je Hrvatski državni sabor na sjednici održanoj dana 27. ožujka 1998. godine donio Zakon o potvrđivanju ugovora između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima. Odredbom iz članka 16. toga Zakona propisano je da od državljana jedne države stranke koje sudjeluju u postupku pred sudom druge države stranke kao tužitelj ili umješac nije dopušteno zahtijevati osiguranje parničnih troškova samo zato što je strani državljanin (stavak 1.). Predujam troškova postupka koje snosi stranka može se zahtijevati od državljana druge države stranke pod istim uvjetima i u istom obujmu kao i od vlastitih državljana (stavak 2.). Citirane zakonske odredbe primjenjuju se i na pravne osobe (članak 16. stavak 3.).”

VTS RH PŽ-168/04 od 6. veljače 2004. godine

SUKOB ZAKONA – PRIMJENA BEČKE KONVENCIJE**Konvencija Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe**

Iz 1980.g.(Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori broj 10/84. i *Narodne novine-Međunarodni ugovori* broj 15/98, dalje: Bečka konvencija),

Članak 1, članak 7. stavak 2. i članci 23. i 24.**Primjena Bečke konvencija**

Bečka konvencija primjenjuje se uvijek kada se radi o međunarodnoj prodaji robe - osim u slučaju kad su stranke izričito isključile njenu primjenu odnosno kad su ugovorile primjenu materijalnog prava pojedine države kao isključivo mjerodavnog za ugovor. Dakle, ako stranke nisu izričito isključile primjenu Bečke konvencije, a niti su ugovorile primjenu materijalnog prava neke države kao isključivo mjerodavnog za ugovor o prodaji robe, u spornom odnosu između parničnih stranaka valja primijeniti odgovarajuće odredbe Bečke konvencije, jer je odredbama članka 1. stavak 1. ove Konvencije određeno je da se ona primjenjuje na ugovore o prodaji robe sklopljene između strana koje imaju svoja sjedišta na teritorijima različitih država kad su te države *države ugovornice* ili kad pravila međunarodnog privatnog prava upućuju na primjenu prava jedne države ugovornice.

Iz obrazloženja:

VTS R. Hrvatske je citiranom odlukom odbio tuženikovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio točku I. (djelomično) i III. Izreke presude Trgovačkog suda u Zagrebu broj XIII P-339/03 od 21. siječnja 2004. godine u dijelu kojem je tuženiku naloženo da u roku od 8 dana tužitelju plati iznos od 54.650,76 EUR-a, ukinuo je tu presudu u dijelu (točka I izreke) kojim je tuženiku naloženo da plati tužitelju zatezne kamate na iznos 54.650,76 EUR-a po stopi koju banka u mjestu ispunjenja plaća na štedne uloge po videnju u EUR-ima od 05. ožujka 1990. godine do dana plaćanja i u tom dijelu predmet vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje – uz sljedeće obrazloženje:

Pobijanom presudom označenom u izreci ove presude, sud prvog stupnja obvezao je tuženika da isplati tužitelju iznos od 54.650,76 EUR-a sa zateznom kamatom navedenoj u točki I. izreke gornjeg rješenja (točka I. izreke presude). Istom presudom sud je odbio tužitelja sa zahtjevom za plaćanje 31.700,09 EUR-a s pripadajućom kamatom (točka II. izreke presude), te je utvrdio da protupotraživanje tuženika u iznosu 52.887,39 EUR-a nije osnovano (točka III. izreke presude). Rješenjem o troškovima postupka sadržanim u presudi sud prvog stupnja je tuženiku naložio da u roku od 8 dana tužitelju naknadi parnični trošak u iznosu od 117.842,19 kn (točka IV. izreke presude). Tako je sud prvoga stupnja odlučio, jer je nakon provedenog dokaznog postupka utvrdio da je tužitelj kao prodavalac isporučio robu tuženiku kao kupcu, a tuženik kao kupac ničim nije dokazao da mu je nastala šteta koju je

on istaknuo prigovorom radi prijeboja. Odluku o troškovima postupka sud je donio primjenom odredbe članka 154. stavak 2. Zakona o parničnom postupku...

Tuženikova žalba je djelomično osnovana, ali ne iz razloga koje je naveo...

*Iz spisa proizlazi da je tužitelj podnio tužbu protiv tuženika radi isplate iznosa 168.179,00 DEM. U obrazloženju tužbe tužitelj navodi da su stranke bile u poslovnom odnosu temeljem prodajnog ugovora te da je tuženik tijekom 1990. godine u više navrata naručio od tužitelja robu koju mu je tužitelj otpremio i fakturirao računima br. 102 od 23. siječnja 1990. godine (kojeg je tuženik djelomično platio) i br. 244 od 5. veljače 1990. godine. Tuženik je u odgovoru na tužbu istaknuo prigovor nedostatka pasivne legitimacije smatrajući da nije bio u ugovornom odnosu s tužiteljem, ali ne osporava da je primio robu. Robu je naime uvozila tvrtka KOTO i ona je bila carinski obveznik, premda je roba carinjena na temelju faktura LESCO, a ne faktura tužitelja. Računi br. 102 i 244 su naslovljeni na Lesco, a ne na tuženika. Na CMR tovarnom listu navedeni su kao pošiljatelji tužitelj i Lesco što prema mišljenju tuženika predstavlja dokaz da je isporučitelj robe Lesco, a ne tužitelj. Na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 25. lipnja 1993. godine (list 48 spisa) tužitelj je naveo da ukoliko bi sud stao na stanovištu da tuženik nije osoba ovlaštena za vanjskotrgovinsko poslovanje i dalje ostaje kod istaknutog tužbenog zahtjeva s time da je tada pravni osnov tužbenog zahtjeva zahtjev za naknadom štete u utuženom iznosu a po članku 54. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima. U kasnijem tijeku postupka tuženik je podneskom predanim sudu na ročištu za glavnu raspravu dana 17. veljače 1994. godine (list 99-100 spisa) naveo da mu je tužitelj isporučio nekvalitetnu robu uslijed čega je bio u zakašnjenju s isporukom cipela i druge obuće svojim kupcima, pa je pretrpio štetu u vidu penala koje je morao platiti u iznosu od 59.447,56 USD (103.438,75 DEM) da bi podneskom od 24. lipnja 1997. godine istaknuo i prigovor zastare potraživanja koje proizlazi iz računa br. 102 pozvavši se pri tome na odredbu članka 374. Zakona o obveznim odnosima (list 118-119 spisa). Prigovor zastare potraživanja tužitelj je osporio smatrajući da u konkretnom slučaju valja primijeniti odredbe talijanskog Građanskog zakonika. Nakon što je sud prvog stupnja presudom P 379/93 od 7. srpnja 1998. godine odbio tužbeni zahtjev za naknadom štete smatrajući da između stranaka nije postojao ugovorni odnos prodaje (presuda je potvrđena odlukom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske Pž 3255/98 od 26. siječnja 1999. godine), **Vrhovni sud Republike Hrvatske** je u ukidnoj odluci Rev 166/99 od 23. listopada 2002. godine (list 226-228 spisa) **zauzeo stav da su stranke bile u poslovnom odnosu iz ugovora o prodaji kože**, te da je tuženik pasivno legitimiran budući da je tvrtka LESCO GmbH prema dopisu samog tuženika (list 49 spisa) zastupnik tuženika. U ponovnom postupku tužitelj je uskladio tužbeni zahtjev (list 264-265 i 270 spisa) potražujući iznos od 86.350,85 EUR-a, a prvostupanjski je sud postupajući po odluci Vrhovnog suda ispitivao osnovanost tužbenog zahtjeva. Temeljem tako provedenog postupka prvostupanjski je sud donio pobijanu presudu.*

Odredbom članka 394a. Zakona o parničnom postupku određeno je da sud kome je predmet vraćen na ponovno suđenje vezan je u tom predmetu pravnim shvaćanjem na kojemu se temelji rješenje revizijskog suda kojim je ukinuta pobijana drugostupanjska, odnosno kojim su ukinute drugostupanjska i prvostupanjska presuda.

U odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Rev 166/99 od 23. listopada 2002. godine kojom su ukinute prvostupanjska i drugostupanjska presuda revizijski sud smatra

«da je pravilnom primjenom materijalnog prava (čl. 85. st. 1. i čl. 794. Zakona o obveznim odnosima) trebalo zaključiti da je tuženik s tužiteljem u odnosu iz ugovora o prodaji kože, iz kojeg proizlazi ovaj spor, te da je pasivno legitimiran. (...) kako je tuženik kupac iz ugovora o prodaji kože iz kojeg je nastalo utuženo potraživanje, to je on, u osnovi, u obvezi platiti prodajnu cijenu kože fakturiranu utuženim računima» (list 228 spisa).

Iz navedenog proizlazi da je pravno shvaćanje Vrhovnog suda Republike Hrvatske izraženo u navedenoj odluci da su stranke bile u poslovnom odnosu proizašlog iz ugovora o prodaji, te da je prema tome tuženik obavezan platiti tužitelju cijenu isporučene robe (kože). Upravo zbog navedenog, svi navodi žalitelja koji se u biti svode na to da žalitelj žalbom pokušava osporiti pravno stajalište revizijskog suda smatrajući da je postojanje poslovnog odnosa između stranaka činjenično, a ne pravno pitanje te da se stoga radi o tužbenom zahtjevu za naknadom štete iz članka 54. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima nemaju nikakvog utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude suda prvoga stupnja.

Osim toga, žaliteljev navod kojim on osporava vjerodostojnost telex poruke br. 426/89 od 22. lipnja 1989. godine kao tuženikovu narudžbu tužitelju ovaj sud smatra neosnovanim. Ovo iz razloga jer tuženik tijekom postupka prije odluke revizijskog suda nije osporavao vjerodostojnost tog dopisa, a tek kada je Vrhovni sud Republike Hrvatske ukinuo prvostupnijsku odluku podneskom od 09. travnja 2003. godine (list 255 spisa) osporio je autentičnost tog dopisa predlažući da se na okolnost pisanja i slanja te telex poruke sasluša M. P. što je sud pravilno odbio jer je vezan pravnim shvaćanjem revizijskog suda. Naime, iz navedenog dopisa (list 49 spisa) proizlazi da su stranke bile u stalnoj poslovnoj suradnji tijekom koje je tužitelj tuženiku isporučivao robu koju je tuženik naručivao putem telex poruka (te i drugih telex poruka; na primjer poruka od 17. listopada 1989., 26. listopada 1989., 31. listopada 1989., 4. prosinca 1989., 9. siječnja 1990. godine – list 50-60 spisa). Osim toga, neovisno o telex poruci od 22. lipnja 1989. godine, ovaj sud (osim što je vezan pravnim shvaćanjem revizijskog suda) i temeljem činjenice što tuženik tijekom postupka nije osporavao vjerodostojnost drugih telex poruka iz kojih nedvojbeno proizlazi da je tuženik naručivao od tužitelja direktnim putem (a ne putem posrednika) robu koju mu je tužitelj isporučivao i koju je tuženik zaprimio a što uostalom proizlazi i iz međunarodnog tovarnog lista CMR (list 22 i 30 spisa) i podneska samog tuženika od 17. veljače 1994. godine u kojem je naveo da mu je tužitelj isporučio nekvalitetnu kožu (list 100 spisa), smatra da su stranke bile u ugovornom odnosu proizašlom iz ugovora o prodaji.

Međutim, za razliku od suda prvog stupnja koji smatra da na ugovorni odnos prodaje između ovdje parničnih stranaka valja primijeniti mjerodavno pravo Republike Italije budući da se prema odredbi članka 20. točka 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91) primjenjuje pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo sjedište prodavatelja, ovaj sud je mišljenja da se u ovom parničnom postupku primjenjuju odredbe **Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe iz 1980. godine (Bečka konvencija - Sl. list Međunarodni ugovori broj 10/84)**, dok se odredbe materijalnog prava Republike Italije primjenjuju supsidijarno ukoliko samom Konvencijom pojedino pitanje nije izričito riješeno, a niti se može riješiti temeljem načela na kojima se Konvencija temelji (članak 7. stavak 2. Konvencije). Naime, navedena Konvencija primjenjuje se uvijek kada se radi o međunarodnoj prodaji robe osim u slučaju kad su stranke izričito isključile njenu primjenu odnosno kad

su ugovorile primjenu materijalnog prava pojedine države kao isključivo mjerodavnom za ugovor. Obzirom da iz spisa proizlazi da stranke nisu izričito isključile primjenu Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, a niti su ugovorile primjenu materijalnog prava neke države kao isključivo mjerodavnom za ugovor o prodaji robe, u spornom odnosu između ovdje parničnih stranaka valja primijeniti navedenu Konvenciju Ujedinjenih naroda.

Odredbom članka 1. stavak 1. navedene Konvencije određeno je da se konvencija primjenjuje na ugovore o prodaji robe sklopljene između strana koje imaju svoja sjedišta na teritorijima različitih država kad su te države države ugovornice ili kad pravila međunarodnog privatnog prava upućuju na primjenu prava jedne države ugovornice.

U konkretnom slučaju ispunjena su oba alternativna uvjeta za primjenu navedene Konvencije propisana odredbom članka 1. stavak 1. Konvencije jer je tužitelj pravna osoba sa sjedištem u Republici Italiji, a tuženik je pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a i pravila međunarodnog privatnog prava upućuju na primjenu prava Republike Italije kao države ugovornice Konvencije (Republika Italija je navedenu konvenciju ratificirala 11. prosinca 1986. godine). Stoga se u konkretnom slučaju primjenjuje navedena Konvencija koja se osim temeljem odluke o notifikaciji o sukcesiji države prednice (Narodne novine-Međunarodni ugovori broj 15/98) primjenjuje u Republici Hrvatskoj i temeljem potvrđene generalne sukcesije svih ugovora koje je bivša Jugoslavija sklopila s Republikom Italijom, te Ustavne odluke o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske – Narodne novine broj 31/91, i članka 29. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora – Narodne novine broj 28/96.

Upravo time što su stranke bile u stalnom poslovnom odnosu prodaje temeljem kojeg je tuženik telex porukama naručivao robu, ovaj sud sukladno odredbi članka 7. stavak 2. i članka 24. Konvencije smatra da je primitkom tuženikove narudžbe telex porukom u sjedište tužitelja tužitelj primio tuženikovu izjavu o prihvatu ponude. U tom trenutku stranke su u smislu odredbe članka 23. Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe sklopile ugovor o prodaji. Prema odredbi članka 31. Konvencije obveza isporuke robe tuženiku kao kupcu sastoji su predaji robe prvom prijevozniku radi dostave kupcu. Budući da iz međunarodnih tovarnih listova CMR proizlazi da je roba predana prijevozniku L. Kodermac Succ Srl (list 22 i 30 spisa), to navedeni tovarni listovi predstavljaju prima facie dokaz o prijemu robe od strane prijevoznika u smislu odredbe članka 9. Konvencije o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestom (Službeni list FNRJ-Međunarodni ugovori broj 11/58), ali i dokaz o ispunjenju obveze tužitelja kao prodavatelja u smislu odredbe članka 31. Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe.

Prema tome, obzirom da je tužitelj ispunio svoju ugovornu obvezu proizašlu iz ugovora o prodaji sklopljenog s tuženikom kao kupcem, a tuženik nije ispunio svoju ugovornu obvezu isplate cijene tužitelju valjalo je tuženika sukladno odredbi članka 53. Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe obvezati na ispunjenje preuzete ugovorne obveze.

Premda tuženik prema navodima žalbe ne osporava pravni stav prvostupanijskog suda da nije nastupila zastara tužiteljeva potraživanja, ovaj sud (obzirom da se odredbe o zastari odnose na pravilnu primjenu materijalnog prava na koju drugostupanijski sud pazi po

službenoj dužnosti) smatra da je sud prvog stupnja pravilno odbio tuženikov materijalno pravni prigovor zastare, premda se pogrešno pri tome pozvao na odredbu članka 2949. talijanskog Građanskog zakonika kojom je propisan petogodišnji rok zastare prava koja proizlaze iz odnosa trgovačkih društava. Naime, prema ocjeni ovog suda, a obzirom da se radi o međunarodnoj prodaji robe, u konkretnom sporu valja primijeniti odredbe Konvencije o zastari potraživanja u oblasti međunarodne kupoprodaje robe (Službeni list SFRJ- Međunarodni ugovori broj 5/78, te Ustavne odluke o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske – „Narodne novine“ broj 31/91, i članka 29. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora – „Narodne novine“ broj 28/96) i to odredbu članka 8. navedene Konvencije prema kojoj potraživanja iz kupoprodaje robe zastarijevaju za četiri godine.

Budući da od dana nastanka obveze (05. ožujak 1990. godine) do dana utuženja (04. veljače 1993. godine) nije protekao niti trogodišnji zastarni rok predviđen odredbom članka 374. Zakona o obveznim odnosima pa sukladno tomu nije protekao niti četverogodišnji rok zastare određen člankom 8. Konvencije o zastari potraživanja u oblasti međunarodne kupoprodaje robe, to neovisno o tome što sud prvog stupnja pogrešno smatra da je za zastaru tužiteljeva potraživanja potreban protek od pet godina, zastara nije nastupila. Stoga tužiteljevo utuženo potraživanje nije zastarjelo.

Slijedom navedenog sukladno odredbi članka 368. stavak 2. Zakona o parničnom postupku valjalo je u odnosu na točku I. izreke pobijane presude u dijelu u kojem je sud obvezao tuženika da tužitelju isplati iznos od 54.650,76 EUR-a odbiti žalbu tuženika kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu suda prvog stupnja.

Međutim, pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. Zakona o parničnom postupku i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud nalazi da je sud prvog stupnja u dijelu tužbenog zahtjeva koji se odnosi na potraživanja zatezних kamata počinio povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku i povredu materijalnog prava jer nije primijenio odredbu članka 78. Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe u svezi odredbe članka 2. talijanskog Zakona broj 662 od 22. prosinca 1996. godine kojim je izmijenjena odredba članka 1284. stavak 1. talijanskog Građanskog zakonika.

Naime, pravilno je sud prvoga stupnja prilikom odlučivanja o kamatama za neplaćenu cijenu isporučene robe ocijenio da prodavalac ima pravo na kamatu budući da je tuženik kao kupac nije platio tužitelju ugovorenu cijenu o dospjelosti, a kako to proizlazi iz odredbe članka 78. Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe. Tom odredbom je propisano da ako jedna strana ne plati cijenu ili neki drugi iznos s kojim je u zaostatku, druga strana ima pravo na kamate na takav iznos, a da time ne gubi pravo tražiti naknadu štete. Međutim, budući da Konvencija Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe nije regulirala visinu kamatne stope, u ovom dijelu treba primijeniti talijansko pravo i to temeljem odredbe članka 7. stavak 2. Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe kojom je propisano da pitanja koja se tiču materije uređene tom konvencijom, a nisu izričito riješena u njoj, rješavat će se po općim načelima na kojima se ona temelji, ili bez tih načela, prema pravu mjerodavnom na osnovu prav-

ila međunarodnog privatnog prava i članka 20. točka 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91), kojim je određeno da se kao mjerodavno pravo za ugovor o prodaji pokretnih stvari primjenjuje pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište, odnosno sjedište prodavaoca.

Slijedom navedenog ovaj sud smatra da tužitelj ima pravo potraživati i kamatu, ali ne prema hrvatskom materijalnom pravu, već prema materijalnom pravu Republike Italije i to prema izmijenjenoj odredbi članka 1284. talijanskog Građanskog zakonika (Codice civile), odnosno prema odredbi članka 2. Zakona broj 662 od 22. prosinca 1996. godine. Naime, navedenom zakonskom odredbom propisano je da je talijansko Ministarstvo financija obvezno svake godine najkasnije do 15. prosinca donijeti uredbu o visini stope zakonske kamate. Budući da spisu ne prileži potvrda Ministarstva financija Republike Italije o visini stope zatezne kamate koju tužitelj ima pravo potraživati od tuženika, u odnosu na taj dosuđeni dio potraživanja tužitelja počinjena je bitna povreda parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. Zakona o parničnom postupku.

Osim toga, prvostupanjski je sud počinio bitnu povredu parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku i iz razloga jer je tužitelju dosudio kamate na iznos glavnice izražene u EUR-ima za razdoblje u kojem EUR-o nije niti postojao kao zakonsko sredstvo plaćanja unutar pojedinih zemalja Europske unije (u razdoblju od 05. ožujka 1990. godine do 31. prosinca 2001. godine), pa se i zbog toga odluka prvostupanjskog suda u dijelu u kojem je tuženiku naloženo da tužitelju plati zatezne kamate po stopi koju banka u mjestu ispunjenja plaća na štedne uloge po viđenju u EUR-ima od 05. ožujka 1990. godine do isplate ne može ispitati.

Sukladno navedenom, valjalo je temeljem odredbe članka 369. stavak 1. Zakona o parničnom postupku ukinuti pobijanu presudu u dijelu kojim je tuženiku naloženo da plati tužitelju zatezne kamate na dosuđeni iznos glavnog potraživanja i u tom dijelu vratiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje...

U nastavku postupka, sud prvog stupnja će, radi utvrđivanja visine kamatne stope koja se primjenjuje u Republici Italiji od 05. ožujka 1990. godine na dalje, temeljem odredbe članka 10. stavak 1. i 2. Konvencije između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Italijanske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 3. prosinca 1960. godine (Sl. list FNRJ-Međunarodni ugovori br. 5/63) diplomatskim putem, a preko Ministarstva pravde Republike Italije, zatražiti od Ministarstva ekonomije i financija Republike Italije potvrdu o tome kolika je kamatna stopa bila propisana temeljem odredbe članka 1284. Građanskog zakonika, u razdoblju od 05. ožujka 1990. godine na dalje. Neovisno o navedenom, ovaj sud napominje da temeljem odredbe članka 13. stavak 3. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima i tužitelj može dostaviti tu potvrdu Ministarstva ekonomije i financija Republike Italije (certifikat de coutume). Nakon što sud pribavi navedenu potvrdu Ministarstva ekonomije i financija Republike Italije, te nakon što ta potvrda bude prevedena na hrvatski jezik od strane ovlaštenog sudskog tumača za talijanski jezik, sud prvog stupnja će donijeti novu na zakonu osnovanu odluku.

Ovaj sud posebno napominje da potvrda Ministarstva ekonomije i financija Republike

Italije mora biti u skladu s odredbom članka 20. i 21. Konvencije između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Italijanske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima. Naime, odredbom članka 20. točka 2. navedene Konvencije određeno je da će se izvansudski dokumenti nadležnih vlasti zemalja ugovornica priznati bez legalizacije kao dokazno sredstvo na teritoriji tih strana, a člankom 21. navedene Konvencije određeno je da ti dokumenti trebaju nositi potpis i službeni pečat vlasti koja je ovlaštena da ih izdaje i, kada se radi o otporcima da budu ovjerena od spomenute vlasti; u svakom slučaju ona će biti po sadržaju tako sačinjena da se vidi njena autentičnost. ...U Zagrebu, 26. srpnja 2005. godine

VTS RH, Pž-2728/04-3 od 26. srpnja 2005.

